

CARLO MANZONI

**aventurile
unui detectiv particular**

CUPRINS

Această carte este eCAR	7
De ce pot descărca legal această carte de pe internet?	8
Capitolul I: CUNOȘTINȚE	12
Capitolul II: OMUL DIN FOTOGRAFIE	21
Capitolul III: „SALUTĂRI DE LA KOLEA”	33
Capitolul IV: „INTEROGATORIUL DIN CAMERA VECINĂ”	38
Capitolul V: NE DUCE DE NAS?	48
Capitolul VI: VĂDUVA VESELĂ	55
Capitolul VII: DELEGATUL DIN SARATOV	66
Capitolul VIII: CE FUMEAZĂ FIECARE	76
Capitolul IX: „CUM TE CHEAMĂ?”: „NICICUM”	81
Capitolul X: N-AVEAM DREPTUL SĂ FIU PE DEPLIN CONVINS	89
Capitolul XI: CINE E?	102
Capitolul XII: DIN NOU SURKIN	111
Capitolul XIII: STĂPÎNA CĂSUȚEI	115
Capitolul XIV: BOXUL CU FRUNZĂ DE STEJAR?	121
Capitolul XV: PE PLAJĂ, CA DE OBICEI	127
Capitolul XVI: EL E?	133
Capitolul XVII: „DOUĂ CEȘTI DE CAFEA”	140
Capitolul XVIII: ÎN GANG	149
Capitolul XIX: DOUĂ BOXURI?	155
Capitolul XX: VARIANTELE	169

Capitolul XXI: FĂRĂ A DENATURA ADEVĂRUL	182
Capitolul XXII: DIN NOU RADZUTE	187
Capitolul XXIII: UNDE A FOST VOITIN?	204
Capitolul XXIV: CARE PE CARE?	212
Capitolul XXV: „IEDUL LEGAT DE POM”	222
Capitolul XXVI: AL DOILEA SEMION	227
Capitolul XXVII: SEARA	241
Capitolul XXVIII: SCRISOAREA LUI VOITIN	252
Capitolul XXIX: „AM SCOS-O LA VOPSEA...”	259
Capitolul XXX: „CENTAURUL”	265
Capitolul XXXI: CINE ESTE FIECARE	273

OMUL DIN GANG

COLECȚIA ENIGMA 1972 (NUMĂRUL 30)

DMITRI TARADENKOV

editare și digitizare de
CAT GRAUR

...
EDIȚIE ECAR 2024

ACEASTĂ CARTE ESTE ECAR

O copie de lectură anticipată, cunoscută și sub denumirile de copie de revizuire avansată, ediție anticipată pentru cititor sau copie electronică avansată (ARC sau ARE), este o versiune gratuită a unei cărți noi sau a unei noi ediții, oferită de editor librarilor, bibliotecarilor, jurnaliștilor și altor profesioniști din domeniu înainte de distribuirea către public. Textul acestei ediții poate suferi modificări față de varianta finală, deoarece editorii iau în considerare comentariile cititorilor sau corectarea eventualelor erori identificate în manuscris. În plus, dacă un cititor influent sau un jurnalist oferă o opinie despre copie, aceasta poate fi inclusă în versiunea finală a cărții.

PENTRU RAPORTAREA EVENTUALELOR GREȘELI SAU întrebări, ne puteți contacta la adresa de email furnizată.

Clubul cărții digitale
dr.akoepp@gmail.com

DE CE POT DESCĂRCA LEGAL ACEASTĂ CARTE DE PE INTERNET?

Concluzia: Avînd în vedere toate acestea înseamnă că este legal să realizez o copie a operei protejate pentru uzul meu sau al familiei și prietenilor apropiați și /sau „să dau o copie a unei opere protejate prin dreptul de autor unui membru al familiei sau unui prieten” îndeplinind condițiile legii. La fel de legal pot descărca de pe internet o copie digitală a unei cărți pe care o am în formă fizică, pe hîrtie deoarece „cînd deții o copie autorizată a unei opere (dar nu a unui program pentru calculator) și faci o nouă copie a operei pentru uz personal sau al „cercului familiei”, chiar dacă acea copie este realizată prin descărcarea ei de pe Internet” ești în drepturile tale și nu încalci legea dreptului de autor.

PE LARG:

Poziția oficială a **Oficiului Uniunii Europene pentru Proprietate Intelectuală, EUIPO**, exprimată prin **Observatorul european privind încălcarea drepturilor de proprietate intelectuală**.

. . .

ÎNTREBĂRI FRECVENTE PRIVIND DREPTURILE DE AUTOR (cu aplicare la cărțile digitale, digitizate)

ÎNTREBĂRILE AU FOST COMPILATE DE REPREZENTANȚII intereselor consumatorilor. Experții naționali în domeniul drepturilor de autor din cele 27 de state membre ale UE au oferit răspunsuri conform propriei jurisdicții. Observatorul European coordonează aceste activități în cadrul grupurilor de lucru.

.....

7. Am voie să dau o copie a unei opere protejate prin dreptul de autor unui membru al familiei sau unui prieten?

LEGEA DREPTULUI DE AUTOR PERMITE UTILIZATORILOR autorizați ai unei opere să realizeze o copie a acesteia pentru uzul lor sau al familiei și prietenilor apropiați, dar numai dacă sînt îndeplinite anumite condiții: opera copiată trebuie să fi fost făcută publică, copia privată nu trebuie să afecteze utilizarea normală a operei copiate și reproducerea nu trebuie să prejudicieze titularul dreptului.

8. Am voie să descarc o operă protejată prin dreptul de autor de pe Internet și contează ce tehnologie este utilizată sau dacă descarc doar părți ale operei?

ESTE FOARTE POSIBIL CA DESCĂRCAREA UNEI OPERE protejate prin dreptul de autor de pe Internet, indiferent de tehnologia folosită, să încalce drepturile de autor asupra

operei respective. Concluzia este aceeași și dacă doar părți ale operei ar fi descărcate (mai puțin în cazul în care părțile descărcate nu ar reprezenta ceva protejat prin dreptul de autor). Pentru a nu încălca drepturile de autor ar trebui ori să ai autorizarea titularului de drepturi pentru a face descărcarea, ori să fie aplicabilă una dintre limitările dreptului de autor (de exemplu în situația în care descărcarea ar putea fi calificată drept copie privată). Această situație ar fi aplicabilă atunci când deții o copie autorizată a unei opere (dar nu a unui program pentru calculator) și faci o nouă copie a operei pentru uz personal sau al „cercului familiei”, chiar dacă acea copie este realizată prin descărcarea ei de pe Internet. Pentru a nu încălca drepturile de autor trebuie însă să te asiguri că atunci când descarci nu permiți, în același timp, și încărcarea operei de către alții.

[HTTPS://TINYURL.COM/CCDROCOPY](https://tinyurl.com/ccdrocopy)

Traducere de Nina Antonescu.

·
Editura pentru Literatură Universală București –
1971

Din 1969, Editura Univers a început să publice o colecție de literatură polițistă sub numele „**Enigma**”, cuprinzând atât autori români, cât și străini. Colecția nu a avut numerotare, iar primul roman publicat a fost „Bruta” de Guy des Cars. Primele cărți au apărut sub sigla Editura pentru Literatură Universală, transformată mai apoi în Editura Univers.

CAPITOLUL I: CUNOȘTINȚE

În colț, lângă „Magazinul universal al marinarilor”, o mătușică vindea înghețată. Mă pregăteam să-mi cumpăr – pentru că și asta făcea parte din rolul meu – dar m-am răzgîndit: nu voiam să mă murdăresc pe mâini.

Tălpile pantofilor se lipeau de asfalt. Termometrul mare de la intrarea în hotel indica 31°C. „Hotelul Pordus”, am citit eu și am intrat.

În vestibul era întuneric și răcoare. Lângă fiecare coloană era așezat câte un hîrdău cu palmieri. În colțul din fund ardea o lampă cu abajur verde: ghișeul administratorului de serviciu. Am traversat în diagonală, cu pas sonor, vestibulul, am pus jos geamantanul și m-am sprijinit cu coatele de tejghea.

— N-avem locuri, îmi spuse cu o voce plictisită femeia de după tejghea.

Mi-am scos buletinul și l-am deschis în fața ei.

— Pentru mine s-a telefonat de la Comitetul Orașenesc al Comsomolului.

— Numele? m-a întrebat ea uitîndu-se în buletin.

— Al meu?

— Dar al cui?

— După cîte știu, Varaksin. Scrie acolo.

M-a privit, dar nu a scos o vorbă. După aceea, scotocind prin hîrtille de pe masă, mormăi:

— Mda, este.

E în regulă. Pînă îmi completează chitanța, aruncă o privire în jur. Lungit pe canapeaua de piele, un tip răsucea butoanele tranzistorului. „*I am fond of you*, ta – tarara – țipa o voce răgușită – *I am fond of you*, tatara.” Pe perete atîrna o copie după tabloul lui Ivan Konstantinovici Aivazovski *Al nouălea val*. Marea dezlănțuită semăna cu o salată verde într-un castron.

— Stați mult aici?

— Aș rămîne la dumneavoastră pentru toată viața, dar, știți... treburile.

— Vă întreb serios – spuse ea supărată – glumiți acasă, aici e instituție.

— Scuzați-mă. Eu glumesc întotdeauna. Scrieți două săptămîni cu aproximație. Cred că-mi ajunge.

„Trebuie – mi-am zis – s-o scoți la capăt în cîteva zile, scumpule. Altfel nu faci nici două parale. Numai că nu depinde totul de tine.”

Am urcat scările pînă la etajul doi, am găsit ușa cu numărul „305” și am deschis-o. Perdelele de tifon din fereastră se smuciră în afară. În cameră erau trei paturi. Pe unul stătea culcat un om, înfășurat cu totul într-un cearșaf.

Am închis ușa după mine.

— Hei, prietene! spusei încet.

— Ce vrei?

— Scoală-te, să facem cunoștință! Ce te-ai băgat în cearșaf?

— Muștele, răspunse glasul de sub cearșaf. Ciupesc.

— Mai bine ai cumpăra o hîrtie de prins muște și ai atîrna-o. Ar crăpa toate.

— Ei, na!

— Alungă-le cu prosopul.

— Ei, na!

— Atunci n-ai decît să stai așa, naiba să te ia!

M-am așezat pe pat, legănîndu-mă pe arcuri. Afară huruiau tramvaiele. Camera era plină de soare. Îmi aprinsei o țigară și umbra fumului se contura pe perete.

— Cam cum e orașelul acesta?

De sub cearșaf mă privi un ochi.

— Spanac. Și nu-i orașel, ci oraș: are douăzeci de mii de locuitori.

— Chiar douăzeci de mii?! m-am mirat eu.

— Îți spun exact.

— Ești localnic?

— Am locuit aici pînă la război.

„Cred că-i el”, mi-am zis în gînd. L-am întrebat:

— Dar acum?

— Ce te interesează?

— Te-am întrebat doar așa, din curiozitate.

— Păstrează-o pentru dumneata și lasă-mă-n pace.

— Te-am lăsat.

Tăcurăm un timp.

— La cinematograful rulează ceva interesant? întrebai.

— Ei, na! Eu nu merg la cinema!

Sub patul vecinului meu se vedeau mai multe sticle de rachiu goale, cu tot soiul de etichete: Asta-i rău. După mine – dacă bei, să bei numai aceeași băutură, dar eu, desigur, sînt un diletant. După cum se vede, pe vecin nu-l interesează de fel cinematograful. Îl consideră, pesemne, nici mai mult, nici mai puțin decît o aiureală.

Pînă am ajuns de la aeroport la hotel, m-au trecut șapte rînduri de sudori. Apa din carafa de pe masă era stătută. După urmele lăsate pe pereții de sticlă, se putea vedea cum s-a evaporat treptat în decursul ultimei săptămîni. Bravo!

— Să trecem dar la autoservire, am spus cu voce tare.

La spălător am aruncat apa în chiuvetă și am deschis robinetul pînă la refuz. Stăteam și fumam, sub spulberul stropilor; nu mă apucai să mă spăl, deoarece doream să fac un duș. Am umplut carafa și m-am întors în cameră.

— Bea puțină apă, i-am propus vecinului, e rece ca gheața.

După aceea m-am apucat să-mi rînduiesc bagajele.

Am scos portofelul și mi-am numărat banii fără să mă feresc. Paltonul îl vîndusem la Moscova, acum venea rîndul aparatului fotografic. Mamei i-am trimis ceva bani. Începeam să veniți comod, cu avionul: În total mi-au mai rămas nouăsprezece ruble. Cu economie mi-ar ajunge o săptămînă. După aceea voi căra butoaie în port. Toate acestea le-am chibzuit pe îndelete, împreună cu Larionov. De fiecare dată cînd ajungeam la butoaie, începea să rîdă: „Iartă-mă, bătrîne, am o imaginație bogată. Ți se vor potrivi de minune butoaiile astea.”

— Ce zici de un păhărel? a întrebat glasul de sub cearșaf și din nou a licărit un ochi.

— De dimineată nu beau, i-am tăiat-o eu, hotărînd că, menținîndu-mă la tactica răspunsurilor scurte, voi cîștiga mai mult.

— Geamantanul ar trebui să-l dai la camera de păstrare. Altfel ți-l ciordesc.

— Da de unde! Nici nu prea au ce.

Mi-am scos cămășile și le-am rînduit în noptieră, să nu se șifoneze.

— Ce mai zăduf! Nu-i așa? spuse vecinul.

— Ca în Africa, i-am răspuns.

— Americanii cu bombele lor cu hidrogen au stricat toată clima. Au ajuns s-o facă și pe asta, netrebnicii!

— Imperialiști blestemați! Asta ar mai lipsi – să și ningă.

— Da-n Antarctica n-ai vrea să faci o plimbare cu urșii albi, pe gheață?

— Ba da. Unde-i baia?

— Un etaj mai jos.

Totul e-n regulă: tovarășii din localitate au trimis o descriere exactă a locului și a personajelor posibile ale tragediei. Mi-am zvîrlit prosopul pe umăr, am ieșit în coridor și am pornit-o pe scară în jos. De-a lungul palierelor atîrnau oglinzi prăfuite, în rame de metal bogat ornamentate: În partea de sus aveau ghirlande susținute de cupidonii rotofeii aurii. Hotelul era o construcție veche și probabil aparținuse vreunui iuncher prusac. Mi l-am imaginat cu mustăți stufoase, cu gulerul tare, scrobite, iar pe soția lui într-o rochie dreaptă, cu mâneci scurte și bufante. O dată am fost nevoit să-mi petrec două săptămîni, fără să pot ieși, într-o casă în care se găsea o bibliotecă în stil vechi, ce cuprindea o colecție completă a revistei *Niva* și de atunci, tot ce aparținea începutului de veac mi-l închipuiam după ilustrațiile de acolo.

În coridor, cu un etaj mai jos, erau montate schele, dușumeaua era stropită cu vopsea. Mirosea a var. Lîngă perete zăcea o grămadă de scînduri albe, negeluite. „Lucru de mirare: de ce oare s-au apucat în plin sezon să repare hotelul?” m-am gîndit eu.

M-am uitat la ceas. Pînă la pauza de prînz mai era mult, dar muncitorii nu se vedeau pe nicăieri. „S-or fi adunat undeva să fumeze.”

Recepționera de tură pe etaj (mai bine zis, pe două etaje, cel la care m-am instalat eu și acesta) stătea la birou și răsfoia revista *Ogoniok*. M-am așezat alături pe marginea canapelei de piele – geamănă cu cele ce înfrumusețau vestibulul – am tușit și, cu un glas stins, am întrebat:

— Cum e cu dușul, draguțo? Funcționează?

— Îhî, treizeci de copeici baia, răspunse ea, neîntrerupîndu-și lectura.

— Mi s-a întîmplat un mare necaz, spusei cu convingere, făcînd o figură nenorocită. Mi-am pierdut portofelul, și banii, și absolut totul.

Și-a ridicat totuși capul.

Era urîță, da avea pe vino-ncoace, lucru pe care l-am observat la comitet, pe cînd studiam dosarul. Avea ochii mari, chiar foarte mari. Ținuta capului mîndră. Părul strălucitor îi ajungea pînă la umeri.

— Cum așa? spuse încruntîndu-se, din cauza soarelui care-i bătea prin geam drept în ochi.

— Chiar așa. Și căldura de azi, atît de neobișnuită și de nesuportat. Toate s-au adunat.

— Ai avut bani mulți? întrebă ea.

— Exact treizeci de copeici, spusei repede. Dar sînt vrăjitor. Dacă-mi vei da cheia de la baie, are să te îndrăgească un prînz.

— Dacă ești vrăjitor, intră fără cheie. Pe gaura cheii.

Își vîrî iar nasul în carte.

„Cheia tot ai să mi-o dai – gîndii – n-ai încotro.”

— Am uitat descîntecul pentru ușă. În rest țin minte totul: și pentru durerile de dinți, și pentru legarea inimii, numai acest descîntec mi-a zburat din minte.

A început să rîdă. Jumătate din treabă era făcută.

— Aici a mai stat unul, la fel de vesel. Numai că era bătrîn. Și..

Ea făcu o pauză.

— Ce... și?

— Nimic.

— Acum unde-i?

— A..

Și amuți.

Așa. Bine. Această temă mă frământa foarte mult. Acum nu era cazul să fiu mai stăruitor: totul se va limita deci la câteva fraze obișnuite. Iar asta nu-mi convenea deloc.

Plimbînd paharul cu creioanele pe birou, am rostit cu un oftat.

— Să-l lăsăm în plata Domnului. Ce mai zăduf! Cămașa de pe mine-i learcă.

— Ei și?

— Cheița! întinsei eu mîna.

— Dacă am să dau cheia tuturor, ce ordine se va mai numi asta, ce zici?

— Drăguțo – i-am spus din toată inima – ceilalți sînt muritori de rînd, pe cînd eu sînt vrăjitor. Vră-ji-tor!

Fata trase sertarul, scoțînd cheia.

— Numai să mi-o înapoiezi.

— Ce?

— Cheia.

— A-a, cheia...

Se numea Bîstrițkaia, ca și artista. Semăna într-adevăr cu o artistă, dar nu cu aceea, ci cu una poloneză parcă.

Încurcam întotdeauna numele actorilor, dar cred că

Bîstrițkaia știa cu ce actriță seamănă. Avea douăzeci și trei de ani. Nu făcea parte din Comsomol. Pe mîna i se zărea o cicatrice. Știam și despre aceasta, avusese un accident de mașină plimbîndu-se pe litoral cu un inginer venit nu știu de pe unde. Cunoșteam totul, totul în afară de ceea ce era mai important.

— Neapărat ți-o înapoiez, i-am spus. Prințul are să te țină pe palme.

Fata rîse din nou, aranjîndu-și părul cu cochetărie. Mă privi cu interes, aplecîndu-și ușor capul pe umăr.

— Și cum va fi prințul? Brunet sau blond?

— Balaoacheș, ca mine. Semenii acum cu cocoșul din

basme, cercetînd bobul fermecat. Printre altele, cînd îți vine schimbul?

— Bobul fermecat ești dumneata?

— Întocmai. Cînd vine schimbul?

— La opt. De ce?

— Petrecem diseară împreună?

— Ești prea îndrăzneț, mi-a răspuns ea.

— Dimpotrivă, sînt timid și sobru și, ca să ascund toate astea, fac pe îndrăznețul. Autoapărarea. Știi, ca în anecdota aceea... Am tăcut.

— Care anecdotă?

— Îți voi spune diseară. Știu două sute cinci anecdote de prima clasă și o sută din cele bune. De alea dubioase nu spun. Astă-seară n-ai să te plictisești, n-am să-ți dau voie.

— Toți bărbații promet cîte-n lună și-n stele. Luați seama, dacă mințiți o fată săracă și nefericită, să vă feriți.

„Doamne, îmi spusei cu groază. Va trebui să mă perpelesc ca peștele în tigaie. Mă așteaptă o seară grea.”

Zimbii cît putui de fermecător și pornii spre baie.

Dădui drumul la apa rece și intrai sub duș. Apa mă frigea. Fredonam și țopăiam în baie cu mîinile ridicate, pentru ca apa să-mi ajungă sub braț, scuiam clăbucul de săpun, mă simțeam minunat. Abia după un sfert de oră, am hotărît: ajunge. Mi-am pieptănat părul ud și m-am privit în oglindă, luîndu-mi pe rînd mina unui condamnat, apoi a unui conducător de stat, după aceea am clipit din pleoape, sub chipul unui băiat inocent. „Așa, Borea, îmi spusei. Treaba a început și se pare că nu-i rău, Borea.”

— De timid ce sînt, am uitat să te întreb, cum te numești – i-am spus Bîstrițkăi înapoiindu-i cheia – iar dumneata m-ai făcut și îndrăzneț.

— Raia.

— Pe mine Borea. Raicika, văd că la voi reparația decurge

într-un ritm lent. Privii spre schelele zidarilor ce se zăreau după colț. Muncitorii tot nu apăruseră.

— Ah, asta-i! Au lucrat o săptămână și apoi au plecat. Oare cînd... ah, da, pe data de cinci au plecat. E pur și simplu o nerușinare.

Și, din pricina soarelui insuportabil, și-a ascuns din nou fața în umbră.

Despre reparații băieții de la secția orășenească locală nu ne-au raportat nimic. Pe data de cinci... desigur, e o coincidență. Chiar în dimineața datei de cinci, cu trei zile în urma, a fost ucis cetățeanul Ișcenco Taras Mihailovici, de cincizeci și opt de ani, venit aici la odihnă și ocupînd la hotel același pat pe care m-am instalat astăzi eu.

— Unde or fi?

— Într-o casă de pe strada alăturată s-a produs o defecțiune... Prăpăd mare. Și apoi, știți cum se întîmplă, i-au trecut dincolo, probabil.

— O clădire mare, cenușie, cu patru etaje? întrebai. Am văzut-o venind încoace.

— Nu, e micuță. Casa cu numărul opt de pe Cernîșevski.

Încă o coincidență. Această adresă îmi era deja cunoscută. Să mai fi pus întrebări ar fi dat de bănuir: ce mă interesează pe mine o defecțiune oarecare? Și-apoi, s-ar putea ca Bîstrițkaia nici să nu știe.

— Nu-i nimic, totul se va aranja, spusei. Ține treizeci de copeici pentru baie. Am glumit în chestia cu banii, îmi place să glumesc. Invitația din seara asta însă ți-am făcut-o în serios.

CAPITOLUL II: OMUL DIN FOTOGRAFIE

Omul din cameră stătea în aceeași poziție sub cearșaf. În perdeaua de la fereastră bîzîia o muscă.

— Ascultă, nu-i bine să dormi toată ziua, i-am spus. E trecut de zece.

— Poate că am lucrat de noapte?

— Și ce dacă...

Mi-am scos foarfeca din geamantan, m-am așezat la masă și mi-am tăiat unghiile de la mîna stîngă, privindu-l cu admirație.

— Vecine, hei, vecine! i-am spus.

— Ce-i? mi-a răspuns, dar nu s-a mișcat de sub cearșaf.

Trebuia să-l scot din culcuș. Pe masă era o cutie de șah. Am mișcat cotul, dărîmînd-o. Slavă Domnului, cutia nu s-a deschis și figurile nu s-au împrăștiat, dar a pocnit pe dușumea ca o împușcătură.

Omul se așază pe marginea patului. Avea vreo 50 de ani.

— Scuzați-mă! i-am spus.

Era el, secundul de pe traulerul de pescuit, concediat pentru beție, numai că în fotografia făcută la minut arăta mai în vîrstă. Riduri adînci îi brăzdau fruntea. Era nebărbierit, cu părul zbîrlit, numai smocuri, ca niște pene.

— Ce-ți trebuie? Nu-mi place cînd mi se cer scuze.

Am ridicat cutia de șah.

— Mie nu-mi trebuie nimic. Vă rog încă o dată să mă scuzați.

Am luat foarfeca în mîna stîngă.

— Ești impertinent, spuse secundul scărpinîndu-se. Își mișcă degetele rășchirate deasupra capului. Și tunsoarea o ai scurtă. Nerușinată. În ce an ești născut?

— În patruzeci și trei, am spus scăzînd șase ani, conform actelor; arătăm într-adevăr această vîrstă.

— În regulă. Toți sînteți niște impertinenți, spuse vizaviul meu.

— Se mai întîmplă, zisei eu.

— În treacăt fie spus, ți-aș putea fi tată.

— Tăticule – i-am spus – ia-mi o ciocolată.

Omul începu să rîdă.

— Ești student?

— Student.

Totul decurgea normal. După acte eram student. Mi-am dat sesiunea din vară înainte de termen și am venit să cîștig ceva bani pentru iarnă; vreau să mă angajez marinar pe un vas pescăresc. Un student romantic. Să-mi joc rolul mi-era ușor: nu demult am fost într-adevăr student. În afară de asta, mă angajez, aștept viza de ieșire în larg, adică pot să rămîn mult timp la hotel, să hoinăresc prin oraș și, de plictiseală, să leg cunoștințe.

— Nu te-aș mai vedea în fața ochilor! strigă secundul. Cum ții foarfeca! Ai să-ți tai degetele!

— Arta cere sacrificii. Printre altele, poți să-mi spui unde-i aici direcția pescuitului oceanic?

— Biroul peștelui? Lîngă piață, pe strada Prudis. Nu cumva vrei să pleci pe mare?

— Ba da.

— Pe mine m-au concediat, spuse el trist.

— Vă fac educația?

Privii la sticlele goale, aruncai foarfeca în geamantan și împinsei geamantanul cu piciorul sub pat.

— Să-mi facă mie educația! Ești un nătărău! își ieși el din fire. Sprîncenele-i tresăriră într-un tic nervos. Se înfășură în cearșaf și se culcă la loc. Dar, negăsindu-și liniștea, se ridică brusc.

— De ce Voitin, marinar din tată în fiu, bea de dimineața și apoi se tolănește în pat? De ce? se spune în chestionar. Îți voi răspunde!

— Da, da, îl încurajai eu.

Dar omul nu mă asculta.

— Stau lungit și-mi imaginez un tablou ca ăsta: o hulă strașnică de gradul zece, iar șeful serviciului de cadre amarează caricul pe punte și face tot ceea ce ar trebui să facă un marinar pe timp de furtună. Valurile înspumate trec peste el mereu, mereu. Și mai are și un gând: cum să aducă cu bine vasul în port, pentru că răspunde de el. Ai înțeles?

— Am înțeles.

— Dar dumnealui stă la birou – rumen la față, cu ochelari în ramă de os. Bei cam mult, zice, compromiți numele de marinar. Și mi-a făcut vînt pe uscat. Ai îmbătrînit, chipurile, avem nevoie de alții mai tineri. Aceia nu beau. Sînt civilizați. Vesel, nu-i așa?

„Ce mai veselie, gîndii. Numai că tu singur ești vinovat de toate astea. Imposibil să nu poți îndrepta măcar ceva.”

— Șah știi? mă întrebă marinarul.

— Serviți o țigară, i-am propus.

— Fumez numai țigări cu carton.

„Marca «Belomor», remarcai eu pe dată. Dacă ar fi fost un simplu matroz, ar fi fumat «Sever» sau «Priboi», dar unui bătrîn secund de vas i se cuvine «Belomor».

Am răsturnat figurile de șah pe patul lui și am început să le aranjăm. Un nebun negru lipsea. Știam că a fost găsit în haina celui ucis. Era un fapt ușor de explicat. În timpul jocului Ișcenko și-a băgat cu un gest mecanic nebunul în buzunar și a uitat de el. De altfel, avusese buzunarele goale: o batistă, o rublă de hîrtie, douăzeci și trei de copeici și figura de șah; actele și banii îi rămăseseră la hotel, în camera de păstrare.

Voitin începu să caute din ochi cu ce să înlocuiască nebunul lipsă.

— Șahul e al hotelului? l-am întrebat.

— Al meu.

— Unde ați pierdut nebunul?

— Am jucat acum trei zile. Pe data de cinci, dimineața. De pe la opt și cincizeci pînă la nouă și jumătate. Era la locul lui, nu-mi pot imagina unde a dispărut. L-am căutat prin toată încăperea.

— Ohoho, cîtă exactitate. Întotdeauna ți-neți minte așa de bine datele și orele cînd jucați șah?

— Aici ții de nevoie! spuse Voitin continuînd să caute distrat în jur. Un căpitan de miliție m-a scuturat zdravăn în două rînduri: la ce oră am jucat, ce fel de om era vecinul meu – a stat chiar pe locul tău, îl chema Taras Mihailovici – cum arăta, dacă nu era neliniștit în dimineața aceea, ce spunea, ce i-am spus eu, cum a plecat, ce-a mai făcut.

— Dar ce s-a întîmplat? l-am întrebat.

— S-a întîmplat că a fost ucis Taras Mihailovici.

— Cum a fost ucis?

— Foarte simplu. A fost pocnit cu ceva în cap într-un gang și gata.

N-a fost lovit cu orice, ci cu un box, pe care l-a găsit nu departe de locul crimei, chiar lîngă peretele casei, un bătrîn ce ieșise cu gunoiul; știind de crimă, l-a învelit într-o hîrtie și l-a

adus la miliție. Boxul era de proveniență germană, din alea folosite de SS-iști în timpul războiului.

— L-au jefuit? am întrebat.

— Ce fel de jaf? Eu îl chemam mereu la băutură, dar el îmi răspundea: mai am mult de stat pe aici, la mine-i totul calculat, banii mi-s numărați. Poate că era zgîrcit și mă mințea. Dar, după mine, nu prea era în bani.

Voitin scoase din buzunar o cheie de formă neobișnuită, o jucă în palmă, o privi și o puse în locul nebunului pierdut.

— Asupra mutărilor nu se revine?

— Îhî.

— Începem. E – doi, e – patru.

— Mutare de mare maestru. Așa-i? Spuneți-mi, dacă n-a fost jaf, atunci ce-a fost la mijloc?

— Înseamnă că încurca pe cineva.

— Pe cine putea să încurce?

— Avea vreo șaiszeci de ani. Slăbuț. Lua întruna validol.

Eu, zicea, am venit să mă odihnesc, să-mi refac sănătatea. Iată că și-a refăcut-o! Odată – marinarul mă privi atent – a venit noaptea pe la două, tot a oftat și s-a răsucit în pat. Apoi s-a sculat, a aprins lumina, a scris ceva multă vreme, dar a rupt totul și a aruncat bucățelele de hîrtie în scrumieră. Dimineața am plecat împreună, s-a întors din ușă și a strîns hîrtiutele din scrumieră. Iată ce fel de bătrîni există, studentule. Ei, ce zici?

Mi s-a părut că vorbește intenționat pe un ton indiferent, dar că, de fapt, pe el îl interesează acest „bătrînel” mai mult decît vrea să arate.

— Căpitanului care v-a interogat i-ați povestit toate astea?

— Nu, am uitat.

E adevărat, căpitanului Siparis nu i-a povestit.

— Ciudat om era acest Taras Mihailovici, am spus. Poate era spion?

— Tu ești spion! Bei ceva?

— Am spus doar, dimineța nu beau. Șah!

— Șa-ah? Rămase pe gânduri, făcu o mișcare și se ridică.
Atunci am să beau de unul singur.

Băgă mîna în noptieră, zdrăngăni cu paharele și, aplecîndu-și capul pe umăr, asculta cum gîlgîie lichidul; după cum se vedea, era obișnuit să manipuleze pe pipăite. Scoase paharul – era plin pe jumătate. Îl dădu pe gît, fără să ia nimic în gură.

Se scutură și scoase un oftat.

— Ce cheiță frumoasă – am spus – luînd cheița de pe tabla de șah.

— Ia laba de pe ea!

— De ce?

— Pune-o la loc, ți-am spus.

— Ciudat mai sînteți! Acesta-i doar nebunul. Dacă-l cîștig, oricum am să-l iau cu mîna. Nu prea e logic ce spuneți!

— Las-să fie nelogic!

— Ce floare interesantă are, nu mă lăsam eu. Pe vremuri m-am ocupat de lăcătușerie, mă pricep nițel la încuietori.

— Am făcut-o de comandă, mormăi Voitin.

— Dar lacătul unde-i?

— Unde-i, unde-i!... Ce te tot ții scai de om? Joacă și mai tacă-ți gura!

— Scuzați, spusei eu. Nu m-am gîndit că o să puneți la inimă. N-am intenția să mă bag în sufletul dumneavoastră, nici să vă pun întrebări neplăcute.

— Bine, iar ai început-o cu scuzele! Poate vrei puțin vin?

— Nu.

— Ești un băiat bun, spuse Voitin. Încăpățînat. Începi să-mi plăci.

Am tăcut.

— Nu te supăra, urmă el. Uite care-i treaba... ă-ă... tot n-ai să înțelegi!

— Dacă nu vă face plăcere, nu-mi povestiți, l-am avertizat.

— Nu despre asta-i vorba... Trase cu zgomot aerul pe nări, tăcu un timp și rosti aproape liniștit: Aceasta-i cheia de la o casă care nu mai există. Pînă la război am avut în orașul acesta o locuință, pricepi? Mi-am cumpărat mobilă, m-am chibzuit și mi-am pus la punct fel de fel de mărunțișuri. Mi-am făcut și lacăt de comandă. Era strașnic de plăcut să te ocupi personal de toate astea. Îmi clădeam doar cuibul. Am fost cu soția la magazin să ne alegem perdele, avea mult gust la treburi din astea. Ei, drace, unde-mi sînt chibriturile?

I-am oferit un foc.

— Și uite... – respiră adînc – și uite, la 23 iunie eu am plecat la război, iar ea a murit.

— Într-un bombardament? l-am întrebat încet.

— Era agent de legătură al detașamentului de partizani. Mi-au povestit mai târziu. A denunțat-o cineva în patruzeci și patru. O lună și jumătate a ținut-o la Gestapo. N-a trădat nimic, înțelegi? Îți dai seama? Cine-ar mai fi în stare să facă așa ceva? Tu ai fi?

— Tatăl meu a fost executat de Abwehr. Fusese cercetaș la partizani, i-am spus.

Acesta era adevărul.

— Da? Voitin își frecă fruntea cu un gest obosit. Unde?

— În Bielorusia. După război n-am aflat nimic despre dînsul cîtiva ani.

— Așa? spuse Voitin din nou. Dacă aș ști cine a denunțat-o, l-aș omorî cu mîinile mele. Își privi mîinile. Întîi aș sta cu el de vorbă și-apoi – aleluia! Rosti toate acestea cu un glas obișnuit și mă privi cu luare-aminte. Crezi că-s vorbe goale, așa-i? M-am gîndit la asta noapți întregi, ani în șir.

„Trebuie să decid – mă gîndii – dacă el este *în general* capabil de o crimă...”

— Ați încercat să aflați ceva? l-am întrebat.

— Am încercat. Am scris unde trebuie.

— Și?

— Nimic! Nu știu nici pe dracu.

Nu-i chiar așa, câte ceva mai știam și noi.

În cursul anilor 1942-1944 se stabilise în pădure un detașament de partizani, legat de organizațiile clandestine din oraș: de aici era condusă lupta partizanilor din întreg raionul. La sfârșitul anului 1944, în timpul unui popas, detașamentul a fost încercuit de unități SS și distrus în întregime (au rămas în viață doi cercetași: îndeplineau atunci o misiune specială, pe care o cunoștea numai comandantul detașamentului; unul dintre ei a murit în 1958 de cancer pulmonar, iar celălalt – Korneev Vladimir Isaevici – locuiește acum la Leningrad și este director de școală).

Detașamentul își schimbase locul cu două zile înaintea tragediei.

În același timp, a fost dată o lovitură bine calculată și organizației clandestine: Gestapoul a arestat 38 de persoane. Ca prin minune a scăpat numai Evghenia Augustovna Stankene, care a stat ascunsă câteva luni într-o magazie la rude, unde, așteptînd armata noastră, a și încărunțit. Restul, după torturi și chinuri, au fost executați.

Chiar la sfârșitul anului 1944, în documentația capturată de la Gestapoul local au fost găsite chitanțe datate, pentru o sumă mare de mărci, și nu din cele de ocupație, ci valabile în Reich. Bani au fost plătiți la trei zile după nimicirea detașamentului și arestările din oraș, unei persoane ce purta pseudonimul „Centaurul”. A fost găsită chiar o pagină din copia raportului întocmit de șeful secției regionale a Gestapoului cu privire la „acțiunea de nimicire a detașamentului din pădure și a ilegaliștilor din oraș”. În acest fragment apărea Centaurul – caracterizat ca un agent „foarte

talentat”. Se menționa, de asemeni, că este voinic, plin de inițiativă, cunoaște la perfecție atât limba rusă, cât și germana; o singură trăsătură negativă – îi place să bea și cînd bea pălăvrăgește. Mai mult nu s-a putut descoperi în această chestiune: nemții au ars actele mai importante. Au fost întreprinși cîteva pași pentru identificarea și urmărirea „Centaurului”, dar fără succes.

Toate aceste acte au fost cercetate în arhivele noastre, în legătură cu un eveniment petrecut cu trei zile în urmă, la cinci iunie: în această zi, la ora 11,20 la secția orașenească a Comitetului Securității de Stat al U.R.S.S. S-a prezentat Evghenia Augustovna Stankene – care după război a locuit în permanență în acest oraș de pe litoral, și a lucrat ca infirmieră la spital, iar acum a ieșit la pensie – și a anunțat că în urmă cu o jumătate de oră (era aproape unsprezece), a întâlnit pe stradă un fost ostaș din detașamentul de partizani, pe care l-a văzut în repetate rînduri venind în pădure, în calitate de curier; omul își făcuse apariția acolo cu cîteva luni înainte de nimicirea detașamentului. În tot răstimpul acesta se considera că dintre ei rămaseră în viață numai trei persoane. Înseamnă că acesta este al patrulea. Ea l-a oprit, și-a spus numele și l-a întrebat: „Taras, mă recunoști?” Se vedea că omul nu se așteptase de fel la o asemenea întîlnire și s-a zăpăcit: „M-ai confundat, cetățeanco”, i-a spus și a luat-o iute la picior. „Dar eu am observat că m-a recunoscut”, scria în declarația sa Stankene. Un sfert de oră mai tîrziu se stabilise că Taras Mihailovici Ișcenko era înregistrat la acest hotel. Iar la ora 14,10 cadavrul lui a fost descoperit într-un gang după toneta de gunoi; în partea aceasta nu da nicio fereastră de la casele din jur. Autopsia a stabilit că Ișcenko a fost ucis la zece minute după întîlnirea avută în stradă cu Evghenia Augustovna (adică la unsprezece și cîteva minute). Korneev, căruia i-a fost arătată la Leningrad fotografia mortului, l-a

recunoscut pe partizan, dar n-a putut să-și amintească nimic în legătură cu el, deoarece acesta era deseori plecat în misiune și nu stătea în detașament aproape deloc.

Toate lucrurile astea intrau în competența secției noastre, care se ocupa cu depistarea trădătorilor poporului și a foștilor criminali naziști.

S-a luat hotărârea ca tovarășii din localitate să verifice și alte ipoteze posibile (prima putea să nu aibă nimic comun cu întâmplările de acum douăzeci de ani și mai bine) și să-l ajute pe lucrătorul venit de la centru, adică pe mine, în elaborarea unei variante de bază a cercetării. Persoanele despre care se știa sigur că au fost în contact cu victima și ar fi putut să fie implicate într-un fel sau altul, erau patru la număr. Printre aceștia se afla și marinarul Voitin. La secția orășenească Voitin nu era considerat ucigaș prezumtiv, cu toate că în privința lui multe lucruri rămăseseră încă necunoscute. De exemplu, cele povestite azi. Avea un alibi: În dimineața crimei stătuse în hotel – în văzul lumii. A ieșit numai pentru 20 de minute, după țigări – cum i-a explicat căpitanului Siparis – aproximativ în intervalul când s-a săvârșit crima. Recepționera de serviciu pe etaj (Bistrițkaia era liberă în acea zi) a reținut, din întâmplare, ora când Voitin a plecat și s-a întors. Dacă ar fi avut o mașină la dispoziție, ar fi putut, desigur, să ajungă la locul crimei, să stea acolo câteva minute și să se întoarcă, dar lucrul era puțin probabil.

— Ea tot Voitin se numea? l-am întrebat.

— De unde-mi știi numele? sări mirat omul și mă privi cu atenție.

Am râs.

— Dumneata singur ai spus acum o jumătate de oră: marinar din tată în fiu, Voitin.

— E drept, rosti el lăsându-și capul în piept. Mă cam lasă

memoria. Nu, era independentă din acest punct de vedere. Se numea Kruglova. Scria versuri și visa să le vadă tipărite.

Mi-am amintit că numele acesta figurase pe lista celor executați.

— Mă predau, spuse el, joci prea bine șah.

— Zu kämpfen habe ich seit der Kindheit gelernt. * Mai jucăm o partidă?

— N-am chef. Ce-ai spus mai înainte?

— Pe nemțește. Nu știți limba germană?

Zîmbi ironic.

— „Halt” și „Hände hoch!” Și încă „Schnaps”.

— În regulă, i-am spus. Mă duc să caut întreprinderea de pescuit. Nu de alta, dar mai am doar atîția bani cît Taras Mihailovici ăla, la limită. În treacăt fie zis, el juca șah?

— Nu cunoștea nici măcar denumirea figurilor.

Na-ți-o bună! Atunci cum o fi nimerit nebunul negru în buzunarul hainei mortului?

— Poate-i plăcea să privească la alții cum joacă? Învăța?

— Nu putea să-l sufere. Nici nu se apropia de tabla de șah.

— Dar al treilea tovarăș de cameră? Am arătat cu capul la patul gol, aranjat cu grijă.

— Oho! Ca o fiară. Numai cu el joc. Joacă mai bine ca tine.

Al treilea lucra la industria mobilei din Saratov; venise la fabrica de aici în schimb de experiență, să-i învețe ori să învețe el de la ei, nu știu prea bine. Un tip liniștit, șters, de vreo patruzeci și unu de ani.

Se numea Puhalski.

— Ei, drace! Voitin sări din pat și începu să se îmbrace agitat. Autobuzul... Trebuie să ajung la fix... mormăia el.

— Plecați undeva?

* Am învățat să lupt de mic. (germ.)

— Nu! strigă enervat, repezindu-se pe ușă.

Am ridicat din umeri și am început să strâng figurile de șah.

Poate că trebuia să aștepte pe cineva? Mi-am amintit că printre lucrurile lui Taras Mihailovici s-a găsit o hîrtie pe care era copiat (scrisul era al lui Ișcenko) mersul autobuzelor care circulau pe litoral. „Ei, și ce-i cu asta? mă gîndii cu îndoială. Nu are nicio legătură.”

CAPITOLUL III: „SALUTĂRI DE LA KOLEA”

Coboram din nou scara, cercetîndu-mi chipul în oglinzile prăfuite și pătate de muște. La parter era întuneric și răcoare. Mirosea a dușumea proaspăt spălată. Cocoțată pe o scară dublă, femeia de serviciu lustruia plafonierele. Mătușa Mașa, mătușa Clara sau mătușa Iadviga – de obicei nu li se spune după numele patronimic. Au spirit de observație și merită să stai de vorbă cu ele. Cîteodată observă un lucru infim de mărunț, „un detaliu” care poate întoarce pe dos toată ancheta.

Desigur, băieții le-au interogat pe toate, dar poate că n-ar strica să mai încerc a doua oară. Nu pentru că n-aș avea încredere în ei, dar pur și simplu îmi place să fac singur totul.

Mă uitai în jur. De perete era sprijinită o perie. Alături era un coș cu gunoi. Am trecut pe lîngă el și l-am răsturnat cu piciorul.

— Oh, iertați-mă!

Femeia privi în jos și se întoarse pe jumătate.

— Ei, drăcie! Nu crezi c-ar trebui să fii mai atent pe unde calci? Deretici, ștergi totul lună, iar ei umblă anapoda...

— Nu vă supărați, am să strîng totul.

Ridicai coșul, mă lăsați pe vine și începuți să adunați hîrțile una cîte una.

— Ce rost are să le tot frecăți atîta? întrebai eu.

— Dar cum crezi?

— Tot se așază praful la loc, am remarcat filosofic.

— Adevărat! Atinsesem punctul nevralgic, pentru că a încetat cu ștersul plafonierei. Și de unde naiba o fi apărînd, blestematul?

— Nimic nu-i veșnic sub soare – am întors eu vorba. Viața omului nu face nici cît o para chioară.

— Cum adică? Femeia era gata de pălăvrăgeală.

— Am sosit azi în hotelul dumneavoastră și „hop” am și aflat că un om a fost ucis.

— Ăla, ăla? L-a pedepsit Dumnezeu!

— Cum asta? mă interesai eu.

— Așa. Era un dezmățat – spuse ea cu satisfacție – un porc de cîine.

— Zău?

— Chiar așa.

— Și cum se manifesta?

— Spălam într-o zi dușumeaua – se porni femeia – și stăteam uite așa. Încercînd să-mi arate cum stătea, era gata-gata să cadă de pe scară. Iar el a trecut pe alături. Era înțolit destul de bine, nici nu te-ai fi gîndit că nu-i om serios, și m-a ciupit uite de aici. Eram gata să-i plesnesc una cu cîrpa, zău! Îi spun: să știi că eu nu-s una din alea! A pufnit în rîs: mai domol, fetișo! I-am răspuns: de douăzeci de ani nu mai sînt fetiță și nu-s de rîsul tău, babalîcule! Așa i-am zis! Văzînd că a apărut cineva pe coridor, a lăsat-o baltă și tiptil, tiptil, a întins-o.

„Prudent om a fost Taras Mihailovici”, gîndii.

— Carevasăzică, era cam ștrengar răposatul!

— Oh!

— Interesant, de ce l-or fi omorât?

— După mine, pentru vreo muiere.

— Care muiere?

— Se știe care... Dragostea, de!

— Parcă nu mai era chiar tinerel? Trecuse de vîrsta dragostei.

— Ei aș! toți sînteți niște paraziți.

Da. Se pare că n-am descoperit nicio comoară. Deși, tot ce avea vreo tangență cu Ișcenko mă interesa.

— O nouă îngrijitoare, cumva? răsună în spatele meu o voce bărbătească ironică. Parcă nu v-am observat mai înainte.

Interlocutoarea mea se apucă imediat să șteargă plafonierele. Aruncai o privire piezișă și văzui niște picioare încălțate în pîslari. Cum s-a apropiat proprietarul lor, n-am auzit. Interesant, asculta de mult? Femeia de serviciu vorbea privindu-mă și, desigur l-ar fi observat.

— Sînt numai zilieră, am spus eu, fără entuziasm deosebit, ridicîndu-mi privirea. Era de statură mijlocie, cărunț, cu ochi veseli. Ținea mîinile în buzunare.

— Așa! Pot să te trec în schemă.

— Dați-l jos pe Aivazovski.

— Care Aivazovski? întrebă el, neînțelegînd despre ce este vorba.

Arătai cu capul copia tabloului *Al nouălea val*.

— Ivan Konstantinovici Aivazovski.

— De ce rîdeți? făcu el pe supăratul. A fost un mare maestru.

— A fost, într-adevăr, un mare artist, dar e rușinos să pui o astfel de copie pe perete. Se uită atent la tablou. Se îndepărtă și îl privi din nou. Părînd însă că nu a ajuns la nicio concluzie, își ridică ochii.

— Freacă mai bine, Perfilova, parcă sînt cam întunecate.

— Mă străduiesc, Ivan Sergheevici, răspunse femeia.

Acesta era directorul. În timpul verii hotelul era plin, căpitanul Siparis însă nu a dat voie să ocupe nimeni patul celui ucis. Astăzi căpitanul a anulat această restricție, și imediat i s-a telefonat și de la comitetul orășenesc directorului să-mi găsească și mie un loc la hotel.

Pentru orice eventualitate, puteam spune că, fiind student moscovit, am cerut ajutorul comsomolului local pentru cazare – instructorul de la comitetul orășenesc fusese prevenit în acest sens. Am considerat împreună cu cei de la comitetul republican că astfel voi ajunge imediat și sigur printre oamenii care ne interesează.

Mai era încă un argument pentru hotel...

— Ai sosit azi? mă întrebă directorul.

— Da.

— Te-ai stabilit în camera trei sute cinci?

— Îhî.

Își îngustă abia vizibil ochii.

— Aduni bine gunoaiele. Conștiincios.

— Slujesc poporul muncitor, spusei.

Stătea cu mâinile în buzunare, uitându-se cum lucra femeia, dar fără să mă scape nici pe mine din ochi. Am aruncat pe furiș o privire spre ceas, l-am înjurat în gând pe director și m-am ridicat.

— Am strâns tot. E-n regulă, spusei femeii. Toate cele bune, mă întorsei spre director.

— Totuși copia tabloului *Al nouălea val* de Aivazovski este frumoasă, îmi spuse el din urmă.

M-am prefăcut că nu l-am auzit.

După vestibulul întunecat, soarele orbitor m-a izbit brusc și mi-am acoperit ochii cu palma. Era și mai cald. Asfaltul de sub picioare devenise moale ca un covor. Am luat-o pe după colțul hotelului „Pordus”, am așteptat puțin și am intrat în cabina telefonică. Pereții miroseau a metal încins.

„Salutări de la Kolea”, spusei eu după ce am format numărul pe care-l promisem de la comitet.

„Numărul șapte ascultă, mi s-a răspuns. Bine ați venit.”

„Mulțumesc. E gata totul?”

„Omul e deja aici.”

„Bine. Vin.”

CAPITOLUL IV: „INTEROGATORIUL DIN CAMERA VECINĂ”

Am coborît din tramvai la a patra stație și am luat-o în partea opusă. Cum am trecut de intrarea cu firma „Comandamentul formațiunii populare de sprijin” și alte cîteva firme, am cotit-o sub o arcadă. Lîngă intrarea de serviciu stătea un tînăr îmbrăcat într-o cămașă modernă de nailon și fuma. Văzîndu-mă, a aruncat țigara cu un gest mecanic, s-a îndreptat de mijloc și, observîndu-și greșeala, a zîmbit doar din ochi cu un aer vinovat. Fără nicio vorbă a intrat pe ușa principală, eu – după el. La primul etaj deschise cu cheia sa încuietoarea automată și-mi dădu întîietate.

— Sublocotenentul Krasuhin, se recomandă tînărul, după ce am intrat în încăpere.

M-am prezentat și eu. L-am salutat pe Vilenkin, care s-a ridicat dintr-un fotoliu la intrarea mea (sosise cu avionul în ajun). Îmi rotii privirea în jur. În odaia cu bolți semicirculare – care îmi aminteau decorul unei piese din viața negustorilor – erau două uși. Una pe care am intrat noi, cealaltă – acoperită cu dermatină.

— Sînt acolo? arătai cu capul spre ușa a doua.

— Da.

— Interogatoriul va fi condus de căpitanul Siparis?

— După cum ne-am înțeles.

Căpitanul Siparis era șeful miliției judiciare și conducea ancheta oficială: important era să dai impresia în oraș că se anchetează o simplă crimă.

— E primul interogatoriu? am întrebat.

— În ziua crimei l-a interogat ajutorul lui Siparis. Cîteva întrebări banale, de formă.

— Dacă s-ar putea, ar trebui să începem imediat, ne cam împinge timpul de la spate.

Sublocotenentul ridică receptorul și spuse:

— Totul e în regulă, tovarășe Siparis. Toată lumea e prezentă.

Apoi mișcă butonul alb din material plastic al unui aparat de emisie așezat pe masă. Am auzit:

CĂPITANUL: Aduceți-l pe Busch.

(Zgomotul unei uși deschise).

BUSCH: Bună ziua. Dacă nu greșesc, sînteți căpitanul Siparis, da? Așa-i indicat în citație – iată, scrie aici, pe rîndul al doilea.

CĂPITANUL: Da.

BUSCH: Îhî, îhî.

CĂPITANUL: Luați loc. Scuzați-ne că v-am făcut să așteptați.

BUSCH: Nu-i nimic, nu-i nimic, vă înțeleg. Așa vă este serviciul: numai zbucium. Soțul unei verișoare de-ale mele a lucrat în miliție, acum e colonel pensionar, la Riga, are relații, îl cunoaște tot orașul.

CĂPITANUL: Nu v-am invitat pentru asta...

BUSCH: Înțeleg, am spus-o numai așa, că veni vorba. Doar știți că soția lui Taras Mihailovici suferă sărăcuța, acum stă la mine și, de cînd a venit, plînge, plînge întruna.

(Am închis ochii imaginîndu-mi-l pe Busch spunînd astea:

Îndesat, cu pleoapele groase, semănînd cu un mic hipopotam.)

CĂPITANUL: Cum l-ați cunoscut pe Taras Mihailovici Ișcenko?

BUSCH: În barcă, tovarășe căpitan.

CĂPITANUL: În barcă?

BUSCH: Îhî, eram în concediu la Eupatoria, în mijlocul naturii, stăteam pe plajă – acolo sînt două, poate știți, una în raza orașului, aproape, iar la cealaltă trebuie să mergi cu tramvaiul. Ați fost la Eupatoria?

CĂPITANUL: Nu.

BUSCH: Ah, ce păcat! Să vă duceți neapărat, are un nisip minunat. Peste tot sînt numai stînci și prundiș, acolo însă intri în apă cu adevărată plăcere, ca la noi în Baltica, numai că apa e adîncă chiar de la mal.

CĂPITANUL: Ați început despre barcă.

BUSCH: Despre barcă? Ah, da, despre barcă!
(Sublocotenentul întoarce capul și spuse ceva.)

— Ce-i? am întrebat eu.

— Face pe nebunul. E șmecher omul, repetă el.

BUSCH: Iată cum a fost. Stăteam pe nisip, adică nu chiar pe nisip, ci pe cearceaf. Deodată a venit o barcă, una așa, mare, știți, aproape cît o șalupă, și un individ de la Salvamar – stătea la vîsle – ne-a propus să facem o plimbare pe mare. Douăzeci de copeici cursa în bani noi. Ne-am îngărmădit vreo opt persoane. În general, oameni mai vîrstnici. Printre aceștia era și Taras Mihailovici. Ne-am privit.

CĂPITANUL: Și după aceea?

BUSCH: Cum se obișnuiește la odihnă, am îndrugat verzi și uscate, apoi am băut în lege, cum se cuvine.

CĂPITANUL: Ișcenko era singur în stațiune?

BUSCH: Singur, sigur! Soția lui plecase tot singură. Aveau o teorie: odihnă după muncă, dar fiecare în altă parte.

CĂPITANUL: Erau în relații bune?

BUSCH: Așa cum se-ntîmplă după vîrsta de cincizeci de ani, cînd nu ai copii. Ea era mai tînăra. Mult mai tînăra.

CĂPITANUL: Acum locuieste la dumneavoastră?

BUSCH: Da, totuși e singură într-un oraș străin... Trăia, nici nu se gîndea la așa ceva, cînd deodată, ca un trăsnet din senin, telegrama: „Soțul decedat. Veniți imediat”... Vă dați seama.

CĂPITANUL: Dumneavoastră ați trimis telegrama?

BUSCH: Eu, eu.

CĂPITANUL: Pînă acum n-ați cunoscut-o?

BUSCH: Fugitiv. A venit după bărbatu-său la Eupatoria, a stat vreo trei zile. E o frumusețe! Am petrecut minunat toți trei, făceam baie, frecventam restaurantele.

CĂPITANUL: Ea petrecea vacanța pe aproape?

BUSCH: La șaizeci de kilometri. Am uitat cum se numește orașelul... Ea tot prin Eupatoria trebuia să treacă, pentru a ajunge la calea ferată.

CĂPITANUL: Ciudate relații.

BUSCH: Nu găsesc.

CĂPITANUL: Prin urmare, ați băut după pălăvrăgeală... Lui Ișcenko îi plăcea să bea?

BUSCH: Foarte mult, era chiar exagerat în această privință, un adept devotat al lui Bachus... a existat cîndva un astfel de zeu, am învățat la liceu despre el.

(Am luat o foaie de hîrtie din mapa de pe masă și am scris repede: „Verificați ce spune și soția în privința băuturii. Voitin afirmă contrariul.”)

CĂPITANUL: Iertați-mă, dar cred că nici dumneavoastră nu v-ați dat bătut.

BUSCH: După puterile și posibilitățile mele.

CĂPITANUL: În ce an v-ați cunoscut la Eupatoria?

BUSCH: De curînd, de curînd. Aşadar... prin şaizeci şi trei...

CĂPITANUL: De atunci nu v-aţi mai văzut?

BUSCH: Cum să nu ne vedem? Ne-am văzut. Am corespondat, ne-am întâlnit din nou în sud, toamna. Apoi n-a mai putut veni, iar anul acesta a hotărît, spre nenorocirea lui, să vină la băi aici, la Marea Baltică. Şi iată...

CĂPITANUL: Spuneţi-mi, a mai fost şi altă dată în acest oraş? Nu v-a povestit?

BUSCH: Mi-a spus că pînă la război a locuit prin părţile astea. S-a bucurat mult cînd a aflat că sînt din partea locului. M-a întrebat de cînd m-am stabilit aici. I-am răspuns: după război. El mi-a spus: Înseamnă că m-ai înlocuit pe mine, căci eu am trăit o vreme aici, dar înainte de război. Mă întreba cum se numesc străzile acum, ce s-a mai schimbat, se interesa foarte mult.

CĂPITANUL: Nu căuta cunoştinţe comune? Nu v-a întrebat. De nimeni?

BUSCH: Ce nu-mi aduc aminte nu pot să spun.

CĂPITANUL: Asemenea nimicuri cum ar fi acela că aţi plătit douăzeci de copeici în şaizeci şi trei pentru plimbarea cu barca vi le amintiţi, iar acest lucru l-aţi uitat? Păcat. Asta-i foarte important pentru anchetă.

(Am scris pe hîrtie: „Să fie întrebată soţia dacă Işcenko a mai fost aici după război sau a venit acum pentru prima dată”. Işcenko s-a căsătorit în anul 1947 pentru a doua oară, fiind divorţat de prima soţie. Aceasta a murit cu puţin timp în urmă, locuia la Novosibirsk. Chiar şi Işcenko a locuit acolo pînă nu demult. „Să aflăm de la văduvă – mă corectai eu în gînd – nu de la soţie” şi am modificat în bilet.)

BUSCH: Am uitat.

CĂPITANUL: S-a întâlnit aici cu cineva?

BUSCH: Da, da... Ştiţi, mi-a vorbit despre un anume

Semion, dar n-am fost prea atent. Parcă voia să se întâlnească, ori s-au întâlnit.

CĂPITANUL: Semion? Nu țineți minte unde lucrează acest Semion sau, în general, ce știți despre el?

BUSCH: Nu știu nimic.

CĂPITANUL: Străduiți-vă să vă amintiți.

BUSCH: N-nu... N-a spus nimic despre el.

CĂPITANUL: Ce părere aveți de crimă? Ișcenko putea să aibă dușmani?

BUSCH: Nu pot să-mi imaginez, era un om cinstit, nu spun asta doar pentru că e mort și despre morți nu se vorbește de rău, nu. Pur și simplu, așa era: inimos, simțit.

CĂPITANUL: Cum se reflectau toate astea?

BUSCH: Ei, e greu de spus. De exemplu: aici la hotel lucrează o fetișcană: Raia. Mi-a spus în treacăt că are neplăceri, o compătimea. Odată, am trecut pe la hotel să-l iau, fata era de serviciu și el stătea lângă biroul ei și-i vorbea cu atîta duioșie...

CĂPITANUL: N-ai auzit ce vorbeau?

BUSCH: Cînd m-am apropiat au tăcut.

CĂPITANUL: Nu voiau să fie auziți, așa-i?

BUSCH: Așa am avut impresia.

CĂPITANUL: Totuși ce părere aveți despre crimă?

BUSCH: M-am gîndit foarte mult, dar nu am ajuns la nicio concluzie. Poate că au vrut să-l jefuiască?

CĂPITANUL: Avea asupra lui mulți bani?

BUSCH: Nu mi-a spus. Dar asta am presupus-o doar.

CĂPITANUL: Avea de gînd să stea mult timp aici?

BUSCH: Nu știu.

CĂPITANUL: Ciudat. Știți, am avut impresia că ați fost prieteni. Ar fi putut să fie mult mai sincer cu dumneavoastră.

BUSCH: Cred că avea de gînd să stea tot concediul.

CĂPITANUL: Ați fost mult timp împreună?

BUSCH: Aproape în fiecare zi. Veneam la el și la plajă după terminarea lucrului, trecea și el pe la mine pe acasă. I-am propus, în treacăt fie zis, să stea la mine, însă n-a vrut.

CĂPITANUL: Aici nu avea niciun fel de treburi?

BUSCH: Nu știu.

CĂPITANUL: În seara dinaintea crimei v-ați văzut?

BUSCH: Da.

CĂPITANUL: Unde?

BUSCH: La restaurantul „Farul”.

CĂPITANUL: Cum arăta? Nu părea preocupat de ceva?

BUSCH: Parcă nu. Doar că devenise tare tăcut. De felul lui era un om vesel, îi plăcea să glumească.

CĂPITANUL: Ați stat mult acolo?

BUSCH: Pînă la închidere.

CĂPITANUL: Cine a plătit?

BUSCH: Juma-juma.

CĂPITANUL: Ați plecat împreună acasă?

BUSCH: M-a condus pînă acasă, a stat puțin. L-am rugat să doarmă la mine, dar a plecat la hotel.

CĂPITANUL: A stat aici vreo cinci zile. Ați fost în fiecare seară împreună?

BUSCH: Da.

CĂPITANUL: În timpul zilei vă întâlneți?

BUSCH: Nu... eram la serviciu. Într-o zi ne-am înțeles să vină la mine la fabrică, dar n-a venit.

CĂPITANUL: La ce oră trebuia să vină?

BUSCH: La unsprezece și jumătate. Acum mi-am amintit: În seara aceea nu ne-am văzut. Am trecut pe la hotel și nu l-am găsit.

CĂPITANUL: Era un om de cuvînt?

BUSCH (oarecum mirat): D-da.

CĂPITANUL: Cum a motivat el toate astea a doua zi?

BUSCH: A-a... Mi-a spus că ziua a fost la plajă, iar seara s-

a plimbat pe faleză, mersese prea departe și nu a ținut să se grăbească înapoi spre oraș, a stat acolo și a privit apusul.

CĂPITANUL: Iubea natura?

BUSCH: N-am băgat de seamă.

CĂPITANUL: Când s-a petrecut asta?

BUSCH: Ce?

CĂPITANUL: Scuzați-mă. Când trebuia să vă întâlniți și nu v-ați mai întâlnit. Pe ce dată?

BUSCH: Chiar pe trei.

CĂPITANUL: De ce chiar?

BUSCH: Ei... în ajunul acelei seri pe care am petrecut-o la „Farul”.

CĂPITANUL: Și acum ultima întrebare, ne înțelegeți, se face anchetă și sîntem obligați să verificăm totul – unde ați fost dimineața în timpul crimei?

BUSCH: Înțeleg, înțeleg. Iertați-mă... la ce oră a fost ucis? (Scîrțîi un scaun.)

CĂPITANUL: Aproximativ la unsprezece.

BUSCH: De dimineață pînă la unu am fost acasă: în recuperare. Puteți verifica, vecinii din casa cu numărul zece m-au văzut în grădiniță.

CĂPITANUL: V-ați luat recuperarea la mijlocul săptămînii? Mai bine o adăugați la zilele libere.

BUSCH: S-au aglomerat treburile gospodărești.

CĂPITANUL: Care treburi dacă nu-i secret?

BUSCH: Fel de fel. Am vrut să mă ocup de florile din grădiniță și exact în dimineața aceea m-a inundat vecinul de deasupra. Bine că m-am aflat acasă: a fost potop.

CĂPITANUL: Ați fixat cu Ișcenko vreo întâlnire pentru această zi?

BUSCH: Nu. Adică da. Seara. Dar n-am mai avut plăcerea să-l văd, și...

CĂPITANUL: Mulțumesc (foșnet de hîrtie). Citiți, vă

rog, declarația și iscăliți. Da, este deja ora trei, să notez pe citație că v-am reținut pînă la sfîrșitul programului. Ce rost mai are să mergeți la serviciu...

BUSCH: Asta ar fi bine!

— POATE VREȚI SĂ VEDEȚI CUM E ÎMBRĂCAT? MĂ ÎNTREBĂ sublocotenentul. Și-apoi, în general, fotografiile oamenilor nu prea seamănă cu realitatea.

— S-ar putea să-l văd? am întrebat.

— Desigur.

Sublocotenentul se-apropie de perete și mișcă din loc peisajul pastoral din rama întunecată.

Nu sîntem văzuți de-acolo?

— Nu.

Am privit prin ferestruica cu geam. Busch arata întocmai așa cum mi-l imaginasem: ca un hipopotam. Citea cu atenție declarația, își mișca buzele de încordare și clipea. Purta o pereche de pantaloni ponosiți ce prinseseră lustru la genunchi și o cămașă decolorată (seara arăta mai impozant), l-au fotografiat pentru noi în restaurantul „Farul”, unde era un oaspete nelipsit), a venit aici direct de la serviciu, fără să mai treacă pe acasă. Lucra ca inginer de schimb, la aceeași fabrică de mobilă unde venise în delegație de la Saratov al doilea vecin al meu de cameră – Puhalski.

Vizavi de Busch stătea căpitanul Siparis, brunet, cu nasul ascuțit. Se uita pe fereastră în stradă, lovind cu degetele în cristalul de pe masă. Difuzorul de radio era scos din priză. Zgomotul nu ajungea pînă la noi prin peretele gros.

— Cînd pleacă văduva lui Ișcenko? l-am întrebat pe sublocotenent.

— Încă nu s-a hotărît.

— Aflați de la ea mai exact detaliile prin intermediul căpitanului Siparis. I-am întins bilețelul.

— Am înțeles! Să mergem jos. Busch cred că iese.

— Mîine la zece, pe bulevard, după cum am stabilit, i-am spus lui Vilenkin.

— Înțeles, tovarășe locotenent-major, răspunse el.

El a rămas în cameră, noi am coborît. În fața ușii staționa un „G.A.Z.” cu prelată. M-am așezat în mașină pe bancheta din spate. Sublocotenentul s-a suit lîngă șofer.

— Dă-i drumul, spuse el.

Șoferul conduse mașina pe sub arcadă, în stradă.

— Stop, spuse locotenentul. Iată-l.

De sub intrarea cu tăblița „Comandamentul formațiunii populare de sprijin” ieșise Heinrich Busch. Își aprinse țigara pe îndelete și porni înainte pe trotuar. Cînd a dispărut după colț, ne-am luat încetișor cu mașina după el.

— S-a oprit în stația de tramvai. Dacă îl ia pe „trei” înseamnă că pleacă spre casă. Aha! Ia-o înainte. Mișa – pe Cernîșevskaia colț cu Marx.

CAPITOLUL V: NE DUCE DE NAS?

Ne-am oprit pe o stradă liniștită, scăldată în verdeață. Am coborât din mașină, furișându-mă sub copaci. M-am apucat să cercetez cu privirea anunțul casei de cultură referitor la înscrierile pentru cercul ghitariștilor. Anunțul, scris de mână, era agățat strîmb într-o pioneză (cuvîntul „Ghitară” era scris cu „e”). „G.A.Z.”-ul plecă.

Heinrich Busch coborî din tramvai, apoi așteptă plecarea acestuia. M-am apropiat. Omul porni să traverseze strada, eram la doi pași în urmă. Aveam un plan dinainte stabilit pentru a face cunoștință cu el, dar hazardul își are un rol destul de însemnat și în meseria noastră. Deodată, de după colț apărură o „Volgă” în mare viteză. Abia am apucat să-l împrîncesc pe Busch din spate. Apoi am sărit și eu, răsturnîndu-l. Un timp ne-am rostogolit amîndoi pe trotuar, alcătuiind în aparență un grup pitoresc – ceva în genul lui Laocoon și fiii, în luptă cu șerprii.

Cînd se sculă Busch, nu mai era nici urmă de „Volgă”. Busch amenință cu mîinile ridicate spre cer.

— Șofer îndrăcit! Idiot blestemat, volan îți mai lipsea!
Era cam palid.

— Ați putut observa numărul?

— Nu! Asta-i că n-am reușit! Dumitale îți rămân îndatorat pînă la sfîrșitul vieții... Mulțumesc! Scoală-te.

Mi-a întins mîna.

— Picioarul, am spus eu cu un suspin scurt.

Avusesem noroc cu această „Volgă”. Voiam neapărat să ajung în casa lui. Rămăsei întins pe pămînt, gemînd și masîndu-mi genunchiul. Am încercat să mă ridic, dar m-am lăsat din nou jos.

— Mă doare, ei drăcie!

— Ia să văd! Heinrich Busch se lăsă pe vine, îmi sumese cracul pantalonului și-mi pipăi locul lovit.

Gemui din nou.

— Ar trebui dus la spital tînărul, spuse cineva.

În jur se și strînseseră deja cîțiva trecători să caște gura la cele petrecute. Un fante cu cămașă de nailon înflorată veni primul spre noi și-l întrebă pe Busch:

— Să vă aduc o mașină? Un taxi?

Busch mă luă de subțiori și mă ridică în picioare. A fost pentru el un lucru foarte simplu, deși, la prima vedere, părea mult mai slab.

— Puteți merge? întrebă el, susținîndu-mă.

— Oh! suspinai eu făcînd un pas. Parcă!

— Sprijiniți-vă de mine.

Heinrich Busch se uita încruntat la mulțimea adunată.

— Ei, ce-i? N-ați mai văzut un om căzînd și scrîntindu-și piciorul?

S-a uitat pe rînd la fiecare – lumea începu să se împrăștie. Era mult mai activ și mai concentrat decît acum o jumătate de oră, la interogatoriu. Acolo repeta mereu „da”, scotea cu greu cuvintele și în general făcea pe prostul. Să ne fi dus de nas? Cu ce scop? E drept, cînd oamenii sînt chemați la miliție, caută să pară altfel decît sînt... Mentalitate, ar spune Busch.

— Stau foarte aproape, mi se adresă el, uite colo. Îți

punem imediat o compresă rece la picior și-ai să mai stai nițel la mine.

„A mers totul strună” – gândii eu din nou.

Ne aflam lângă un gărduleț nu prea înalt, din piatră.

Heinrich Busch băgă mîna între barele porțiței de fontă. („Ca la vilă”, mi-am zis în sinea mea) și o deschise. Intrînd pe poartă, mă uitai cu coada ochiului la numărul casei – era scris: strada Cernîșevski, numărul opt.

Am mers pe o potecă presărată cu nisip. Cîțiva plopî, straturi de flori, tufe de liliac. Înăuntrul grădiniței o vilă cu etaj, avînd acoperiș țuguat și învelit cu țiglă, terminat printr-un turn cu giruetă în vîrf. Fațada era înveșmîntată în volbură cu flori roz.

— Ce casă simpatică! exclamai eu. Aveți mulți locatari aici?

— Jos stau eu, răspunse Busch cu plăcere. Deasupra o familie de două persoane: soț și soție.

— Tineri?

— Nu, de vîrsta mea.

— Înseamnă că nu organizează serate dansante?

— Nu, nu.

Șchiopătam cu mult zel, lăsîndu-mă cu toată greutatea pe umărul lui.

— Ia te uită: pînă și la straturile de flori le-ai făcut borduri de cărămidă. Se vede că vă ocupați de grădină!

— Mie-mi place să scormonesc pămîntul, recunosc Busch.

În ziua de cinci, Busch și-a petrecut tot timpul aici, în văzul vecinilor – pensionarii de la nr. 10; acest lucru fusese verificat încă înainte de depozitia lui. Nu erau motive de a-l suspecta. Nimeri sub ochii noștri numai pentru că din acest oraș era cel mai bun prieten al lui Ișcenko. Organizația de partid a fabricii de mobilă l-a caracterizat ca bețiv și afemeiat,

ceea ce nu era, desigur, tocmai bine, dar din astea nu reieșea de fel că el ar fi fost criminalul în cazul de față.

Am intrat în casă. O scară de lemn cu balustrada sculptată ducea sus, la etaj.

— Nu pe acolo, nu pe acolo, spuse Busch. Sus locuiește vecinul.

În vestibul, pe măsuța cu oglindă (în luciul căreia ne-am reflectat eu și Busch, care era stacojiu din cauza căldurii și a efortului) se afla o poșetă de damă.

De lac veritabil – am apreciat eu. O poșetă ca asta își dorea și soția mea, dar se găseau cu mare greutate și numai la consignație. Busch m-a așezat pe scaun.

— Uff, ce arșiță! se văicări el, scoțându-și peste cap cămașa pătată de transpirație, mai ales sub braț. Imediat în baie – piciorul să-l pui sub șuvoiul de apă rece, să-ți faci și dus.

— Știți, mă simt oarecum jenat. Plec îndată. Să-mi mai treacă puțin piciorul și plec, spusei fără convingere.

— Ascultă! îmi declară el cu un aer solemn. Sînt un om recunoscător. M-ai salvat de sub roțile mașinii, mă simt, de parcă aș fi luat ceva împrumut de la dumneata. Trebuie să-ți fac un serviciu la rîndul meu. Ești din alt oraș?

— Da.

— Poate ai nevoie să-ți aranjezi ceva! Nu te sfii. Unde locuiești?

— Vedeți... am lungit eu vorba.

În acest moment s-a deschis ușa, care ducea, probabil, spre odăi. Cineva ieși în vestibul. Așezat pe scaun, eram ascuns după un șifonier masiv și nu mă vedeam de acolo.

— Ghenocika! exclamă o voce zburdalnică de femeie.

„Interesant diminutiv la numele Heinrich”, cugetai eu.

— N-am auzit cînd ai venit. Întîlnirea a fost la înălțime? Despre ce s-a mai interesat detectivul nostru Siparis? A fost atît de amabil cu mine cînd am sosit aici.

Busch tușea de zor.

— Ah, nu ești singur?

Abia acum mi-a făcut impresia c-a observat piciorul meu întins.

M-am uitat de după șifonier, încercînd să mă ridic puțin.

— Iartă-mă, nu sînt îmbrăcată, spuse ea zîbind cochet, fără a se mișca din loc.

Era într-un capot de casă scurt pînă la genunchi, și brodat cu păsările paradisului. Avea genunchii mari, frumoși. Era înaltă, cu ochii rimelați cu grijă. După înfățișare, părea de vreo treizeci de ani (după buletin patruzeci și unu); numai fruntea îi era brăzdată de două riduri adînci, trase parcă din condei.

Cînd i-a văzut fotografia (fusesse găsită printre lucrurile lui Ișcenko, iar copia ni se trimisese imediat la comitet), Larionov a spus oftînd: „A înzestrat-o Dumnezeu cu de toate, nu s-a zgîrcit”.

Nu se prea vedea că ar fi vărsat șiroaie de lacrimi, după cum susținea Busch. A mințit. Înseamnă oare că tot ce a declarat el a fost minciună? De ce o tot scalda oare, dacă e nevinovat? Înseamnă că-i amestecat? Poate că se teme numai să nu fie bănuît – erau cunoscuți cu victima, au băut împreună – și toate astea să fie doar o precauție împinsă la exces? Pentru orice eventualitate? Vrea oare să scoată femeia din cauză? Oh, ce mai muncă avem și noi, îmi zisei în sinea mea. Fără pic de răgaz, primejdioasă și așa mai departe. De ce s-o fi interesat Busch în mod special de ora crimei? Sau numai se prefăcea?... Ca de obicei, o sută de mii de „cum” și „pentru ce”.

Între timp, Heinrich Osipovici Busch a început să povestească cu „înfloritură”.

— Acest tînar cu puțin timp în urmă mi-a salvat viața. M-

a împins din fața mașinii în ultimul moment... Ah, dar nici nu te-am întrebat măcar cum te cheamă!

— Boris.

— Mie îmi zice Heinrich Osipovici. Dînsa e Klaudia Nikolaevna.

— Poți să-mi spui mai simplu – Klava, rosti femeia cu o voce melodioasă. Îmi schimb îndată rochia și vin să te sărut cu foc pentru salvarea bunicuțului nostru.

Heinrich Busch se încruntă.

„Ia te uită!” mi-am zis eu.

— Treci la baie, Borea! Trebuie să-ți pui piciorul în apă rece. S-a lovit – o lămuri el pe Klaudia Nikolaevna, fără să mă privească.

— Ce soție frumoasă aveți! spusei eu în treacăt.

— M-m, mormăi Busch, de parcă l-ar fi durut dinții.

— Ați greșit puțin, răspunse femeia veselă și liniștită. Nu sîntem soț și soție. Heinrich, vă voi pregăti imediat ceva de mîncare, probabil sînteți flămînzi amîndoi.

— Pentru Dumnezeu, nu vă deranjați! exclamai eu.

— Haide, hai! La vîrsta dumitale ar trebui să mănînci zdravăn, asta apropo de vîrstă. Și, luîndu-mă părintește de umeri, Busch mă conduse spre baie. E văduva prietenului meu, îmi șopti el pe coridor. O femeie adorabilă, de caracter. A rămas văduvă de cîteva zile, dar se ține tare, bărbătește; la înfățișare arată zglobie, ca o păsărică, nu pare deloc schimbată.

„Se vede că nu numai la înfățișare-i neschimbată,” gîndii intrînd în baie.

Heinrich Busch așeză o scîndură de-a curmezișul căzii.

Mi-am scos pantalonii și m-am așezat pe scîndură, lăsînd picioarele în baie, Heinrich Busch deschise robinetul. Ridicîndu-mi ochii, am observat o pată vineție cît jumătatea tavanului.

— Oho! am exclamat. Dar ce-a fost aici?

Busch clipi din ochi și se posomorî puțin.

— Vecinul de sus a uitat deschis robinetul din baie și iată rezultatul.

— Se pare că ați și făcut reparația?

— Am găsit pe aici niște meșteri. De fapt, cîrpaci. M-au jumulit de gologani, dar pata a apărut din nou.

— Se vede că l-au zugrăvit imediat, am apreciat eu. Tavanul nu a avut timp să se usuce, iar ei n-au dat nici cu piatră vînată.

— Azi-dimineață l-au mai vărut.

— Cînd s-a întîmplat asta? Cînd v-a inundat?

Busch își mușcă buza și mă privi.

— Acum trei zile, spuse el. Eram în grădiniță și pliveam răzoarele de flori, apoi am intrat în casă. Cînd mă uit: inundație în toată legea.

— Știți că apa rece mi-a făcut bine? Chiar foarte bine, spusei masîndu-mi genunchiul.

„Ne-a dus oare de nas sau nu ne-a dus?”, mă întrebai în gînd.

CAPITOLUL VI: VĂDUVA VESELĂ

În odaie mirosea a parfum.
— Pînă una-alta vom sta aici. Să n-o încurcăm cît aşază masa, spuse Busch.

Imediat ce am intrat, Heinrich Busch s-a apucat să ascundă rufăria de damă aruncată în dezordine prin încăpere – încercînd să facă toate astea pe neobservate. Pe perete era agăţat un tablou reprezentînd o frumuseţe rubicondă goală, acoperită cu ceva uşor şi transparent. Avea un zîmbet cu două înţelesuri. Sub tablou era patul. Dublu, cu o cuvertură dantelată şi un morman de perne mototolite.

Se vede că văduva lui Işcenko stătea culcată în momentul în care am venit noi. Iată şi cartea pe care o citea. Privii cu coada ochiului şi desluşii: „Imediat după plecarea părintelui Castanede spre chilia sa, elevii se strînseseră grupuri-grupuri. Julien rămase deoparte, de el se fereau toţi, ca de o oaie răioasă.” Oho, Stendhal: *Roşu şi negru*.

Busch se aşeză pe pat, picior peste picior.

Prin deschizătura uşii se zărea cum femeia – îmbrăcată deja într-o rochie decoltată de culoare închisă – pune masa.

Avea gesturi îndemînatice şi sigure, ca o adevărată stăpîină

a casei, numai o dată s-a oprit și a întrebat: „Unde-i maioneza pentru salată, Heinrich? Nu dau de ea.”

Scoase din frigider și puse pe masă o sticlă de votcă aburită. „Doamne, dar norocos mai sînt! zisei în sinea mea. Nici măcar nu s-a întunecat și pentru a doua oară sînt invitat la băutură.”

În nicio cameră nu erau rafturi cu cărți. Judecînd după aparențe, mai exista o a treia cameră, probabil nelocuită, altfel m-ar fi dus Busch și pe acolo. „De lenjerie o fi uitat”, gîndii. În colț, într-un hîrdău, se afla un ficus, de jur-împrejurul lui, înfipite în pămînt, bețișoare ascuțite.

— Pentru ce sînt astea?

— Care?

— Sulițele astea, arătai eu cu mîna.

— Să nu se cațere pisica, mi-a răspuns delicat Heinrich Busch. S-a învățat să se spurce numai acolo, blestemata.

— Locuiți singur? am întrebat după o scurtă tăcere.

— Singur. Soția mi-a murit, copiii s-au împrăștiat care încotro.

— Aveți mulți copii?

Clipi din pleoape de cîteva ori.

— Doi. Doi băieți. Sînt mari deja. S-au înstrăinat de tot.

Intră și Ișcenko foșnindu-și rochia.

— Bărbații s-au plictisit?

— Foarte!... E o carte bună, arătai spre romanul lui Stendhal.

— A, *Roșu și negru*? Îți place și dumitale?

— Da.

— Ții minte cum a venit Julien s-o ucidă pe doamna de Renal? se învioră ea. Îți amintești, stătea cu pistolul în spatele ei și își zicea: „Nu, n-o pot ucide!” Apoi ea se înfășură în șal și-i deveni parcă străină. Atunci o împușcă. Ah! Cît de exact

este acest lucru din punct de vedere psihologic! Am recitat scena pentru a șasea oară.

— Da, da, i-am spus. E cartea dumneavoastră? l-am întrebat pe Busch.

— Eu citesc puțin, răspuse el afectat. Nu-i plăcea că femeia și cu mine am găsit atît de repede un subiect de conversație, la care el nu poate lua parte.

— Am adus-o cu mine, observă Klaudia Nikolaevna.

„Cît e de straniu! gîndii. Este chemată printr-o telegramă în care i se comunică moartea violentă a soțului. Dumneaei își adună liniștită capoatele, gentuțele și-și mai ia și cărți pentru lectură. Se poate presupune că ea cunoștea neprevăzutul, era pregătită pentru asta.”

— Tovarăși bărbați, să ne așezăm în mod organizat la masă, ne invită Ișcenko. Totul este gata.

— Nu-ți forța piciorul. Sprijină-te de mine, îmi propuse Busch.

Trecurăm în încăperea vecină. Masa era aranjată cu gust: ouă, fierte tari, tăiate felii și ornate cu pătrunjel verde, într-o farfurioară era salată de dovlecei, iar în mijlocul mesei trona o salatiară imensă de porțelan cu două mînere, plină cu salată. Porțelan vechi, remarcă eu. Nu erau uitate nici scrumbiile presărate cu rotocoale de ceapă. Apoi brînză, salam. Într-un platou plutea nu știu ce fel de pește în sos de muștar, după mine era marinată de mreană – delicatese chiar și pentru ținuturile baltice. Toate acestea îmi aminteau de o veche natură moartă olandeză. „Interesant, ce salariu primește Busch la fabrică?”, mă întrebai.

Cuțitele și furculițele erau așezate perechi pe suporturi speciale de sticlă, reflectînd lustra de sub tavan, cu becurile aprinse, deși afară era încă lumină. Șervețelele de hîrtie se aflau puse într-o cupă de cristal.

— Oho! am exclamat. Ați organizat un adevărat ospăț! Mă

simt pur și simplu jenat. Ișcenko îmi zîmbi cu recunoștință. Heinrich Osipovici o sărută pe obraz. „L-a prins în gheare în mai puțin de trei zile, îmi zisei. Nu a avut nevoie pentru asta de un efort deosebit.”

— Te servim cu ce avem. Așază-te. Busch își frecă mâinile energic. Votculiță?

— Nu beau.

— Cum vine asta?

— Nu beau deloc.

— Nici atîtica?

— Mi-a interzis antrenorul. Dacă se poate, puțin suc de roșii. Voi ciocni cu el.

— Păcat, spuse femeia.

— Să bem pentru fapta dumitale eroică de astăzi, glăsui Busch.

— Care a dus la o cunoștință atît de plăcută, întregi Ișcenko.

I-am privit în tăcere, cu modestie, apoi m-am săltat puțin de pe scaun, pentru a ciocni. Busch a băut. Ișcenko de asemenea. Ținea delicat păhărelul cu degetul mic ușor îndepărtat.

— Bu-un! spuse Busch gîfîind. E cea mai bună doctorie pentru toate necazurile vieții.

— Da! consimții eu. Vindecă zdravăn. Numai să aibă ce.

— Ești încă tînăr. Ai viitorul în față!

— Exact. Dar ce anume am în față?

— Totul, spuse Busch. Tăcu și, agitîndu-și în aer palma cu degetele desfăcute, adăugă: Viața, într-un cuvînt.

— Viața e minunată și extraordinară, cum spun clasicii! exclamai cu inima acră. Citiți clasicii!

Oftă și umplu iar paharele. Bău cot la cot cu el și Klaudia Nokolaevna; părea destul de obișnuită cu băutura; chiar și lui Heinrich Osipovici îi tresăriră a dezgust obraji.

— *Sie nehmen eine Festung nach der anderen**, cum ar spune neamțul, intervenii eu cu amabilitate.

E o prostie, desigur, să nădăjduiești ca „Centaurul” să dea în vileag că știe limba germană, pentru orice eventualitate însă, intercalam fraze nemțești oriunde puteam. „Centaurul” știa la perfecție germana. Eu de asemenea. Acesta a constituit unul dintre motivele pentru care am fost ales eu și nu Larionov, care stătea mai bine cu engleza.

— Ce înseamnă asta? se interesă Busch.

I-am tradus.

— Nu știți deloc nemțește? l-am întrebat.

— De unde? N-am urmat institute, sînt inginer autodidactic, spuse Busch cu tristețe.

M-am simțit deodată rușinat. Îi tot întindeam curse acestui om vîrstnic, mă tot prefăceam că mă doare tare piciorul (în realitate mă ustura puțin). Iar Busch putea să nu aibă nicio vină. „Și totuși eu nu am dreptul la acest sentiment de jenă”, îmi spusei. „Voi fi foarte bucuros dacă nu-i el ucigașul”, gîndii din nou. De fapt, există o anumită bănuială? Există. De aceea mă și aflu aici. De ce s-a comportat Busch atît de ciudat la interogatoriu?

— Răposatul meu soț sporovăia nemțește întocmai ca un neamț, spuse Klaudia Ișcenko. Odată a sosit o delegație din R.F.G. și el le-a tradus totul.

— Unde a învățat limba germană?

— Nicăieri. Pur și simplu a locuit aici, în ținuturile baltice pînă la război.

— În acest oraș? am întrebat.

— Da. Și prin alte locuri.

— Unde? Îmi plac foarte mult țările baltice, de aceea mă și interesez.

* Cuceriri cetate după cetate. (germ.)

— Nu mi-a mărturisit, răspunse Klaudia Nikolaevna cu aroganță parcă. Am avut impresia că spune adevărul.

— Nu l-ați iubit? am întrebat-o deodată.

Se cherschelise binișor.

— Era fricos ca un iepure, zgîrcit și ursuz. S-a temut de ceva toată viața. În orice caz, acea parte din viață care a trăit-o cu mine.

— Interesant! De ce putea să se teamă?

— Nu știu. Deveni deodată mai îmbătrînită parcă, acum arăta de patruzeci de ani cîți avea în realitate. Se temea și de mine. În general, ajunge despre el! M-am măritat pe neașteptate cu el cînd aveam douăzeci și doi de ani, iar el patruzeci.

— Din dragoste? am întrebat repede.

— Atunci mi se părea că-i un bărbat adevărat.

Busch tăcea, clipea și se încrunta.

Curios, cît de deosebită este caracterizarea lui Taras Mihailovici Ișcenko, făcută la interogatoriu de Busch, de ceea ce spunea acum despre el Klaudia Nikolaevna!

— Știi bine nemțește? Ai învățat? schimbă Busch discuția cu destulă stîngăcie.

— Și acum o învăț la institut, am explicat.

— Ce specialitate ai?

— Voi fi inginer energetic.

La recomandarea Comsomolului am plecat într-adevăr din acest institut să lucrez în serviciul nostru. Îmi aduceam aminte mereu de tata, am aflat însă amănunțit cauzele morții lui în anul patru de studii.

Memoria lui Klaas îmi răscolea inima? Nu. Am înțeles pur și simplu că trebuie să-mi aduc contribuția la lupta împotriva fascismului, la care luase parte și tatăl meu.

— Aici ești venit la odihnă?

— Nu tocmai, am spus. Vreau să mă angajez pe timpul

vacanței, ca marinar în expediția care pescuiește scrumbii. Am nevoie de bani: numai din bursă nu poți trăi, mai ales că aș vrea să mă îmbrac mai ca lumea... Vă dați singur seama. Să mergi cu o fată la film... Dar mi s-a spus că-i cam greu cu angajarea.

— Să te angajezi, spui? Trebuie să aștepți pînă obții viza.

— Da, da!

— Prin urmare, ai nevoie de bani? spuse gînditor Busch.

— Da, am răspuns eu, mă sugrumă nevoia.

— Să mergem! rosti el sculîndu-se de la masă. Ah, da, am uitat de picior... Ascultă, vecinul meu de la etaj – arătă cu degetul spre tavan – se numește Surkin. Lucrează la întreprinderea de pescuit. Ar putea să-ți aranjeze ceva. Mă duc chiar acum pînă la el.

Heinrich Osipovici dispăru după ușă, după ce aprinse nu știu de ce în drumul său încă un bec de pe măsuta cu ziare.

— E ziuă încă! protestai eu în urma lui.

— Lasă-l, spuse Klaudia Ișcenko, apropiindu-și scaunul de mine. Ce gropițe minunate ai în obraji, Karik! O minunăție!

— Mă numesc Borea.

— Ah, iartă-mă, am un cunoscut, Karik, la Novosibirsk. M-am obișnuit cu el și din această cauză ți-am zis astfel.

„Să culegem unele date”, îmi trecu prin cap.

— În genere, semenii cu un scandinav. Prin conformație și culoarea părului.

— Locuiesc la Moscova, răspunsei la întîmplare. Mi-am mutat scaunul mai departe, pentru că nu voiam de fel ca Busch să mă privească chiorîș la reîntoarcere. Nici cu Klaudia Ișcenko nu puteam să mă pun rău. „Ce situație!”

Cînd se planifica această acțiune, se presupunea că voi fi nevoit să am de-a face cu localnici și cu vizitatori și de aceea studentul trebuia să fie dintre cei sosiți. De ce neapărat din Moscova? Studentul moscovit este mai

răzbătător și mai sociabil, asta-i una. În al doilea rînd, moscoviții sînt privilegiați – locuitori ai capitalei! – toată lumea e respectuoasă cu ei și astfel e mai ușor să legi cunoștințe.

— Ah, Moscova! rosti femeia dîndu-și ochii peste cap. Teatre, concerte. Ce mult mi-am dorit să stau în capitală!

— Și n-ați reușit?

— Tot Ișcenko al meu! Căuta locuri liniștite; spunea: la Moscova oamenii prea sînt la vedere. De ce se temea? Dar nu-i nimic. Acum sînt liberă. Ca o pasăre. Unde vreau, acolo zbor! Sau sînt deja bătrînă? întrebă ea provocator.

— Arătați minunat, spusei eu.

— Iar tu ești un băiat într-adevăr bine. Hai să bem *brüderschaft*.

— Să vină Heinrich Osipovici și bem. Vă aduceți aminte povestea cu omul care s-a îmbătat și a început să tragă peste el bicicleta în loc de plapumă? Nu-i așa că-i amuzant? Vă place literatura?

— O divinizez! Știi, am să-ți spun ceva, în copilărie visam să devin scriitoare.

— Și ce-ați devenit?

— Ce? Femeia de serviciu a soțului! mi-o reteză ea cu amărăciune.

Pe frunte i se săpără din nou două riduri adînci: pecetea celor nouăsprezece ani trăiți alături de Taras Mihailovici Ișcenko. Se apropie iarăși de mine. „Ia uite ce mai atac!” mă gîndii, îndepărtîndu-mă din nou. Ca într-un film comic de proastă calitate. „Acum să te ții, student Varaksin! Oare cînd a reușit să se «pilească» – «pardon de expresie?»” Dinspre ea adia un miros dulceag de parfum.

— Chanel?

— Ce-ai zis?

— Folosiți parfumul „Chanel”?

— Ah, asta-i? Da, mi-am făcut rost de un flaconaş prin cunoştinţe. Îmi place să fiu şic!

— E un parfum scump.

— Dă-l încolo! Bem?

— Să-l aşteptăm pe Heinrich Osipovici.

— Da? spuse femeia pe un ton capricios. Solidaritate masculină?

Se sculă, se apropie de aparatul de radio şi începu să sucească butonul de reglaj.

Intră Busch, aruncă o privire rapidă întâi asupra ei, apoi asupra mea şi spuse:

— E curios! Nu-i nimeni la ei. E clar, ea este acum în vizită la părinţi la Smolensk, dar Surkin? N-o fi venit încă de la serviciu? Este deja şase, la ora asta e întotdeauna acasă. Foarte curios! repetă el din nou.

— E şase? întrebai din nou. Atunci e timpul s-o-ntind. Iertaţi-mă că vă părăsesc. A fost tare plăcut.

M-am sculat: voiam să-i găsesc pe vecinii mei de cameră înainte de a dispărea undeva pentru toată seara.

— Ei asta-i! Busch începu să dea din mâini. Să mai stăm, să mai stăm puţin! Să ciocnim un păhărel. Ah, da, dumneata nu bei. Klavocika, ce s-a întâmplat, musafirul nostru s-a plictisit?

— Heinrich Osipovici – am spus cu glas scăzut – e drept, mi-e cam neplăcut, am o întâlnire, înţelegeţi, am făcut cunoştinţă aici cu o... m-m, fetişcană.

Busch mă privi. Mi-am luat o mână care trebuia să însemne că sînt un mare pişicher, lucru care, după părerea mea, l-a bucurat.

— Te-am înţeles. Nu mai am nimic de obiectat. Încă ceva: cu Surkin vorbesc eu neapărat. Chiar azi. Mîine să treci pe la el pe la serviciu, iată adresa; luă creionul de pe servanţă şi scrise ceva pe o hîrtiuţă. Ascultă-mă, cum ai să te mai duci azi la întâlnire cu piciorul frînt, a?

Despre asta am și uitat. Cred că voi fi nevoit să șchiopătez toată seara, dacă mă mai întâlnesc cu Busch pe neașteptate? Cu toate că astăzi nu cred să mai iasă din casă.

— Parcă mă simt mai bine, spusei eu făcând câțiva pași de probă prin cameră. Vedeți?

— Excelent, spuse Busch. Dacă ești sportiv, Borea? Să mergem, te conduc.

— Cu bine, Klaudia Nikolaevna, am spus la despărțire.

— Îți doresc succes, răspunse ea fără a se urni de lângă aparatul de radio.

Busch deschidea ușile și mă lăsa să trec înainte. Ne-am oprit în antreu, nu în cel interior, unde era oglinda, ci în cel cu scară.

— Ascultă – îmi spuse Heinrich Osipovici, răsucindu-mi un nasture de la cămașă – dacă vrei să-ți împrumut bani, îți stau oricând la dispoziție. Îți sînt foarte, foarte îndatorat...

Întîmplător, îmi ridicai ochii. La etaj, unde se termina scara de lemn și se forma un balconaș, era o ușă întredeschisă prin care mă privea cineva.

Mi-am mutat privirea. Spusei lui Busch cu aprindere:

— Desigur! Mulțumesc frumos! Pînă una-alta, mai am ceva.

— Ține legătura cu mine, e rău să fii singur într-un oraș străin. Locuiești la hotel?

— Da.

— În ce cameră?

— Trei sute cinci.

— Ce coincidență! Busch mă privi cu atenție, clipi.

— De ce?

— Nu, nu-i nimic... Vino mai des pe la mine. Te-aș fi invitat să stai la mine, numai că, vezi și singur... Chicoti... Și-apoi, sînt și bătrîn, ce fel de tovarăș ți-aș putea fi!... Dar poate te-o mai distra Klavocika? Mai vino!

„Nu-i prea departe de adevăr, gândii. Această Klavocika tare ar vrea să distreze pe cineva. La Busch nu va poposi prea mult.”

— Nu se pregătește să plece acasă?

— Încă nu. Vrea să-și mai revină într-un fel, să facă puțină plajă. Să nu-ți închipui, ea suferă foarte mult.

„De ce mă minte? Poate se simte prost din cauza ei.”

— Mulțumesc. Am să mai vin.

Privii pe furiș, din nou, pe scară: nu mai era nimeni. Ciudat vecin are Busch! De ce se ascunde? „Surkin seamănă cu un hîrciog, gândii mașinal. Interesant, unde a fost în timpul crimei?”

CAPITOLUL VII: DELEGATUL DIN SARATOV

Cînd m-am reîntors în cameră, nu mai eram atît de sprinten ca dimineata: mă simţeam puţin obosit. Era zăpuşeală. Deasupra oraşului se adunaseră nori. Peste un minut putea începe ploaia. În ţinuturile baltice vremea se schimbă rapid. La vreo cinci kilometri cred că ploua.

Am avut noroc, căci mi-am găsit ambii vecini în cameră. Voitin freca în lighenaş clăbucul de săpun, se pregătea de bărbierit.

— Văd că vreţi să vă întoarceţi la viaţa civilizată, am spus.

— Priveşte, priveşte, studentule, mă invită Voitin. Învăţă. *Ştiinţa brană-i pentru tînăr*^{*}, cită el din versurile poetului.

Perdelele de tifon, care fluturau de dimineată din cauza curentului, erau date în lături şi prinse cu şnur de cuiele din tocul ferestrei. Fixarea perdelelor nu făcea parte din preocupările marinarului. Mai mult ca sigur, acest lucru l-a făcut cel de-al doilea vecin. Acesta stătea acum lipit de pervaz şi se uita în piaţa publică. M-am dus şi eu la fereastră şi, privind afară, am spus cu voce tare:

— Parcă se apropie furtuna.

^{*} Din *Oda* (1747) de Lomonosov.

Vecinul se îndreptă. Era un om de statură mijlocie, ordonat, cu părul pieptănat lins și parcă uns cu briantină, purta ochelari (stătea în așa fel, încît în lentile se reflecta cerul înnourat; ochii nu i se vedeau).

— E foarte posibil, rosti el încet.

Apoi se prezentă, înclinîndu-se ușor:

— Puhalski, Nikolai Gavrilovici.

Era al patrulea din cei ce mă interesau pînă în prezent.

— *Ich grüße Sie in diesem schönen Haus. Ich heiße Boris Waraksin**, am scandat eu în glumă. Am spus într-o doară, pentru că socoteam puțin probabil să fi luat parte la evenimentele anului '44: avea pe-atunci nouăsprezece ani. Se miră puțin. Își ridică sprîncenele deasupra ramei de aur:

— *Sehr angenehm, Herr Waraksin†*, mi-a răspuns el.

— *Verzeihen Sie, daß ich... Deutsch spreche. Das ist nur ein Versuch... Im nächsten Jahr habe ich Staatsprüfung und möchte mehr Praktik haben.‡*

— Praktik – das ist das wichtigste für die Sprachbeherrschung.§

— Vai, ce pronunție aveți! Sînteți de invidiat, i-am spus după o scurtă pauză. Un veritabil dialect berlinez.

— Am făcut serviciu după război la Berlin, spuse el încet.

— Ați luptat?

— Puțintel, la sfîrșitul războiului.

— Probabil, cînd erați cu studiile pe terminate.

— Nu, am fost pînă în anul patruzeci și patru pe teritoriul ocupat.

* Fiți binevenit în această casă minunată. Mă numesc Boris Varaksin.

† Sînt încîntat, domnule Varaksin.

‡ Scuzați-mă că vorbesc nemțește... Este numai o încercare. Anul viitor îmi dau examenul de stat și mă străduiesc să conversez cît mai mult.

§ Conversația e prima condiție pentru stăpînirea limbilor străine.

Aceasta o știam și noi: din datele lui personale cerute de la Saratov. Fusese luat în armată în regiunea Carpaților (din acele locuri era originar Taras Mihailovici Ișcenko), iar ceea ce făcuse Puhalski pînă atunci era tocmai în curs de verificare. Aveam cîteva nelămuriri, de care aș fi întrebant cu dragă inimă pe vecinii mei. De exemplu: de unde a apărut nebunul negru în buzunarul hainei celui ucis. Lucrul acesta nu-mi dădea pace. Unul dintre ei o știa. Greutatea muncii noastre constă tocmai în faptul că întrebările directe nu au sens pînă la descoperirea faptașului. Pînă atunci sînt mai mult dăunătoare. Cine-i dușman, cine-i prieten era încă neclar. Înseamnă că vom umbla tot pe bîjbîite.

— Ați fost partizan, desigur? l-am întebat cu respect.

— Nu.

— Din cauza vîrstei?

— Nu.

— Atunci de ce?

Mi-a răspuns că sînt naiv și că dacă aș fi fost sub ocupație („...ai avut noroc în multe privințe, inclusiv în privința vîrstei”), n-aș mai fi pus asemenea întrebări. Acolo totul era altfel și nu toată lumea a luat parte la războiul de partizani. Tuși în pumn.

— Prin urmare, ați cam dat bir cu fugiții? i-am trîntit-o eu.

Voiam să-l provoc la o dispută, pentru că dintr-o dispută nu numai că reiese, în cele mai multe cazuri, adevărul, dar ai și posibilitatea de cunoaștere a adversarului. În afară de aceasta, aveam impresia că liniștitului Puhalski, după legea contrastelor, trebuiau să-i placă oamenii dîrji.

Doream să-i plac.

— Se prea poate. Pe mine, de exemplu, atunci, m-au mobilizat cu forța în poliție, am stat cîteva luni, apoi am fugit.

— Unde?

— În alt raion.

— Trebuia să fugiți la partizani! o tot țineam pe-a mea.

— Firește, trebuia, consimți el din nou.

Voitin tăcea. Cu toate că, după opinia mea, trebuia să intre în discuție. Foarte concentrat își plimba briciul pe obraz, neluându-și ochii de la oglindă. În cameră era încă lumină, totuși cu greu te mai puteai bărbieri. Traversă încăperea în liniște și aprinse becul de sus – în radioul din plastic negru de pe masă, care mormăi tot timpul, se auzi un pocnet sec. Voitin se întoarse la oglindă.

— Dumneata te-ai fi dus? mă întrebă deodată Puhalski.

— Unde?

— În pădure, la partizani.

Am stat puțin pe gânduri.

— Da. Cu toate că... în general, aveți dreptate: atunci, desigur, totul era mult mai complicat decât se pare.

— Vezi? spuse Puhalski încet.

Mi se păru deodată că nu-i deloc moale, ci, dimpotrivă, e un om dur, încăpăținat. Scoase pieptenele și se pieptănă, deși nu era cazul. O făcu dintr-o simplă obișnuință. Judecînd după toate, avea grijă de aspectul său exterior. Aparatul de pe masă se porni să hîrîie și un glas frumos începu să cînte: *Seriojka, de pe strada Malaia Bronnaia*.

Puhalski îl dădu mai tare.

— Ce cîntec minunat!

Îmi plăcea și mie, dar mormăii, continuînd să-mi joc rolul:

— Prea sentimental.

— E-hei, studentule! spuse Voitin scurt, se depărtă pentru o secundă de oglindă și-și răsuci degetul arătător în jurul tâmplei.

Puhalski îmi luă apărarea:

— Ce-i cu asta? Cîntecul nu poate să placă tuturor deopotrivă.

Voitin ridică în tăcere din umeri. Puhalski reluă discuția noastră:

— Pe vremea aceea eram un adolescent tare nehotărît, slab, cu complexe de inferioritate, cum se spune acum în apus.

— Dar aceasta trece cu anii? spusei eu ținînd.

— Depinde.

— După Freud acest complex există aproape la fiecare.

— Nu sînt la curent cu teoria lui Freud, am auzit doar de ea.

— Ce-ați auzit?

Voitin terminase cu bărbieritul, acum își strîngea toate uneltele pentru a le spăla la toaletă. Totuși, se pare că adineaori se temuse să nu se taie, deoarece acum intră și el în vorbă:

— Ar trebui să lucrezi în miliție, studentule!

— De ce?

— Pui cam multe întrebări.

Puhalski mă privi cu atenție și spuse:

— Ei, de ce-l supărați pe tovarășul?

— Oare în asta e ceva jignitor?! am rostit eu cu mirare.

Miliția mea pe mine mă apără.* Am la Moscova un coleg care lucrează la miliție, un băiat tare de treabă. Considerați asta ceva rușinos?

— În niciun caz! Din contra, m-am gîndit că dumneata vei considera astfel. Adică nu m-am gîndit, dar s-ar fi putut să fie așa, spuse încurcat Puhalski.

— Sînteți pentru prima oară aici?

* Din poemul *Horoșo!* de V. Maiakovski.

— Nu, răspunse Puhalski. Cum se numește riul ăsta care trece prin oraș, uite colo?

Nu știam. Voitin spuse cum se numește și ieși, ținând în față trusa de bărbierit. Prosopul și-l atârname pe degetul arătător, ca să nu-l murdărească de săpun.

— Vecinul nostru cunoaște foarte bine orașul, remarcă Puhalski.

— A locuit pe vremuri aici.

— Și pe urmă?

— Nu v-a povestit nimic?

— Nu.

— A avut o mare durere, nici pînă acum nu s-a obișnuit cu gîndul – am spus și, privindu-l pe Puhalski în față, am adăugat: Un ticălos i-a denunțat soția la Gestapo în timpul războiului. Ea fusese agent de legătură al detașamentului de partizani.

— Nu mai spune!

Își scoase ochelarii cu ramă de aur. Acum părea un neajutorat și uluit: avea o miopie pronunțată. Scoase din buzunar o batistă călcată, suflă peste lentile, aburindu-le, și începu să le șteargă.

— Cum se numea?

— Kruglova. De data aceasta îmi veni mie rîndul să mă mir. Ați cunoscut-o?

— De unde? Acum cîteva zile mi s-a povestit despre nimicirea ilegaliștilor localnici. Mi-a fost arătat, printre altele, locul unde fusese casa acestei Kruglova: au ars-o nemții, acum acolo e o grădiniță.

— Unde vine asta?

— Strada n-o știu, o țin minte așa, din vedere. Am fost în vizită la un inginer de la fabrica de mobilă – lucrez în acest domeniu, am venit aici în delegație, am stat amîndoi la fereastră și el mi-a povestit. Mai era de față un bătrînel,

anume Ișcenko, dar s-a îndepărtat fără să asculte. Spunea că nu-i plac povestirile de groază. Simpatice bătrîn mai era! Printre altele, să știi că a dormit chiar în patul duminicilor. L-au pocnit mortal niște huligani acum trei zile.

„Încă o versiune”, reținui eu în minte.

— Huligani? Care? Măcar i-au prins?

— Nu știu... Ișcenko nu era om rău. Îi plăceau anecdotele și preferansul... Nu bea.

„Aha! înseamnă că nici cu Puhalski n-a vrut să bea.”

M-am cutremurat.

— Aici seara nu poți ieși nici în stradă, nu?

— A fost omorît ziua. L-au lovit în cap.

— Poate a căzut singur și s-a izbit?

— Nu, a fost omorît.

— Părea că-i un orașel tare liniștit! am spus – vechi, cu străzi pietruite și, în genere...

— Niciodată să nu dai crezare exteriorului, spuse Puhalski pe un ton povățuitor și cu tărie, punîndu-și ochelarii șterși. Ascunse batista în buzunar. Zîmbi. Ești încă foarte tînăr, Borea, dă-mi voie să-ți spun astfel, n-ai experiența vieții.

— Ce-i drept, e drept! încuviințai eu.

— Nu te supăra. Acesta-i tocmai neajunsul care se îndreaptă de-a lungul anilor. Scuză-mă, dumneata fumezi?

— Fumez. Dar... mă bătui cu mîinile peste buzunare – în momentul de față nu vă pot fi de folos.

— Ce păcat! Tare aș mai fuma o țigară, dar am uitat să cumpăr. Voi fi nevoit să cobor.

— Să mergem împreună. Ce v-a povestit despre ilegaliști inginerul acela?

— Cine? Oh, acest Busch?

„Oho!” spusei în gînd.

— Nici el nu prea știe cine știe ce. Zicea că s-a stabilit aici

în anul patruzeci și opt, toată povestea i-a spus-o vecinul care locuiește deasupra lui.

„Din această treabă evident Surkin mai lipsește. Totul duce spre asta.”

Am întrebat:

— Vecinul a fost partizan?

— Nu știu. E cam ciudat. Când am plecat cu Ișcenko de la Busch, stătea liniștit pe un scăunel și fuma, după aceea ne-a văzut, a aruncat deodată țigara, și-a pus mîna la falcă și s-a întors. Ne-am îndepărtat vreo douăzeci de pași și m-am uitat înapoi: ne privea cu atenție și nu se mai ținea de falcă.

— Era cumva beat?

— Mai curînd cu psihicul în neregulă.

— Poate că-i deja la balamuc. De mult a fost asta? întrebai cu indiferență. Puhalski ridică ochii spre tavan.

— Pe data de două, își aminti el.

„Ișcenko l-a văzut pe Surkin pe data de două, îmi zisei. În ziua de trei s-a întâlnit cu cineva. Pe cinci a murit. Înlănțuire? Se prea poate. Numai dacă Busch n-a mințit cine știe pentru ce, în privința datei de trei.”

Intră Voitin: era proaspăt bărbierit și părea mult mai tînăr decît dimineața. Atîrnă prosopul de spătarul patului și-i îndreptă cutele. Își turnă parfum în palmă și, strîngîndu-și pleoapele, se dădu pe față cu el. În cameră se răspîndi un miros ce gîdila nările.

Interesant, pentru ce se dichisește atît? Credeam că spre sfîrșitul zilei va fi beat turtă.

— La dans? l-am întrebat.

— Aha. Voi dansa „cha-cha”.

„Și încă ceva e interesant – de ce a avut nevoie dimineață de autobuz?”

— Care-i adevărul?

— Adevărul, adevărul – unde-i adevărul? mormăi el. M-am

săturat să tot lîncezesc în cameră și să ascult polci la radio, asta-i! Mă duc la cîrciumă să mai stau cu oamenii. Vă invit.

— Mulțumesc, am întîlnire c-o fetișcană.

— Și dumneata? se-ntoarse el spre Puhalski.

— Eu nu beau, doar știi.

„Eu nu știam”, zisei în sinea mea.

— Păcat că stai într-o seară ca asta în casă, rosti el. Arșița a scăzut, tocmai bine de plimbare.

— Norii! spuse Voitîn.

— Ajută la sănătate: sînt mulți ioni în aer.

Mi l-am imaginat deodată pe Puhalski copil, cu ghiozdanul în spate. Cred că în școală i se spunea prescurtat Puf. În orice caz, i se potrivea. „Ei, Puf, vii să jucăm țurca?” „Nu-mi dă voie mama.”

— Nu cumva aveți țigări, l-am întrebat pe Voitîn.

— L-am întrebat și pe el, mă anunță Puf.

— S-au terminat, spuse Voitîn.

— Poate că au mai rămas în noptiera răposatului.

— Nu fuma.

— Păcat! Ce coincidență, ni s-a terminat tutunul la toți trei deodată! Să mergem să cumpărăm.

— Pe mine să nu mă așteptați, trebuie să-mi mai calc pantalonii, spuse Voitîn.

— Vă cumpărăm noi.

— Îmi iau singur, cînd cobor.

— Mergem, Nikolai Gavrilovici?

— Da-da, imediat.

— Luați-vă haina, dacă vă pregătiți de plimbare, vremea e schimbătoare, acuși-acuși începe ploaia, l-am sfătuit eu.

Parcă s-a speriat de ceva, sau mi s-a părut mie?

— Merg cum sînt.

— Apropo, unde-ți este haina? întrebă Voitîn. Înainte o îmbrăcai în fiecare seară, acum n-o mai văd.

— Am uitat-o pe undeva.

— Cum adică, pe undeva?

— Pe plajă.

„Ciudat”, mă gîndii. Haina e totuși un lucru scump, iar el nici nu s-a plîns măcar. „Am uitat-o și gata.” Nu știu de ce îmi veni în minte că răposatul Ișcenko era fotografiat în haină.

Ziua pe căldură?

— Cum este timpul aici? am întrebat.

— E foarte cald! Cred că-i prima dată cînd s-a înnourat, după zece zile, mi-a răspuns Puf repede. Mi s-a părut că a suspinat ușurat văzînd că s-a schimbat subiectul. Mergem?

— Petrecere frumoasă diseară! i-am urat lui Voitin.

Nu mi-a răspuns.

Am trecut prin coridor și am început să coborîm. Puf mergea înainte. Unele din vergelele care fixau covorul pe trepte lipseau, covorul alunecă și Puf era cît pe ce să cadă. Am reușit să-l apuc de braț. Își pusese o bluză groasă cam largă, așa că era greu de spus dacă este voinic sau nu. Acum însă am simțit sub degete mușchi puternici, antrenați ca ai unui boxer de categoria I. Nu mă așteptam la asta. Mi-am amintit caracterizarea „profesională” a „Centaurului”.

„Cunoaște la perfecție limba germană, fizic robust, îi place băutura.” Acesta nu bea.

I-am spus:

— Oho, aveți bicepsî de campion!

— Practic halterele, răspunse încet Puf. (Nu, totuși e Puhalski!) Am o sănătate șubredă din naștere și o fortific. Mi-am zdruncinat-o și mai și din cauza abuzului.

— În ce privință?

— La vîrsta dumitale beam cît un cal!

CAPITOLUL VIII: CE FUMEAZĂ FIECARE

Chioșcul de țigări de la intrarea hotelului era deschis. Bătrîna de la ghișeu, cu ochelarii pe nas și cu buzele strînse, număra mărunțișul.

— Fiți amabilă, dați-mi două pachete de „Trezor”, spuse Puhalski aplecîndu-se spre gemuleț. Sînt țigaretele cele mai bune și fără efect nociv, explică el.

— Mie dați-mi „Djebal”, tot atîtea.

— Fumezi și dumneata țigări bulgărești? Marinarul nostru fumează numai „Belomor”. Nu-mi place țigara cu carton, se stinge mereu și trebuie să tragi zdravăn din ea. Am privit mașinal vitrina. „Belomor-kanah” era expus.

— Măicuță, „Belomor” aveți cam rar?

— Ba am tot timpul... De o lună de zile vînd întruna!

— Vecinul nostru are noroc, observai eu.

În intervalul de timp în care a fost ucis Ișcenko, Voitîn se dusesse după țigări. A lipsit douăzeci de minute, după declarația femeii de serviciu. Pentru ca să cobori de la etajul doi și să te întorci fără grabă îndărăt, ai nevoie de maximum trei minute. S-o mai fi plimbat poate? Nu, el a declarat clar: am fost după țigări. Cînd trebuie să-și susțină alibiul, omul găsește justificare pînă și pentru cîteva minute, spune detaliat

tot ce a făcut. Poate că chioșcul acesta era închis și Voitin s-a văzut nevoit să meargă la altul.

— La ce te gîndești? mă întrebă Puhalski.

— A? Mi-am amintit de o istorioară veselă.

— Spune-o.

Mi-am aprins țigara și i-am povestit un banc vechi.

Puhalski rîse. După aceea mi-a spus el un banc și am izbucnit eu în rîs.

— Încotro te duci, dacă nu-i secret? întrebă Puhalski cu bunăvoință.

— Dar dumneata?

N-aș fi vrut să vină după mine la hotel.

— Unde-oi vedea cu ochii.

— Pot să te însoțesc, am cincisprezece minute la dispoziție. După aceea o întind. De acord?

— Firește, firește.

Pornirăm de-a lungul bulevardului care începea din spatele hotelului. Afară nu se întunecase încă. Norii se împrăstiaseră și acoperișurile caselor erau învăluite în lumini crepusculare.

— Ascultă, mi-ai spus că inginerul care ți-a povestit despre ilegaliști se numește Busch? Nu-l mai cheamă și Heinrich Osipovici? Seamănă cu un hipopotam?

Puhalski se opri locului; doar lentilele ochelarilor îi sclipiră.

— Întocmai.

— Doamne! am spus bucuros. Ce mică e lumea! Acum patru ore l-am salvat de la moarte, propriu-zis l-am tras din fața unei mașini! Venea în goană o „Volgă” – vîij! – iar el mergea liniștit... L-am împins în ultimul moment! Am făcut cunoștință. M-a invitat la el.

— Ți-ai scrîntit piciorul salvîndu-l?

„Acu-i acu!” mi-am zis. Pentru orice eventualitate, schiopătam puțin.

— Îhi! Cum vi s-a părut? După părerea mea, e tare cumsecade, nu-i așa?

— Nu știu, se eschivă de la un răspuns direct Puhalski. Am fost doar o singură dată la el. E un inginer capabil, a pus la punct secția care produce mobilă demontabilă standard.

— Are o casă drăguț mobilată, cu tablouri frumoase pe pereți. V-a plăcut? Cred că are un salariu de vreo două sute de ruble, ce-i mai trebuie?

Chiar dacă nu era tocmai sinceră, discuția noastră părea destul de degajată; în astfel de situații interlocutorul spune pe șleau și cu ușurință atitudinea sa față de un lucru sau altul. Dar Puhalski mormăia ceva în doi peri.

— Nici în materie de femei nu-i tocmai ageamiu, spusei.

— Cum ai ajuns la această concluzie? se interesă deodată Puhalski.

— Am găsit acasă la el una frumușică!

— Da?

— Îhi! Dumneavoastră cum vă lăudați în privința asta?

Ridică din umeri. Era greu să scoți ceva de la el. Această mi amintea jocul: „*Ți-a trimis stăpîna ta / gologani, uite ici suta, / ca să-ți cumperi tot ce vrei, / dar să nu te-atingi de ei; / da să nu zici / și nici ba, / alb să n-alegi / și nici negru, / chiar așa / – aminte ia!*”

Parcă s-ar fi juruit să nu spună nimic precis.

— Ești moscovit? mă întrebă la rîndul lui.

— Da, i-am răspuns. De ce?

— Nu, nimic, am întrebat doar așa. Se și vede cît de colo. Rosti toate astea fără răceală, cu bunăvoință chiar.

— Pe moscoviți îi recunoști imediat, mă mîndrii eu. Apoi, pe neobservate, strecurai:

— Nu plouă. Se poate umbla și fără haină.

Se prefăcu că n-a auzit și, aplecîndu-se puțin, încercă să-și aprindă țigara. Trebuia să mă întorc la hotel, îl dusesem destul de departe, iar în cale mai aveam de făcut o treabă.

— Ei, am întins-o, Nikolai Gavrilovici.

Se îndreptă:

— E deja timpul? Fetișcana-i drăguță? Hai, du-te, să nu faci de rîs onoarea camerei noastre.

Am cotit-o din bulevard și, nimerind într-o stradă paralelă, am găsit un telefon public.

„Salutări de la Kolea, am spus după formarea numărului. Ați pus-o pe Klaudia să-și identifice unchiașul?”

„Ne-a spus că-i vine greu să-l vadă. Nu am insistat.”

„Describe-mi exact, cum era îmbrăcat?”

„Pantaloni de stofă bleumarin. Cămașă albă obișnuită. Haina...”

„Stop! Ce fel de haină avea?”

„Gri cu dungi.”

„Cumpărată de gata, sau făcută la comandă?”

„Ungurească.”

„Cum era timpul în dimineața crimei?”

„M-m, cald.”

„Nu se pregătea să plouă?”

„Nu.”

„Verificați dacă avea prin buzunare tutun. Să controlați separat buzunarele pantalonilor și buzunarele hainei. În al doilea rînd, verificați dacă în dimineața aceea a fost deschis chioșcul de țigări de la intrarea hotelului. În al treilea rînd, adunați date despre vecinul lui Busch din strada Cernîșevski. Locuiește la etaj. Luați legătura cu Novosibirskul, mă interesează prietenul Klaudiei, un oarecare Karik. Unde-i acum? Asta-i tot.”

Am agățat receptorul și am pornit-o repede spre hotel. Am urcat scara încetișor, pentru că nu voiam în niciun chip să mă întîlnesc cu Voitîn. Pe coridorul etajului întîi, trecînd de scîndurile rezemate de perete, m-am apropiat de măsuta Bistrițkăi. Era ora opt fără cinci. Privii cu

coada ochiului la tabloul cu chei. „305” era în cui. Voitin plecase.

Bîstrițkaia scria ceva în registrul de serviciu. Alături stătea înlocuitoarea din schimbul următor. Bătui cu degetele în masă.

— Cioc! cioc! Se poate intra?

Înlocuitoarea se uită la mine chiorîș.

Bîstrițkaia și-a ridicat capul.

— A, dumneata erai?

— Sînt punctual ca regina Angliei, spusei arătîndu-i ceasul.

CAPITOLUL IX: „CUM TE CHEAMĂ?”:
„NICICUM”

Pe stradă începuse să amurgescă. Norii se adunau din nou deasupra orașului. Pe bulevardul învăluit tot mai mult în întuneric (felinarele nu se aprinseseră încă) se porni vîntul, foșnind prin frunziș. Am luat-o pe Bistrițkaia de braț.

— Nu ți-e frig?

— Nu prea, răspunse ea. Schițai un gest să-mi dezbrac haina – o hăinuță cam veche „studentească”.

— Nu trebuie, nu-i frumos.

— Lasă! Dacă-i frig, trebuie să te încălzești, asta-i clar.

— Sînt și așa destul de bîrfită. Dacă m-o vedea careva îmbrăcată cu haina dumitale, s-a zis cu mine.

— Dar nu-i nimeni pe stradă.

— Așa se pare: aici toți se cunosc între ei.

Purta o rochie în carouri, scurtă, mai sus de genunchi. Își atîrnase geanta pe umăr. Vîntul îi răvășea părul și din cînd în cînd fata își dădea capul pe spate.

— Încotro mergem?

— Eu mă duc acasă. Dumneata nu știi unde mergi. Probabil vrei să mă conduci.

— Ascultă, îți propun ceva! Hai să stăm la căldură într-o cafenea.

— Nu vreau.

M-am postat în fața ei, oprind-o.

— Raicika, închipuiește-ți numai – mă duc în cameră – pustiu; o să-mi fie tare urât. N-am să aprind lumina, am să mă așez pe pat și-am să mă pun pe un plîns cu lacrimi amare.

Fata începu să rîdă.

— Atunci aprinde lumina!

— Vezi cît ești de rea! De altfel, dumneata semeni cu o artistă, nu-mi pot aminti cum se numește.

— Mi s-a spus că semăn cu Barbara Brîlska. Nu ești primul. Doar părul îl am de altă culoare. Nu-i așa că semăn? Și dumneata găsești?

— Ești leită Barbara, am spus solemn. Barbara, mergem la Cafe-bar?

— Nu. Ești căsătorit?

— Da.

— Ciudat, de obicei se spune nu. De ce nu porți verighetă?

— Nu-mi place.

— Nici soția dumitale nu poartă?

— Nici ea.

— Așa e mai ușor să înșeli. Dumneata îți înșeli soția?

„Drace! mă gîndii. Altă ieșire nu aveam: cum aș fi putut altfel s-o cunosc? Ne vom despărți ca doi prieteni buni, dar vreo două ore va trebui să mă prefac în fel și chip.”

— O iubesc, am spus.

— E frumoasă?

— După mine, da.

— Cred că-i frumoasă. Trebuie să ai o soție frumoasă.

— Ascultă, nu am deloc chef să vorbesc în momentul acesta despre ea. Hai să vorbim despre dumneata. Ești atît de drăguță și probabil nu duci lipsă de curtezani.

„Cît sînt de demodat! îmi zisei! Cred că așa a vorbit cu ea și Taras Mihailovici Ișcenko”

Se strîmbă.

— Păstrează-ți complimentele pentru soție. Și apoi... nu-mi place niciunul.

— Deci, niciunul?

— Nu știu. Cred că sînt cam flușturistică. Un băiat de aici e îndrăgostit de mine lulea. Mie-mi plac însă oamenii care povestesc fel de fel de istorii interesante... ei, într-un cuvînt, cei de la care înveți ceva. Aici e plictiseală de moarte, nici nu-ți poți imagina! Iar dumnealui e gelos.

— Oare poți să înveți ceva numai de la cei sosiți? Îți place să citești?

— Cînd am timp liber, citesc.

— Pe Tolstoi l-ai citit?

— Care? Lev? Am învățat despre el în școală.

— În școală!... o imitai, dar *Anna Karenina* ai citit?

— A fost pe aici în turneu un teatru cu această piesă. Am văzut-o. O peltea!

— Dumnezeule! Dar *Holstomer*? Cînd gloaba aceea bătrîna îi povestește calului istoria vieții sale.

— Nu, declară ea. Toți de-alde Tolstoi, Cehov s-au demodat. Ei n-au scris despre noi, acum sîntem cu totul altfel.

— Ei, știți!

— Despre gusturi nu se discută. Cunoști maxima?

— O cunosc.

M-a întrebat dacă sînt în concediu. I-am relatat povestea mea. Mi-a spus că-i invidiază pe bărbați; femeile au o soartă mult mai anostă și puțin atrăgătoare: nu pot deveni marinari.

— Hai să mai stăm pe bancă dacă n-ai înghețat de tot, am propus.

— Nu mi-e frig de fel.

Ne-am așezat.

— Totuși, ia haina.

— Bine, o iau. Dar dumneata?

— Sînt călit.

— Fii atent. Noaptea la hotel se întîmplă să fie frig.

Clădirea-i construită din piatră și-i veche și umedă. Să ceri un pled de la Hilda, aceea care m-a schimbat – e fată bună și-ți va da.

— Mulțumesc. E greu să lucrezi în schimbul de noapte?

— Dormim după aceea, da și în timpul serviciului mai poți ațipi. Avem numai patruzeci și opt de camere, vestibulele sînt mari, dar camere-s puține, primul număr indică etajul, celălalt camera. Sovietul orășenesc vrea să construiască un hotel nou, unul cu multe camere.

— Te transferi acolo?

— M-am plictisit aici. Aș pleca peste nouă mări și nouă țări.

— Mie-mi place orașul dumitale. Marea e aproape de tot, și în general...

— Asta-i mare? Am fost anul trecut în sud. Acolo-i „okay”!... Aici însă. Cînd se pornește ploaia, nu se mai oprește o lună. Știi ce efect au ploile asupra nervilor, e groaznic!

— Atunci, pleacă.

— Nu mă ia nimeni. Dumneata dacă n-ai fi însurat, m-ai fi dus de aici? întrebă fata în glumă.

— Negreșit, răspunsei eu.

— Știi care bărbat place unei femei? Bărbatul care-i amabil, gentleman și cedează. Dacă nu ia în serios tot ce spune femeia, atunci în compania lui e bine, e plăcut. Îți divulg secrete feminine, așa-i? Băiatul de care ți-am vorbit e cam posac, ia totul numai în serios – hai să ne căsătorim, hai să ne iubim pînă la sfîrșitul vieții!

— Se mai întîmplă, am spus.

Stăteam lîngă locul de joacă al copiilor. Între timp, se

întunecase de-a binelea, felinarele se aprinseră, împrăștiind în jur o lumină verzuie, lugubră parcă. Pe pământ se așternea umbra copacilor. Un băiețuș de vreo șase ani se juca în grămada de nisip înconjurată de garduț. Vizavi – în umbră, pe o bancă – li se vedeau numai fețele – ședea o pereche. El o îmbrățișa, iar ea se hlizea întruna.

— E dezgustătoare, nu-i așa? arătă cu capul Bîstrițkaia.

— De ce atîta răutate? Nici n-o cunoști măcar!

— Dumneata ești milos! tăragăna fata. Printre altele, ți-ai făcut culcușul pe un loc nefericit.

— În ce sens?

„Interesantă asociație de idei – gîndii – milosul și Ișcenko.”

— Cum, nu ți-au povestit vecinii?

— Nu.

— Omul care a dormit în patul dumatăle a fost omorît.

— Adică? făcui eu pe naivul.

— Foarte simplu – a fost omorît – repetă ea cu oarecare plăcere parcă.

— Pentru ce?

— De unde să știi! Cred că a fost un tip josnic de tot, de aia i-au și făcut de petrecanie.

„Așa” – spusei în sinea mea. Despre Ișcenko s-a vorbit în fel și chip; așadar, o caracterizare atît de proastă nu i-o făcuse încă nimeni pînă acum. Interesant că vine tocmai de la Bîstrițkaia.

— L-ai cunoscut bine?

— Nu.

— Văd că-ți place să descrii oamenii în culori sumbre. Pe tanti de vizavi ai bîrfit-o, pe omul acela... Poate degeaba?

— Ba nu degeaba, spuse ea cu încăpăținare.

— De ce vorbești așa despre el?

— Am motivele mele.

— S-a legat de dumneata?

— Nici nu vreau să mai aud despre el!

— Păi nici nu trebuie. Dar ucigașul a fost prins?

Dădu din umeri înfiorată și, rotindu-și privirea în jur, răspunse nu știu de ce în șoaptă:

— Nu l-au prins.

Nu presupuneam că voi afla astăzi totul. Trebuia doar să mă orientez cât de cât. Mi se părea că mă aflu într-o pădure necunoscută și caut cărăruia care mă va duce la țintă. Știam căte ceva despre această cărăruie, dar n-o puteam vedea. Semănăm cu un goniometru cu antenă rotativă sensibilă, care se tîrăște din stradă în stradă, se învîrtește prin tot orașul, pentru a deosebi dintre atîtea unde pe cea dușmană, s-o intercepteze și s-o repereze pe rozeta gradată. Dar mai curînd eram un simplu om, dator să cunoască adevărul pe care însă nu-l cunoaște. Eram neliniștit.

— Cum te cheamă? se auzi de pe banca opusă. Duduia ce stătea pe bancă se săturase pesemne să tot chicotească și acum îl chestiona pe băiețelul ce se juca în nisip așezat pe vine.

— „Nicum”! răspunse el îmbufnat.

— Ha-ha, te cheamă Nicum!

„Și pe ăla îl cheamă deocamdată Nicum” – mă gîndii eu la ucigașul lui Ișcenko.

— Numele de familie? continuă să se distreze duduia.

— Păcălici! răspunse cu încăpăținare băiețașul.

Duduia se îneca de rîs.

„Nu-i deloc prost” – gîndii eu.

— Ce tot stai pe întuneric? Du-te acasă! spuse duduia.

— E-te scîrț! răspunse băiețașul dîrz nevoie-mare.

— Iar noi nici nu ne sinchisim, ar trebui să-l ducem acasă, sări Bistrițkaia. Păși peste garduț, se așeză în fața băiețașului și îi curăță palmele de nisip. Mergi cu mine acasă?

Lucru ciudat: copilul nu-și smulse mîna și porni ascultător pe cărare.

— Ia-ți haina dumitale, îmi tot alunecă de pe umeri! Ține-mi geanta! Ce mai cavaler! rosti însoțitoarea mea. Se aplecă apoi spre copil. Unde stai?

— Acolo! arătă băiețașul cu mîna lui mică spre o clădire înaltă. Aproape toate ferestrele erau luminate, camerele aveau culori diferite, în funcție de nuanța abajururilor și a tapetelor. Ferestrele străluceau și ele în fel și fel de culori – roz, azuriu, verde, lăsînd în noapte impresia că în fiecare apartament domnește liniștea și o ambianță plăcută.

— De ce umbli noaptea?

Băiețașul tăcea.

— Unde-i mama?

— La lucru.

— Lucrează în schimbul doi? întrebă Bîstrițkaia preocupată.

— Într-un magazin, răspunse deslușit băiatul.

— Ți-e foame?

— Nu!

Ieșirăm din bulevard pe o stradă. Aici era mare aglomerație, treceau mașini. Bîstrițkaia ne porunci să stăm puțin, își luă geanta și intră pe ușa deschisă a unei brutării.

Ieși de acolo cu o lipie. Băiețelul își înfipse dinții în lipie și o privi pe Bîstrițkaia cu recunoștință.

Intrarăm într-o curte întunecoasă și suirăm la primul etaj. Am sunat. Ne-a deschis o femeie cu basma pe cap. Scara era cufundată în întuneric. Dar o rază de lumină cădea peste noi prin ușa întredeschisă.

— Tocmai mă pregăteam să-l caut! Vă mulțumesc! Hoinărește nu știu pe unde, împielițatul, n-are pic de astîmpăr! Am venit de la serviciu și cînd colo – casa pustie. Poate intrați puțin?

— Nu, nu! spuse Bîstrițkaia mîngîind băiatul pe creștet. Plecăm!

O luă pe trepte în jos. Mergeam puțin mai în spate. „Cînd studiezi un om – mă povățuia șeful secției, Șimkus – trebuie să pornești de la premiza că nu e vinovat. Străduiește-te mai întîi s-o dovedești. Așa vei lucra mai ușor și va fi mai bine și pentru cauza ce-o slujești. Pentru oameni. Nu uita că muncești pentru oameni.”

Principalul este să stabilești cu ce fel de om ai de-a face: niciun fel de fișe personale din lume nu te vor ajuta s-o faci. Ce bine ar fi fost dacă în caracterizarea Bîstrițkăi scria: „E în stare să hrănească un copil flămînd cu un corn și să-l ducă acasă”. Desigur, asta nu rezolva nimic, totuși era ceva... surîsei bucuros.

— Ce tot bodogănești acolo? întrebă Bîstrițkaia fără să se întoarcă.

— A, nimic.

— Ceva nu-i în regulă la rochia mea? Se răsuci încercînd să vadă cum îi cade rochia la spate.

— Nu, nu! Mormăiam și eu așa, de unul singur.

Mai întîi să înțelegi ce fel de om ai în față. Apoi să hotărăști dacă e „el” sau nu!

CAPITOLUL X: N-AVEAM DREPTUL SĂ FIU PE DEPLIN CONVINS

Ieșirăm din nou în bulevardul ce urca brusc în pantă și ajunserăm sus de tot. Aici era întuneric și liniște, într-o parte era povârnișul, iar la picioarele noastre se întindea ca în palmă orașul cufundat în noapte.

Strada principală se prelungea încadrată de becuri: acolo huruiau mașinile și troncăneau tramvaiele. Mai departe se contura silueta uriașă a unui castel cu crenelurile ascuțite ale turnurilor gotice – cred că fusese construit pe vremuri de un ordin teuton. Aruncaî scurta pe umerii fetei. La picioarele noastre era orașul, în care nu de mult răsunase ecoul îndepărtat al războiului. Războiul se sfârșise în anul patruzeci și cinci, dar, de fapt, mai continua.

— În schimb am noroc de vecini cumsecade, spusei eu. Asta ca răspuns la faptul că stau pe un loc cu ghinion.

— Da, Nikolai Gavrilovici este un om foarte cuviincios și politicos.

— Marinarul nu-ți place?

— E marinar? N-am știut. Nu-mi place, nu dă niciodată bună ziua. Într-o zi, când am plecat și eu pentru cinci minute, tocmai venise să plătească pentru pat și a făcut un tărăboi, mamă-mamă. Trebuie să lucrați, zicea, nu să vă faceți

manichiura. Eu coborîsem pînă jos la Ninka de la camera de păstrare... nu se poate hotărî să se mărite sau nu. Mirele-i gruzin, are mașină, zice că o s-o poarte pe brațe, iar ea tot mai stă în cumpănă. Rău face, nu? Aproape c-am ajuns. Uite colo stau eu. Asta-i marginea orașului.

— Locuiești singură?

— Te pregătești de vizită?

— Fii serioasă! Te-am întrebat doar așa!

— Cu mătușa. Tata a murit în ziua de opt mai 1945.

Stupidă soartă, nu-i așa? De ce taci? Ai promis că n-am să mă plictisesc cu dumneata, iar acum taci!

— Nu fi capricioasă.

— Ba bine că nu! Ești un mincinos ordinar, nu te ții de cuvînt.

Ei bine, i-am spus două snoave: despre unul cherchelit căruia i se năzărea mereu un pui de crocodil albastru și alta, despre admiterea în institutul de teatru. După aceea am început să meditez:

— Frumoasă seară, liniștită. Parcă nici nu-ți vine să pălăvrăgești.

— Îhîm!

— Prin urmare, să tăcem.

Am tăcut amîndoi un timp. Într-un tîrziu, fata m-a întrebat:

— Să nu rîzi de întrebarea mea, dumneata ai un scop în viață?

— Da, am răspuns.

Aveam un țel în viață – să lichidez toată ticăloșia de pe pămînt. Acesta era țelul nostru comun, dar și al meu personal. Știam că este irealizabil. Nu sînt pesimist, nu. Judecam în mod realist că pentru această treabă nu-mi va ajunge nici întreaga mea viață. Irealizabil ar fi pentru mine, dar realizabil pentru fiul meu. Sau pentru fiul fiului meu. Dar dacă eu voi

face acum prea puțin, țelul acesta va fi irealizabil și pentru el. Mă gîndeam rareori la acest lucru, dar îl aveam în minte mereu.

— Un scop adevărat și mare? întrebă ea.

— Da.

— Și... care anume?

A trebuit să-i trag un bobîrnac peste nas, pentru că nu voiam să inventez ceva. De vreme ce nu puteam să-i spun concret care mi-e meseria, mi-ar fi fost nespus de penibil și greu să vorbesc despre astfel de lucruri.

— Nu ne cunoaștem de ajuns, iar asemenea lucruri se spun numai celor apropiați.

Deodată m-am speriat că ar putea să mă înțeleagă greșit și să ia drept cine știe ce aluzie cele spuse de mine. Fata însă tăcu. Nu știa să se supere prea tare, căci după un minut începu din nou:

— Te invidiez! N-aș vrea să te invidiez și totuși o fac. Aș dori să am și eu un țel în viață și o îndeletnicire care să-mi placă, să nu mai stau în acest hotel scîrbos!

— Vrei să te mîngîi pe creștet? Pur și simplu așa, ca pe un copil?

— Lasă-lasă! Hai să mergem, uite, pînă acolo.

Mă trase de mînă. În partea stîngă se înșiruiau una lîngă alta casele, slab luminate de felinare. În dreapta un loc viran și pini. M-a condus într-acolo. Mergeam încet, să nu mă împiedic de vreo rădăcină: după strada luminată acum nu mai vedeam nimic în fața ochilor. Am trecut pe sub pini.

— Oprește-te! mă preveni fata în șoaptă. Aprinde un chibrit și privește în jos.

Am aprins. Copacii s-au îndepărtat parcă dintr-o dată, devenind mai întunecați. La picioarele noastre era o placă de marmură cu litere strălucitoare. Aprinzînd un chibrit de la altul, am citit: „Aici odihnesc cei căzuți la 22 noiembrie 1944

în bătălia pentru cucerirea oraşului: locotenentul major Torlin N.I. 1912, locotenentul Drize I.A. 1920, soldaţii: Baitemirov I.S. 1920, Karpovicius E. 1903, Guba I.V. 1922, Elaghin K. 1923.”

— Când eram mică, mi se părea că aici e îngropat tata, spuse Bîstriţkaia. Începu să vorbească abia atunci când am ajuns din nou la felinar. Îmi mai imaginam că sînt infirmieră: Îl scoteam parcă de pe cîmpul de luptă, îl pansam şi rămînea în viaţă. Lipsa tatei o simt nespus de mult. Cîtă linişte, nu-i aşa? Toată lumea doarme.

— Îhî, încuviinţai eu.

Eram aproape convins că este nevinovată. Dar să fiu pe deplin convins nu aveam dreptul: cu o oră înainte de crimă fusese văzută cu Işcenko pe plajă. În afară de asta, Stankene a declarat următoarele: Când Işcenko a trecut pe lângă ea, nevrînd s-o recunoască, a văzut-o şi pe Raia Bîstriţkaia.

„O cunosc foarte bine, îi cunosc pe toţi din oraş – scria Stankene – am strigat-o, însă nu m-a auzit sau s-a prefăcut că nu mă aude. Se vedea că fuge după Işcenko, nevrînd să-l piardă din ochi.”

Stankene a afirmat că nu dăduse nicio însemnătate acestui fapt, auzind însă că Işcenko a fost ucis după cîteva minute de la întîlnirea cu ea, găsi că acest lucru are importanţă.

Căpitanul Siparis a lăsat-o pînă una-alta în pace pe Bîstriţkaia.

— Să mergem, spuse ea. Mi-e somn. Am obosit îngrozitor.

— Ne vedem mîine pe plajă?

— Poate.

— Parcă s-a înnorat. Ridicai capul, străduindu-mă să văd ceva pe cer. Cîteva picături de ploaie îmi căzură pe mînă.

— Se îndreaptă timpul! De obicei fac plajă acolo unde se termină strada Prudis; ea duce drept în mare.

„Strada Prudis – îmi amintii – acolo e direcția pescuitului. Trebuie să mă ocup puțin și de serviciu.” În afară de asta, mă interesa Surkin, vecinul lui Busch.

— Ah, dar dumneata nu cunoști orașul! Memorează, e foarte simplu: Pru-dis, ți-o arată oricine. Am să vin ceva mai târziu, vreau să mă satur de somn.

Acum mergeam pe un drum pavat cu pietre: trotuarul se îngustase și nu era loc pentru două persoane.

Aveam impresia că ne mișcăm pe fundul unei prăpăstii: Laturile opuse ale ulițelor se apropiaseră parcă, iar pereții caselor, luminați pînă la parter, se înălțau acum brusc, spre cerul întunecat.

„Decor pentru Shakespeare”, gîndii.

Cotirăm apoi pe o străduță laterală tot atît de veche și, pe neașteptate, ajunserăm într-un cartier modern: case-cuții tip, cu balcoane, gazon verde. Aici plutea un miros de liliac. Pe bulevard trecu un autobuz gol, puternic luminat în interior.

Traversarăm bulevardul. Pe o bancă, sub o tufă deasă de liliac, stătea un tînăr și cînta la chitară mereu aceeași melodie – totul era destul de trist. În umbra tufei se zărea doar cămașa lui albă. Rîstritkaia nu l-a observat imediat.

— Mai e puțin și am ajuns.

— Raicika?

Tînărul se ridică și atinse coarda de bas. Chitara scoase un sunet amenințător. Stăteam aproape unul de celălalt, tînărul avea o față grasă, antipatică. Era lat în umeri. „Aproximativ de aceeași greutate cu mine, am apreciat. Vreo optzeci și cinci de kilograme.”

— Iar o-ncurcași, fetițo, c-un nou-venit? Ce-o să spună Semion cînd o afla?

Bistrițkaia ridică din umeri. Dat fiind că avea haina mea între umeri și mînecele îi atîrnau mai jos de genunchi, gestul ei păru oarecum caraghios.

— Du-te și pîrăște-mă!

Am observat limpede că toate astea o indispușeseră. Și acest luciu se răsfrîngea și asupra mea, pentru că parțial eram și eu vinovat. O ținusem pînă aici de braț, dar acum fata se eliberă.

— Spune-mi a ce seamănă asta? nu se lăsă tînărul. Prietenul meu are încredere într-însa, iar dumneaei se veselește cu altul, așa-i?

— Nu-ți e prieten! Tu ești în stare să vinzi pe oricine pentru o litruță.

— Ce, ce-ai spus? stăruie tînărul.

„Face pe huliganul, gîndii eu. O să încaseze o condamnare, ajunge vagabond dacă nu-i oprit la timp.”

Era momentul să intervin. „Cavalerul rătăcitor din comitetul securității statului”, zîmbii în treacăt, făcînd un pas înainte.

— *De dragoste să nu vorbești, / căci despre ea s-a spus doar totul*
— i-am fredonat eu un fragment de cîntec. Mergi pe blat?

— Ce-ai spus?

— Dar tu ce-ai spus?

— Eu, nimic.

— Atunci e-n regulă, spusei pe un ton serios. Te poți considera liber.

„Noi, studenții moscoviți, nu dăm nimănui satisfacție.”

Tînărul era vizibil fistîcit. Se retrase un pas, scuipă cu năduf și mormăi ceva în genul: „n-am chef să-mi pun mintea cu tine”. Mai mult ca sigur că nu-i plăcea să se bată de unul singur, pentru că, după ce ne-am îndepărtat, spuse tare:

— Îți zugrăvim noi mutra, nasolule!

— Nu-l băga în seamă, mă liniști Bîstrițkaia.

— Asta și fac.

„Ne-a lăsat prea repede în pace. Trebuie să aștept continuarea”, îmi zisei.

— L-ai luat tare! Uf, golani nenorociți. Te rog să nu-ți faci de lucru cu el. Te-ntorci la hotel pe alt drum, am să-ți arăt.

— Neapărat, am încredințat-o eu. Cine-i acest Semion?

— Băiatul de care ți-am vorbit. Să te-ntorci pe alt drum, ascultă ce-ți spun. Iată și scara mea.

Lîngă cișmea era o pisică. „Pis-pis-pis” – o chemă Bîstrițkaia. Pisica n-o ascultă și se strecură pe sub poarta de fier.

Pe perete era scris cu cărbune! „Lena, te iubesc mult!” Mirosea a pește prăjit. În curte urla un radio. Cred că era ora unsprezece: N-am vrut să mă uit la ceas în prezența Bîstrițkăi. Undeva în depărtare se auzi un huruit – așa huruie vara trenurile electrice în cartierele vilelor din preajma orașelor mari.

— Știi – îmi spuse șoptit Bîstrițkaia – să nu-ți închipui cine știe ce, dar mi-e frică să merg singură pe scară: mi s-a ars becul. Nu, mai întîi să-ți arăt pe unde să te întorci.

Reținusem de la sine drumul pînă aici, așa că, fără să mă mai opresc la vreo răscruce, puteam să mă întorc foarte lesne la hotelul „Pordus”. Nici nu mă gîndeam să merg pe alt drum, pentru că în cazul în care mă aștepta Semion cu ortacii lui, merita să le fac cunoștința, mă interesa tot ce avea legătură cu Bîstrițkaia. O ascultam cu atenție. Ajunserăm la scară și, pipăind treptele cu piciorul, începurăm urcușul.

— Aici. Luminează-mi cu chibritul.

Vîrî cheia în broască și descuie ușa. Stăteam mai la distanță.

— Gata! Iar acum vreau să-ți spun că ești un om foarte cumsecade! Nu te-ai legat de mine și nu ți-ai dat frîu liber la mîini cînd am stat pe bancă. La revedere!

O zbughi pe ușă, iar eu am rămas cu haina în mînă. Am îmbrăcat-o, am mai stat puțin și am pornit-o pe scări în jos. Totul îmi mersese grozav de bine, de trei ori mi-a fost dat să

aud în ziua aceea că sînt un om cumsecade. Se mai întîmplă! Ieșind afară, m-am uitat în jur: nici țipenie.

Pentru orice eventualitate, am luat-o la pas pe mijlocul drumului, fiind cu ochii în patru. Și n-am făcut-o degeaba. Cînd dădai colțul, răsună un fluierat ușor. Sub felinar stăteau doi, unul – „golanul” (așa l-am botezat) în cămașa albă. Chitara și-o lăsase pe undeva. Desigur că mă așteptau. Mă oprii la cîțiva pași, mă aplecai și, adăpostind în podul palmei flacăra chibritului, aprinsei o țigară. Cu ochii țintă la ei, fiindcă, privind flacăra chibritului și rămînînd după aceea în întuneric, poți pentru moment să orbești.

— Frumoasă seară, am spus.

Tăceau. După cîte am observat, cel care stătea mai la o parte avea ceva de împărțit cu mine. „Pesemne că-l cheamă Semion”. „Golanul” în cămașă albă stătea cu mîinile în buzunare și „tutela” parcă scena. Pe el trebuia să-l neutralizez mai întîi. Începu să se apropie de mine.

— De ce numai doi? am spus. Ar fi trebuit să vă adunați cel puțin cinci. Sau n-ați avut timp?

Atunci l-am observat și pe al treilea. Se îndepărta de tufa de liliac, încercînd să se apropie prin spate. „Uff – gîndii – tare n-aș fi dorit una ca asta.” Nu voiam să mă bat. Dar altă ieșire nu aveam, așa că trebuia să încep primul. Nici n-apucaai să-mi vîr cutia de chibrituri în buzunar. Am făcut un pas înainte. „Golanul” ridică mîna. Făcînd un pas lateral, i-am prins mîna dreaptă în care avea ceva strîns – vreun box manual sau arșic umplut cu plumb. Nu pot să-i sufăr pe cei cărora le place să se năpustească în ceată contra unuia singur. De aceea nu am avut nicio ezitare și i-am aplicat „golanului” o lovitură fulgerătoare de sus în jos – cu latul palmei la baza gîtului. În locul meu s-ar fi putut nimeri unul care să nu se fi ocupat de la cincisprezece ani de lupte și să nu fi urmat un curs special de autoapărare. Gașca l-ar fi ciomăgit fără nicio

milă. Cu coada ochiului îl urmăream și pe acela căruia-i ziceam în gând Semion – desigur el era figura principală, iar „golanul” îl ațîța doar la „răzbunare”. Atunci cînd s-a aruncat asupra mea, m-am ferit, repezindu-l în față pe matahala de „golan”. Semion s-a împiedicat. Am căzut împreună. Am sărit în lături și l-am luat în primire pe al treilea: am schițat un plonjon și buf – una la plex. Se ghemui pe pavaj. „Golanul” era scos din luptă – se ținea cu mîna de claviculă și se văita. Pîna aici îmi mersese din plin. Am sărit înapoi: nu voiam să-l scot din funcțiune pe presupusul Semion și de aceea eram foarte atent; dacă însă m-aș fi vînzolit mai mult cu el în apropierea celorlalți doi, ăia m-ar fi putut altoi zdravăn.

Eram curios, dacă acum, cînd rămăsese singur, Semion se va năpusti asupra mea. Semion porni la atac. Asta-mi plăcu, mai ales că el observase că prietenii nu-i vor sări în ajutor. Eram aproape convins că inițiativa bătaii în trei nu aparținuse lui Semion. L-am prins de haine, mutîndu-l într-o poziție convenabilă și am făcut o mișcare foarte simplă – i-am pus piedică. Se ridică și tăbări din nou asupra mea.

— Aha, așa, vasăzică!

L-am aruncat peste umăr – cu efect. Tare n-aș fi vrut să fac toate astea, dar mai apoi mi-am zis că așa poate-i mai bine. Căutam să tușez cît mai mult, să-l sperii, pentru că-mi dădeam seama că nu-i un adversar serios.

Acum stătea pe pavaj și răsufla greu. Nu prea avea de gând să se ridice. Poate că nici nu-i Semion? Ceilalți stăteau care mai de care în jur.

— Judo, hai? Sambo? se smiorcăi „golanul”.

— Ăsta-i profesionist – rosti „Semion” cu dispreț. Face gologani la circ: „Trupa Novac”.

— Mă numesc Boris, spusei eu. Dacă vrei, hai să vorbim acum omeneste.

— Ce te tot ții după fata lui, ticălosule? întrebă „golanul”, care se mai ținea și acum cu mâna de gît.

Așa! Conform regulii, după încăierare începe disputa părților: cine, de ce și pentru ce? Nu greșisem: acesta era totuși Semion.

— Taci din gură, îl potoli Semion pe prietenul său.

— În privința fetișcanei tale poți să n-ai nicio teamă, n-am absolut nimic pentru dînsa, ai înțeles? Și nici ea pentru mine, se poartă de parc-aș fi piatră, nu om. Pur și simplu, simțindu-mă singur într-un oraș străin și neavînd cu cine schimba o vorbă, am condus-o după serviciu acasă.

— Toți sînteți la fel!

— Las-o-ncolo, Semion! Fata mi-a vorbit despre tine, spunea că ești un tînăr respectuos. Înțelegi, mi-a vorbit de tine! Nu s-ar fi apucat să facă asta dacă aveam ceva cu dînsa.

I-am întins mîna să se scoale.

Se codi puțin, dar mi-o întinse pînă la urmă pe-a lui.

— Nu-l asculta, Semion! se rățoi „golanul.”

Al treilea tăcea. Era cel mai tînăr. Își mai revenise, și acum fuma, dar nu se amesteca în discuție. Se vede că nu era dintre cei ce se adună în bandă și aruncă fel de fel de vorbe în spatele trecătorilor singuratici. Nimerise aici întîmplător. L-am observat cînd mă băteam cu Semion, dar el habar n-avea că-l urmăresc și putea să mă lovească pe la spate. Cu toate astea, n-a făcut-o. Regretam că nu am început în prealabil o conversație. Dar, de fapt, să te înțelegi cu „golanul” fără păruială era puțin probabil. După ce l-am ridicat pe Semion, m-am adresat întregii companii:

— Trebuie să n-aveți încredere în acela care vrea să obțină ceva de la voi. Eu, s-ar părea că nu semăn cu un astfel de om. Mai degrabă invers: voi ați vrut să obțineți ceva de la mine. Ai prins logica? mă adresai „golanului”.

— Ce fel de logică? bombăni el.

Se liniști și înțelese că n-am de gînd să-i bat. Acum făcea pe grozavul față de prieteni, dorind să arate că nu-i deloc fricos.

— Născocesc tot felul de bazaconii, iar eu trebuie să le înțeleg!

— Să-ți cumperi un dicționar de neologisme, l-am sfătuit.

Am cules de pe jos cutia de chibrituri, ca prin minune nestrivită în timpul încăierării și mi-am aprins o țigară.

— Fumezi? i-am întins o țigară lui Semion.

— Le am pe ale mele.

Al treilea, care tăcuse pînă atunci și abia aruncase chiștocul, luă. Întinse mîna și „golanul”.

— De altfel, tu ai început primul, noi am vrut numai să discutăm, spuse Semion.

— Numai?

Tăcu.

— Discuțiile cu arșic de plumb știi cu ce se termină? Se află în buzunar la prietenul tău, l-a cules de pe jos. Habar n-are să-l folosească – dar se bagă. Am tras adînc fumul în piept. Fiindcă veni vorba, vă întreb, puteți să-mi faceți și mie rost de un box? Plătesc bine sau vă dau în schimb altceva.

„Golanul” se învioră.

— Pentru ce-ți trebuie?

— Ca să mă simt mai liniștit cu cei de teapa ta. Ce zici, îmi faci rost?

— Să încercăm, spuse el supus.

— Dar n-aș vrea unul grosolan! Îmi trebuie un box adevărat, de preferință nemțesc.

— De unde să-l iau?

— Poate că-ți fac cu rost, spuse pe neașteptate cel care nu scosese o vorbă tot timpul.

— Cît îmi ceri? Îl urmărisem pe Semion, iar acum întorsei capul spre cel care vorbise. (Sincer vorbind, m-am mirat. Îmi

făcusem socoteala că voi putea afla ceva în privința boxului și asta de la Semion, dacă el era Semion pe care-l căutam și avea vreo legătură cu cazul.) Dar boxul cu pricina n-avea cum să mai fie, căci se afla alături de alte corpuri delictive la secția orășenească a securității statului. Înseamnă că acesta era alt box. „Am să mă întâlnesc totuși cu tînărul – îmi spusei – voi încerca să mai aflu ceva despre Semion.”

— Atunci, să ne înțelegem, spuse el.

— Unde te vād?

— Mîine ce-i? Sîmbătă? De dimineață voi fi pe plajă.

— Plaja-i mare!

— Ai să mă găsești.

— Fie, încuviințai eu. Ne-am înțeles. Și, adresîndu-mă lui Semion, făcui bilanțul discuției noastre separate: În afară de asta, proporția de trei pe unu nu-i treabă cavaleriească. Raia are o părere mai bună despre tine. Sau ăsta te-a asmuțit? arătai spre „golan”.

— Aruncă toată vina pe mine, spuse acesta.

— Lămuririle se dau la miliție, i-am spus. Bine, băieți, e noapte, e timpul s-o întind spre hotel. Așadar, mîine pe plajă. Vă doresc toate cele bune!

Mi-a răspuns acela care mi-a promis boxul:

— Toate cele bune!

„Golanul” mormăi:

— Te salut de la distanță! Hai, valea! Șterge-o!

Semion nu-mi răspunse. Rămăsese pe gînduri.

În loc să merg pe bulevard, am luat-o pe un drum mai scurt și am ajuns repede la hotel – caut să mă orientez chiar din prima zi într-un oraș străin. Am intrat în camera cufundată în întuneric – ușa nu era încuiată – ferindu-mă să fac zgomot și am început să mă dezbrac. Pe perete se reflecta lumina roșie de la neonul unei reclame de afară: „Încheiați la

A.D.A.S. Asigurări de bunuri și persoane” (citisem reclama apropiindu-mă de hotel).

„Ce le mai trece prin cap diavolilor! Ziua cînd sînt deschise toate inspectoratele, aproape că nu vezi reclama. Noaptea, unde să te duci? Cu toate astea, cred că Ișcenko s-a gîndit la lucrul acesta noaptea, cînd era chinuit de insomnie.” Viața lui Taras Mihailovici fusese asigurată pentru suma maximă și imediat după sosire soția lui a și anunțat despre aceasta, cerînd adeverințele necesare pentru ridicarea banilor. Da, toate aceste lucruri nu prea pledau în favoarea ei. Și totuși, dacă femeia ar fi fost complice la asasinarea lui, n-ar fi procedat atît de deschis. Poate că și jocul acesta a fost calculat. Am fumat trei țigări răsucindu-mă de pe o parte pe alta. Voitîn dormea, Puhalski nu venise încă.

CAPITOLUL XI: CINE E?

M-am trezit primul. Voitin sufla greu și mormăia ceva în somn. M-am sculat și, străduindu-mă să nu fac zgomot cu cremona, am deschis fereastra. Puhalski s-a întors astă-noapte ultimul și cred că de frica ploii a închis-o. Acum dormea dus, cu fața la perete. Jos se întindea orașul învăluit în pîcla dimineții. Acoperișurile de țiglă alternau cu insulițe de verdeață. Castelul – o întreagă pădure de turnuri gotice ascuțite, cu tăieturile înguste ale ferestrelor – era parcă mai puțin lugubru decît noaptea.

Rîul strălucea sub podurile străvechi, cocoșate. Am găsit cu privirea bulevardul pe unde trecusem aseară cu Bîstrițkaia și care îmbrățișa orașul în semicerc. De aici, de la fereastră nu se vedea marea. „Ce oraș mic”, mă gîndii. Cerul era acoperit de nori. Adia o briză ușoară. Undeva la margine pornise să fumege o uzină, fumul se ridica din coș abătut de vînt într-o parte. M-am îndepărtat de fereastră și, așezîndu-mă pe pat, am fumat o țigară. (Tamara s-a chinuit mult să mă dezvețe a fuma pe stomacul gol.) Am scos din noptieră trusa de bărbierit. Eram obișnuit cu mașina electrică „Harkov”, dar întrucît acest lux nu era pentru punga unui student, mi-am luat aparatul de ras obișnuit. Pînă alaltăieri dimineață,

neștiind care dintre noi, eu sau Larionov, va pleca în misiune, ne pregătisem amîndoi. Șimkus, șeful secției, ne-a chemat și, după ce i-am prezentat raportul, verbal, mă îmboldi în piept cu țigaretul gol:

„Fă-ți planurile”.

Știam că Larionov dorea foarte mult să preia cazul acesta, poate chiar mai mult ca mine. Soția mea de abia se internase la maternitate.

„Nu te neliniști de soție – vom aranja totul cît se poate de bine.”

Larionov mă bătu pe umăr:

„Zboară, bătrîne, cu inima liniștită și capul limpede.

Imediat cum se naște feciorul, te anunțăm.”

„Nu-i rău să fie și fetiță, eu am două, spuse Șimkus. Cea mare le și sucește capul băieților, apoi vine și-mi povestește tot! Îi dau sfaturi.”

Larionov îmi făcu cu ochiul, bătrînul socotea că în tinerețe a fost mare zdrobitor de inimi.

„Nu mai face cu ochiul! spuse îmbufnat Șimkus. Crezi că nu te văd? Și, în general, *genug* să te agiți, cum spune fiică-mea”.

„*Genug* în nemțește înseamnă *ajunge!*” i-am explicat eu condescendent lui Larionov.

„Geh zum Teufel!”* mormăi el.

„Are un pronunțat accent de Rostov”, constatai.

„La treabă, tovarăși locotenenți-majori!” spuse Șimkus cu asprime și, adresîndu-mi-se mie, urmă: „Prin urmare, fetișcana care l-a urmărit, declarația Evgheniei Augustovna Stankene, boxul, vecinii de cameră și un oarecare Busch. Poate că sînt numai floricele, dar poate...” Făcu o pauză.

„S-ar putea să fie și roade”, o luă Larionov înainte.

* Du-te dracului! (germ.)

Șimkus îi aruncă o privire lungă și rece, încât Larionov se înecă cu fumul de la țigară și începu să tușească de zor.

„S-ar putea să fie și roade. Vei hotărî singur, la fața locului”, spuse mai apoi Șimkus. Deveni serios. „Vilenkin pleacă mai înainte și va fi omul tău de legătură”, mai adăugă șeful secției.

Am pus la punct acțiunea încă o zi și o noapte. Ieri dimineață am rămas, în sfârșit, singur; trebuia să mă concentrez. Eram îmbrăcat cu blugi și cămașă cu mâneca scurtă. Mi-am luat și o haină. Am strâns tot ce era înșirat pe masă și pe pat într-un geamantan vechi (băieții de la secția tehnico-științifică i-au înfășurat mînerul cu o bandă izolatoare). Pentru ultima oară am verificat conținutul portvizitului, cu toate că știam pe dinafară totul. Pistolul l-am lăsat în seif: nu aveam dreptul la armă. În general, consider că nu-i bine să porți pistol în buzunar, el îți dă o încredere exagerată în tine, ceea ce te face să devii neatent tocmai acolo unde trebuie să fii cu ochii în patru.

Am coborât cu liftul. Mașina mă aștepta. Am pornit prin ploaie spre aeroport. Larionov stătea pe perna din spate și povestea anecdote vechi, căutînd să-mi creeze bună dispoziție. Șoferul frîna cu atîta putere, încât mașina derapa pe asfaltul ud. „N-am mai fost la film de o sută de ani – mă gîndii – nu-mi rămîne niciodată timp liber.”

Am ajuns la aeroport în ultima clipă.

M-am așezat la fereastra avionului, privindu-l pe Larionov care-mi făcea semne cu mîna, stînd pe cîmp lîngă turnichet. Avionul începu să ruleze pe pista de decolare... După o jumătate de oră eram aici. Am aterizat cu șapte minute înaintea avionului de Moscova.

Aveam la ce să reflectez. Bărbierindu-mă, am reușit să mă tai în trei locuri. „Frățioare, trebuie să știi să te bărbierești cu orice lamă”, ar fi spus ironic Șimkus.

Așadar, o întrebare ca-n romane: Cine-i ucigașul? Și alta: Cine-i cel ucis? Taras Mihailovici Ișcenko putea fi „Centaurul”. Ascunsese cu grijă faptul că ar fi făcut parte din detașamentul de partizani, nu a indicat acest lucru în nicio autobiografie și dorea ca în oraș să se știe că a murit. Frica trece ca un fir prin toată viața lui de după război, judecînd după cele spuse de Klaudia Ișcenko. E drept, în felul acesta se comportă oamenii care săvîrșesc o faptă gravă, dar și cei care se sperie de ceva și rămîn uneori cu teamă pentru tot restul vieții – această teamă devenindu-le cu timpul o trăsătură de caracter. Totul depinde de om.

De ce or fi avînd păreri atît de diferite despre Ișcenko oamenii care l-au cunoscut? Bîstrițkaia: „un individ josnic, de aia i-au și făcut de petrecanie”. Busch: „Era un om cu suflet bun”. Soția: „fricos, calculat...” Iar Puhalski... lui Puhalski i-a plăcut. Se-ntîmplă ca despre același om părerile să fie împărțite: „prost” și „deștept”, „laș” și „erou”. Fiecare judecă după sine. Dar cineva are totuși dreptate. Cine – în cazul de față? Eram decis să-i dau crezare soției, căci Ișcenko se purtase cu fiecare în mod diferit. Cu alții era calculat, pe cînd în fața soției se săturase repede să se prefacă. „Atunci mi s-a părut că-i un bărbat adevărat”, mi-am amintit spusa ei. Dacă lucrurile stau așa, atunci Ișcenko seamănă cu „Centaurul”.

Prin urmare, era plauzibilă următoarea versiune: Cineva, recunoscînd în Ișcenko un trădător, l-a ucis, răzbunîndu-și părinții. Acesta putea fi Voitin, secundul traulerului de pescuit (e drept, nu prea era clar cum a putut să-l descopere pe „Centaur”), după cum putea fi și altcineva, necunoscut nouă.

Ce i-o fi cășunat lui Ișcenko să vină să-și petreacă concediul pe litoralul acesta, în loc să meargă la Marea Neagră, de vreme ce a condamnat aici oameni la moarte? Se ferește tot timpul de ceva, trăiește cu teamă și deodată – o

astfel de gafă! Pentru ce! Să-și calce pe nervi? Nu, nu era el omul acela. Dar poate că a avut un motiv serios. Chiar foarte serios.

Mai știi! Se putea tot atât de bine ca Ișcenko să nu fie „Centaurul”, ci o victimă a acestuia. Taras Mihailovici putea să vină în acest oraș, să se ferească într-adevăr de ceva, dar asta să nu aibă nicio legătură cu nimicirea detașamentului: vasăzică, nu-i el trădătorul. Merge omul pe stradă și deodată, așa cum s-a lovit de Stankene (printre altele, în planul meu de lucru pentru ziua de azi era prevăzută o întrevedere cu Stankene și eventual o convorbire sub un pretext plauzibil; voiam să-mi formeze o părere personală despre dînsa), se lovește de adevăratul trădător. De unde știa el că acela era trădătorul? De ce a tăcut toți acești ani? Nu-i clar. Dar Ișcenko se pregătea să-l demaște: mi-a povestit doar Voitin că Ișcenko era neliniștit, că scrisese ceva, dar apoi a rupt totul, adunînd și bucățelele din scrumieră. „Centaurul” îl suprimă. Cine să fie acest „Centaur”? Mai mult ca sigur că e dintre cei veniți: greu de presupus că ar rămîne să trăiască aici după cele săvîrșite. De aceea îi dădeam atîta atenție hotelului „Pordus”, de altfel singurul din oraș. Desigur, majoritatea vizitatorilor stăteau în case particulare; sezonul abia începuse. La odihnă „în mijlocul naturii” vin de regulă familiștii, iar cei ce vin singuri sînt tineri. Vîrsta presupusă a „Centaurului” – peste patruzeci de ani. Dintr-ăștia erau puțini, fuseseră verificați. „Centaurul” n-ar fi venit aici în concediu; din punct de vedere logic, nu se cuvenea s-o facă în niciun caz. A venit cu vreo treabă, fără să se fi gîndit cîtuși de puțin la Ișcenko. De exemplu, în delegație. Înseamnă că-i în hotel.

Au fost verificați toți pasagerii de la hotelul „Pordus” care au aproximativ vîrsta „Centaurului”, dar fără niciun rezultat. Toți care au părăsit hotelul după data de cinci au fost luați sub supraveghere, nu erau prea mulți – șapte persoane.

Ucigașul cred că a calculat totul, nu putea pleca imediat după cele săvârșite. Trebuia să mai aștepte întocmai ca o fiară în întuneric. „Dacă vrem să dezvoltăm această imagine – în întunericul neștiinței noastre”, mă gândeam eu, plimbându-mi aparatul de ras pe obraz, să mai treacă un timp, ca să devină inobservabil. Și-atunci își va lua tălpășița! Altfel nu poate proceda, pentru că este înscris aici pe baza documentelor pe care le poartă. Acum veneau cele mai pasionante zile; desigur, nu va mai aștepta nici el prea mult.

Pe de altă parte, „Centaurul” putea fi și unul dintre localnici. Să riște el oare în fiecare zi o întâlnire cu Stankene? Nu, ea fusese agent de legătură și n-avea cum să-i cunoască la față pe toți partizanii sau pe toți oamenii care aveau tangență cu detașamentul, mai ales că în ultimele luni acesta își mărise efectivul: veneau cei care șovăiseră pînă atunci, toți acei cărora le devenise limpede deznodămîntul războiului. „Centaurul” știa asta. „Centaurul” putea merge liniștit la serviciu în același tramvai cu Stakene. Dar mai era o chichiță, n-ar fi fost deloc exclus ca ucigașul să nu lucreze nicăieri sau să nu fi lucrat în ziua respectivă. Dacă venise aici în delegație, se vede că dispunea cum voia de timpul său, pentru că Ișcenko fusese omorît pe la ora unsprezece ziua. Interesant că și întâlnirea din ziua de trei avusese loc tot la ora unsprezece. „Avusese oare loc această întâlnire?” – mă întrebai. Am toate motivele să cred că da. În seara zilei de trei, Ișcenko fusese neliniștit și scrisese ceva. În dimineața aceleiași zile nu s-a dus la fabrică la Busch. Busch a mințit în privința Kludiei Ișcenko. Dar e greu de crezut că ar fi stat să ticluiască o poveste atît de încîlcită despre întâlnirea ce n-a avut loc. La ce bun? Într-adevăr, la ce bun? Merită să lămurim acest lucru. Pînă una-alta, trebuia să accept ca adevărat faptul că Taras Mihailovici Ișcenko s-a văzut de două ori cu cineva. A doua întrevvedere s-a încheiat în mod tragic. S-a întîlnit la aceeași

oră, parcă ar fi fost programat. Ce fel de programare? Naiba să-l știe. De ce a fost omorât ziua și într-un loc atât de nepotrivit pentru o crimă – în gang? „Pentru că la altă oră și în alt loc nu s-ar fi putut să fie ucis, mă gîndii. Paradox sau adevăr?”

Deci, pe data de trei Ișcenko trebuia să se întâlnească neapărat cu cineva. În această zi ar fi putut să-l recunoască pe „Centaur” în vreunul dintre oamenii din jur (în însuși Puhalski!). Discuția cu el. Ișcenko neliniștit. Nu vrea să-l vadă pe Busch, trebuie să stea singur să chibzuiască totul.

Pe data de cinci este omorât...

Altă variantă: „Centaurul se afla de mult sub observația lui Ișcenko. Și acesta era Busch, de exemplu.

Pe data de trei însă intervine ceva neprevăzut și din nou Ișcenko vorbește cu „Centaurul”. Dacă Busch a mințit în privința zilei de trei, atunci rezultă că discuția ar fi putut avea loc și seara, dar nu pe data de două sau pe patru, pentru că Ișcenko scrie biletul exact în noaptea de trei spre patru. Marinarul a menționat că Ișcenko a scris biletul pe la ora două noaptea cînd s-a întors la hotel, iar din interogarea salariaților hotelului, făcută de Siparis, știam încă dinainte de a sosi aici că Ișcenko a fost reținut undeva pînă noaptea tîrziu exact în ziua aceea, de regulă venea înainte de miezul nopții. Da, așa sau altfel, pe data de trei iunie lucrurile iau o astfel de întorsătură, încît Ișcenko devine periculos și pe data de cinci „Centaurul” îl omoară. Dar ce fel de întorsătură? Nu se știe.

Luînd ca punct de plecare problema timpului liber, puteau fi bănuți: Busch (cu toate că acea dimineață o petrecuse în întregime în ochii vecinilor), Puhalski (în acea zi se dusesse la fabrică după-amiază, și la anchetă declarase că a făcut plajă într-un loc îndepărtat; dar chiar dacă ar fi stat pe plaja de lîngă oraș, tot ar fi fost imposibil de dovedit – nu-l cunoștea nimeni din localitate), Voitin (lipsise din hotel exact în

momentul crimei). Da, mai era Bistrițkaia; în ziua aceea fusese liberă. Dar ce motiv ar fi avut să facă una ca asta? În niciun caz nu putea fi ea „Centaurul”! O fetișcană să omoare un bărbat cu boxul și apoi să-i târască cadavrul după toneta de gunoi? Nu, exclus! Dar de ce-l urmărea oare Bistrițkaia pe Ișcenko? Ce făcuse ea în momentul crimei? Să-l cunoască pe ucigaș? Poate că s-a înșelat Stankene: Raia Bistrițkaia și-o fi văzut de treburi, n-o fi avut nimic comun cu Ișcenko! M-da-a!

Mai era un oarecare Surkin: astăzi mă pregăteam să mă ocup de el. Mai era și un anume Semion (asta în cazul în care Busch spusese adevărul). Cine-o fi acest Semion? Adversarul meu de aseară se numea Semion: cum ar putea fi amestecat în activitatea „Centaurului”? Nu înțeleg! Dramă pasională? Prostii!

Criminalul putea fi unul dintre cei enumerați mai sus, sau un individ necunoscut de noi. „Floricele sau roade”, îmi amintii urarea de drum bun a lui Șimkus. Poate că făptașul nu trebuie căutat printre ei? Mister X, Masca Neagră! Rătăceam în continuare ca într-un deșeu.

Fotografiile lui Puhalski și Voitin au fost arătate lui Korneev din Leningrad și bătrînei Stankene. Nu i-au recunoscut. (Stankene îl cunoștea pe Busch de când fusese internat în spital cu o congestie pulmonară). „Centaurul” însă s-ar putea nici să nu fi fost luptător al detașamentului. Probele de scris ale lui Ișcenko (a lăsat multe hîrtii), Puhalski, Voitin (și-au completat fișele de intrare în hotel) și Busch (i s-a luat autobiografia de la serviciul de cadre al fabricii) au fost supuse expertizei grafologice: au fost comparate cu iscăliturile „Centaurului” pe adeverințele de primire a mărcilor. Nu semănau. Dar nici aceasta nu însemna cine știe ce, materialul de comparare era sărac, o iscălitură scurtă, cîteva litere. „O situație cît se poate de penibilă. De ce, adică, penibilă? Ciudată expresie!”

— Ești o pășărică matinală, studentule, îmi întrerupse Voitin șirul gândurilor. Ai petrecut bine aseară?

Interesant, mă urmărește de mult?

— Potrivit. Numai că cel de-al treilea tovarăș al nostru, când am venit, lipsea. Se vede că el a petrecut mai bine. Puhalski respira regulat și...

— Ai fost la întreținere să te angajezi? mă întrebă Voitin.

— Nu. Mă duc astăzi.

— Ai nevoie de o pilă?

— Cunoști pe cineva?

— Nu prea, n-am putut face nimic nici pentru mine. Te-am întrebat doar așa... Cunoscut mulți căpitani, pot să-ți spun care-i mai cumsecade.

— N-am ajuns pînă aici. Îți mulțumesc. Să-mi fac întâi formele, spusei. Dumneata dormi tare prost noaptea, vorbești în somn.

— Se poate. Și ce-am spus?

— N-am băgat de seamă.

M-am îndreptat spre spălător, mi-am spălat lighenașul și pămătuful de bărbierit, m-am spălat pe față și m-am întors în cameră. Puhalski continua să sforăie, discuția noastră nu l-a deranjat.

Voitin își trăgea pantalonii.

— Interesant, ce-oi fi bîuguit în somn? întrebă el.

— Trebuie să pui noaptea magnetofonul în priză și apoi să ascuți banda. Mergi la masă?

— Mulțumesc pentru sfat. Nu, ziua mea începe tîrziu. Ziua mea de lucru. Pfui!

— Vecinul nostru nu întîrzie de la serviciu?

— E în delegație! Se duce la fabrică după plac.

— Atunci, la revedere! spusei. Și în gînd: „Trebuie neapărat s-o văd astăzi pe Stankene”.

CAPITOLUL XII: DIN NOU SURKIN

Am coborât în vestibul. Pașii îmi răsunau cu putere în sala pustie. În pragul ușii cu tăblița „Camera de serviciu” apăru – de parcă m-ar fi așteptat – directorul hotelului. „Numai el mai lipsea” – îmi zisei în gînd. Cum se numește? Ah, da, Ivan Sergheevici. Apropiindu-se de mine, îmi întinse mîna.

— Cum merg treburile, moscovitul? Ești parcă din Moscova?

— Admirabil! am răspuns scurt.

Nu voiam să mă port grosolan, dar nici prea amabil nu aveam de ce să fiu.

— Ești un tînăr sîrguincios! Adunai atît de frumos gunoiul ieri! Rîse repetîndu-și gluma. Poate te angajezi femeie de serviciu la hotel?

— N-are rost, spusei. Trebuie să cresc.

— Ia te uită! Te pomenești că nu ești mulțumit de salariu. Pesemne vrei bani mulți, hai? și din nou rîse.

— Vreau foarte mulți, i-am răspuns.

— Ascultă, ce mai e nou pe la Moscova? Am fost pe acolo odată în trecere, noaptea.

Era timpul să plec la raport. Să telefonez prea des nu era

recomandabil, nici nu puteam spune prea multe la telefon, omul pe care-l urmăream putea să fie meșter și în telefonie. Și de ce nu? Putea să fie orice! Chiar și director de hotel, gândii iritat. Ce mai bufniță bătrână!

— Moscova crește, am spus. Se dezvoltă. Sînteți de mult director de hotel?

— Am fost responsabil de magazin, răspunse el în doi peri. De ce mă-ntrebi?

Aici se apropie de noi administratorul de serviciu și directorul se îndepărtă. Îmi spuse totuși la despărțire:

— Ei, o să mai stăm noi de vorbă, cu altă ocazie! Vino la mine oricînd, mie-mi plac studenții.

Cine i-o fi spus că sînt student? Eu unul nu i-am spus. Mă cam privea cu șiretenie, de parcă mi-ar fi dat să înțeleg: „Tu mă iei în serios, iar eu rîd de tine”. Avea o înfățișare de om inteligent. Pesemne că pe asta s-au și bazat numindu-l director de hotel, după ce a dus de rîpă magazinul.

Din păcate, se mai întîmplă și astfel uneori.

Am ieșit în stradă. Era ora zece fără cinci. Am pornit-o încet pe bulevard. Astăzi trebuia să stau pe bancă în partea dreaptă a străzii, iar Vilenkin să se așeze lîngă mine. M-am instalat picior peste picior, am scos din buzunarul hainei un volum de Esenin și am început să citesc. Cînd se așeză Vilenkin, am pus volumul între noi. Acoperindu-se cu ziarul desfăcut, Vilenkin mi-a băgat un bilețel în carte, a mai stat puțin, apoi s-a ridicat și a plecat. Am deschis cartea. Mi se comunicau următoarele: În buzunarele pantalonilor victimei nu s-au găsit fire de tutun, s-au găsit în schimb în haină. Așa-a! Numai că răposatul nu era fumător. Pe de altă parte, chioșcul de țigări din fața hotelului a fost deschis în ziua crimei de la ora opt pînă la orele paisprezece, bătrînica n-a lipsit o clipă. Unde a fost Voitîn douăzeci de minute? Nu-i clar... Klaudia Ișcenko a declarat că Taras Mihailovici era un

om necomunicativ: îi plăcea să glumească, dar nu-și apropia pe nimeni. Nu avea prieteni, numai câțiva tovarăși de băutură. Deci, amîndoi au spus adevărul – și Busch, și Voitin. Din câte cunoaște femeia (era căsătorită cu Ișcenko din patruzeci și șapte, ce hram purtase el pînă atunci nu știa), Ișcenko n-a mai fost după război prin aceste locuri. Așa. Mai departe... Oho! Ca în emisiunea de radio „întrebări – și răspunsuri”. Mai departe se comunica despre o scrisoare anonimă din localitate, pusă aseară la cutie și primită cu poșta de dimineață.

Autorul anonimei scria că Ișcenko a fost ucis de Iuri Petrovici Surkin. După datele pe care le avem, scria în bilet, Surkin este salariat al direcției expedițiilor de pescuit. În timpul ocupației a lucrat pentru nemți. În ziua crimei era în concediu medical. Pe data de trei a fost prezent tot timpul la birou (pauza de prînz este între unu și două). Toate astea erau foarte stranii. Anonima putea fi scrisă de criminal, pentru a complica ancheta și a distra atenția anchetatorilor. Cu atît mai mult, cu cît autorul știa că ucigașul nu a fost încă prins. Mai mult ca sigur, că anonima o trimisese cineva pe care noi îl cunoșteam deja. Era foarte important de stabilit: cine anume? Cred că de acest lucru se ocupa acum Valdmanis, șeful secției orașenești a securității statului, cu care trebuia să conlucrez și al cărui bilet îl citeam acum. S-ar putea însă ca autorul scrisorii anonime să ne comunice adevărul, și din cine știe ce motive nu vrea să se demaște? Așa sau altfel, în anchetă apărea un nou personaj.

Pe stradă am intrat într-o cabină și i-am telefonat lui Busch – ieri îmi dăduse numărul lui de telefon. L-am întrebat cînd pot merge la direcția pescuitului, la Surkin. Busch mi-a răspuns că Surkin mă așteaptă la amiază, la ora unu. „Astăzi e zi scurtă, și ei lucrează fără pauză”, adăugă el. Minunat, aveam timp berechet.

Am dejunat într-o cafenea micuță din colțul străzii (șase măsuțe, un filtru de cafea ce şuiera de zor și o fetișcană curățică, cu bonetă albă) și m-am întors la hotel.

Puhalski plecase. Asta îmi convenea.

— Plecă vecinul nostru? l-am întrebat pe Voitin.

— Îhi!

— Ce se face acum fără haină? Timpul e noros, dacă începe ploaia?

— Nu începe. Și avea o haină bună, de import, pe unde o fi lăsat-o? Chestia cu plaja îi minciună. Pesemne că a fost la vreo muiere, l-o fi surprins soțul, mai știi!

— E un om pașnic. M-aș mira.

— Apa stătătoare ades e înșelătoare.

— Cred că avea o haină modernă? În carouri?

— Multe mai știi! Era gri, în dungi.

Iată că se clarifică și soarta nebunului negru. Haina e a lui Puhalski, a jucat șah și a băgat la repezeală figura în buzunar. „Ții minte cum a venit Julien s-o ucidă pe doamna de Renal – îmi amintii nu știu de ce vorbele Klaudiei Ișcenko – stătea cu pistolul în spatele ei și-și spunea: „Nu pot!”. Apoi femeia se înfășură în șal și-i deveni parcă străină. Atunci a tras.” De ce Taras Mihailovici Ișcenko era îmbrăcat cu o haină străină?

CAPITOLUL XIII: STĂPÎNA CĂSUȚEI

Pînă la urmă n-a plouat. Norii s-au pierdut la orizont, iar după vreo jumătate de oră soarele dogorea din nou. Marea era lăptoasă, netedă ca sticla și deasupra apei se ridicau aburi.

Stăteam pe plajă la vreo cincizeci de metri de o căsuță fără etaj, cu acoperișul înclinat, de țiglă (tare mult îmi plac astfel de acoperișuri!), cu coș și antenă de televizor. Ferestrele erau deschise. Pe frînghia legată de doi pini și întinsă de la un capăt la altul al curții, atîrnau rufe la uscat. Stăpîna căsuței se numea Evghenia Augustovna Stankene – una dintre persoanele a căror fotografii le examinaseam la comitet. Nu, ea nu era bănuită! Voiam totuși să stau de vorbă cu dînsa; uneori merită să vorbești cu un om măcar cinci minute.

În curte staționa un „Moskvici”, iar sub un pin, în șezlong, ședea un bărbat în vîrstă, cu capul tuns chilug, în șort și cu ochelari de soare. Din cînd în cînd își scotea ochelarii, îi pune pe măsuta șchioapă de alături, lua binoclul și-l plimba de-a lungul țărmului.

Din căsuță ieși o femeie cu un lighean, se opri lîngă frînghie și începu să strîngă rufele.

— Ticăloasă mai e Stankene asta! U-u, afurisita dracului! rosti cineva în spatele meu.

M-am întors. Alături de mine se trînti în nisip un moșneag în chiloți lungi și în maieu. Purta pe cap o podoabă de pălărie mototolită. Probabil că omul nu se bronzase în mod special, pentru că numai brațele vînjoase și gîtul îi erau înnegrite de soare. „Trebuie să fie un localnic”, mi-am spus în gînd.

— Cum, adică, n-o cunoști? se miră moșneagul. Era cam cherchelit și supărat totodată. Uite-o, muierea aia cu rufele, doar la ea te holbezi. Ai și găsit la cine – o hîrcă bătrînă!

— Dar ce-a făcut?

— O potlogărie, o mare potlogărie.

— Ce fel?

— Nici nu vreau să mai vorbesc! spuse moșneagul. Și îndată îi dădu drumul: Aici se aducea un butoi cu bere. Pentru ca toți doritorii să poată veni și să bea, pe banii lor munciți. Iar nemernica asta s-a dus la miliție și a spus: aici e plajă, oamenii fac baie, au să se îngreuieze din cauza berei și au să se înece. Parcă pricepe ea ce-i berea? Singură, pesemne, nu bea, da nici pe alții nu-i lasă. Nici ție, nici altora! Și butoiul a fost luat de aici.

— Dar matale, taică, ai luat-o de dimineață?

— O căniță, rosti el acru.

— Și mie mi-e cam sete.

— Păi să mergem! Moșneagul se învioră și se ridică în genunchi.

— Nu asta, vreau... apă!

— Mai du-te știi tu unde, cu apa ta!

Și bătrînul se întinse pe spate, punîndu-și pălăria pe ochi. Era jignit.

— Cum crezi, ar fi potrivit să-i cer dumneaei?

— Ar fi, mormăi el. E principială.

M-am sculat, mi-am scuturat palmele, am aprins o țigară și, lăsându-mi hainele lângă bătrîn, m-am îndreptat spre căsuță.

— Bună dimineața, i-am spus omului de pe șezlong. Nu m-a băgat în seamă. Ținea binoclul la ochi și-i regla claritatea. „Lentile puternice – am apreciat automat, după lungimea tuburilor. «Zeiss». Mărește de opt ori, asta-i mai mult ca sigur.”

În ușa casei se arată din nou Evghenia Augustovna, ținînd în mînă găleata de lături.

— Iertați-mă, vă rog! am oprit-o. Puteți să-mi dați puțină apă?

— Cum să nu? Poftim în casă.

— Păcat de țigară, trebuie s-o arunc; să intru așa, nu-i politicos, cred că la dumneavoastră nu se fumează?

— Intrați cu țigara.

A zîmbit. Avea ochii blînzi, blînzi de tot, așa cum îi au numai surorile de caritate și infirmierele. Nu voiam să intru în casă, îl urmăream pe omul ras în cap: ce-o fi privind atît de interesat cu binoclu?

— Nu, nu! refuzai eu.

— Atunci așteptați, vă servesc imediat. Îmi spăl mîinile și vă aduc. Era tare sprintenă pentru vîrsta ei (în timpul războiului avea deja patruzeci și trei de ani), se întoarse numaidecît, aducîndu-mi un pahar cu apă.

— Beți liniștit, e de la fîntînă.

— Nu mi-e frică.

— De ce fumați? mă întrebă ea deodată.

„Ciudat mai e, gîndii. Acum se va porni să-mi explice că nicotina este dușmanul sănătății.”

— Din timiditate, am început să fumez de la șaisprezece ani, am spus cît se poate de încet. Cu fetele nu prea mă

împăcam, să stau fără nicio treabă nu puteam, iar când fumezi simți că ai o ocupație.

— Vai, nu! V-am întrebat numai așa, pentru că sînteți bine făcut, probabil sportiv. Și mie îmi place să mă duc pe stadion, acolo se antrenează nepotul meu. Dumneata ai mușchii pieptului și ai brațelor dezvoltate ca la cei care practică luptele. Mi-nchipui că-ți vine greu să lupți dacă fumezi, nu ai respirația regulată. Ce vei fi gîndind despre mine: ia te uită, nătinga, ce-o fi apucat-o să-mi îndruge verzi și uscate! Zîmbi din nou. Bătrîna guralivă!

— O-o, nici pomeneală! am protestat eu golind paharul cu înghițituri mici. Nu, desigur că Stankene n-a încurcat nimic în privința Bîstrițkăi. Are spirit de observație.

— Sînteți nou-venit? De la Moscova? „Ia te uită!” gîndii.

— De ce credeți asta?

— Am ascultat la radio: se spunea că pe acolo plouă. La noi, de două săptămîni, e zăpușeală mare, iar dumneata ești alb, nu te-ai bronzat deloc.

În ultima lună tocmai definitivaseam un caz; am lucrat zile și nopți și n-am putut ieși nici pînă la marginea orașului. De ce o fi spus că-s din Moscova?

— Cred că nu plouă numai la Moscova.

— Aveți chiloți de baie japonezi în dungi, în astfel de chiloți umblă numai moscoviții. Am închiriat o cameră unei familii din Kiev – arată ea cu capul spre șezlong. Soția lui mi-a spus că a vrut să-i cumpere chiloți la fel și n-a izbutit. Se găsesc numai la magazinele universale din Moscova. Sînt scumpi! Sînteți probabil inginer, aveți un salariu bun?

Eram gata-gata să mă scarpin la ceafă, ca omul luat prin surprindere. Alegînd hainele, nu m-am gîndit la asta, mi-am luat chiloții mei de baie, pe care Tamara mi-i adusese într-adevăr de la Moscova.

Măi, da' buni ochi mai are Evghenia Augustovna, nu

degeaba lucrase ca agent de legătură. Când moartea te amenință în fiecare zi, te obișnuiești să observi toate nimicurile. Asta înseamnă mult.

— I-am primit cadou cu ocazia zilei mele de naștere, spusei. Apoi am schimbat vorba:

— Chiriașul dumneavoastră s-a bronzat splendid, e demn de invidiat.

— Doar pentru asta vin oamenii la mare!

Din căsuță ieși o femeie cu părul pe bigudiuri.

— Semion! se adresă ea, răsfățându-se, omului ras în cap. Ai umflat cauciucul din dreapta?

— Acum e prea cald, răspunse el, lăsând brusc binoclul. Avea o față teșită, ca un omuleț de hîrtie din jocul „îmbracă-l singur”. O umflu mai pe seară, mămico.

— La ce te tot uiți acolo?

— La mare, drăguț, mă uit cum plutesc vapoarele.

„Doamne, și ăsta-i Semion! reacționei în gînd. Oare cîți s-or mai fi prăsit... Dar nu cred... Nu pot să mă reped la fiecare Semion și să-l întreb: l-ați cunoscut cumva pe Taras Mihailovici Ișcenko? Ce intenționa să vă spună?”

— Mulțumesc mult, am spus înapoind paharul. Apa e foarte gustoasă! Dînsul se bronzază de mult? Vreau să știu și eu ce perspective am?

— Să fii sănătos... La mine sînt numai de două zile. Se plimbă cu mașina pe litoral, au venit aici de la Radzute.

— De la Radzute?

— Da. Se plîngeau că acolo-i prea multă lume.

„Nu se potrivește”, mă gîndii.

— Toate cele bune!

— Odihnă plăcută, răspunse bătrîna.

— Mulțumesc.

Pornii agale, înotînd prin nisip, spre hainele mele. Moșneagul cu pălărie stătea și mă privea.

— Se zgâiește prin binoclul! rosti el nervos de cum mă apropiai.

— Cine?

— Chiriașul lui Stankene! Se uită la muieri cu binoclul! Ar trebui dus la miliție, nu?

— Dar dumneata nu folosești binoclul? îl întrebai eu, ca să scap. Era timpul să plec.

— Asta-mi mai lipsea! se zbîrli moșneagul. Văd și așa destul de bine, slavă Domnului!

Mă uitai spre căsuța bătrînei Stankene. Nu era tocmai arătoasă. Acum Evghenia Augustovna săpa cu lopata un răzor de flori în colțul curții.

„Ar trebui construit un sanatoriu aici! îmi spusei în gând. Iar camera cea mai mare și mai luminoasă să-i fie pusă la dispoziție pînă la sfîrșitul vieții fostei agente de legătură a ilegaliștilor din oraș. Așa ar fi just. Mi-am adunat lucrurile și am pornit-o de-a lungul țărmului, uitîndu-mă la oamenii tolăniți pe plajă.

CAPITOLUL XIV: BOXUL CU FRUNZĂ DE STEJAR?

Pe băiatul de ieri, care mi-a promis că-mi face rost de un box, l-am găsit destul de repede. Juca volei. Am făcut în așa fel, încât am intrat în cerc vizavi de dînsul.

Deodată sări și aruncă mingea spre mine. Luat pe neașteptate, n-am prins-o. Surîse în zeflema, fapt pentru care am zbîrcit-o și la mingea a doua.

— Ăsta nu-i pentru oricine! spuse el eu voce tare. Ăsta-i joc inteligent!

Oho, băiatul era ambițios!

— Joci destul de bine, i-am răspuns tot atît de tare. La ce categorie ești?

— N-am mai făcut de mult antrenament. Am făcut parte cîndva din echipa institutului. În anul întâi. Apoi m-am lăsat.

— Se simte! Ei, drace!...

Am scăpat din nou pasa lui. Băiatul făcu un plonjon athletic și, ridicîndu-se, dădu cu un gest neglijent o pasă peste cap.

— Grozav! am exclamat eu. Să mergem să facem o baie, arde soarele.

— Se aprobă.

Am intrat în apă. O caracteristică a Mării Baltice este

faptul că pentru a ajunge la adînc, trebuie să mergi vreo sută de metri prin apa pînă la genunchi.

Am căzut de acord că acest lucru ne enervează pe amîndoi.

— La ce institut înveți? l-am întrebat.

— La Piscicultură, la Kaliningrad.

— Terminî?

— Nu, sînt în anul doi.

Acum am putut înțelege disprețul cu care rostise: „Am făcut parte cîndva din echipa institutului...”

Ne-am afundat în apă pînă la gît. Mai departe, el n-a mers.

— Mai încolo nu mai ține. Nu mă prea lasă un picior. Am înotat ieri cam departe și mi s-a pus un cîrcel.

— Ești originar de aici?

— Îhî!

La rîndul său se interesă cu ce mă ocup. Mi-am spus povestea.

— Cam greu ai să te angajezi, mă compătimi el. Durează mult pînă-ți dau viza afurisiții ăștia!

— Mai rabd. Am nevoie de biștari, cred că mă-nțelegi?

— Doar nu-s copil.

— Dar pentru jucăria aceea am bani. I-am amintit.

— Hei, aici am dat greș!

„Vasăzică, mi-ai spus brașoave”, m-am gîndit eu.

Mi-a povestit că azi de dimineată, cînd i-a plecat unchiul la serviciu, a cotrobăit toată casa. „Unchiul cu soția stau în celălalt capăt al orașului, ea este plecată acum, dar eu știu unde pune cheia”, mă lămurî băiatul. Boxul nu l-a găsit. Își aducea foarte bine aminte că l-a văzut anul trecut în lada cu scule, printre șurubelnițe și clești. Acum boxul a dispărut. I-am spus că se amărăște degeaba – cred că nu era cine știe ce box – probabil vreo rablă. Protestă cu aprindere: „era un box grozav!” M-am interesat cum arăta.

— Pentru patru degete, nichelat. Bombat pe o parte. Pe cealaltă avea marca. Cred că era de fabrică. Îmi schiță totul pe mîna lui. Avea reazim pentru palmă.

„Ce mai scamatorie!”

— Ce marcă era? l-am întrebat.

— Avea gravată o frunză de stejar.

Totul coincidea. Exact cu un asemenea box fusese omorît Ișcenko. Poate chiar cu ăsta?

— L-am tot cerșit de la unchiu-meu de mult, iar el mi-a spus: nu se poate, e armă albă, iar tu ești încă verde și prost.

„Înțelept”, l-am aprobat în gînd pe unchiu-său. Și întrebai cu fereală:

— De unde-l are unchiul?

— Dracu știe! L-a cules în timpul războiului cred. Avea și cruci de fier nemțești, cască cu coarne – pe-aia am șterpelit-o demult.

— Ce grad a avut?

— N-a luptat, are o mîină paralizată. A locuit aici în tot timpul războiului.

Așa! Să-l mai descos despre unchi n-avea rost. Mîna era deja un indiciu. La policlinică se putea afla care din localnici avea această infirmitate. „Se poate așa, dar se mai poate și altfel, îmi zisei în gînd. Mai repede și mai simplu.”

— Apa e cam rece, spusei eu.

— Ei, nu mai spune! Chiar așa?

— Nu mai stau, ies la mal.

Observasem mai demult unde se afla cabina telefonică. Lucrul ăsta îmi intrase din capul locului în obișnuință. Cabina era pe plajă, lîngă gard, astfel că puteai vorbi fără să te îmbraci. Ieșind din apă, mi-am rotit privirea în jur și m-am îndreptat spre telefon.

Dacă știi cum, poți suna de la orice telefon fără să bagi fisa.

Am format numărul, am explicat unde sînt și am rugat să mi se trimită un coleg.

„Pe Vilenkin?” m-au întrebat.

„Nu, un localnic.”

Judecînd după toate, vorbisem cu șeful secției orășenești Valdmanis. Mi-a spus că-mi va trimite un tovarăș care mă cunoaște după fotografie.

„Dacă voi fi singur, să se așeze lîngă mine, i-am spus. Am să-i arăt un tînăr, trebuie să lămuresc cîte ceva.”

„Va fi acolo într-un sfert de oră. Va avea în mîna revista *Znamea*, cu copertă galbenă și cotor roșu, numărul patru. El va avea... Kolea, ce chiloți de baie ai? Va avea chiloți de baie roșii. Foarte roșii, spuse el...”

„Aștept”.

M-am lungit fără nicio grijă pe nisipul fierbinte. Curînd ieși din apă și noul meu prieten.

— Uf, ce bine-i!

— Termină cu stropitul!

— Iartă-mă. Zdravăn ne-ai mai împrăștiat ieri! Ca pe niște copilandri! Practici luptele?

— Îhî!

— Chiștoc a venit aseară în fugă, eu și cu Semion tocmai discutam despre filme, iar el vine într-un suflet și spune: „Pe Raia ta o curtează nu știu ce fante!” Fantele erai tu. „Iar tu stai și-ți tocești gura! Aleargă mai repede!” La început Semion n-a vrut, și a zis: „Asta-i treaba ei” – dar Chiștoc l-a convins.

— Se iubesc?

— Așa se pare.

— Chiștoc e acela lat în umeri, cu cămașa albă?

— El! Dar l-ai croit zdravăn! De altfel, e voinic și mereu se fălește cu asta, acum însă și-a găsit nașul. Personal sînt pentru, așa-i trebuie. Chiștoc se tot laudă: „Îl prind eu o dată undeva la înghesuială.”

— Bine, am spus eu distrat.

Pășind peste cei tolăniți pe nisip și fluturînd în mîna revista galbenă cu cotorul roșu, venea spre noi un tînăr în chiloți roșii, de o culoare chiar țipătoare! Tînărul era foarte bronzat și avea un prosop pe umăr. Își alegea un locșor pe plajă. Ne-am încrucișat pentru o clipă privirea, pe urmă eu am întors capul. Imediat însă m-am întors, pentru că cineva din spate spuse:

— Salutare, Borea!

Colaboratorul lui Valdmanis se aplecase deasupra noastră. Tînărul cu care eram îi răspunse:

— Noroc. Te-am observat demult, mă uit și-mi zic: trece pe alături, face pe îngîmfatul. De ce nu ești la serviciu?

— Am întins-o, să mai fac și eu plajă!

— Faceți cunoștință! spuse noul meu prieten. Kolea lucrează la miliție, în general e un personaj misterios, cunoaște procedee de luptă excelente, cam ca tine.

Acum am înțeles cum stau lucrurile.

— Sîntem tizi... Și eu mă numesc Boris, i-am spus amicului și am întins mîna noului-sosit.

— Nikolai.

Totul a ieșit foarte bine, căci băieții se cunoșteau.

— Instalează-te aici, îi propuse tizul meu.

— Aștept o fată – răspunse colegul – e foarte timidă și s-ar speria de voi.

Se îndreptă spre gard, își aranjă prosopul și după ce se întinse jos, începu să răsfoiască revista. Curînd Borea plecă să joace volei. M-am sculat și eu, ducîndu-mă cu pași leneși spre apă. Peste cîteva clipe lucrătorul de la miliție mă ajunse din urmă. Am mers aproape unul de celălalt.

— Îl cunoști bine? l-am întrebat, privind spre vedeta patruloare ce fumega la orizont.

— Am locuit pe aceeași scară. Acum el învață la

Kaliningrad, și vine aici numai în vacanță. Nu pare să fie băiat rău, n-am observat la el nimic deosebit.

— Totul e-n regulă, l-am liniștit eu. Nu știi, din întâmplare, cine-i unchiul lui?

— Știu.

— Cine-i? Întrebai neputându-mă abține.

— Omul despre care-i vorba în anonimă. Lucrează la direcția de pescuit. Se numește Surkin.

Am scos un fluierat ușor de uimire.

CAPITOLUL XV: PE PLAJĂ, CA DE OBICEI

Până la ora unu mai era mult. Am hotărît să merg pe faleză în strada Prudis și s-o caut pe Bîstrițkaia. I-am făcut cu mîna lui Boris, dar el nu a observat, era prea absorbit de joc. Mi-am strîns lucrurile în grabă și am plecat. Soarele dogorea și dogoarea lui începu să-mi frigă umerii. Întotdeauna mă prăjesc prea tare cînd mă duc pentru prima oară la plajă și soția rîde mereu de mine:

„Invulnerabilul locotenent-major bate-n retragere în fața unor raze de soare”.

Tot timpul mă gîndesc că se află în spital și așteaptă să nască. Înainte de plecare, am reușit să ciupesc o jumătate de oră, să trec pe la ea. Stătea în picioare lîngă pervazul ferestrei. I-am explicat că șeful mă trimite să scot niște date din dosare mai vechi.

„În general vorbind, am să devin curînd un șoarece de arhivă”, am adăugat eu vesel.

„Și atunci tot așa mi-ai vorbit de șoarece, iar apoi ai zăcut două luni în spital”, mă dojeni Tamara.

„Da? Uitasem că ți-am mai spus asta. E o neînțelegere, o încurcătură. Știi doar prea bine că așa ceva nu se va mai

întîmpla și mai știi că m-am născut cu tichia în cap, că, în general, sînt foarte norocos. Mă descurc întotdeauna.”

„Știi”, mi-a răspuns ea și a izbucnit în plîns...

Poate că nu mai așteaptă și totul s-a rezolvat. Mă rodea al naibii că nu pot să fiu alături de ea. De-a lungul litoralului se bălăceau oameni, care, în depărtare, păreau niște puncte negre. Plaja era arhiplină cu tot felul de indivizi: buni și răi, veseli și triști, deștepți și proști. Printre ei se afla și „el”. Ori poate că se plimbă acum cu tramvaiul prin oraș sau stă undeva la rînd la bere, sau poate e așezat la vreun birou. Cred că e deștept. Poate și vesel. Un om obișnuit, în costum obișnuit, nu-l poți deosebi de ceilalți.

Mergeam chiar pe malul mării, pe fișia de nisip scăldată de apă. Picioarele mi se împotmoleau, era mai comod de mers, ca pe un drum. Am văzut-o pe Bîstrițkaia alături de Semion și m-am apropiat de ei.

— Salut, Raicika! am spus eu uitîndu-mă chiorîș la însoțitorul fetei. Ai un costum de baie minunat, o culoare care te avantajează!

— Mulțumesc pentru compliment. De ce ești atît de bine dispus?

— Așa, nu vezi ce dimineată frumoasă-i, Raicika! Calitatea întîi, cum spune un prieten de-al meu. Te-ai săturat de somn?

— M-am săturat. Cum ai ajuns aseară la hotel?

Semion fuma, scrutînd încruntat depărtările.

— Foarte bine. Numai că... – am făcut o pauză – mi-a fost cam frică să nu înceapă ploaia. Dar n-a început.

— Ți-am spus doar. Apropo, faceți cunoștință: credinciosul meu curtezan, Semion.

— Boris, i-am întins eu mîna.

„Curtezanul” mi-o strînse în silă și mormăi:

— Ne cunoaștem.

M-am așezat pe nisip, aranjându-mi lucrurile cu grijă.

— Cum de-ați reușit să vă cunoașteți? se miră Bistrițkaia.

Semion trase aer în piept și, privindu-mă, răbufni:

— Am vrut aseară să-i șifonăm mutra.

Nu, acest Semion avea ceva bun în el! N-a vrut să accepte ocazia oferită de mine de a se eschiva. N-ar fi avut nevoie nici să mintă, doar să tacă.

— Pentru ce?

— Să nu se lege de tine.

— Da-a? rîse fata sec. Ție ce-ți pasă? Ți-am spus de o sută de ori că pot să mă plimb cu oricine, oricînd. M-am săturat să fiu urmărită! Ce-s apucăturile astea copilărești?

Semion tăcea scormonind nisipul cu piciorul.

— Și?

— Și ne-a tras-o el pînă la urmă, rosti Semion fără chef.

— Just! Sînt nespus de bucuroasă! Mă rog, cine-s acești „noi”? Ți-ai mobilizat toată șleahta de prieteni contra lui?

— El e luptător, o lămuri Semion.

Bistrițkaia îmi aruncă o privire plină de admirație și gestul ei mi se păru foarte cochet. Deodată mi se făcu milă de Semion. Pe lîngă Raia, arăta ca un băiețandru. „Are să-l chinuiască o vreme și apoi se va mărita cu vreun inginer de cine știe unde”, mă gîndii. Poate mă înșel? În orice caz astăzi fata nu-mi plăcea. Din cauza lui Semion. Și totuși, în ce relații o fi fost ea cu Ișcenko?

— Apa e rece, tovarășe luptător? mă întrebă ea.

— Depinde.

— De ce anume?

— Ce? Ah, da, apa! Apa nu-i rea deloc... Știi, tocmai mă gîndeam la Ișcenko, ei... acela pe care l-au omorît. Mi-ai povestit ieri despre el și l-ai vorbit numai de rău. Vecinii mei de cameră afirmă într-un glas că era un om admirabil! Ciudat, nu-i așa?

— A fost un nemernic! spuse Bîstrițkaia repede. Marinarul ăsta, vecinul dumitale, e un bețiv sadea. Mi-a spus femeia de serviciu că sub patul lui e un depozit întreg de sticle goale.

— Văd că marinarul nu-ți este de loc pe plac. De ce?

— Uite așa!

— Mie mi-a plăcut Taras Mihailovici, spuse deodată Semion.

— L-ai cunoscut? l-am întrebat cu indiferență.

— Îhî! Veneam la Raika, la hotel. Avea suflet bun, duios. Un om de-al nostru!

— Mult te mai pricepi și tu la oameni! El... spuse Bîstrițkaia și tăcu.

O minge se rostogoli pe neașteptate chiar sub picioarele fetei – careva dintre jucătorii din apropiere „trăsese” se vede prea tare. Raia se ridică și-o azvîrli înapoi. O azvîrli ca o sportivă. Era foarte frumoasă: un păr strălucitor, făcut coc la spate, costum de baie în dungi... Unul dintre bărbații care jucau preferans în apropiere scoase un suspin de admirație. Fata zîmbi și se așeză pe nisip fără nicio urmă de jenă pe față.

Dacă n-aș fi fost atent să surprind orice nuanță, orice amănunt în decursul discuției noastre, n-aș fi observat nimic. Mă culcai pe spate, punîndu-mi mîinile sub cap.

Deasupra mea era cerul, albastru, limpede și doar o dîră albicioasă lăsată în urmă de un avion cu reacție strica farmecul monocromiei sale. Dinspre mare se auzea clipocitul apei, lovături de minge, rîsete. Cuprins de voluptate, îmi lăsa ușor pleoapele peste ochi.

— Ce-i cu cicatricile astea de pe șold – mă-ntrebă Semion – parcă-s niște găuri.

— Astea? Un fleac. Lăsaî brațul în jos întorcîndu-mă pe o parte.

Era un semn incomod: oamenii care au fost pe front, știu

cum arată urmele lăsate de gloanțe. E drept că Semion nu făcuse războiul. Deodată am recunoscut-o nu departe de noi pe Klaudia Ișcenko. Se uita în partea noastră. Lângă ea stătea sprijinit în coate un bărbat de vreo patruzeci de ani, slab și foarte bronzat, care îi povestea ceva rîzînd. La căpătîi avea împăturit un costum de uniformă: era militar. „Iar ea parcă-i scăpată din pușcărie”, îmi spusei eu în gînd. Femeia îmi făcu semn cu mîna, invitîndu-mă.

Eu, dimpotrivă, i-am arătat că nu mă pot deplasa, fiind însoțit. Bîstrițkaia observă pantomima noastră. Am continuat mai departe tema „Ișcenko”, vrînd să aflu pînă la urmă dacă am de-a face cu Semion pe care-l căutam sau nu.

— E nevasta defunctului, am precizat eu. Adică văduva. Era mult mai tînără ca el și am impresia că se bucură de moartea lui. Chiar azi am făcut cunoștință. Semion nu reacționează în niciun fel la vorbele mele.

În schimb Bîstrițkaia se întoarce și începuse s-o cerceteze cu atenție.

— S-ar putea crede că vezi în fața dumitale un dușman, remarcai eu.

— Iar dumneata legi cam prea repede tot felul de cunoștințe! îmi răspunse fata pe un ton veninos. Are un fard strident și gîtul brăzdat de riduri.

Simții deodată o oboseală puternică. Ieri și astăzi, întinzînd în fiecare clipă curse celor din jur, m-am aflat într-o tensiune continuă. Acum aș fi dorit să fiu singur. Să înot undeva departe, în larg. Am scos ceasul din buzunarul de la pantaloni. Era unsprezece și un sfert.

— Mă duc să-mi scald trupu-mi alb în apele Mării Baltice. Trecui repede prin zona cu apă mică, unde se zbenguiau majoritatea vilegiaturiștilor. Apoi am început să plutesc și am pornit în linie dreaptă, într-un bras avîntat.

M-am îndepărtat mult și apoi m-am întors înotînd pe

spate. Litoralul mi se înfățișa ca o dungă îngustă. „Imediat înapoi, îmi spusei. Trebuie să fiu punctual, să-i produc o bună impresie lui Surkin. Chiar dacă astăzi vom fi poate nevoiți să-l arestăm și zelul meu s-ar dovedi inutil.”

Nu eram însă pe deplin convins în reflecțiile mele. I-am transmis lui Valdmanis prin lucrătorul lui de miliție tot ce știam și i-am spus că mai târziu, pe scară, voi veni la secția orășenească. Surkin este desigur luat sub supraveghere. Aveam impresia totuși că pînă la rezolvarea cazului va mai trece mult.

Apropiindu-mă de mal, am simțit că-mi pot aduna gândurile și mă pot concentra din nou. „E-n regulă”. Pășii pe plajă și privii în jur. Militarul slăbănog o stropea pe Klaudia Ișcenko cu apă din casca de baie, iar femeia rîdea, ferindu-se. Bîstrițkaia cu Semion discutau ceva în contradictoriu, dar văzîndu-mă, tăcură amîndoi.

— Pardon! spusei eu apropiindu-mă. Nu vreau să vă tulbur conversația asta însuflețită, imediat spăl putina. Numai să-mi pun pantalonii.

— De ce nu mai rămîi? rosti pe neașteptate Semion, pe un ton tacticos, avînd aerul unei gazde ce-și înduplecă musafirii să mai stea încă un pic.

Cu fiecare dintre ei în parte aș fi avut ce vorbi, o discuție comună însă nu-mi convenea.

— Treburi, frățioare! E cazul să mă mai gîndesc și la persoana mea. Umblu după serviciu, spusei eu grăbit, pentru că era timpul să plec la Surkin.

CAPITOLUL XVI: EL E?

În fața intrării cu firma „Direcția expedițiilor de pescuit” am încetinit pasul. Voiam să mă mai orientez puțin.

De ambele părți ale străzii erau plantați plop bătrâni, rămuroși. Pe pavaj se rostogolea puful. Urmele gloanțelor, ca niște pete de vărsat, împestrițau fațada căsuței și zidurile multor clădiri din oraș. Presimțindu-și sfârșitul, nemții și-au făcut de cap în patruzeci și patru. La barieră te întâmpinau în lanț ruinele cazematelor – le-am văzut pe fereastra autobuzului când veneam de la aeroport. Acestea erau vestigii ale puternicelor linii de apărare.

„Acum toate astea aparțin istoriei: În bordeiele acoperite de urzici și bălării, copiii se joacă de-a v-ați ascunselea. Aparțin și nu prea... De altfel, munca mea se aseamănă prea puțin cu cea de istoric.”

În fața intrării se înghesuiau pescarii.

— Pe Vanea Șilov îl cunoști? Nu se mai imbarcă, lucrează pe uscat!

— Nu mă mai duc nici eu. M-am săturat de mare pînă-n gît!

— Oho! Acolo te alegi cu fel de fel de furuncule, cu reumatism...

Am intrat.

În fața ușii cu numărul „șapte” m-am oprit. Pe tăbliță erau trei nume: „Vişniauskas R. M., Şipko E. K., Surkin I. P.”. Am împins uşa cu geamul mat şi am pătruns într-o încăpere ce semăna cu o cuşcă.

Trei birouri, pe fiecare teancuri de mape de carton, „Dosar Nr...” În colţ stătea o femeie şi bătea îmbufnată la maşină.

— Iuri Petrovici? întrebai eu scurt, pentru a n-o deranja.

— A ieşit! răspunse ea tot monosilabic, întrerupându-se un moment şi privindu-mă pe deasupra maşinii.

— Vine repede?

— Nu mi-a dat raportul.

Se vede că nu i-am plăcut.

Pe pervazul ferestrei se afla un asparagus. Am pipăit cu degetul pământul din ghiveci – era complet uscat.

— Trebuie udat, altfel se usucă, am sfătuit-o. Oare când vine?

— Ştiu şi eu că plantele trebuiesc udate, altfel se usucă. Femeia îşi scoase batista cu danteluţă şi-şi suflă nasul cu furie. Ți-am spus că nu ştiu când vine Iuri Petrovici!

Stam cu ochii ținută la dînsa.

— Ce mai doreşti?

— Unde ai răcit pe căldura asta?

Se întoarse supărată.

— Dumneata cred că eşti Şipko E.K., am continuat eu stăruior. Pentru că Vişniauskas şi Surkin sînt bărbaţi, aici nu poate fi niciun dubiu. Pentru dumneata rămîne exact Şipko. Numai că nu ştiu ce reprezintă E.K.

Intră Surkin.

— Pe mine mă aşteptai?

— Am treabă cu Iuri Petrovici Surkin.

— Prin urmare, cu mine.

— Bună ziua! spusei puțin intimidat. Mi-a spus Heinrich Osipovici că...

— Vii din partea lui Busch? Foarte bine. Poftim, așază-te aici. Scuză-ne înghesuiala. Îmi pare rău că ai fost nevoit să aștepți.

M-am așezat, dar nu am început discuția: mă uitam pieziș la femeie, dînd impresia că prezența ei mă jenează.

— Am să ies, să nu-l incomodez pe tînăr, spuse ea cu venin.

Socoteala mea se adeveri. Voiam să stau de vorbă numai cu Surkin și am făcut totul pentru asta. Femeia ieși din odaie, ținînd capul semeț și trîntind ușa în urma ei.

— Are caracter! spusei eu cu respect.

— N-o băga în seamă.

Acum puteam să-l examinez. Purta o cămașă de culoare deschisă, era plătînd și avea o mîină vizibil mai subțire decît cealaltă. Era, mai mult ca sigur, un tip nervos, impulsiv din naștere, acum însă nu-mi mai amintea de omul acela speriat, care mă privea prin ușa întredeschisă cînd plecasem de la Busch. „Iar în dimineața crimei l-a «inundat» pe vecinul său”, îmi adusei nu știu de ce aminte.

— Așadar, să-mi spui amănunțit ce dorești, mă pofti Surkin, rezemîndu-și coatele pe masă, cu pumnii strînși sub bărbie.

I-am explicat.

— Te-ai decis să te apuci de navigație? Să vezi cam ce-o fi însemnînd marea?

I-am spus că în general așa este, dar am mare nevoie și de cîștig.

— Nimeni și niciodată n-a refuzat încă banii, he-he! Prin urmare, ești student?

— Da.

— Știi că nu-i tocmai simplă ieșirea pe mare? Se cere

neapărat să îndeplinești toate formalitățile. Deci: Îți trebuie o caracterizare din partea institutului, ca pentru cei ce pleacă peste graniță.

— O am!

Am scos din buzunar caracterizarea, vizată de comitetul raionului Kirovsk din Moscova (a fost trimisă la comitet prin curier) și am despăturit-o, punînd-o în fața lui pe birou.

A citit-o de două ori, a-ntors hîrtia și pe dos, apoi a rostit:

— Totul e-n regulă. Are ștampile, semnături. E-n regulă.

Dar asta-i puțin. Ai buletin de Moscova?

— Desigur.

— Nu pot să-ți dau de lucru în orașul nostru. Trebuia să te angajezi acolo unde locuiești.

Nu, omul acesta nu depindea de Busch, cum avusesem impresia la început. În orice caz nu intenționa să-i îndeplinească rugămintea.

— La Moscova nu-i Marea Baltică, Iuri Petrovici, exclamai eu.

— Înțeleg totul, tovarășe Varaksin. Totul. Dar nu te pot ajuta. Nu am dreptul.

— Cum așa! insistai. Vreau să mă angajez temporar, sînt student. Oare nu se poate face nimic?

— S-ar părea că nu.

— Am și o recomandare! îmi „amintii” eu. Și scosei din buzunar formularul. M-am adresat Comitetului de organizare a pescuitului. Cei de acolo s-au arătat înțelegători, iată, mi-au și scris: roagă să fiu angajat.

— Comitetul unional? mă întrebă Surkin și luă scrisoarea. Facem parte din schema lor. Asta-i direcția noastră. Atunci e altceva, de ce nu mi-ai spus de la început? Așa, semnează Radin. Îl cunosc, cum să nu! Ai fost chiar la el?

— Da. I-am povestit despre viața de student. Este un om foarte îndatoritor.

— Da, da! Excepțional, un conducător de-a dreptul excepțional!

„Ce vulpe” gîndii eu despre Surkin.

Se părea că această discuție nu avea nicio tangență cu misiunea noastră. Acum însă îmi făcusem o idee despre Surkin – nu chiar completă, pentru a trage concluzii, totuși era ceva... Nu prea seamănă cu „Centaurul”. Dar și faptul că Ișcenko a fost ucis de „Centaur” nu era decît o ipoteză pentru confirmarea căreia nu existau suficiente date. „Mai e și boxul”, îmi spusei în gînd.

— Acum e cu totul altceva! spuse Surkin citind scrisoarea. Da – aici ridică degetul – totuși va trebui să mai aștepți. Pînă se verifică actele dumitale, ba mai intervine una, ba alta, îți dai seama...

Asta o știam bine, totuși întrebai disperat:

— Ce să fac? N-am din ce trăi! Credeam că totul se va rezolva mult mai repede!

— Dumneata trebuia să fi mers de la bun început la Radzute – e centru raional, port mare, mai mare decît al nostru. Ei, nu-i nimic! Nu ți-e teamă de muncă brută? Pot să te repartizez pentru un timp ca muncitor în port, cu plata în acord. Nu înainte însă de mijlocul săptămînii viitoare, cînd vine brigadierul, acum e bolnav; așadar atunci... Îți convine!

Îmi convenea de minune.

— Mulțumesc, am rostit eu cu însuflețire. Aveți un orașel tare simpatic. Frumos și liniștit, e o plăcere să locuiești aici! Sînt încîntat!

— Da, da! spuse el distrat.

— E drept că nu-i tocmai liniștit, mai deunăzi s-a comis parcă o crimă, mi-a povestit Heinrich Osipovici. N-ați auzit?

— Mi-a spus Busch azi-dimineață. Nu l-am văzut de mult. N-am aflat...

Surkin își frecă obrazul cu un gest nervos.

— Se spune că era un bătrînel cumsecade.

— Cine?

— Victima.

— Da, da.

— Îl cunoșteți?

— Cum? Nu, de unde! L-am zărit în treacăt la Busch.

Dumneata, tovarășe Varaksin, completează acest chestionar în două exemplare. Scrie-ți autobiografia. Trebuie să-ți faci fotografii de format special – 4/6, ovale. Ai de la atelierul fotografic știu. Aici, pe strada Prudis, puțin mai sus. Și vom aștepta. Iar în privința serviciului din port, mai treci pe la mine miercuri.

— Mulțumesc, mă ridicai puțin. Cu fotografiile cred că ar trebui să mă grăbesc. Și chestionarele... Atunci, am să trec luni.

— Bine. Înarmează-te cu răbdare.

— Este! Neamțul ar fi spus: „*Wenn man keine Wahl hat, muß man sich jügen*”*. Învăț limba germană la institut, așa că mi-au rămas în minte o mulțime de expresii din astea, i-am explicat cu un aer de scuză și m-am așezat din nou. Știți nemțește?

— Înțeleg aproape tot, am trăit sub ocupație, numai că vorbesc prost. Cum o duci cu locuința? Te-ai oprit la hotel?

— Da. În camera 305. Am făcut o pauză, dar Surkin nu reacționează în niciun fel. În aceeași cameră stă și secundul Voitin. Pescar. Îl cunoașteți?

— Da! Un bețivan, ne-a făcut întreprinderea de rîs. Surkin se încruntă. Și, în general, un individ antipatic în viața de toate zilele. Asemenea oameni nu sînt iubiți pe mare.

— Dumneavoastră ați navigat? nu m-am putut abține să-l întreb.

* Dacă nu ai de ales, trebuie să te supui. (germ.)

— Nu-mi permite sănătatea, pe marinari însă îi cunosc destul de bine. Da!

— Știți cumva de ce bea Voitin?

— Parcă motivul contează? Pentru mine e important faptul în sine.

— Asta nu-i întotdeauna just, obiectai eu.

În clipa următoare în odaie năvăliră fără să ciocănească doi pescari. Se certau pentru ceva. M-am sculat:

— Scuzați-mă. Cu bine! Pe luni.

— Cu bine.

Băgându-și nasul în hîrtii, Surkin spuse unuia dintre noii sosiți:

— Un moment! Îmi amintesc de cazul vostru, să caut numai copia ordinului.

Mergeam pe coridor și mă gîndeam: „Și totuși, Surkin nu-i în apele lui, este încordat, se teme de ceva.”

CAPITOLUL XVII: „DOUĂ CEȘTI DE CAFEA”

O rașul se încinsese de-a binelea. Se putea circula numai pe partea umbroasă a străzii. Strălucirea vitrinelor, albeața zidurilor, goana autoturismelor, toate astea te făceau să închizi ușor din pleoape. Într-un locșor mai ferit, stătea sufocat de zăpușeală un câine și răsufla des, cu gura căscată și cu limba roșie atîrnînd într-o parte. Nu se mișcau nici măcar frunzele copacilor.

De partea cealaltă a străzii, într-o cafenea, sub umbrar, l-am zărit pe Puhalski. Trăgea din țigară improșcînd fumul în sus, în linie dreaptă. Stătea singur la masă, așteptînd probabil comanda. „Minunat, vom prîzi împreună”, îmi zisei. Ca și mai înainte, nu eram sigur de nimic și mă agățam de orice capăt al firului.

Am traversat strada și am urcat pe verandă.

— Vă plictisiți, Nikolai Gavrilovici?

Se întoarse brusc.

— A-a, dumneata erai? Ai ieșit la plimbare?

Amîndoi eram îngrozitor de amabili.

— Da, am cam flămînzit. Ați dat comanda?

— Aștept ospătarul.

— Minunat! În cazul acesta vă voi ține de urât. Aveți ceva împotrivă?

Nu a obiectat, dar nici prea bucuros nu arăta să fie. După obicei, m-am așezat astfel ca să pot observa intrarea și strada (Puhalski stătea cu spatele la ușă). M-am întins în fotoliu, scoțînd pe masă țigările și cutia cu chibrituri.

— Ce zăduf, nu, Nikolai Gavrilovici?

— E groaznic de cald!

— Ați făcut baie azi?

— Am făcut.

— Nu v-am zărit pe plajă. Unde va alegeți locul de obicei?

— Merg departe, la dune, răspunse el plictisit.

— A-a, exclamai eu. Nici aici parcă nu-i rău.

— Nu-mi place cînd e lume prea multă. Am motivele mele în privința asta.

Ce să-i faci, nu puteam să-l contrazic, cu toate că aș fi vrut să știu care anume erau motivele. Dar Puhalski nu era dispus să intre în amănunte. M-am hotărît să-i povestesc greutățile pe care le întîmpin la angajarea pe trauler și să-i cer un sfat. Oamenilor de genul lui Puhalski le place să dea sfaturi și în asemenea ocazie se apropie de obicei cu bunăvoință de interlocutor.

— Banii se cîștigă și pe uscat, rosti el, după ce ascultă totul. Pentru asta nu-i nevoie să te duci la dracu-n praznic.

— Dar nu se plătește ca acolo! Unde mai pui că trebuie să mă și îmbrac și să-i trimit și mamei. Numai cu bursa n-o prea scoți la capăt!

Rise potrivit-și pe nas ochelarii cu rama de aur.

— Nu zău, spuneți și dumneavoastră! stăruii eu. Unde poți să încasezi o grămadă de bani așa – dintr-odată?

Mă privi atent, dar nu-mi răspunse.

— Nu-i adevărat?

Dădu din umeri și, întorcîndu-se, aruncă o privire spre

stradă. Făcu acest lucru pentru a doua oară în zece minute: pesemne aștepta pe cineva.

— Da-a! începui eu, de parcă atunci mi-aș fi amintit. Lucrați mi se pare în sectorul mobilă? Am vrut să-l rog ceva pe Busch, dar mă cam jenez. Se consideră oarecum obligat față de mine pentru că l-am salvat, așa că... Uitați despre ce-i vorba: când am plecat încoace, un profesor de-al meu m-a rugat să-i fac rost de o garnitură de mobilă pentru birou. Demontabilă, cum se fabrică numai aici, în Țările Baltice. Am întrebat la magazin (în eventualitatea unei astfel de întorsături a discuției, m-am uitat special prin magazine), dar acolo apar foarte rar. Nu s-ar putea procura oare direct de la fabrică? Neoficial, ce ziceți?

Zîmbii prostește, scărpinându-mă la ceafă.

— Profesorul e bogat, nu ține cont de bani.

— De ce nu-i spui, totuși, lui Busch?

— Știți, mi s-a părut că nu-i tocmai omul cu care te poți înțelege, recunoscui eu.

— Și ce părere ți-ai făcut despre mine?

— Să vedeți, eu... am bâiguit oarecum încurcat.

— Bine, Borea, parcă Borea te cheamă? Voi încerca să fac ceva. Aveam impresia că i-a plăcut timiditatea mea. Te previn însă de la bun început că are să te coste mult.

— N-are importanță! Trimit o telegramă! Fulger! Bătrînul mi-i rambursează imediat. Se va bucura nespus! Îl am la examenul de stat, așa că vă dați seama.

— Înțeleg.

— Mai stați mult pe aici? l-am întrebat cu o intonație, care mi s-a părut falsă și iscoditoare.

— De ce?

— Nu, nimic, Nikolai Gavrilovici. Mă interesez doar în legătură cu mobila asta.

— Peste trei zile îmi expiră delegația.

În acest moment am observat un tînăr care traversase cafeneaua goală și se îndrepta spre măsuta noastră. Purta o pereche de ochelari moderni de culoare verde-închis, care-i acopereau fața pe jumătate și învîrtea pe degetul arătător un lănțisor cu chei și brelocuri.

Puhalski nu-l văzuse. Dacă el ar fi fost omul drept care-l socoteam, s-ar fi convenit să aibă mai multă experiență în organizarea unor astfel de întâlniri.

— E-hei! Aici îmi erai, Nikolai Gavrilovici, te ascunzi de deșertăciunea lumească! Tocmai treceam pe aici și cînd mă uit: dumneata! exclamă tînărul și, încrucișîndu-și privirea cu Puhalski, arătă cu ochii spre mine.

— Ia loc, îl pofti Puhalski. Dumnealui e vecinul meu de cameră, Borea, din Moscova. Faceți cunoștință.

Ne-am prezentat. Tînărul se plînsese că astăzi e foarte cald. Tăcurăm un timp. Se apropie în sfîrșit ospătarul și făcurăm toți trei comanda. Eu am cerut un meniu complet. Ceilalți – care îmi ațîțau tot mai mult curiozitatea – cite o ceașcă de cafea. De mine nu se fereau deloc. Cu toate că și-ar fi dorit, desigur, o întîlnire în doi.

— Trebuie să fie azi vreo 30 de grade, spuse Puhalski.

— Mai mult! exclamă cu înflăcărare tînărul.

— Nici aerul aici nu-i atît de saturat cu oxigen ca la Marea Neagră.

— E mult mai rău! încuviință tînărul.

Mestecam cu lingura prin supa lipsită de orice gust ce mi-a fost servită. Tînărul băgă în buzunar lănțisorul cu chei și, prinzîndu-și ochelarii de un braț, începu să-i învîrtească. Cînd și i-a scos, au ieșit la iveală doi ochi ageri, șireți. Își plimba privirea asupra ospătarelor, asupra femeii ce stătea la o masă alăturată și în genere stătea ca pe ace. Am dat la o parte farfuria cu supă și am cerut felul doi; mă temeam că se vor scula să plece amîndoi. Tînărul își termină cafeaua, dar

Puhalski nu se grăbea. Avea sub cot un ziar împăturit, pe care tînărul îl trase spre el.

— Plec acum spre Palniai, Nikolai Gavrilovici, spuse el.

Îmi va fi urît pe drum, dați-mi măcar ziarul, să mai citesc.

— E de azi? am întrebat. Pot să-l răsfoiesc?

— E vechi, răspunse în grabă Puhalski.

După ce făcu sul ziarul, tînărul îl băgă în buzunar și-și luă rămas bun.

Interesant, ce era oare ascuns în ziar? De faptul că ceva era pus între foile sale nu mă îndoiam: Întîlnirea din cafenea nu fusese întîmplătoare. Puhalski nu a fost prea îndemînat, căci am avut timp să observ că ziarul purta data de astăzi. Dar să discut despre aceasta cu cetățeanul Puhalski socoteam că e încă devreme. La fel de inoportun mi se părea să-l întreb și despre haină.

De altfel, acum îmi apărea ceva mai limpede legătura dintre haină și ziar.

— Nu te grăbi, mă sfătui Puhalski. Te aștept. Mergi la hotel?

— La hotel, răspunsei eu. Cine-i tînărul?

— O cunoștință de pe plajă.

Își bău tacticos cafeaua, în timp ce eu mi-am terminat friptura. I-a lăsat ospătarului tot restul de la o rublă, iar eu am plătit exact, pînă la ban și am ieșit. O ulicioară întortocheată ne-a scos în piața publică. Puhalski se opri în fața magazinului de încălțăminte și după ce mă anunță că vrea să-și cumpere șireturi noi pentru pantofi, se strecură pe ușa deschisă.

M-am îndreptat spre autogara.

Puternicele autobuze marca „Ikarus” se aliniaseră într-o coloană compactă, ocupînd o jumătate din piață. Acoperite de praf, părțile nichelate abia mai luceau în bătaia soarelui, și dinspre autobuze venea un miros pătrunzător de benzină și vopsea încinsă.

Pe un stîlp era afișat orarul curselor, iar dedesubt, fusese fixată o tablă cu un păienjeniș de linii. Neavînd ce face, am început să studiez harta. Iată Palniai, unde se pregătea să plece tînărul: un punct încercuit. E o haltă pe ruta Radzute; pentru Palniai nu există autobuze speciale. Iată și Radzute. E tot pe litoral. Ehe, ce m-aș mai așeza acum într-un autobuz elegant și aș întinde-o undeva, cît mai departe: să stai tolănit pe plajă, cu ochii închiși, să ascuți țipetele pescărușilor și să nu te gîndești la nimic! Autobuzul spre Radzute pleacă o dată pe zi. Trei ore de mers. Am fost acolo acum doi ani cu Tamara: pavaje de lemn, praf, biserica catolică în mijlocul pieței centrale și un orologiu cu clopot. În afară de asta, am mai venit la Radzute de cîteva ori cu treburi. Așadar, autobuzul de Radzute pleacă la ora 12,37. Descoperii cu acest prilej și o altă minciună a amicului lui Puhalski: nu putea pleca în niciun caz astăzi. E puțin probabil, totuși, să aibă mașină proprie. Cînd ești singur cu mașina nu poți să citești ziare.

— Ai de gînd să pleci undeva? mă întrebă Puhalski.

Rășări de undeva chiar alături, fără ca eu să-l observ. Ținea șireturile în mînă. Am avut impresia că le-a expus intenționat, spre a-mi dovedi că într-adevăr a intrat în magazin pentru șireturi și nu pentru altceva.

„Nu te lăsa păcălit, studentule Varaksin – m-am muștruluit în sinea mea – Puhalski cunoaște regulile jocului, dar n-are de unde să știe că și eu joc!...”

I-am răspuns că nu plec nicăieri și că m-am uitat la hartă doar așa, după care am pornit amîndoi spre hotel. Am adus iar discuția despre garnitura de birou, am lămurit cît costă și am spus că profesorul nu se va lăsa așteptat. Desigur, nu mă pregăteam să trimit nicio telegramă și, de fapt nu exista niciun profesor; știam însă că ceea ce-i ceream lui Puhalski

era nelegal și trebuia să lămuresc dacă el se ocupă cu astfel de treburile.

Am traversat bulevardul. Deodată, de după colțul unei case apărură un SS-ist. Purta o caschetă cu calota răsfrîntă, de sub care sudoarea îi se prelingea pe obraji. Pe piept îi zornăiau crucile de fier. Aplecat pe spate, hitleristul trăgea de lesă o namilă de cîine lup. Se uită la noi plin de răutate.

Știam despre ce-i vorba, strigai speriat însă, pentru a produce impresie. Puhalski se făcu vînat și se rezemă de perete – atît de neașteptată era apariția pe strada adormită a acestei fantome din războiul trecut.

— Ei, drăcie! Dar ăsta-i actor! exclamai eu. Dimineăța, chiar lîngă hotel, am văzut niște artiști care se urcau în autobuz, pregătindu-se pentru filmări exterioare. În orașel se filmau episoade ale unui film despre război.

— Văd, spuse Puhalski încet. Dar am inima slabă.

M-a impresionat.

— Cred că-i mai țineți minte pe fasciștii adevărați? l-am întrebat.

De după colț se arătară ceilalți artiști.

— Da, spuse Puhalski.

La ce mi-a folosit acest spectacol – la vederea căruia simulasem cît se poate de natural spaima – nici eu nu știam. Și totuși nu mă părăsea impresia că Puhalski poartă mască: nu credeam povestea lui despre perioada de ocupație.

Camera de la hotel era goală. Se vede că Voitin plecase la plajă.

— Marinarul nostru și-a încălcat obiceiurile.

— Cum? Ah, da! Adevărat, rosti absent Puhalski. Le-a încălcat.

Și-a scos pantofii, și-a încălțat papucii și, luînd prosopul, a ieșit din odaie. Am deschis larg fereastra și m-am gîndit să primenesc apa din carafa care stătea în plin soare ca și în ajun.

Ușa spre toaletă era întredeschisă. Gol pînă la brîu și aplecat deasupra chiuvetei, Puhalski fornăia puternic. Avea mușchii spatelui foarte dezvoltăți. Cum nu exista decît un singur robinet, m-am oprit în spatele lui cu cana în mînă. Din cauza zgomotului apei, n-a auzit cînd am intrat. Îndreptîndu-se de mijloc, își apăsă prosopul pe față și se întoarse spre mine. Cînd își dădu mîinile în lături, am observat pe pieptul lui un tatuaj șters. Astfel de tatuaje mi-a fost dat să văd în repetate rînduri la diferiți infractori. Abia acum am înțeles de ce făcea el plajă în locuri retrase.

— Ce-i scris acolo la dumneata? am întrebat curios.

Tresări din tot corpul, luîndu-și prosopul de pe obraz.

Fără, ochelari, ochii lui arătau bulbucăți și răi.

Își acoperi pieptul cu coatele.

— De ce te bagi cînd vezi că e ocupat? mă apostrofă pe un ton grosolan. Nu mai semăna deloc cu omul de mai înainte, liniștit, cu ochelari cu ramă de aur.

— Păi... am vrut să umplu carafa, răspunsei cu un aer stingher.

L-am văzut că regreta ieșirea de adineaori.

— Iartă-mă, pentru Dumnezeu! Nervii... Bucuria asta... mi-a făcut-o o rudă de-a mea. Ura puterea sovietică. Era naționalist și polițai. M-a îmbătat pînă la pierderea cunoștinței... eram băiețandru pe atunci – spuse Puhalski mohorît. Am încercat să scot tatuajul, dar n-am reușit.

— M-da-a, zisei eu. Mare ticălos e ruda asta a dumitale.

— L-au împușcat partizanii.

— Puteți să vă faceți operație estetică la institutul de la Moscova, l-am sfătuit. Acolo se fac asemenea intervenții.

Am umplut carafa și am plecat amîndoi în cameră. „Ce mai tip și ăsta”, mă gîndeam eu pe drum, privindu-l din spate. În cameră m-am așezat pe pervazul ferestrei, iar Puhalski și-a scos papucii și s-a întins pe pat. La început aveam de gînd să-l

mai întreb cîte ceva, apoi mi-am spus că nu trebuie să exagerez; mai ales că acum era foarte iritat.

Mă întorceam mereu cu gîndul la două date. În ziua de trei Ișcenko s-a întîlnit cu cineva, iar pe cinci a fost ucis. Întîlnirea (bineînțeleș, dacă a existat vreo întîlnire în ziua de trei) a avut loc la aceeași oră cu crima: În jur de unsprezece. Ora cred că a fost fixată de criminal. De ce a doua întîlnire a avut loc peste o zi? I-a mai dat răgaz de gîndire? Să cugete – la ce? Sau, poate, a plecat undeva?... Da, și Voitin se grăbea la autobuz tot la ora unsprezece. Ei și? Ce importanță are asta? Cu toate că... o variantă era totuși posibilă.

M-am dat jos de pe pervazul ferestrei.

— Să mă duc să fac o plimbare? rostii fără convingere.

— E prea cald! spuse Puhalski cu o strîmbătură de dezgust.

— Nu prea îmi vine să lîncezesc în hotel.

Am coborît scara, iuțind mașinal pașii. Apoi, dîndu-mi seama, am încetinit pasul și am ieșit din hotel, înaintînd cu pasul omului nedecis încă încotro s-o ia la prima răscruce: la stînga sau la dreapta.

„Autobuzul spre Radzute pleacă la ora 12,37 – mă gîndii – dar cînd sosește aici?”

CAPITOLUL XVIII: ÎN GANG

Înfundându-mă prin ulicioare întortocheate – castelul gotic îl țineam mereu în dreapta – am ajuns, în sfârșit, în piață. M-am apropiat fără grabă de stîlpul cu mersul autobuzelor și am găsit dintr-o privire rîndul care mă interesa. Exact. Autobuzul de Radzute sosește la ora unsprezece fix.

Așa.

Am mai privit o dată orarul mașinilor. Trebuia să mă gîndesc la asta mai înainte. Interesant era că în ghidul cu mersul autobuzelor, găsit printre lucrurile lui Ișcenko, linia spre Radzute era încercuită cu creionul. Valdmanis a verificat acest fir: fotografia lui Ișcenko a fost arătată casieriței, care lucrase în ultima săptămînă fără întrerupere (casierița din cealaltă tură era bolnavă). Aceasta susținea că Ișcenko nu a venit să-și cumpere bilet. Și-ar fi adus aminte de el, deoarece are o bună memorie a figurilor. „Posibil că nici nu intenționase să plece undeva – mi-am zis eu – sau poate că nu-l interesa plecarea autobuzelor, ci sosirea lor. Ora unsprezece...”

Mi-am aruncat ochii în jur.

Șoferii erau adunați în grup lîngă autobuzele înghesuite. Unul gesticula mereu povestind ceva. Răsunară hohote de rîs.

„Spun bancuri”, m-am gîndit eu. Toți șoferii erau îmbrăcați în bluze albastre de doc. „Uniforma de serviciu, reflectai în sinea mea. În general, sînt comode. Autobazele le cumpără angro, costă și mai ieftin, se murdăresc mai greu și sînt comode în timpul verii...” Nu departe era cabina dispecerului. Mi-am imaginat planul gangului în care a fost ucis Taras Mihailovici Ișcenko și schița împrejurimilor – zăbovisem mult asupra lor în cabinetul lui Șimkus. Gangul dădea în această piață. Am căutat din ochi arcada. Iat-o, la vreo sută de metri de aici. Și amănuntul acesta trebuia să-mi pară suspect mai demult: apropierea dintre locul crimei și autogară. Asta, fie-mi cu iertare, și Valdmanis a scăpat-o din vedere. Ei bine. Să zicem că eu sînt criminalul. Cobor din autobuz – am sosit la ora unsprezece – și pornesc într-acolo, către locul unde i-am fixat lui Ișcenko întîlnirea. Am traversat piața și m-am uitat la ceas. Cincizeci de secunde. Să presupunem că nu m-am dus imediat și mai întîi am dat un ocol pieței. Nu, n-are rost să mă expun în văzul lumii. Desigur, am plecat imediat, dar nu direct. Fără să fiu văzut, am cotit pe după clădirea cea lungă ce amintește vechiul cartier de tarabe negustorești. Ce-i acolo? „Depozitul fabricii de articole culturale și sportive” – citii mijindu-mi ochii din cauza soarelui. Aha! După depozit o fi vreo trecere? Mi-am încrucișat drumul cu al unui bărbat cu servietă, care se făcu nevăzut în dosul clădirii. După un minut, apăru lîngă mine. Așa. Să intrăm în gang. M-am uitat cu o privire indiferentă în jur și am cotit-o pe sub poartă.

Soarele nu pătrundea aici; dinspre zidurile înalte de cărămidă venea un miros de mucegai. „Ganguri din acestea întîlnești prin Asia Meridională – constatai eu. În ele te poți adăposti de căldură.” Ulicioara ducea mult spre stînga și din direcția pieței acum nu mai puteam fi văzuți. Lîngă zid era un morman de cărbuni. Alături – un spălător ruginit și niște țevi. În perete o ușă de lemn cu lacăt. L-am pipăit cu degetele. Nu,

nu fusese deschis de mult; fiindcă un strat de rugină suda urechea de corpul lacătului. Să mergem mai departe. O cotitură și deodată am zărit toneta de gunoi. Toneta aceea. În continuare gangul se lărgea și era complet pustiu. Am cercetat din ochi pereții – nicăieri nicio fereastră. Poți țipa cât te ține gura, nu te aude nimeni. M-am uitat la ceas. A mai trecut un minut. Dacă cobor din autobuzul de Radzute și o pornesc înapoi fără grabă, ajung exact la ora crimei. E drept că în calculul meu era o aproximație. Medicii legiști constată ora unui deces cu o toleranță de 10-15 minute. E clar.

Am mai făcut vreo două cotituri pînă am dat într-o altă piețișoară, rotundă și mai mică. Ișcenko intrase în gang pe aici. Venind dinspre centru. M-am întors. Acum eram Taras Mihailovici Ișcenko. Așa... Mă grăbesc la întâlnire. Dacă mă feresc de omul cu care am întâlnirea (iar mie mi-e teamă de el, căci dacă presupunerile noastre sînt întru totul exacte, eu știu despre persoana sa ceva pe care el vrea să-l ascundă), atunci de ce mă duc totuși într-un loc atît de pustiu?

Cunosc gangul: cînd doi oameni își fixează locul de întâlnire, acesta e cunoscut de amîndoi. Și totuși mă duc. De ce? Lucrul ăsta nu-i clar.

În spatele meu merge Bîstrițkaia. Acum o oră am discutat cu ea ceva pe plajă. Ce vrea oare să facă? Să mă prevină? Nu, acest lucru putea să-l facă mai înainte: o fată de douăzeci și trei de ani ajunge ușor din urmă un om în etate. Mă urmărește. Cu ce scop? Din nou nu-i limpede. Dar cotind după mine în gang, trebuia să-l vadă pe ucigaș. Și comiterea crimei. Prin urmare, acesta a comis fapta sub ochii ei și a lăsat-o să plece teafără și nevătămată? Nu-i prost. Nu s-a încumetat să săvîrșească a doua crimă?

Fleacuri, una sau două, pentru el nu mai avea importanță (dacă, desigur, nu s-a răzbunat cumva pe „Centaur” pentru părinții sau rudele sale; și totuși ceva nu e-n regulă, prea a fost

calculat totul cu exactitate și sînge rece, și-apoi, nici Ișcenko nu seamănă cu „Centaurul”. Indiferent de motivul pentru care a săvîrșit această faptă, el rămîne un ucigaș. Iar Bîstrițkaia e complice cu el. „Nu – gîndii – nu cred.” Și totuși fata n-a venit la miliție. Fapta rămîne faptă.

Bine, să mai chibzuim. Poveștile se spun repede, dar treaba se face mai greu... Cotitura. Toneta. Crima s-a săvîrșit undeva pe aici. După aceea ucigașul a tîrît cadavrul lui Ișcenko în spatele tonetei. Apoi trebuia s-o șteargă cît mai repede. Încotro a fugit oare? În piață. La stația de autobuze. Boxul cu care a fost omorît Ișcenko a fost găsit la vreo treizeci de metri de aici, în direcția pieței.

Judecînd după aparențe, proprietarul boxului este Surkin. Atunci ce rost are aici autobuzul de Radzute? În ziua de cînd Surkin a fost în concediu medical. Să fi plecat din oraș numai ca să vină la ora unsprezece și să-l aștepte aici pe Ișcenko? O harababură întregă! Bîstrițkaia merge în spatele lui Ișcenko la o distanță de vreo patruzeci de metri. Acesta intră în gang și dispare din cîmpul ei vizual. Apoi, păstrînd aceeași distanță, el se află mereu după altă cotitură – asta l-a și distrus. Dacă mergi repede, patruzeci de metri îi faci în douăzeci de secunde. Deci, atît avea la dispoziție criminalul. L-a lovit și i-a prins trupul în brațe. E mort? Gata. Privește în jur. Aha, toneta. Acolo să-l duc! Așa. Dacă trecea careva prin gang nu-l putea observa. În douăzeci de secunde te descurci, dacă ai aplicație pentru astfel de treburi. Și acum, ia-o la sănătoasa.

În felul acesta Bîstrițkaia n-a văzut nimic. A traversat curtea de la un capăt la celălalt, dar pe Ișcenko nu l-a mai găsit. Ce mai, se putea întîmpla și astfel. Dar de ce l-o fi urmărit? De ce acum tot ce-i legat de Ișcenko o face atentă? Bine, s-o lăsăm pînă una-alta pe Bîstrițkaia.

Întreg tabloul crimei a fost conturat de mine avînd la bază ipoteza cu autobuzul: mersul autobuzelor – zilele de trei și

cinci, orele unsprezece. Dar aceasta-i numai una dintre variantele posibile, totul putea decurge altfel. Ora unsprezece poate fi o coincidență. Iar criminalul putea să nu aștepte aici, ci să fie undeva în spate, între Ișcenko și Bistrițkaia. În gang l-a ajuns din urmă și l-a omorât. Dar în acest caz Bistrițkaia trebuie să-l fi văzut cu siguranță. Ei-da!... Și-atunci rezultă că nu a fost fixată nicio întâlnire. Bine-bine, dar unde se grăbea Ișcenko?

Gangul era un loc potrivit pentru o crimă premeditată: tot timpul cît am stat în gang, n-a trecut nimeni. Ca în pustiul Saharei. „Și totuși, nu-i exclus să-și fi dat întâlnire”, gîndii.

Am ieșit din nou în piață. M-am uitat în cabina dispecerului, unde se fumase mult și fumul plutea în straturi, străbătut de razele soarelui de amiază, care pătrundeau înăuntru prin geamurile prăfuite ale ferestrei.

Pe masă era o marmită cu apă, de care era sudat un lanț avînd la capăt o cană smălțuită. Însiruiți pe bancă, de-a lungul peretelui, șoferii în bluze de doc făceau o larmă de nedescris.

Îndesîndu-mi mîinile în buzunare, am părăsit piața fluierînd încetișor. „Am să-l rog pe Valdmanis să facă o serie de investigații, îmi zisei. De exemplu, cît de des se schimbă șoferii pe linia Radzute? Cine a lucrat în ziua de trei și cinci? Poate că-și amintesc de cineva, care în aceste zile a venit și a plecat imediat înapoi...”

Cînd m-am întors la hotel, Puhalski nu mai era în cameră. Curios. Doar s-a spălat și s-a întins în pat cu intenția vădită să tragă un pui de somn. Treburi? S-o fi hotărît să meargă la plajă? Interesant.

M-am descheiat la cămașă și am aprins o țigară. „Să ațipesc și eu puțin”, mi-am zis. Chiar în acest moment se crăpă ușa și Vilenkin se uită în odaie. „Scuzați-mă, spuse. Am greșit numărul!” Și închise ușa la loc. Îmi încheiai cămașa, coborîi scara și ieșii în stradă. Trecînd pe lîngă Vilenkin, care

cerceta copertile revistelor din vitrina chioșcului, am încetinit pașii.

— Surkin e la secția orășenească, mi-a șoptit el din urmă. A venit singur, Valdmanis l-a interogat și m-a trimis după dumneata.

CAPITOLUL XIX: DOUĂ BOXURL?

Ia te uită la Surkin! mă gîndeam eu pe drum. Așadar, pe data de trei a fost la serviciu. Pe data de cinci a fost acasă. Și apoi mai e și boxul...”

După cincisprezece minute, stăteam în odaia binecunoscută, cu bolti și pereții împodobiți cu peisaje, ascultam banda de magnetofon cu înregistrarea interogatoriului (fusesse luat de două persoane: căpitanul Siparis și Valdmanis șeful secției orășenești a Comitetului Securității de Stat).

CĂPITANUL: Să facem cunoștință.

SURKIN: Lucrez la Direcția expedițiilor de pescuit. Numele meu e Surkin.

CĂPITANUL: Luați loc, vă rog, tovarășe Surkin. Care-i numele dumneavoastră după tată?

SURKIN: Iuri Petrovici. Iată (pauză), eu cred că trebuia să fac de mult această sesizare, dar (pauză) abia azi-dimineață, într-o discuție întâmplătoare, am aflat de la vecinul meu Heinrich Osipovici Busch că pe data de cinci în orașul nostru s-a comis o crimă. Vorbesc despre asasinarea lui Taras Ișcenko.

(„Stranie îmbinare: nu simplu Ișcenko și nici măcar Taras

Mihailovici, ci Taras Ișcenko, am cugetat eu. Cred că Surkin a repetat de mai multe ori această frază introductivă.”)

SURKIN (continuînd): Îl cunoșteam încă din timpul războiului.

CĂPITANUL: Îl aveți în vedere pe Ișcenko?

SURKIN: Da. Am sosit aici în anul o mie nouă sute patruzeci și cinci, pînă atunci am locuit în Radzute.

VALDMANIS: Iertați-mă, mai precis? Cînd v-ați stabilit, la începutul sau la sfîrșitul anului?

SURKIN: Încă nu se terminase războiul. Aici erau deja ai noștri. În februarie, mi se pare.

VALDMANIS: Și care au fost motivele mutării?

SURKIN: Din cauza căsuței. Etajul aparținea unei rude ale mele, care a murit.

VALDMANIS: E clar. Continuăți.

SURKIN: Vreau să spun că Ișcenko a lucrat de la începutul ocupației în poliția din Radzute.

CĂPITANUL: Nu greșiți cumva?

SURKIN: L-am văzut în repetate rînduri în uniformă. Vedeți, pe mine nu m-au luat în armată din cauza infirmității: mîna. Am rămas sub ocupație, am fost mobilizat pentru lucru la administrația orășenească și tangențial aveam de-a face cu poliția. Să nu credeți cine știe ce – duceam actele la iscălit. Acolo îl întâlneam pe Ișcenko. Acum o săptămînă l-am văzut la Heinrich Osipovici Busch. Nu eram sigur că este el: au trecut atîția ani doar. Dar astăzi, cînd Busch a rostit numele lui, mi-am dat seama că totul coincide. Busch mi-a spus că ucigașul încă n-a fost prins. Am impresia că toate astea sînt legate de trecutul lui Ișcenko.

CĂPITANUL: Ce vă face să credeți asta?

SURKIN (după o pauză): N-nu știu. Mă gîndesc și eu. Așa.

CĂPITANUL: Pentru asta trebuie să existe motive temeinice!

SURKIN: Heinrich Osipovici mi-a spus că mobilul crimei nu a fost jaful. Și-atunci, ce anume mai putea fi? Crima e un lucru grav, și la ea recurg foarte rar pînă și cei mai versați bandiți.

CĂPITANUL: Păcat că n-ați venit la noi mai devreme, Iuri Petrovici.

SURKIN: Nu voiam să nimeresc într-o situație proastă, puteam să mă înșel. De faptul că Ișcenko e chiar Ișcenko am aflat abia azi.

CĂPITANUL: Da, da! Poate că în felul acesta preveneați crima, nu credeți? De vreme ce mobilul ei l-a constituit trecutul lui Ișcenko?

SURKIN: Desigur, sînt vinovat...

CĂPITANUL: Nu vă învinuiește nimeni (pauză).
Deocamdată.

SURKIN (încet): De ce deocamdată?

CĂPITANUL: Unde vă aflați în timpul crimei?

SURKIN: Acasă. M-am simțit cam rău și nu am plecat în ziua aceea la serviciu.

VALDMANIS: Ați fost la policlinică pentru scutire medicală?

SURKIN: Am chemat medicul acasă.

VALDMANIS: Diagnosticul?

SURKIN: Sufăr de inimă. Stenoză mitrală.

VALDMANIS: La ce oră a fost medicul?

SURKIN: La zece.

VALDMANIS: N-ați mai plecat nicăieri?

SURKIN: La două am fost după cumpărături: soția mi-e plecată, în casă nu aveam nimic de mîncare.

VALDMANIS: De unde știți că crima s-a produs înainte de ora două? Ați spus că la ora crimei erați acasă.

SURKIN: Eu... mi-a spus Heinrich Osipovici.

(Am desenat pe foaie a doua înfloritură. Prima am pus-o când Surkin a spus că Heinrich Osipovici e de părere că mobilul crimei nu a fost jaful.)

CĂPITANUL: Ce-ați făcut acasă?

SURKIN: Cum ce-am făcut? Am stat culcat, am citit o carte...

CĂPITANUL: Ce carte?

— SURKIN: Păi, nu-mi amintesc... E atât de important?

VALDMANIS: Foarte important! Crima a fost săvârșită pe la orele unsprezece și jumătate și (pauză)...

SURKIN (nerăbdător): Da?

VALDMANIS: Cam pe la această oră, Busch, care rășădea flori pe parcelă, a intrat în casă și a observat că-i curge apă din tavan. A urcat scara și a bătut în ușă la dumneavoastră. Nu erați acasă.

SURKIN (repezit): Da-da, am ieșit... Înseamnă că dumneavoastră ați și făcut cercetări în privința mea?

CĂPITANUL: Nu puneți întrebări. Răspundeți! Ați plecat? Pentru ce? Dar să spuneți adevărul.

SURKIN: Eu (pauză)... l-am observat din fereastră pe Ișcenko, mergea pe stradă. Atunci m-am hotărât... mă pregătisem de baie, dar m-am îmbrăcat în grabă și am fugit în stradă. Am uitat să închid apa. Și-am mai uitat că am lăsat astupată și scurgerea din baie.

CĂPITANUL: Busch v-a văzut?

SURKIN: Nu, m-am folosit de scara de serviciu ce dă în strada Armata Roșie.

CĂPITANUL: Mai departe?

SURKIN: Asta-i tot... Când am ajuns în stradă Ișcenko dispăruse. O cotise pe undeva.

CĂPITANUL: Când l-ați zărit de la fereastră, n-ați observat dacă era urmărit de cineva?

SURKIN: N-nu, după mine, nu... O fată mergea tocmai în aceeași direcție. Altcineva nu mai era.

CĂPITANUL: Mergea în spatele lui Ișcenko sau în fața lui?

SURKIN: În urmă.

CĂPITANUL: Descrieți-o.

SURKIN: Avea un păr lung, desfăcut...

CĂPITANUL: Altceva!

SURKIN: Am văzut-o din spate.

CĂPITANUL: Cum era îmbrăcată?

SURKIN: Nu-mi amintesc, tovarășe căpitan!

CĂPITANUL: Ișcenko era grăbit?

SURKIN: Parcă.

VALDMANIS (repede): Ați întâlnit vreun cunoscut?

SURKIN: Nu.

CĂPITANUL: O cunoașteți pe Raia Bistrițkaia, care lucrează la hotel?

SURKIN: Nu, nu mă duc la hotel.

VALDMANIS: Pe scară, în apartamentul dumneavoastră există vreo fereastră?

SURKIN: Da.

VALDMANIS: Care dă spre grădină?

SURKIN: Da.

VALDMANIS: Busch era în grădină când coborîți? I-ați văzut?

SURKIN: Nu m-am uitat. Eram grăbit.

VALDMANIS: Ce-ați făcut după aceea?

SURKIN: M-am plimbat puțin, apoi m-am întors acasă.

CĂPITANUL: Va fi mai bine pentru dumneavoastră dacă ne spuneți adevărul.

SURKIN: Dar eu spun adevărul!

CĂPITANUL: Nu! în ziua aceea ați fost în pantofi aceștia?

SURKIN (neîncrezător): Da... da-da, am să vă povestesc imediat totul! Înțeleg. Acolo pământul era umed și s-au întipărit urmele, iar eu am stat alături... Am să spun... numai o clipă!...

(„Deștept, căpitanul!” mi-am zis. Cadavrul a fost descoperit de o bătrână ce venise să arunce o găleată spartă, dar la țipetele ei, s-a adunat atîta lume, încît niciun expert n-ar fi putut deosebi urmele pașilor de lîngă mort. Pe acelea. Pentru că mai exista o urmă... Dar nu a lui Surkin. El poarta cu totul altă încălțăminte.”)

SURKIN: L-am văzut pe Ișcenko la vreo sută de metri în față, cînd am ieșit în stradă. Nu m-am grăbit să-l ajung: dar dacă nu-i Ișcenko, ci altcineva care-i seamănă – atunci încă nu vorbisem cu Heinrich Osipovici – m-aș fi pomenit într-o situație neplăcută. M-am gîndit că-i mai bine să merg după el și să-i vorbesc, dacă se va ivi prilejul. Am mers în urma lui un timp, păstrînd distanța. Cunosco bine orașul și nu-mi era teamă că am să-l pierd din vedere... Era cald și străzile erau pustii. Da, după el venea numai fetișcana aceea. Cred că avea cam vreo douăzeci de ani. Dacă Ișcenko ar fi intrat într-o cafenea sau în altă parte, m-aș fi așezat lîngă el. Dar el coti în gang. Iertați-mă, puteți să-mi dați puțină apă?

CĂPITANUL: Poftim.

(Se auzi clinchetul carafei lovite de pahar și zgomotul apei ce curgea.)

SURKIN: Mulțumesc. Mi s-a uscat gîtul... Coti în gang, iar cînd am ajuns acolo în urma lui, după treizeci de secunde, am auzit în față niște pași grăbiți.

Gangul în acel loc cotește, are o ieșitură... Zidurile sînt înalte și se formează un ecou, pașii răsunau, dar eu nu vedeam pe nimeni. Am iuțit pasul. Gangul însă era pustiu.

CĂPITANUL: Țipete, zgomot de bătaie n-ați auzit?

SURKIN: Numai pași... Am ieșit în piață, pe acolo

treceau oameni, dar Ișcenko nu era printre ei. M-am înapoiat. Ișcenko nu se putea ascunde nicăieri. Curtea-i goală, nicăieri nu sînt intrări. Era și caraghios, ce rost avea să se ascundă? Eu însă nu știu de ce, dar m-am uitat și după lada de gunoi.

CĂPITANUL: Și l-ați văzut acolo pe Ișcenko?

SURKIN: Da. Am încercat să-i iau pulsul, dar... era mort...

VALDMANIS: Un moment... Ați întors corpul? L-ați ridicat?

SURKIN: Nu. Zăcea cu fața în jos, tîmpla îi era plină de sînge. Nu mai putea fi ajutat. Mi s-a făcut frică. Știți, nu-s prea viteaz din fire...

CĂPITANUL: Înțeleg. Și ați plecat?

SURKIN: Mi-am imaginat cum voi explica toate astea: că am mers după el și că a fost ucis aproape sub ochii mei, iar eu nu pot spune nimic...

CĂPITANUL: V-ați temut să nu fiți bănuït de crimă?

SURKIN: Exact.

VALDMANIS: Ați fi avut motive să-l omorîți?

SURKIN: Nu! Vai de mine!

CĂPITANUL: Doar nu sînteți picat din lună, cred că știți că nimeni nu poate fi condamnat fără să i se dovedească vina.

SURKIN: M-am speriat foarte tare.

VALDMANIS: Unde a dispărut fata de care ați amintit?

SURKIN: N-am băgat de seamă. Dacă aș fi știut că-i important...

VALDMANIS: Unde ați pierdut-o din vedere?

SURKIN: Nu-mi amintesc.

VALDMANIS: În curte nu era?

SURKIN: Nu-nu. Nu era.

CĂPITANUL: Bine. Prin urmare, ați mințit afirmînd că ați aflat despre crimă de abia astăzi?

SURKIN (încet): Da.

CĂPITANUL: De ce anume ați venit azi la noi?

SURKIN: Nu știu. Tot timpul m-am chinuit, mi-era frică. Aveam impresia că mă vor descoperi cu ajutorul cîinilor, am stat doar aproape de cadavru, iar atunci am rătăcit multă vreme prin oraș înainte de a mă întoarce acasă. Aveam mereu impresia că sînt urmărit. Ieri a venit la Busch un tînăr, iar eu m-am speriat...

VALDMANIS: Ce fel de tînăr?

SURKIN: Un student din Moscova. A fost azi pe la mine la direcție, vrea să se angajeze marinar pe trauler. E chiar student.

VALDMANIS: De ce v-ați speriat?

SURKIN: Ieri credeam că-i de la... miliție.

VALDMANIS: Ce v-a făcut să credeți asta?

SURKIN: Nu știu... Heinrich Osipovici mă tot iscodea unde am fost atunci cînd i-a curs apa prin tavan în baie... Mă temeam de orice, după cele întîmplate, de absolut orice. Mi se părea că toată lumea mă suspectează.

VALDMANIS: Cînd ziceți că v-a „iscodit” Heinrich Osipovici?

SURKIN: În ziua... crimei. Cînd m-am întors acasă. După aceea am început să-l ocolesc.

VALDMANIS: Așa. Continuăți.

SURKIN: Dar eu... eu voiam o certitudine. Astăzi, după discuția cu Busch – m-a prins pe scară – m-am hotărît. Și dintr-odată m-am simțit mai ușurat. Știam că trebuie să vorbesc despre trecutul lui Ișcenko. Poate că Heinrich Osipovici, fără să bănuiască, m-a împins la asta. Am înțeles că nu pot să tac mai departe...

CĂPITANUL: Bine. Vreau să vă arăt un document (scîrțîit de sertar ce se deschide; căpitanul cred că scotea scrisoarea anonimă). Luați cunoștință.

SURKIN (pauză lungă, apoi aproape un țipăt): Nu sînt eu, vă jur, înțelegeți, nu sînt eu!

CĂPITANUL: Mai aveți ceva de adăugat?

SURKIN: Nu, dar nu sînt eu... nu sînt eu! V-am povestit totul, cum a fost. V-am mărturisit sincer!

CĂPITANUL: Scrisoarea e neiscălită. Gîndiți-vă, cine ar fi putut s-o scrie?

SURKIN (încercîndu-se): Nu știu.

CĂPITANUL: V-ar fi putut vedea cineva în gang?

SURKIN: Nu. M-am temut că va trece cineva. Dar n-a trecut nimeni. Acolo nu sînt nici ferestre, gangul e pustiu.

CĂPITANUL: Aveți, să spunem... dușmani? Sau poate a glumit cineva?

SURKIN: Frumoasă glumă! Nu, n-am dușmani. (Obosit.) Dar nu sînt eu, înțelegeți. Trebuie să-l căutați pe adevăratul ucigaș.

CĂPITANUL: Aș vrea să vă cred, Iuri Petrovici...

(Am derulat banda de magnetofon și am ascultat încă o dată ultimele fraze. Cînd am vorbit azi cu Surkin la Direcția pescuitului, am avut impresia că el chiar de-ar vrea să joace teatru față de noi, n-ar putea: nu era actor bun. Cuvintele „nu sînt eu!” răsunau destul de sincer. Dădui drumul benzii mai departe.)

CĂPITANUL: Mai este un detaliu nelămurit (din nou scîrțîit de sertar). Vă este cunoscut acest obiect?

SURKIN (după o pauză, puțin mirat): Da, e un box. Acesta-i... boxul meu.

CĂPITANUL: Nu vă grăbiți. Priviți-l mai atent.

SURKIN (nu prea convins) Parcă-i al meu... Iată și frunza de stejar. Se pare că-i al meu. Dar cum a nimerit aici?

CĂPITANUL: Chiar cu acest box a fost ucis Taras Mihailovici Ișcenko!

(Zgomot: mai mult ca sigur Surkin a scăpat boxul pe dușumea.)

SURKIN (cu voce tremurătoare): Boxul meu l-am aruncat vara trecută în closet la vila rudei mele Kramvicius. Am stat la el o lună întreagă.

VALDMANIS: De ce v-ați dus așa de departe să-l aruncați?

SURKIN: Nu știu. Oricum, e o armă... Cred că m-am temut că va fi găsit și voi avea neplăceri; de unde-i, de ce l-ai păstrat?

VALDMANIS: Nu știți, sau v-a fost frică?

SURKIN: Mai mult ca sigur. Mi-a fost frică.

VALDMANIS: Ruda dumneavoastră știa despre box?

SURKIN: Nu.

CĂPITANUL: Unde e vila aceea?

SURKIN: Pot să merg acolo și...

CĂPITANUL: Plecăm noi singuri. Indicați-ne locul.

SURKIN (încet): Înțeleg. Toate împrejurările îmi sînt potrivnice. Dar trebuie să fie acolo. Trebuie.

CĂPITANUL (liniștit, ca un profesor ce predă lecția): Deci, există două boxuri ce seamănă ca doi frați. Gemeni, cum s-ar zice. Unul cu care s-a săvîrșit crima, celălalt al dumneavoastră. Se mai întîmplă și astfel de coincidențe. E drept, rareori. Știați care-i pedeapsa pentru păstrarea armelor albe?

SURKIN: Da. De aceea l-am și aruncat. Îi tot dădea tîrcoale nepotul meu, un băiețandru, așa mi-am amintit de box. Pînă atunci stătuse aruncat în lada cu scule. N-avea nicio întrebuintă, după cum cred că înțelegeți.

CĂPITANUL: Cine a mai văzut boxul la dumneavoastră?

SURKIN: N-aș putea să vă spun.

CĂPITANUL: Gîndiți-vă, este foarte important.

SURKIN: N-nu știu, poate l-a văzut Heinrich Osipovici:
Împrumuta deseori scule de la mine.

CĂPITANUL: În ce relații sînteți?

SURKIN: În cele mai bune. Ne împăcăm foarte bine.

CĂPITANUL: El știa că ați aruncat boxul?

SURKIN: Nu cred.

VALDMANIS: Pe Puhalski îl cunoașteți?

SURKIN: Iertați-mă, pe cine?

VALDMANIS: Pe Puhalski? A venit în delegație la
fabrica de mobilă, a fost și în vizită la Busch.

SURKIN: Nu. Nu-l cunosc. Posibil să-l fi văzut la față, dar
numele mi-e străin.

CĂPITANUL: Ați mai văzut la cineva un box
asemănător?

SURKIN: Nu.

CĂPITANUL: De unde-l aveți?

SURKIN: L-am găsit pe stradă, atunci cînd se retrăgeau
nemții. De ce l-am luat... doar așa. Eram tînăr pe atunci,
adunam toate nimicurile.

CĂPITANUL: E clar. Vom fi nevoiți să vă reținem un
timp.

SURKIN: Sînt arestat?

CĂPITANUL: Voi fi sincer: după lege, ar trebui să vă dau
drumul, luîndu-vă un angajament că nu veți părăsi orașul.
Împotriva dumneavoastră nu există probe directe. În afară de
box, desigur.

SURKIN: Am aruncat boxul anul trecut.

CĂPITANUL: Voi fi tare bucuros dacă-l vom găsi acolo,
Iuri Petrovici. Dar trebuie să ne ajutați. Cineva a scris o
anonimă împotriva dumneavoastră. Este foarte important
pentru anchetă: cine? Mai mult ca sigur a scris-o criminalul.
Dacă va afla că sînteți arestat, poate se va purta mai degajat.

SURKIN: Ce vor spune cei de la serviciu cînd vor auzi că sînt arestat?

CĂPITANUL: Dacă nu sînteți vinovat, nu aveți de ce să vă neliniștiți. Mai tîrziu o să ne ducem la instituția dumneavoastră și vom lămuri totul. Veți fi un erou. Deocamdată însă trebuie să aveți puțină răbdare.

SURKIN: Am înțeles, tovarășe căpitan. Și... vă mulțumesc că m-ați crezut.

CĂPITANUL: Veți primi hîrtie. Am să vă rog să scrieți tot ce ne-ați povestit. Arătați exact locul unde ați aruncat boxul. Principalul: scrieți amănunțit tot ce știți despre Ișcenko din perioada de la Radzute.

SURKIN: Iertați-mă, cum ați spus?

CĂPITANUL: Ei, despre perioada în care dumneavoastră ați lucrat la primărie, iar Ișcenko la poliție.

SURKIN: V-am înțeles. Mă voi strădui să-mi amintesc totul.

VALDMANIS: Încă o clipă, Iuri Petrovici. De ce vă interesa atît de mult Ișcenko? A făcut, să zicem, slujbă la poliție și l-ați recunoscut. Dar v-ați repezit cu atîta grabă pe urmele lui, încît ați uitat să închideți și robinetul. Iar în ziua aceea nici nu vă simțeați tocmai bine. V-a fost frică să nu-l pierdeți? De ce?

SURKIN (după o pauză): Am să vă răspund. Știu că această mărturie îmi este defavorabilă, totuși am să vă răspund. Atunci... în patruzeci și trei, i-a tras o palmă unei femei, care... cu care... într-un cuvînt nu-mi era indiferentă.

VALDMANIS: De ce a lovit-o?

SURKIN (cu amărăciune): Din punctul lui de vedere, cred că avea dreptate. Ea l-a jignit. I-a spus că numai un ticălos poate purta uniforma pe care o poartă el. Asta s-a petrecut în stradă. Ișcenko făcuse nu știu ce glumă cînd a văzut-o, iar ea... ea i-a răspuns.

VALDMANIS: Ce-a pățit femeia după aceea?

SURKIN: Nimic. Totul s-a terminat cu bine. N-a arestat-o și nici n-a denunțat-o. Dar a lovit-o în prezenta mea... Acum, desigur că nu i-aș fi făcut nimic. Voiam numai să-i reamintesc această scenă. Pur și simplu să-i aduc aminte. Cred că nu i-ar fi făcut plăcere (foarte încet), iar eu voiam să se simtă prost... Femeia aceea era soția mea.

VALDMANIS: Înțeleg, Iuri Petrovici. Înțeleg... Îngăduiți-mi încă o întrebare: ați auzit ceva despre detașamentul de partizani care a acționat aici în timpul războiului?

SURKIN: Firește. Aceasta a fost o faptă cu răsunet. Tot detașamentul a fost distrus.

VALDMANIS: N-a scăpat nimeni?

SURKIN: Se spune că nu.

VALDMANIS: Ați cunoscut personal pe cineva din detașamentul de partizani, sau dintre ilegaliștii din oraș?

SURKIN: Nu. În general, cunoșteam aici puțină lume. Am locuit la Radzute.

VALDMANIS: Pe Kruglova o cunoșteți?

SURKIN: Mi s-a povestit despre ea. A fost executată, iar casa i-a fost incendiată. Locuia chiar alături de casa în care stau.

VALDMANIS: Nu vă amintiți cine v-a povestit?

SURKIN: Cu părere de rău, nu. Atunci, după război, se și povesteau multe. A trecut atîta timp!

VALDMANIS: Dar despre faptul că Ișcenko a fost partizan, ați știut?

SURKIN: Acum vă aud, pentru prima oară. Doar a lucrat la poliție! Aha, înțeleg, avea o sarcină specială...

VALDMANIS: Îl întâlnești pe Ișcenko la Radzute. Dar aici, de cînd v-ați mutat?

SURKIN: Nu.

VALDMANIS: Ajunge. Vă mulțumim.

CĂPITANUL: Mulțumesc, Iuri Petrovici.

— Asta-i tot, spuse Valdmanis, șeful secției orășenești a securității, care ascultase împreună cu mine înregistrarea.

CAPITOLUL XX: VARIANTELE

Valdmanis nu se prea grăbea să înceapă discuția. M-am prezentat la sosire, iar el a rămas tăcut tot timpul cât am ascultat banda. Acum se îndepărtă într-un colț al camerei, deschise dulapul de perete din dreptul măsuței și începu să scoতোcească acolo, aruncându-mi din când în când câte o privire.

Avea capul mare, cu părul încărunțit și tuns scurt, ca un arici. Cap de boxer de categoria grea. Deși corpulent, dovedea agerime și siguranță în mișcări.

— Ce zici de fereastra noastră „secretă”? Arată cu capul spre tabloul atârnat pe perete și reprezentînd un peisaj naiv. Clădirea asta a fost construită de un baron neamț; la ce dracu i-o fi trebuit chestia asta, nu-mi pot închipui. Misterele curții din Madrid, nu?... Mecanismul acesta l-am descoperit întîmplător. Îți place vremea pe aici? Dar orașul nostru? Vii deseori la mare?

Se așeză și mă fixă cu privirea, rezemîndu-și capul în palmă. Știam că încă din fragedă tinerețe, de la optsprezece ani, făcuse parte din garda lui Lenin. Desigur că, uitîndu-se la mine, se-ntreabă: „Interesant, ce e-n stare să facă acest tînăr?” Un pezevenghi din capitală! Probabil cam pripit în acțiuni,

dar cînd e vorba să stea, să mai chibzuiască – de asta nu-i prea arde dumnealui. Tinerete zvăpăiată...

— E încurcată treaba, ce zici?... întrebă el iscoditor. Se lăsa pe speteaza fotoliului. Cum ți se pare Surkin?

— Mă interesează foarte mult dacă există vreo legătură între venirea lui aici, la secție, și anonimă? A tăcut pînă acum și putea să tacă în continuare. Îl credeți?

De data asta am recurs la un vicleșug. Îmi formasem deja o părere despre Surkin, dar voiam să privesc totul cu ochii alțiua.

Valdmanis răsuci un timp țigara între degete.

— Cîndva, am arestat un tip ce scria singur denunțuri anonime contra sa. Căuta să distragă atenția de la propria lui persoană. În anonimă erau trecute tocmai acele probe care la verificare s-au dovedit neîntemeiate. Era suspectat de noi, iar aceasta credea că-l scoate din cauză.

— Vreți să spuneți că nimic nu-i nou sub soare?

— Nu vreau să spun nimic. Sublocotenentul Krasuhin a plecat să caute boxul în latrină.

— Vidanjorii sînt greu de găsit. Azi e zi scurtă.

— O să-i găsească.

— Surkin a venit din proprie inițiativă. De ce tocmai azi? După cîteva ore de la sosirea anonimei. Coincidență?

— Să-l așteptăm pe Krasuhin. Cred totuși că Surkin a spus adevărul. Minciuna își are rostul numai cînd faptele nu pot fi verificate. Sînt curios dacă își va mai aminti ceva despre Ișcenko.

— E interesant.

— Prin urmare, Ișcenko a fost polițist. Iar pe urmă a devenit ostaș în detașamentul de partizani.

— Ciudată metamorfoză!

— Presupui că el e „Centaurul”? întrebă brusc Valdmanis. Semănam cu doi luptători, care, lăsîndu-și în jos umerii și

încordându-se, se mișcă pe covor urmărindu-se unul pe altul, fără să înceapă lupta. Totul era cît se poate de firesc. Întotdeauna vrei să știi cît valorează omul cu care trebuie să faci o treabă.

— Nu, spusei eu. Mai mult ca sigur, nu. Un polițist nu poate fi folosit ca provocator. Avea prea puține șanse de a nu fi demascată.

— Și totuși nu l-au recunoscut. Atunci.

— Da. Dar Gestapoul nu putea să conteze serios pe o asemenea eventualitate. Cred că Ișcenko a vrut pur și simplu să întâmpine armata noastră nu în rolul de polițist, ci ca partizan. Și-a ascuns trecutul. A riscat.

Valdmanis aprobă din cap, satisfăcut.

— Cum de a rămas în viață, cînd întregul detașament de partizani a fost nimicit? De ce a preferat să fie considerat mort?

— În privința asta, pînă în prezent totul e nebulos, spusei eu. Și totuși îi era teamă pentru trecutul lui de polițist, pentru care a tremurat toată viața.

— Întrebarea numărul unu – cine a scris anonima? Dacă răspundem la această întrebare, rezolvăm multe. Dar mai e o mică subtilitate... Să presupunem – spun să presupunem – că Busch a văzut boxul la Surkin. Dar nu știe că acesta l-a aruncat. Și Busch – să presupunem din nou – a scris anonima. Deducția logică: Ișcenko a fost ucis de Busch, pentru că cine altul în afară de criminal ar putea să știe cu ce armă s-a înfăptuit omorul? Dar – Valdmanis ridică degetul – acest box criminalul l-a aruncat, sau l-a pierdut nu departe de locul crimei. Și nu putea uita acest lucru. Iar existența a două boxuri – acesta și acela pe care presupunem că-l vom găsi la Surkin – nu mai apare logică.

— Da, încuviințai eu.

— Totodată, continuă Valdmanis, Busch împrumută

adeseori scule de la Surkin. El putea să observe dispariția boxului. O fi aflat întâmplător că Surkin l-a aruncat, pe cînd Surkin s-ar putea să fi uitat despre această discuție. În schimb Busch a reținut-o în memorie. Și acum. Nădăjduind că noi nu-i vom da crezare lui Surkin că a aruncat boxul sau nu vom putea găsi acest obiect, Busch trîntește anonima. Se gîndește că în anchetă va figura numai un singur box.

— Trebuie să existe martori care să afirme că au văzut un ademenea box la Surkin.

— Acest lucru îl va face același Busch.

— Nu, e prea complicat, zisei eu. Noi am aflat cu totul întâmplător că Surkin a avut un box. În scrisoarea anonimă nu-i niciun cuvînt în legătură cu asta.

— Adevărat, rîse Valdmanis. Dar ai uitat că eu am spus: să presupunem. Aceasta-i doar una dintre ipoteze. Am vrut numai să-ți atrag atenția asupra faptului că avem de-a face cu boxuri identice.

— Încă nu le avem. Al doilea, deocamdată, nu a fost găsit...

— Sînt convins că o să-l găsim.

— Și, printre altele, ai uitat că Busch are un serios alibi. Vecinii l-au văzut toată dimineața în grădină.

— Nu.

— Adică?

— Acest alibi nu face nici două parale. Ei susțin cu tărie că l-au văzut tot timpul, dar nu-i așa. Busch a descoperit că-i curge apă din tavan, a alergat să ciocănească la Surkin și probabil a încercat să ia unele măsuri. Pentru asta i-au trebuit vreo douăzeci de minute, poate și mai mult.

— Prin urmare, vecinii au mințit?

— Din nou, nu! Aici e o nuanță psihologică. Iată, noi am întreprins cercetări; vecinii – doi soți pensionari – au stat toată dimineața pe terasă, au băut ceai, au citit ziarul și

desigur că nu l-au supravegheat pe Busch în mod special. L-au văzut că lucrează. Se iau cu una, cu alta între timp și – coincidență întâmplătoare – tocmai atunci Busch dispare. Ei se uită din nou în grădină și-l văd robotind iarăși printre flori. Și vecinii garantează că el a lucrat toată ziua sub ochii lor. Mai ales că n-au observat când el se duse în casă. Putea să lipsească și o jumătate de oră.

— Busch nu poate avea nicio legătură cu întâmplările anului patruzeci și patru. Tot războiul l-a făcut pe front, asta-i stabilit.

— Noi facem asociație între crimă și acțiunea de trădare de atunci. Nu cumva greșim? Klaudia Ișcenko, judecând după toate aparențele, este amanta lui Busch. I-a devenit amantă la câteva zile după moartea soțului.

— A soțului detestat.

I-am povestit lui Valdmanis despre Stendhal și din nou mi-am amintit citatul reprodus de Klaudia Ișcenko: „Doamna de Renal s-a înfășurat în șal, devenindu-i deodată parcă străină și atunci el a tras...” Să fi avut aceasta vreun sens ascuns?

— Apropo, azi-dimineață a avut loc înmormântarea, spuse Valdmanis.

— Am văzut-o pe Klaudia în timpul zilei pe plajă. Nepăsătoare și veselă. Prea nepăsătoare pentru a fi amestecată în această treabă. S-ar fi comportat altfel: de ce să mai creeze suspiciuni în plus?

— Poate că o face din calcul. Să câștige un avans din două mutări?

— Mă îndoiesc.

— Căpitanul Siparis a întrebat-o dacă are intenția să stea mai mult în orașul nostru. I-a spus că vrea să folosească timpul ca o vilegiatură și să se odihnească aici. Iar la sosire făcea pe soția iubitoare, „zdrobită de durere”.

— Nu s-a orientat imediat. A primit actele pentru asigurare?

— Nu le va primi pînă nu se termină ancheta. Printre altele, ni s-a comunicat din Novosibirsk despre Karik, cum că nu a fost plecat nicăieri și acum se află tot acolo.

— Cîți ani are?

— Patruzeci.

— Nu se agață Klaudia de el.

— Așa e.

— Iar Busch nu s-a mai întîlnit din 1963 cu Klaudia Ișcenko și deci posibilitatea unei înțelegeri prealabile se exclude. Cu Ișcenko, soțul, a făcut cunoștință întîmplător, undeva în sud. Nu avea niciun motiv serios pentru crimă, iar femeia e pur și simplu o damă amatoare de divertismente. Așadar, mai apare o astfel de variantă: autorul scrisorii anonime (fie chiar același Busch) și criminalul sînt doi oameni diferiți, fără nicio legătură între ei. Busch l-a văzut doar pe Surkin mergînd în spatele lui Ișcenko. Și a dedus că acesta-i ucigașul. Iar de faptul că Ișcenko a fost ucis cu boxul nu știa nimic – o coincidență banală.

— De ce a scris anonima? De ce n-a venit să povestească totul singur?

Desfăcui brațele într-un gest de nedumerire. Mă simțeam cît se poate de bine că mă aflu aici și chibzuiesc toate astea împreună cu Valdmanis, pentru că ieri și astăzi n-am făcut decît să oftez și să mă minunez aflînd cîte ceva despre crimă, fără să mă pot manifesta sincer față de nimeni.

Cu atît mai plăcut mă simțeam acum, cu cît șeful secției orașenești era un om deștept și-și cunoștea meseria. Eram totuși neliniștiți, deoarece nimic nu se limpezeise pînă acum.

— Continuăm verificarea tuturor persoanelor care părăsesc orașul, spuse Valdmanis. Pe cît e posibil.

— S-a obținut ceva?

— Nimic. Printre altele, studiază anonima. Bătută la mașină, cu copie. Acesta-i exemplarul al doilea.

— Unde-i primul?

— Trebuie să presupunem că-i la autor.

— Hm, e absurd! Anonimele se scriu când nu vrei să-ți dezvălui identitatea. Ce rost are să păstrezi copia, care ar putea să slujească drept corp delict? Aici ceva nu e-n regulă.

— Amprente, ca și pe box, nu sînt. O singură greșeală, în fața lui „care” lipsește o virgulă.

Am privit scrisoarea. Conținea doar trei rînduri: „*Consider de datoria mea să anunț că Ișcenko a fost ucis de Surkin Iuri Petrovici care locuiește la următoarea adresă: strada Cernîșevschi nr. 8, apartamentul 2*”. Asta-i tot.

— Curios detaliu: autorul cunoaște numele de familie al celui ucis.

Valdmanis dădu afirmativ din cap.

— Se pare că știe multe despre această crimă.

Valdmanis încuviință din nou din cap.

— Busch are mașină de scris?

— Nu.

— Înseamnă că trebuie căutată mașina. Mai curînd prin întreprinderi: o mașină proprie nu ajunge în așa hal, jumătate din litere sînt stricate.

— Căutăm. Dar mîine-i duminică. Și apoi crezi că-i așa de simplu s-o descoperi? De la Comitetul orășenesc ni se telefonează de trei ori pe zi, ne sîcîie cu cazul acesta. Lucrători sînt puțini la număr. Și-am obosit ca un drac, ca o sută de draci – mi se plînsese Valdmanis. Pentru Surkin o să luăm o săpuneală zdravănă de la procuror... Printre altele, mașina poate fi și particulară – vreuna scoasă din evidență, de aceea e în halul ăsta; și atunci o să ne fie mult mai greu s-o găsim. Pe mine însă mă preocupă boxul. Lovitura a fost dată cu precizie, aș spune chiar profesional. Amprente n-au rămas, în ciuda căldurii: cred

că boxul a fost înfășurat în batistă. Criminalul a prevăzut totul, chiar și faptul că-l poate pierde. De ce o fi folosit boxul și nu altceva mai „inofensiv”? – de pildă, o cărămidă sau o manivelă? Criminalul doar nu-i în America unde ar fi putut să poarte liniștit armă asupra lui. Boxul poate cădea din buzunar în văzul lumii, îți umflă buzunarul, oricine te poate întreba: ce ai acolo?

— Oare pentru că s-a obișnuit cu boxul? L-o fi pus pe vremuri deseori în funcțiune? Crima nu a fost întâmplătoare, ci premeditată. Asasinul a vrut să acționeze fără greș. De aceea a scos boxul păstrat din vremuri trecute și s-a folosit de el.

— Să fi știut că Ișcenko va trece anume prin acest gang? Și chiar la această oră?

— Așa s-ar părea.

I-am povestit lui Valdmanis cum mi-am petrecut astăzi timpul în gang.

— Totul e după cum am presupus, am adăugat. Numai că pe gang după Ișcenko venea Surkin. Nu Bistrițkaia. Asta-i șmecheria.

— Surkin nu a auzit țipete. Înseamnă că asasinul sosise în curte primul și pîndea apariția lui Ișcenko de după colț. L-a lovit imediat.

— Da. Numai că nu pricep cum de și-a pierdut boxul, dacă-i un criminal atît de versat? Se grăbea să dispară de la locul crimei. Boxul era destul de departe de corpul victimei, în direcția pieței publice. Dar, dacă a scăpat jos boxul, trebuia să se întoarcă.

— La speriat Surkin și nu s-a mai întors, pentru că era întru totul rezonabil să presupună că Surkin poate să descopere întâmplător cadavrul și să dea alarmă.

— Ce mai, e posibil și asta, îngînai eu.

— Crezi cumva că l-a aruncat intenționat?

— În ce scop? Iată întrebarea! O întreagă avalanșă de întrebări... Cred că l-am găsit pe Semion despre care a pomenit Busch la interogatoriu, vă amintiți? Tînărul e îndrăgostit de Bîstrițkaia. Vine deseori pe la ea la hotel și acolo l-a cunoscut pe Ișcenko. Iar acesta s-a purtat cu el binevoitor și amabil. Am impresia că Ișcenko avusese ceva de împărțit cu Bîstrițkaia: el o șantaja cu ceva. Mai ales că îi era proprie o asemenea trăsătură de caracter, după cîte am dedus. De ce însă s-a luat Bîstrițkaia pe urmele lui în dimineța aceea? Și unde o fi dispărut apoi?

— Cred că nu ai intenția s-o interoghezi oficial?

— Căpitanul Siparis i-a chemat doar pe toți, așa cum se obișnuiește în astfel de cazuri. Și pe ea, de asemeni. Nu a realizat însă nimic. Nu, n-are rost să insistăm. Mi-e teamă – recunoscui eu. Tot timpul mă feresc ca nu cumva să-l speriem pe asasin. Orbecăim încă. Sînt aici de două zile, iar rezultate – mai nimic. Cu toate că, ar fi totuși ceva...

I-am relatat despre scrisoarea pe care o scrisese Ișcenko, după spusele marinarului. Dar aceasta nu constituie decît o confirmare a presupunerilor noastre – am adăugat. Apoi i-am povestit despre haina lui Puhalski.

— Le-ați propus lui Voitin și lui Puhalski să identifice cadavrul? am întrebat eu.

— Numai lui Puhalski. Marinarul era beat. Și directorul de hotel, de asemenea.

— Nu prea e potrivit pentru ținuturile baltice directorul hotelului, ce ziceți? Nu-i tocmai „*comme il faut*”.

— Da. Iar în privința lui Puhalski, numai o clipă... Mi-am lăsat servieta dincolo.

Valdmanis se duse în camera alăturată și se întoarse cu răspunsul la adresa noastră, trimis de arhivele Ministerului Apărării. Am cercetat caracterizarea lui Puhalski pentru

perioada în care a făcut parte din grupul Armatei Sovietice din Germania. Răspunsul a sosit imediat.

— Bravo lui Larionov, el îmi asigură spatele luptei. În caracterizare se spunea că Puhalski se îndeletnicea cu tot felul de speculații la bursa neagră din Berlin, fusese pedepsit și și-a terminat la Gomel stagiul militar.

— A fost văzut în compania unui afacerist din localitate, spuse Valdmanis. Un tânăr descurcăreț foc. Căpitanul Siparis știe multe despre el, dar pînă acum nu l-a prins în flagrant delict.

L-am descris pe tânărul de astăzi.

— Judecînd după spusele lui Siparis, așa-i.

Între altele, Puhalski vine pentru a treia oară la fabrica de mobilă. Astăzi i-a expirat delegația. Și-a luat certificat de scutire medicală de la spital, – o afecțiune a căilor respiratorii.

— Este sănătos tun. Mie mi-a spus că termenul delegației expiră peste trei zile. Ceva îl ține pe loc.

— Căpitanul se ocupă de legăturile lui. După mine, e un speculant ordinar. Asta face parte deja din preocupările căpitanului Siparis, nu ține de noi. În general, mi se pare că Voitîn și Puhalski – din diferite motive – nu au nicio contingentă cu cazul nostru. I-aș exclude.

— Știu eu... Nu putem arăta pe nimeni cu degetul spunînd: așa-i! Nu știm cine-i. De aceea am și plănuit în felul acesta acțiunea, fiindcă nu avem probe directe: eu mă introduc în cercul răposatului Ișcenko și caut niște agățători. Dumneavoastră i-ați interogat pe toți, dar marinarul a uitat sau n-a vrut să povestească despre scrisoare. Am aflat despre asta într-o discuție întîmplătoare. Așa poate fi și cu alții.

— Ce mai, ai dreptate.

— Încă ceva... Am ezitat puțin să întreb, pentru că era vorba doar de o simplă presupunere, totuși am întreat: Nu aveți impresia că centrul cercetărilor ar putea fi mutat la

Radzute? În afara faptului că Ișcenko a lucrat acolo ca polițist nu avem alte indicii. Sînt numai presimțiri...

— Să nu crezi în presimțiri, spuse rîzînd șeful secției orașenești.

Nu credeam. Dar prea de multe ori mă lovisem astăzi de acest Radzute. De la cine am auzit prima oară? Ah, da, Stankene mi-a spus că chiriașii ei sosiseră de la Radzute.

— Am luat legătura cu secția din Radzute și i-am rugat să verifice materialele de arhivă în care ar putea figura Ișcenko. Dacă, bineînțeles, mai există, spuse Valdmanis.

— Vă mai rog să aflați cine a condus autobuzul de Radzute în zilele de trei și cinci, spusei eu. Cu acești tovarăși trebuie să stăm de vorbă.

Și am arătat coincidența dintre ora crimei, presupusa întîlnire a lui Ișcenko cu cineva în ziua de trei și sosirea cursei de la Radzute.

Valdmanis mormăi ceva neîncrezător.

— Observați, Ișcenko avea notat anume traseul Radzute, am adăugat. Printre altele, și Voitin se interesează nu știu de ce tot de autobuzul de Radzute. În ziua sosirii mele se grăbea la autogară. Am verificat: În jurul orei unsprezece sosește numai autobuzul de la Radzute.

— Poate pleacă vreunul în altă direcție?

— Am verificat. Nu pleacă niciunul.

— Mie mi se pare foarte logic ca Ișcenko să noteze ruta Radzute. Localitate cunoscută, cum s-ar zice.

— Nu știu, nu cunosc, spusei eu.

— Prea se-nvîrtesc toate în jurul acestui punct.

— Îhî.

Valdmanis mă privi, ridică receptorul și făcu tot ce l-am rugat.

— Trimiteți-l la autogară pe Iankauskas, ordonă el. Numai

să lămurească lucrurile discret, civilizat. Da-da. Puse receptorul la loc.

— Voiam să mai rămîn puțin, spusei eu. Să văd declarația dată de Stankene.

Am răsfoit declarația Evgheniei Augustovna Stankene, pe care o țineam minte aproape pe dinafară. Dar nu m-am putut agăța de nimic. Numai un alineat îmi atrase din nou atenția.

„Vecina lui Vladimir Ignatievici Malin mi-a povestit după aceea, când armatele noastre au intrat în oraș și puteam merge liniștită pe stradă – scria Stankene – că gestapoviștii au intrat în casa lui Malin, au stat acolo un minut, apoi a răsunat o împușcătură și aproape imediat au ieșit cu toții. Malin locuia singur. După vreo oră vecina s-a hotărît să intre la el. Zăcea jos pe podea: fusese împușcat în tâmplă. Era de neînțeles, pentru că, pe toți ceilalți i-au arestat și i-au schingiuit îndelung, iar pe Malin l-au împușcat dintr-odată. El nu avea armă, știu precis. Nu s-a auzit decît o singură detunătură, înseamnă că nu a fost împușcat în timpul torturilor. La Malin se adunau de obicei membrii comitetului ilegalistilor. Vecina lui se numea Ella Gustavovna Pikus, avea în jur de șaiszeci de ani în cinci zeci și unu, când a murit de infarct. Nu, Malin a fost un tovarăș de nădejde. Poate că era cam flusturatic, dar trădător n-a fost!” De ce l-au omorît pe Malin pe loc? Stankene nu știa nimic mai mult.

— Ați reușit să adunați ceva date suplimentare despre Malin? am întrebat.

— Nu.

— Nu a avut rude?

— Nu le-am găsit.

Sună telefonul.

— Cum? răspunse Valdmanis. Da... Așa... deci, în ziua de trei și cinci a fost același șofer. Numele – Cerkez Vladimir Panteleimonovici. Așa... Ah, asta-i! Acoperi receptorul cu palma și-mi spuse: În ziua de cinci a plecat în cursă fără să-i fie rîndul, după diagramă autobuzul trebuia să fie condus de

alt șofer. Asta deja devine interesant... Ce mai e? întrebă el în receptor. Care băiețandru? De vreo zece ani, spui? A sosit pe data de cinci împreună cu Cerkez, a stat încuiat în autobuz, după aceea Cerkez l-a dus înapoi? Mă privi întrebător. Dădui din cap. Luați mașina și plecați la Radzute. Adunați date despre acest Cerkez. Găsiți neapărat băiețandru. Da. Asta-i tot. Așeză receptorul în furcă și bătu de câteva ori cu creionul în tăblia mesei.

— Interesant, spuse el. Dar... ascultă sfatul meu și caută să lămurești cât mai repede totul în legătură cu Bistrițkaia.

— Da, spusei eu. Are douăzeci și trei de ani și-i o gîscuță.

Întrevederea noastră se apropia de sfîrșit. Și tare nu-mi venea să mă scol și să părăsesc această încăpere.

Valdmanis surîse îmbărbătîndu-mă:

— Lucrați de mult timp în munca operativă?

— De șase ani, am răspuns eu.

CAPITOLUL XXI: FĂRĂ A DENATURA ADEVĂRUL

În aceeași seară l-am vizitat pe Busch. Era posomorât, aruncă cu papucul în piscică și-mi spuse că Klaudia Nikolaevna doarme: proastă dispoziție, ipohondrie; de aceea s-a și culcat mai devreme.

— Așa că vom sta de vorbă ca între noi, bărbații, Borea.

— Îhî.

— Și să bem ceva! Scoase din bufet o sticlă lunguiață, de astă dată cu coniac. Avem și ciuperci. Bune!

— Eu beau suc de roșii, ca de obicei. Dacă se găsește.

— Se găsește. Cum stai cu piciorul?

— Mi-a trecut de tot! i-am raportat. Primul ajutor a fost acordat la timp.

— Începem?

— În sănătatea dumneavoastră!

Busch m-a întrebat cum îmi merg treburile cu angajarea. M-a ajutat Surkin? I-am povestit totul, adăugînd că l-am văzut adineauri pe Surkin. Părea cam ciudat. Stătea într-o mașină pe bancheta din spate, avînd de o parte și de cealaltă doi indivizi. Mașina era condusă de un milițian. Se oprise la stop, de aceea am putut vedea totul atît de bine.

— Da? spuse Busch nu prea mirat. Clipi din pleoapele-i groase, semănînd din nou cu un hipopotam.

— Aşa sînt transportaţi deţinuţii.

— Pentru ce l-or fi arestat? întrebă Busch cu indiferenţă, pescuind cu furculiţa ciupercile din borcan, fără a le pune în farfurie – obicei de burlac.

— De unde să ştii? Poate mi s-a părut. Numai că-i straniu: şofer – miliţian... Hei, grozave ciuperci! Din Baltica?

— Nu ştiu. Cred că-i scris pe borcan.

— Sînt din Bielorusia, citii eu.

— Şi încotro îl duceau?

— Pe asta... cum îi spune... pe strada Prudis. Am înghiţit ciuperca alunecoasă. În general, treaba-i destul de încurcată.

— Care treabă?

— Păi, cu mine! După toate aparenţele, o să trebuiască să mai aştept vreo lună, pînă primesc viza, iar bani mi-au mai rămas pentru vreo săptămînă.

— Să-ţi împrumut.

— Mulţumesc, n-am uitat. Dar pînă nu am convingerea că voi avea de unde să-i înapoiez, nu iau. E principiul meu. Surkin mi-a promis să mă încadreze într-o muncă temporară în port, aşa că am s-o scot la capăt cumva.

— Rămîne de văzut!

— Mi-a promis ferm. A spus: vino săptămînă viitoare.

— Bine, dar l-au arestat!

— N-am spus că l-au arestat. Semăna cu o arestare.

— Pentru orice eventualitate, mai caută-ţi de lucru în altă parte, mă sfătui Heinrich Osipovici. Cîte nu se pot întîmpla!
„Aşa!”

— Avem un tînăr la institut, cîştigă foarte bine scriind poezii: le fabrică în cîntea zilei de opt martie, a zilei sportului şi a altor zile festive. Mă tot gîndesc, ce ar fi să încerc şi eu?

— Pentru asta îți trebuie talent.

— Nu mai spuneți! Uneori se publică niște aiureli!

„Te simți minunat în pielea studentului, locotenentule-major, mă autolăudai. Nu cumva sari peste cal? Poate că ar trebui să o iei mai domol?”

— Ce mai, încearcă.

N-am mașină de scris. Toți poeții își bat versurile la mașină, altminteri nu prea sînt șanse să le citească cineva la redacție. Îmi vor răspunde că versurile sînt bune, dar trebuie să mai învăț puțin. Și asta fără ca măcar să le citească.

„Mai domol, locotenentule-major!”

— La fabrică avem o mașină de scris, spuse Heinrich Osipovici cu seninătate.

— Ei, acolo n-or să mă lase!

— Vino și scrie. Stă la colțul roșu și care cum poștește își bagă degetele în ea. Voi spune să-ți dea voie în fabrică.

— Am glumit – spusei – ce mai poet poate să iasă din mine!

„Așadar, și Puhalski are mașină de scris la îndemînă, judecam în sinea mea”. Și mi-am amintit istorisirea lui despre Surkin: cum s-a uitat în urma lui Ișcenko și cît de ciudat s-a purtat. Dar de ce Puhalski a găsit cu cale să-mi atragă atenția asupra lui Surkin? Faptul ar fi avut sens în cazul în care ar fi știut din prima zi cine sînt. Dar aceasta era prea puțin probabil!

Am mai stat la Busch vreo oră și, neaflînd nimic mai mult, am plecat la hotel.

Spre apus cerul era verde, luminos. Deasupra castelului se ridicase luna. Prefirîndu-și razele prin frunziș, așternea pete de lumină peste umbrele copacilor.

„Cine a scris anonima, asasinul sau cineva care nu-i deloc amestecat în această afacere?...”

L-am găsit pe Puhalski lungit în pat. Fuma și citea *După*

zece ani, întrerupîndu-și la răstimpuri lectura, pentru a trimite cîte o dîră de fum spre tavan. Am înțeles dintr-odată de ce mi se păreau suspecte manierele lui. Făcea pe boierul, mai bine zis pe boiernașul, care posedă capitalul său propriu – altfel n-aș putea să definesc atitudinea lui.

Voitin nu era acasă. Nu-l văzusem de azi-dimineață. Parcă ar lucra amîndoi după grafic. Unul s-a plimbat aseară pînă noaptea tîrziu, celălalt se plimbă azi.

— Unde-i marinărașul? am întrebat.

Lui Puhalski îi luciră lentilele ochelarilor.

— Nu știu, răspunse el cu indiferență.

Mi-am scos cămașa, încruntîndu-mă. Cînd îmi ridicam mîinile, simțeam cum se întindea pielea pe spate și mă ustura. M-am cam „prăjit” la plajă.

— L-am văzut adineauri pe vecinul lui Busch. Mi-a făcut cunoștință cu el ieri Heinrich Osipovici, spusei eu. Ei, adu-ți aminte... mi-ai povestit și dumneata despre el?

— Îmi amintesc, răspunse monosilabic Puhalski.

— Întocmai! După mine, cred că l-au arestat!

— Da?

— În tot cazul, așa se arestează în filme. I-am povestit despre mașină și șoferul milițian. Mașina era un fel de „zebră”, am adăugat.

— Poate-l duceau la spital? Tovarășul acesta mi-a produs o impresie ciudată. Posibil să fie anormal din punct de vedere psihic.

„Nu produce deloc o astfel de impresie”, mi-am zis eu. Și am replicat:

— Miliția n-are menirea de a duce la spital.

— Asta-i adevărat.

Puhalski căscă și puse cartea pe noptieră. Își aranjă perna. Se răsuci de cîteva ori în pat, căutîndu-și o poziție mai comodă.

— Să sting lumina?

— Stinge-o.

M-am sculat.

— Încuie ușa cu cheia, mă sfătui el.

— Dacă vine vecinul, o să ciocănească, iar noi vom fi mai liniștiți.

Ca și în ajun, reclama de neon a asigurărilor de stat revărsa în odaie o lumină roșiatică și mohorâtă. Nu puteam să adorm. Trecuseră deja două zile de când sosisem aici. Omul pe care-l căutam putea să creadă că din ziua crimei a trecut destul timp și e cazul să șteargă urmele.

„De ce-i scrisă anonimă în două exemplare? îmi adusei aminte. Pentru orice eventualitate? Care anume?...”

CAPITOLUL XXII: DIN NOU RADZUTE

De dimineață am constatat că Voitin nu dormise la hotel. În timpul nopții n-a bătut nimeni la ușă, iar patul lui Voitin, aranjat cu grijă, rămăsese neatins. Numai (cum de n-am observat acest lucru ieri) deasupra păturii era aruncat un prosop mototolit. Voitin, de obicei, îl împăturea cu grijă și-l atârna pe spătarul nichelat al patului. Prin urmare ieri s-a grăbit din nou. Unde oare? O nouă enigmă. Știa Puhalski ceva despre asta? Sincer vorbind, nu-mi prea plăceau toate astea.

Mi-am amintit că ieri-dimineață eu am plecat primul din cameră. Ușa nu era încuiată. Ultimul s-a întors Puhalski. În timpul nopții n-a ieșit nimeni afară, l-aș fi auzit. Să fi știut Puhalski că marinarul nu va dormi acasă? De ce m-a rugat să încui ușa cu cheia?

— S-ar părea că secundul nostru o duce numai în petreceri! Își pierde vremea la vreo văduvioară! spusei eu adresându-mă lui Puhalski. Îmbrăcat în trening, mutase masa lângă fereastră și acum își făcea înviorarea în mijlocul camerei. Nu-mi răspunse imediat.

Își controla respirația și cred că număra în gând: „unu, doi, trei, patru... expirație!”

— E prea puțin probabil, spuse el, lăsîndu-și brațele în jos. Repetînd exercițiul, adăugă: Nu prea cred.

— Dar unde-o fi dispărut?

Unu, doi, trei, patru...

— A plecat, undeva afară.

Mi-am aruncat ochii în șifonier.

— Impermeabilul e aici! Și articolele de toaletă sînt pe pervaz.

— Înseamnă că n-a plecat. Vrei să-mi dezmoțеști mîna?

— Cum s-o dezmoțesc?

— Uite așa! mă lămuri Puhalski prin gesturi. Am mușchiul antebrațului răcit. Dimineața mă doare. Medicul m-a sfătuit să-l forțez.

— De acord.

Am pus masa la loc. Era cam șontoroagă și i-am îndesat sub picior o hîrtie împăturită. Ne-am așezat unul în fața celuilalt, ne-am sprijinit cu coatele de tăblia mesei și ne-am încheștat degetele. Puhalski avea o mîna vînjoasă, care nu cedă dintr-odată la încheietură. Își strînse fălcile, scoțîndu-și pomeții obrazilor în afară. Apoi am hotărît în gînd că ar fi mai bine dacă el va ieși învingător și treptat am slăbit apăsarea. Îmi îndoi mîna lipind-o de masă. Răsuflă greu de cîteva ori.

— Tinere, ar trebui să faci exerciții de înviorare în fiecare dimineață! rosti el cu un aer protector. Uff! Ești foarte bine alcătuit, dar nu te ocupi de pregătirea fizică. Și iată rezultatul: cedezi în fața unui moșneag.

— Așa moșneag! rîsei eu. De-ar fi toți moșnegii la fel. Cred că nu aveți nici patruzeci de ani?

„Unde-o fi Voitin?” mă întrebai din nou.

— Patruzeci și unu. Mai încercăm o dată?

— Hai! încuviințai eu cu elan.

Îmi culcă din nou mîna, iar eu am răsuflat zgomotos.

— Strașnic!

— Și tu te ții bine, mă laudă el cu mărinimie. Ai nițică putere. La început erai gata să mă învingi. Tenacitatea, iată ce-ți lipsește.

Dintr-odată deveni foarte bine dispus.

Pornirăm amîndoi spre camera de toaletă. Mai întîi se spală el, apoi eu. Cît m-am spălat pe dinți, Puhalski a stat în spatele meu și mi-a spus o anecdotă. Nu puteam rîde cu periuța în gură, de aceea i-am arătat din ochi prin oglindă că bancul e excelent. Mi-a mărturisit că am „simțul umorului”. Cînd ne întorceam pe coridor, am remarcat:

— Curios tip mai e și acest Voitin! Ori bea întruna, ori dispare așa tam-nisam.

— Ce ai cu el, Borea? E doar om în toată firea.

— Desigur, am acceptat eu. Mergeți să dejuțați?

Privi la ceasul atîrnat în capătul celălalt al coridorului.

— Ceva mai tîrziu.

Intrarăm în cameră.

— În cazul acesta, trag o fugă după țigări.

Am coborît, mi-am cumpărat țigări și am pornit-o repede pe bulevard. Vilenkin mă aștepta. Această parte a bulevardului nu se vedea de la fereastra hotelului, fiind acoperită de o clădire cu patru etaje. Băncile erau goale. M-am așezat lîngă Vilenkin și, folosind același procedeu ca în ziua trecută, am luat biletul.

— N-aveți nimic de transmis? întrebă Vilenkin privind înaintea lui.

— Trebuie să aflăm unde și-a petrecut Voitin noaptea. Și unde-i acum.

— Bine!

— Cum e cu șoferul autobuzului de Radzute?

— Am găsit băiatul. Acest Cerkez e fără importanță. Pe data de cinci nu a plecat din stație nici pentru o clipă.

— După spusele băiatului?

— Da. E trecut acest lucru în notiță.

— Povestește-mi amănunțit.

— Iankauskas, care a fost la Radzute, a prezentat raportul în fața mea, așa că vă pot spune detaliat. Pe băiat l-a găsit spre seară...

— Prin ce mijloace?

— Două ore întregi s-a plimbat pe străzi, a făcut cunoștință cu diverși băiețandri. S-a clarificat că părinții „lui Leonka” din strada vecină au plecat în Polonia, vrînd să-l lase pe Leonea unei rude. Leonka s-a plimbat cu autobuzul în alt oraș, adică aici, dar ceva n-a ieșit cum trebuie și acum stă pe la vecini; părinții, în general, nu se ocupă de el și nici nu-l ceartă dacă își pierde ziua întreagă pe plajă... Vilenkin vorbea repede, fără pauze. Iankauskas s-a îndreptat spre „strada vecină”. A avut noroc: Leonka stătea în cerdac și citea o carte. Era chiar băiatul care a călătorit cu Cerkiz în ziua de cinci. Puștiul are unsprezece ani, citește cu nesăț, pînă acum a și dat gata *Don Quijote*, *Othello* și *Inima lui Bonivur* de Naghișkin. Îi plac toate foarte mult. Iankauskas a și bătut mingea cu el pe maidan. De condus mingea, o mai conduce Leonka, dar cînd Iankauskas s-a așezat în poartă, băiatul a ratat toate loviturile...

— Nu te depărta de subiect, spusei cam enervat.

— Mi-ați cerut să vă povestesc amănunțit.

— Scuză-mă... Sînt nervos. Mai ales că această acțiune nu trece de punctul mort. Continuă.

— Părinții lui au telefonat rudei de aici. Au rugat-o să aștepte autobuzul și să-l ia pe băiat, spuse sec Vilenkin.

— Iartă-mă, l-am mai rugat o dată.

— Ei, lăsați, nu-i nimic, înțeleg... L-au încredințat pe puștan lui Cerkiz. Sosind aici, Cerkiz, ca să fie mai sigur și să nu trebuiască să-l caute pe băiat, l-a încuiat în autobuz, promițîndu-i înghețată. Acesta nu l-a scăpat o clipă din ochi

pe șofer, așteptându-și promisiunea. În afară de asta, nimerise într-un oraș străin, stătea încuiat în autobuz și singurul om pe care-l cunoștea era Cerkiz... Într-un cuvânt, se temea să nu-l piardă din vedere. Spune că l-a văzut tot timpul pe șofer. Acesta a intrat de două ori la dispecerat, s-a învîrtit prin centru, a pălăvrăgit cu șoferii, dar n-a plecat din piață. După o jumătate de oră, i-a cumpărat băiatului înghețată și apoi a început să meșterească la motor. Motorul e în cabină, așa că și de astă dată Leonka l-a văzut tot timpul. Apoi a plecat din nou în piață și, întorcîndu-se, s-a apucat iar să lucreze la motor. Toate astea le confirmă și dispecerul, o femeie. Ea l-a văzut pe Cerkiz în piață, verificîndu-și motorul. L-a întrebat: al cui este băiatul acesta atît de drăguț? Nu-i cumva al lui? Cerkiz a spus doar „Să-l ia naiba!” și a dat a lehamite din mîină. Bineînțeles că ea nu l-a urmărit pe Cerkiz în mod special. În general, a avut cuvinte de laudă pentru el: e un șofer corect, face mare economie la carburanți, iar în ultima vreme scurtează durata cursei, aducînd mașina mai devreme decît prevede mersul autobuzelor.

„A atras atenția asupra sa, ca să aibă un alibi – mi-am spus eu. I-a promis băiatului înghețată, pentru ca acesta să nu-l slăbească din ochi? Asta-i absurd! Dimpotrivă. Ar fi trebuit să distragă atenția martorului nepoftit, dacă...”

— Băiatul n-a avut vreo carte la el? am întrebat. Poate că a citit și l-a scăpat din vedere.

— Iankauskas e isteț, zîmbi Vilenkin. A verificat și acest lucru. Nu, n-a avut.

Poate că erau doi? Unul ucidea, iar Cerkiz... Ce făcea Cerkiz? E o prostie. Da, s-ar părea că aici n-am nimerit-o.

— De ce nu a venit ruda copilului la autogară?

— S-a luat cu treburile și a uitat. Leonka nu-i cunoștea adresa.

— Nu l-a speriat cumva Cerkiz pe băiat? Sau, poate, din

contra, i-a făgăduit ceva în cazul în care acesta va spune ceea ce-i convenea lui Cerkiz? am întrebat eu fără nicio speranță, pentru că o astfel de variantă nu i se potrivea „Centaurului”.

— Iankauskas susține că asta-i exclus. Băiatul se comportă cît se poate de natural. Are un caracter cinstit și deschis. Iankauskas a lucrat cîndva în miliție la „Camera copilului” și cunoaște psihologia copiilor.

Discutam ca și mai înainte, repede, fără pauze, pentru că știam că am ieșit numai pentru o clipă să-mi iau țigări, dar și așa discuția noastră se prelungise.

— Fișa personală a lui Cerkiz este în regulă? am întrebat.

— Da. Singurul „clenci” este acela că atunci cînd Iankauskas a cerut fișa personală a lui Cerkiz, șeful serviciului de cadre a remarcat că acesta vorbește bine nemțește – s-a lăudat la o beție – iar în autobiografie nu a trecut acest lucru. Care-i pricina nu știm.

— Cînd s-a stabilit în Radzute?

— A fost rănit în timpul ofensivei și internat în spital, a rămas acolo pînă la sfîrșitul războiului, iar pe urmă s-a împotmolit aici.

— De ce a plecat în cursă în ziua de cinci peste rînd?

— Inițiativa nu a fost din partea lui: șeful de tură a intervenit la conducere pentru aceasta.

— Iankauskas l-a întrebat pe băiat dacă vreun pasager s-a întors cu aceeași cursă?

— L-a întrebat. Nu s-a înapoiat nimeni.

— Cînd va fi Cerkiz aici?

— Astăzi.

— Bine.

„Măcar să-mi arunc o privire asupra lui, gîndii nepăsător. În fond, n-are sens. Băiatul l-a văzut. L-a văzut. L-a văzut...”
Mi-am imaginat piața, pe Cerkiz care hoinărește în așteptarea orei cînd după grafic va trebui să conducă mașina înapoi... Își

petrece timpul glumind cu șoferii, care fumează, scuiă, râd, apoi Cerkiz cercetează motorul, iar băiatul îl urmărește fără întrerupere. Ei, da.

— Bine, am spus și m-am sculat. La revedere! E timpul să plec.

— În bilet aveți o surpriză, surîse Vilenkin șiret. Vă felicit.

Vorbele lui mi-au trecut pe lângă urechi – dacă este ceva, voi afla – m-am înapoiat de-a lungul bulevardului la hotel, m-am încuiat în camera de toaletă de la parter și m-am apucat să citesc biletul. Despre Cerkiz totul era limpede. Mai departe. Valdmanis mă încunoștința că boxul nu a fost găsit la vilă. Așa-a. Ei bine, aceasta schimba multe: Surkin a mințit. Pentru ce? Doar știa că poate fi verificat ușor. Și pe urmă: a venit la noi singur, nechemat, probabil nu i-a trecut prin minte că va fi vorba de box. Dar dacă principalul constă tocmai în faptul că a venit de bunăvoie? Poate că tocmai asta urmărea el, sau altcineva? Ei, da. Totul era azi de-a-ndoaselea.

În bilet se mai menționa că anonimă fusese bătută la mașina de scris ce aparținea fabricii de mobilă.

Bravo, băieți, ați aflat adevărul, fără să țineți cont că-i zi de odihnă! Cine o fi autorul? „Busch sau Puhalski – îmi fulgeră prin minte. Mai curînd Busch, pentru că Puhalski nu-l cunoaște pe Surkin. L-a văzut o singură dată în fugă și nu-i știe numele. E drept, asta rezultă numai din vorbele lui Puhalski și nu-i dovedit prin nimic. Dar el îmi spunea toate astea mie – care eram «student». S-ar putea să nu fie nici Busch și nici Puhalski, ci un al treilea?...” La fel ca și mai înainte, nimic nu se însenina. Deodată, în josul paginii am observat un adaus: „Ieri, fetiță, G=3600, L=51, se simte bine, felicitări”. La început nu am înțeles nimic, pe urmă am priceput. Doamne, Tamara a născut! O fetiță! Iar literele „G”

și „L” însemnau – greutate și lungime. Iată la ce se referea Vilenkin.

Mi-am aprins țigara și am recitat biletul. Mă-nțelesesem cu soția că dacă vom avea un băiat, se va numi Serghei, dacă va fi fetiță – Tatiana, Tania, Tanicika. Deci, Tania! Iar eu sînt aici... Ah, drace! Am închis ochii și mi-am imaginat-o pe Tamara. Pînă una-alta vom fi nevoiți să luăm căruciorul de la vecinul Linghis, copilul lor e mare acum. Pe la magazine nu prea găsești un cărucior bun cu una cu două. Am cumpărat cu Tamara toate mărunțișurile, dar cărucioare nu se găseau. Ne-am înțeles să venim la sfîrșitul lunii, cînd urma să sosească un transport de cărucioare nemțești.

Larionov cred că e tot timpul la maternitate. Îi duce flori și fructe și-i scrie bilețele neveste-mii, arătîndu-i că la mine totu-i în regulă și voi veni curînd acasă. Curînd?... Am deschis ochii.

În gemulețul acoperit pînă la jumătate cu vopsea de ulei, bătea soarele. M-am uitat la ceas: eram aici de trei minute. M-am înapoiat în cameră.

Cred că eram schimbat la față, pentru că Puhalski m-a întrebat:

— Ce-i cu dumneata? Strălucești ca o clătită în tigaie.

Mi-am reluat îndată rolul.

— I-am făcut ochi dulci unei fetișcane pe bulevard. Poate mă întîlnesc cu ea diseară. Dumneata cum o duci în privința asta?

— Eu? Așa și așa... Dar aseară?

— Totul a fost *okay*! Ești căsătorit?

— Am soție și doi copilași. Ca în anecdota aceea, știi...

Îmi spuse o anecdotă „cazonă”.

Am rîs.

— Îmbucăm ceva?

— Mergem imediat. Așteaptă-mă o clipă, spuse Puhalski.

- De ce?
- Trebuie să dau un telefon.
- Avem unul pe coridor.
- Pe coridor! Nu. Cobor și sun de la telefonul public.
- E chiar în drum.
- Nu, așteaptă-mă aici. Mă întorc într-o clipă.
- De ce să mai urci?
- Nu-i nimic, vin repede. Așteaptă-mă!
- Am ridicat din umeri.
- Dați-i drumul.
- Ieși.

Pesemne era ceva în stilul „cutiei poștale” folosite de mine pe bulevard. De aceea m-am postat la fereastră după perdea, așteptînd ca Puhalski să iasă din hotel. Dar el traversă strada și intră într-adevăr în cabina telefonică. Prin urmare, n-a vrut să aud cumva convorbirea. Bine... Spre deosebire de mine, Puhalski se-ntoarse îngîndurat.

— Totul e-n ordine?

— Cum? Nu, nu prea, rosti el absent. Ascultă, vreau să-ți fac o propunere. Ceva simplu, un fleac. Parcă ziceai că ai nevoie de bani?

— Încă cum? exclamai eu repede. Dar n-am întrebat nimic mai mult.

— Să mergem la cafenea, hotărî Puhalski.

Ieșirăm în stradă. Dimineața senină și călduroasă devenea zi. În fața „Magazinului universal al marinarilor” lumea stătea la rînd. Pe stradă trecea o mașină stropitoare. Depășirăm un grup de turiști care mergeau pe strada veche, pietruită, și se uitau curioși în toate părțile. Ridicau sus picioarele, ca să nu-și lovească pantofii de pietroaie și vorbeau franțuzește între ei. Puhalski îi petrecu cu o privire atentă.

— Nu se îmbracă rău, diavoli! Europa! Ce zici? Am strigat eu cam tare.

— Mai încet, mă preveni el.

— Păi, ei nu înțeleg rusește... Mergem unde-am fost ieri?

— Acolo nu servesc omletă. Iar eu m-am obișnuit să mănînc de dimineață ouă. E foarte sănătos, așa mănîncă englezii.

— Lor parcă le plac ouăle moi! Și, în general, se mulțumesc dimineața cu o fiertură de ovăz, dacă nu greșesc?

— Am impresia că citești mult, Borea, remarcă Puhalski. Asta-mi place la dumneata.

Simțeam că nu se hotărîse definitiv dacă merita să-mi facă propunerea lui „serioasă”. Probabil că totuși s-a întîmplat ceva. S-o fi slăbit undeva vreun șurub în mașina reglată și nu mai are altă soluție. Acesta era atu-ul meu. Dar nu puteam nici să sar peste cal. Cu cît e mai simplu, cu atît e mai bine.

— Citesc de plictiseală. Uneori. În general însă, prefer viața, cărților. Nu pot suferi „șoarecii de bibliotecă”.

— Cărțile sînt cîteodată mai interesante decît viața, rosti sentențios Puhalski.

— Aș! Depinde de viață! am îndrăgățat eu. Să aibă omul să bea și să mănînce. E clar, sper? Fetele mă iubesc, n-am de ce să mă plîng. Am la Moscova un costum american, în dungi. Ies pe stradă, fiecare mușchi mi-e încordat, mîinile, picioarele sînt de oțel, între dinți am o țigară bună, iar din ochi sar mii de draci. Cunoașteți cred șlagărul: *Tu-mi vei spune-ncet: Bună seara...* eu *Voi răspunde: Bună seara, miss...* – „mă destăinuiau” eu. Apoi tăcui brusc, întrebîndu-mă parcă dacă n-am vorbit ceva de prisos?

Cotirăm după colț.

— Ce mai! spuse Puhalski – o luăm pe aici, Borea.

Era o cafenea drăguță, în stil național modern: un interior primitiv, cu pereți îmbrăcați în lemn, cu gravuri și lustre. *Unde-i curățenie e și lumină.* Mi-am amintit de bătrînul din această povestire. Probabil că în fiecare seară stătea pînă

tîrziu într-o cafenea ca aceasta. Și bea... N-avea unde fugi de sine însuși. „Se pare că și Puhalski e un singuratic, îmi spusei în gînd. Caracterul, ocupația...”

Ne-am ales o masă după plac, ne-am așezat și un timp am stat tăcuți. După aceea l-am întrebat pe Puhalski dacă a făcut ceva cu mobila pentru profesor.

— Se face, răspunse el scurt.

— Ați aranjat?

— Am aranjat.

Deci, a vorbit cu cineva la telefon sau s-a întîlnit. Pentru că la fabrică n-a mai fost de ieri: au program de cinci zile lucrătoare.

— Costă scump?

— Cu cheltuielile adiționale – patru sute cincizeci de ruble. Trebuie să dai ba unuia, ba altuia. Ce zici? Suportă profesorul tău?

— De ce nu! De abia i s-a tipărit un manual, trebuie să aibă destui gologani. Așa că vă mulțumesc mult.

„Unde poate fi Voitin?” – continuam să mă întreb eu.

— Îmi mulțumești după aceea. Și acum – serviciu contra serviciu.

— Da? Îmi apropiai scaunul de el.

— Treaba-i nimic toată, onorariul regesc. Nu-i pentru mine, pentru altcineva.

„Se ferește”, mă gîndii eu fugitiv.

— Ca pionierii, gata oricînd! am răspuns.

Puhalski își unse pe-ndelete o felie de pîine cu unt.

Mușcă. Mestecă. Eu așteptam.

— Uite care-i treaba... Astăzi ești liber?

— Și astăzi ca în fiecare zi.

— Trebuie să duci undeva o valijoară. Aici, pe aproape, și o predai unei persoane. Asta-i tot.

Aceasta putea fi mutarea calului. Puhalski l-a omorît pe

Ișcenko, dar vrea să fie arestat pentru speculă. I se dă o pedeapsă – dispare de pe scenă și totul ia sfârșit. Cercetările s-ar putea să intre pe linia moartă. De aceea se adresează primului om ce-i iese în cale cu această rugămintă. „Acesta se duce și mă denunță” – își zice el. Pentru „Centaure” însă aceasta era o metodă grosolană. Dar dacă a avut și asta în vedere? Miliția nu va scormoni prea adânc – și-o fi făcut el socoteala – și-l vor lăsa în pace în privința acțiunii „Centaure”. Nu. Pentru Puhalski ar fi prea complicat.

„Oricât ar fi de curios, dar în favoarea lui pledează tocmai întâmplarea cu haina”, îmi trecu prin gând. În afară de asta, mă alesese parcă pentru un scop bine definit, iar eu îi făceam jocul.

— Pasați-mi valijoara dumneavoastră, spusei eu.

Dacă mă înșel? Faptul că e speculant, asta-i limpede.

A venit aici să-și aranjeze afacerile lui murdare. Dar nu asta mă interesa. Ar putea oare să fie el „Centaure”?

„Cunoaște la perfecție limba germană, e voinic...” S-a lăsat de băutură; mai înainte însă, după spusele lui, a băut. Până aici – nimic. Lacună în autobiografie între anii 43-44, pînă acum nu s-a putut clarifica cu ce s-a ocupat și unde s-a aflat în acești ani. Cum rămîne însă cu haina? Avînd în vedere datele pe care le dețineam, problema hainei se putea explica numai într-un singur mod, din care reieșea că Puhalski nu avea niciun amestec în cazul Ișcenko. S-ar putea să nu cunosc eu ceva și tocmai acest „ceva” să orienteze toate indiciile într-o altă combinație. În combinația: Puhalski este „Centaure”. E drept că Puhalski nu avea niciun alibi pentru intervalul în care s-a comis crima. Nici măcar unul îndoielnic. „Centaure” ar fi trebuit să se gîndească la un alibi. Raționamentul acesta era acceptabil într-o variantă standard. Dacă-i însă capabil de un joc fin? Dacă la momentul potrivit își va „aminti” că are un alibi? „Nu, nu pot

lua o hotărîre definitivă cu privire la Puhalski, îmi spusei eu. Trebuie să aștept, să mai aștept.”

Puhalski ridică puțin manșeta de la brațul stîng și se uită la ceas.

— Nu-i nicio grabă, tinere! Deocamdată n-o am. Va trebui s-o duci la Radzute, există pe aproape un astfel de orașel.

Am înlemnit. Din nou Radzute. Cazul devenea tot mai interesant. Mă pregăteam să mă duc pe-acolo, dar era încă devreme. Nu puteam pleca acum. Să iau valiza și să stau un timp undeva? Nu-i indicat. Asta ar însemna să fiu scos din făgașul evenimentelor. S-ar fi putut întîmpla ceva – încordarea creștea. A mai dispărut și Voitin Să refuz? Ar părea suspect.

Puhalski observă frămîntarea mea.

— Ei, cum rămîne?

— Trebuie s-o duc azi neapărat?

— Da.

M-am hotărît.

— Cît? am întrebat eu pe un ton cît se poate de nepăsător.

— Mă întreb de plată? Poți fi liniștit.

— Totuși?

S-a gîndit.

— Consideră că ai douăzeci și cinci de ruble noi în buzunar.

Din nou o greșală. Dacă nu-i el cel interesat, atunci nu trebuia nici să se gîndească prea mult căci prețul era deja fixat.

— E o sumă de mizerie! obiectai eu pe loc.

— Mizerie! se miră el. Interesant, ce ai mai vrea? N-ai altceva de făcut decît să te duci acolo și să predai valiza. Fără nicio complicație.

— Complicațiile le știm cu toții. De altfel, slavă Domnului, codul penal îl cunosc pînă acum numai din auzite! Îmi oferiți douăzeci și cinci de ruble pentru transportul

valizei. Miroase a cunoștință mai apropiată cu codul. Puțin îmi pasă ce aveți dumneavoastră în această valiză, dar nu vreau să-mi risc libertatea pentru un sfert de sutar.

Puhalski se ocupă din nou de sandvișul lui.

— Nu vreau să te înduplec, spuse el în cele din urmă. Dar nu-i deloc ceea ce gîndești dumneata. Și n-are niciun fel de legătură cu pușcăria. Pur și simplu prietenul meu este într-o situație fără ieșire, trebuie să-i transmit fără întârziere lucrurile și de aceea plătește o astfel de sumă. Asta-i treaba lui și repet că nu vreau să te conving. Cît pretinzi?

— De ce nu vă scoateți singur prietenul din impas?

— Asta-i altă întrebare. Nu mi-ai răspuns cît vrei?

Am reflectat la rîndul meu.

— O sută cincizeci.

— Cît?

— O sută cincizeci de ruble, zero copeici. Jumătate înainte.

Mă privi cu interes. Apoi își scoase ochelarii și se apucă să-i ștergă. M-am speriat să nu-l apuce damblaua.

— Asta-i absurd și nu-mi convine, spuse el. Mai precis, prietenului meu. Nu-i chiar atît de bogat, să plătească o astfel de sumă pentru un comision. Consideră că nu ți-am propus nimic.

— Am făcut aici cunoștință cu un tînăr. Poate va accepta el, spusei cu indiferență.

Puhalski mă privi, apoi se aplecă asupra omletei.

— Nu, zise el. Uită toate astea. Am glumit.

— O nouă anecdotă?

— Îhî.

Cred că i-am făcut în zadar această propunere. Puhalski se ferește. Totuși, este într-o situație fără ieșire. Va căuta pe cineva sau va pleca singur, iar pentru noi nu va fi greu să-i urmărim legăturile. Mai stăturăm puțin. Am spus că mă duc la

toaletă. Între timp observasem telefonul public, era alături de garderobă, după draperie. M-am dus pînă acolo. Nu era nimeni. M-am așezat astfel ca să nu fiu văzut din sală (eu îl vedeam pe Puhalski prin crăpătura dintre ușă și draperie) și am format repede numărul.

„Bine că ați sunat, îmi spuse ofițerul de serviciu. Șeful mi-a ordonat să vă transmit că jucăria a fost găsită. Latrina vilei avea două cabine: clientul nu a indicat bine locul.”

Prin urmare, existau totuși două boxuri. Dar ce coincidență: amîndouă să apară în același moment în timpul anchetei, după ce au stat, fără întrebuintare atîția ani! Cu toate că asta nu-i chiar adevărat...

„Mă găsesc în cafeneaua „Valdia”, am spus. Cu mine e un vecin de cameră, nu marinarul, celălalt. Despre marinar n-ați mai aflat nimic?”

„Pînă acum. Nu.”

„Trimiteți pe cineva la cafenea. Îl rețin pe vecin vreo zece minute. Vecinul vrea să trimită la Radzute o valiză, va pleca singur sau va trimite pe cineva. Urmăriți-l. Luați legătura cu tovarășii din localitate.”

„Am înțeles”, spuse ofițerul de serviciu.

Am agățat receptorul și m-am întors în sală.

Am zăbovit cîteva minute, apoi am întrebat:

— Poate luăm cîte una mică?

— Nu beau, răspunse Puhalski.

— Nu obișnuieți în general?

— Nu.

— Vă refuzați bucuriile vieții! Asta-i ca-n anecdota aceea... Bolnavul spune la a treia vizită doctorului: „Eu nu fumez, nu beau, nici de femei nu mă țin, după cum m-ați sfătuit”, iar doctorul îi răspunde: „Atunci de ce mai trăiești pe lume, dragul meu?”

— Mie chiar doctorii mi-au interzis.

— E rău pentru dumneavoastră. Uite, zău, ce simpatice sînt cafenelele din Țările Baltice! Aceasta, de pildă. Numai lustrele cît valorează. E o plăcere să stai aici. Nu-i ca în expresurile din Moscova. Cu toate că și acolo încep să le facă mai frumoase. Mergeți des pe la Moscova?

— Rareori, spuse Puhalski fără chef. Făcea pe gentlemanul.

— Mi-e dragă Moscova. Oricum, acolo mi-am petrecut toată viața. Cînd mergeți, nu trageți la hotelul „Minsk”? Au deschis acolo un restaurant grozav. În general, îmi plac restaurantele: iei un coniac, stai la masă, cîntă muzica. Eh!... Ascultați, nu vreți să fac treaba aia pentru o sută treizeci?

— Nu – spuse Puhalski – doar ți-am explicat că a fost o glumă. Mai mult nu vreau să discut pe această temă.

— Bine! O sută douăzeci!

— Mai rămîi?

— Cum credeți.

Am tot lungit vorba vreo zece minute: colegul de la miliție trebuia să fi ajuns aici. Am ieșit din cafenea. Strada era pustie. Numai în fața intrării – în diagonală – ședea pe bancă un om.

— Mergeți la hotel? l-am întrebat pe Puhalski.

— Nu, trebuie să mă duc în altă parte.

— Mă reped să-mi iau chiloții de baie. Pe urmă o iau spre plajă.

— Cu bine, mă salută Puhalski sec.

Ne-am despărțit apucînd fiecare în direcții diferite. După ce am străbătut cîteva zeci de metri, m-am întors. Omul de pe bancă își împături ziarul cu grijă și plecă după Puhalski.

Mergea fără grabă, uitîndu-se pe la vitrine.

Cineva mă luă de braț. M-am întors.

— Cum îți petreci timpul? Nu te plictisești?

Era Bîstrițkaia.

— Dar dumneata? am întrebat-o.

— Am fost toată ziua pe plajă.

— Acum te grăbești?

— Îhi! Mătușa curăță pește și m-a trimis după gelatină: vrea să-l facă în aspic.

— Când ne mai vedem?

— Diseară voi fi la „Farul”. M-a invitat acolo Semion, spuse ea. Dar voi fi bucuroasă dacă vii.

— Minunat. Vin. Vom dansa, încuviințai eu repede. Iarăși nu va fi singură. Bine, o să nascocim ceva la fața locului. La revedere! Fugi, să n-o încasezi de la mătușa.

— La revedere!

Surkin declarase că Bistrițkaia nu era în gang când el a cotit într-acolo. Dacă acesta-i adevărul, poți deduce că scopul ei era să urmărească dacă Ișcenko va trece prin gang sau nu. Dar în gang îl aștepta „Centaurul”. Da. „Oare nu am greșit în privința fetei?” m-am întrebat eu în gând.

CAPITOLUL XXIII: UNDE A FOST VOITIN?

M-am hotărît, într-adevăr, să intru pentru o clipă în hotelul „Pordus”. Poate a apărut Voitin. Mă neliniștea foarte mult absența lui. Cheia era în cui pe panou, iar când am deschis ușa, am văzut că în cameră nu intrase nimeni.

M-am așezat pe pat și am început să privesc absent peretele din față. Încăperea se umpluse de soare. Era liniște. Numai undeva la capătul coridorului zumzăia un aspirator de praf.

În această acțiune erau prea multe coincidențe. Răposatul Ișcenko purtase haina lui Puhalski. Acasă la Busch a curs apă prin tavan tocmai în momentul crimei. În același timp Voitin coborîse după țigări. Surkin avea un box identic cu acela cu care fusese omorît Ișcenko. Bîstrițkaia l-a urmărit pe Ișcenko cu cîteva minute înainte de crimă, iar Surkin a mers în urma lui. Șoferul autobuzului de Radzute? Aici sînt chiar două coincidențe: mersul autobuzelor și venirea lui la serviciu pe data de cinci, în afara programării. Chiar trei: Cerkez ascunde faptul că știe limba germană. Dar are un alibi: Leonka. Puternic alibi.

Important e că-i un alibi întîmplător – n-a putut fi aranjat. Ei... „Mă duc în piață, am hotărît eu. Să mai fac o verificare la

fața locului.” Piața mă atrăgea ca un magnet. Cu această ocazie voiam să-mi arunc o privire asupra lui Cerkiz. Mă uitai la ceas: autobuzul sosise. Am părăsit în grabă camera și am coborât scara. Am ieșit în stradă. „La dreapta” – m-am orientat eu. Și cotind după colț, m-am trezit față în față cu Voitin, care mormăia ceva pe sub nas și privea undeva pe alături.

L-am strigat.

— Alo!

— A, studentule, răspunse el fără vlagă.

— Salut! am spus luîndu-l deodată la întrebări: unde ați dispărut? Începusem să mă neliniștesc, mă gîndeam că s-o fi întîmplat ceva!

— Ce poate să mi se întîmple?

— Măcar să ne fi prevenit că veți dormi noaptea în altă parte.

— Să tot fie vreo sută de ani de cînd nu mai anunț pe nimeni. Am depășit această vîrstă.

— Ați fost plecat undeva?

— Am fost.

— V-ați plictisit aici?

— Îhî!

— Ei, și cum e?

— Nicicum.

Intrai în impas. Și m-am hotărît să încep cu altceva.

— Am vrut să bem ceva, dar vecinul nostru e împotriva băuturii. I-au interzis medicii cu strictețe. V-am așteptat. Poate îmi veți ține tovărășie?

— Mi se pare că ai un principiu: nu bei de dimineață! mormăi marinarul.

— Ce satisfacție îți dau principiile, dacă nu le mai și încalci! Asta n-o spun eu, ci nu știu care dintre clasici. Sînt pe de-a-ntregul de acord cu el. Așadar, dăm ceva pe gît?

— După colț e un „automat”. Are un vin vărsat – „Trei septari”.

— Se aprobă. Dar un aperitiv?

— Îți cumperi o bomboană, dacă nu ești obișnuit să bei fără gustare. Acolo sînt bomboane.

Era ora unsprezece și un sfert, la stația de autobuze puteam să mă duc și mai tîrziu. Mai important era Voitin. Făcui să-mi sune mărunțișul din buzunar și pornirăm amîndoi spre „automat”.

— Fac eu cinste! spusei categoric.

— Mai domol. O să-ți prindă bine biștarii.

— Prind bine tuturor, dar data trecută tot dumneavoastră m-ați cinstit.

— Tare nu-mi plac socotelile astea, spuse Voitin. Pur și simplu nu pot să le sufăr! Ești prea tînăr, ca să mă contrazici și să mă cinstești. Sau, te pomenești că iar ai vreun principiu?

— Atunci, juma-juma, m-am predat eu.

Intrarăm la „Bere – Ape minerale” – unde erau automate ca pentru sifon. Pe gemulețe erau lipite etichete de sticle care indicau conținutul automatelor. „Vin de masă”, „Viniak”, „Vermut”... Voitin cumpără fise de la casă și-mi întinse și mie una.

— Mai tîrziu, îmi dădu el la o parte mîna cu banii. Ne socotim mai tîrziu. Uf, iar sînt murdare paharele.

— Ce mai cusurgiu! exclamă casierița de după tejghea. Face pe Mișka aristocratul! În glasul ei se făcea auzită simpatia ce i-o purta lui Voitin. Vine de două ori pe zi și de fiecare dată i se par murdare! Numai ieri a lipsit. Altfel, semnează regulat condica, întocmai ca la serviciu.

El parcă nici n-ar fi auzit ultimele vorbe.

— Așa? În genere, are dreptate. Alcoolul distruge microbii. Apăsă pe buton. În interiorul automatului s-auzi un hureit. Vinul începu să curgă din robinet într-un șuvoi

subțire. Voitin privi paharul la lumină, apoi ciocnirăm amîndoi.

— Nu mergeți la plajă? l-am întrebat eu punînd paharul pe tejghea.

— Ce să caut acolo?

— Soare, nisip fierbinte. Natura-i acum la înălțime.

— Nu sînt dispus. Ia de bea!

— Nu știu de ce nu mai merge... Cheful vine cu timpul!

Mergem?

— Nu.

— Mîine plouă! am pronosticat eu. O să vreți să faceți plajă, dar va fi prea tîrziu.

„Da. Mîine... îmi adusei aminte. Mîine se împlinește o săptămînă de cînd a fost ucis Ișcenko.”

— M-am dezobișnuit să tot ghicesc ce o să fie. Ce va fi mîine numai Dumnezeu poate să știe. El și cu mine... spuse Voitin posomorît, cu privirea țintă în dușumeaua de mozaic murdară, de sub picioarele sale.

— Poate-mi spuneți și mie? Atunci vom ști toți trei: Dumnezeu, dumneavoastră și eu.

— Ce anume?

— Ce va fi mîine?

Își scutură capul și, clipind din ochi, mă privi.

— Dacă știi prea multe, îmbătrînești repede.

— Nu vreau să îmbătrînesc.

— Atunci nu întreba. Și, în general, dacă ai fi fost marinar pe traulerul meu, te muștruluiam eu repede.

— „*Trece o balenă, ba un cașalot... / Iar în urmă-i marinarii vin înnot*” fredonai eu.

— Așa e, spuse Voitin cu tristețe. Mai bei?

— De data aceasta ajunge. Încotro vă grăbiți?

— La dracu-n coarne. Spre oameni mai buni. Pe lumea cealaltă. Ești mulțumit?

— Parcă v-ați hotărât prea devreme.

— La țanc.

— Dacă bei mereu așa, n-ai s-o duci mult, nu s-a putut abține casierița și clătină compătimitor coafura-i înfioată. Odată îți întinzi picioarele!

— Nu mai cobi, i-o tăie el. Apoi se întoarse brusc spre mine: Înțelegi, studentule, omul trebuie să aibă răbdare. E un lucru mareț. Am fost mus pe un vas negustoresc, am ajuns la Port-Said. Lîngă trapă stătea un polițist. Desculț, cu o pușcă pe umăr. Pușca avea vreo două sute de ani, și trăgea cel mult pînă la cincizeci de metri cu alice rotunde.

„Dă-mi-o, te rog, să o privesc.”

El își umflă fălcile, făcu o mină înfiorătoare și clătină din cap: „Nu. Nu se poate.” I-o cer din nou, dar el mă gonește. Pe la prînz își așternu un covoraș, puse pușca alături și începu să se roage. Vorbea cu Dumnezeu. I-am furat pușca și am demontat-o. Interesantă flintă... Știi care-i poanta? Am dat dovadă de răbdare... Înțelegi ce vreau să spun? Hai?

Nu înțelegeam, dar am tăcut din gură.

Casierița asculta cu pieptul proptit de casă și cu obrajii bucălați sprijiniți în palme.

— Să punem punct. Răbdarea e lucru mare. De mult era timpul să-l pun, mormăi Voitin nelămurit și-și privi mîna. Strînse în palmă paharul care alunecă pe dușumea și se prefăcu în țandări. Eh!

— Lasă că le adun eu! strigă casierița. Le adun eu. Nu vă neliniștiți!

— De fapt, n-ai cum să înțelegi, spuse Voitin. Stai mai bine la soare. Bronzează-te.

— Nu cumva de asta-i legată dispariția dumneavoastră nocturnă? I-am întrebat eu pe un ton serios.

Mă privi din nou cu ochii mijiiți. Mă cercetă din cap pînă-n picioare. Era clar că nu-i eram pe plac.

— Iertați-mă dacă am greșit cu ceva, spusei eu.

— Iar începi cu ale tale? Mereu îți ceri scuze. Mai bei? Nu? Atunci să plecăm. Eu merg la hotel, iar tu întinde-o pe plaja ta. Și nu te supăra. Nu-mi place să fac plajă. La revedere, grășano! o salută el pe casierită.

Ieșirăm.

— Nu prea vedeți viața în roz, zisei eu.

— Fleacuri! dădu el din mîna și porni repede înainte. Se clătina ușor.

„Slavă Domnului – mă gîndeam îndreptîndu-mă spre același loc spre care o pornisem înainte de a mă întîlni cu Voitin. Bine că nu i s-a întîmplat nimic. Ce putea să i se întîmple? Nu știu. Nu știu nimic. Nimic, nimic...” Începură să-mi slăbească nervii. Semn rău.

După cîteva minute, am ajuns în piață. Autobuzele stăteau înghesuie unul lîngă altul – enorme, lucioase, aidoma unui cîrd de animale preistorice.

Lîngă autobuzul roșu, ce staționa mai izolat, se învîrtea fără rost în fața oglinzii laterale șoferul în bluză albastră de doc – un bărbat îndesat și chel.

Își desfăcuse gura cu degetul, străduindu-se să privească cît mai adînc. Apoi mormăi ceva nemulțumit și scuipă.

Mi s-au terminat chibriturile și m-am apropiat să-mi aprind țigara.

— Doare?

— Toată noaptea m-a chinuit, blestemata!

— Trebuie să mergeți la dentist.

— Și cine conduce în locul meu? Nenea?

Scuipă din nou. Avea vreo cincizeci de ani.

— N-aveți cumva un foc?

Își pipăi buzunarele bluzei și scoase cutia de chibrituri. Am aprins țigara.

— Mulțumesc.

Simțeam ceva sub talpă, de parc-ar fi fost o pietricică. Mi-am mutat piciorul. O cheie. Am ridicat-o.

— A dumneavoastră e?

— Tinere, cheile mele sînt pe breloc. Uite. Nu-s eu omul care să piardă chei.

Am vrut s-o arunc, dar ceva mă făcu s-o cercetez mai atent – era de o formă neobișnuită. Doamne, dar asta e cheia lui Voitin! Vasăzică, a fost astăzi pe aici.

Am băgat cheia în buzunar și i-am spus în treacăt șoferului:

— De ce să se piardă un bun? Poate-mi va fi de vreun folos acasă.

Stăteam lîngă ușa din față a autobuzului. Mi-am mutat privirea pe tablîță. Autobuzul era din Radzute. La ferestre apărură pasageri.

— Aici coboară călătorii care vin din Radzute? Nu întoarceți mașina? am întrebat eu pe un ton plin de vădit respect pentru profesia de șofer. Cred că acesta era chiar Cerkiz. Avea o față mare, deschisă, urîțită de un tic: obrazul îi era crispat din cauza durerii de măsele.

— Ce rost are s-o mai întorc?

— O să fie înghesuială la coborîre.

— N-o să fie!... Vai, vai!

— Plecați repede?

— Peste cinci minute. Urcă, nu mai aștept.

Așa. Cheia lui Voitin. Asta înseamnă... Naiba mai știe ce mai înseamnă! Un lucru era limpede – Voitin a avut treabă la Radzute. Dar ce? Ce anume? Încă o coincidență!

În dimineața aceea Cerkiz a verificat de două ori motorul. Motorul e în cabină, dacă ridică capota, nu poți fi văzut din stradă. Ai fi zis că a făcut intenționat asta. Șoferii nu pot afirma că el a fost o singură dată în afara cîmpului lor vizual. Nu doar o dată, de mai multe ori. Pleca, venea. Poți să-i

întrebi pe toți. S-a învîrtit pe aici. Ei l-au văzut: unii – aici, alții – la dispecerat. Iluzia prezenței permanente. Și totuși băiatul l-a văzut în permanență. Și atunci cînd Cerkiz își verifica motorul, dușumeaua din interior e mai înaltă decît cea din cabină. „Încep să mă încurc în detalii și pierd îndemînarea să despart principalul de secundar. Aceasta pentru că mă tem prea tare să nu-l pierd. Așa nu se poate. În felul acesta îmi va scăpa cu siguranță...”

Cerkiz suspină din nou, se apucă de falcă și se întoarse spre șoferul în bluză albastră ce tocmai trecea pe lîngă el:

— Noroc, Piotr Karpîci! Mă doare o măsea, ticăloasa, de-mi vine să urlu. N-am dormit toată noaptea, înțelegeți!

M-am îndepărtat de autobuz. Privii în cabina dispecerului, avea o singură ieșire chiar în fața stației. N-ai unde să te ascunzi. Toți șoferii sînt în bluze albastre.

„Și ce dacă? – mă gîndeam mîhnit. Doar nu-s tichii fermecate.”

Băiatul l-a văzut tot timpul. Aștepta înghețata, n-a bătut mingea. De fapt, nici nu știe să bată mingea. Adică o mîină din urmă, dar nu nimerește în poartă. Nu nimerește? Stop. Citește asiduu, citește foarte mult. Părinții nu se prea ocupă de el. Nu nimerește poarta! Cum? Dar nu, astea-s fleacuri. Și totuși... Aceasta ar putea fi unica „fisură” în alibiul șoferului, care ascundea că știe limba germană, iar pe data de cinci circulase pe rută, deși nu era rîndul lui. M-am întors spre stîlpul pe care era afișat mersul autobuzelor și am petrecut cu privirea autobuzul ce pornise spre Radzute. Printre pasageri nu se afla nici Puhalski și nici următorul din secția lui Valdmanis.

„O șansă la o mie, îmi spuneam eu plecînd din piață. Dar și pe aceea trebuie s-o am în vedere...”

CAPITOLUL XXIV: CARE PE CARE?

Urcam scara încet, zăpușeala se simțea pînă aici. Pe palier între parter și etajul I am văzut-o pe femeia de serviciu pe care o cunoșteam deja („Un porc de cîine, mi-am amintit spusa ei. M-a ciupit...”). Stropea covorul cu esență de ceai și-l mătura. Mai sus, pe trepte, un băiețel de vreo nouă ani se juca cu soldăței de plumb. Cred că era copilul ei.

— Bună ziua, spusei eu.

— Ce cameră ocupați?

— Trei sute cinci.

— Aha, la dumneavoastră am făcut curățenie. Credeam că sînteți de la trei sute nouă: ăia au plecat și au luat cheia cu ei.

— În camera noastră poporul e disciplinat, i-am răspuns și m-am îndreptat spre cameră. Ușa era încuiată.

Am coborît la parter.

Recepționera de serviciu, o femeie cu sprîncenele pensate, mi-a întins cheia și mi-a comunicat:

— Ați fost căutat. V-a așteptat și apoi a plecat.

— Mai multe persoane? am spus mirat.

— De ce mai multe? Numai una. Un om cam grăsuț.

Clipește întruna din ochi. Spune un cuvânt – clipește, mai spune unul – iar clipește.

„Busch”, am presupus eu.

— M-a așteptat aici?

— Nu, el a adus cheia.

— Care cheie? Spuneți-mi totul de la început, în ordine.

— Păi, de la camera dumneavoastră! A adus cheia și mi-a dat-o. Eu îl întreb: „Sînteți cazat la noi?”. Iar el zice: „Nu. L-am așteptat pe tînărul de la trei sute cinci, mai mult nu-l aștept, poate vine tocmai deseară, luați cheia.” Nu fiți îngrijorat cumva pentru lucrurile din odaie. Îl cunosc pe vizitator. Venea aici la unul care a fost omorît. Ați auzit?

— De unde a luat cheia?

— I-a lăsat-o marinarul. Ce mai beți, Doamne iartă-mă!

„Mîine va fi de serviciu Bîstrițkaia”, îmi amintii nu știu de ce. Și am întrebat:

— Grăsanul nu mi-a transmis nimic?

— Nu. S-a așezat aici, a răsfoit o revistă, pe urmă a oftat și a spus: „Trist mai e de trăit pe lume” și a plecat.

Am urcat în cameră. Era ora treisprezece. Căldură, duminică. M-am hotărît să-mi iau chiloții de baie și s-o întind la plajă: Acolo puteam să-i întîlnesc aproape pe toți cei ce mă interesau. Trebuia să procur bani. Am scos geamantanul de sub pat (nu era încuiat) și i-am ridicat capacul. Dintre lucruri îmi lipsea ceva. Ce anume? Nu mi-am dat seama din prima clipă că-mi lipsește aparatul de fotografiat. Nu, în noptieră nu l-am pus. Ieri, cînd mi-am scos aparatul de ras, era la locul lui. L-am văzut și azi-dimineață. Mi l-au furat?

Portofelul era intact.

— Foarte curios! am spus cu voce tare. Marinarul? Nu, mai mult ca sigur. Puhalski? Nu-l văd furînd chiar din cameră. Mai rămîne Busch? Ce aiureală!

— Prin urmare, partea păgubită: studentul. Tovarăşe locotenent-major, ce te costă să întreprinzi o anchetă şi să-l ajuţi pe sărmanul student? spusei din nou cu glas tare. Ajută-l, te rog!

Am aprins ţigara. Va trebui să merg la recepţionera de serviciu şi, agităndu-mă, să-i împărtăşesc necazul meu.

„Totuşi, am intrat de-a binelea în pielea studentului”, mă gândii. Tare n-aş fi vrut să atrag atenţia asupra mea, dar pentru un student aparatul fotografic este o avere.

Coborîi din nou la primul etaj. În timp ce străbăteam coridorul eram gata să cad peste nişte scînduri aruncate lîngă perete – mi se dezlegase şiretul de la pantof şi călcasem pe el. M-am aplecat. Printre scînduri era ascuns ceva. Am ridicat încetişor scîndura de deasupra. Sub ea zăcea. „Smena-2” al meu, avînd tocul din imitaţie de piele desfăcut. Aşa! Am aşezat scîndura la locul ei. Nu am pus eu aparatul acolo, nici nu-l voi lua.

Măsuţa recepţionerei nu se vedea, deoarece coridorul cotea spre dreapta. Prin urmare, nici ea n-a putut să vadă nimic...

Mi-am legat şiretul şi m-am întors iarăşi în cameră. M-am culcat. Aşadar, cineva îmi şterpeliase aparatul şi-l dosise. Dar ce hoţ putea să ascundă atît de neîndemînatic un lucru furat? L-ai furat, du-l cît mai departe. L-a incomodat careva? Prostii! Dacă ai scos aparatul din cameră şi-ai coborît la primul etaj, atunci cel mai indicat e să te prefaci că obiectul îţi aparţine.

M-am întins mai comod şi mi-am continuat firul gîndurilor. Dar dacă cineva a vrut să mă convingă că s-a comis un furt? Trebuia să descopăr lipsa aparatului. Şi asta-i tot. Pur şi simplu, am avut noroc. Straşnic noroc!

Şi iar – de ce o fi ascuns aparatul printre scînduri? Astăzi e duminică. Mîine pot veni muncitorii. Bine.

Deocamdată să ne oprim la ipoteza: hoțul nu era hoț. Dar ce rost avea această înscenare? Cineva a scris anonimă pentru a ne distra atenția. Aici totul era clar. Dar ce amestec am eu, studentul moscovit, un om străin?

Cineva se îndoiește de faptul că-s student, mi-am zis eu. Pentru ce s-a comis furtul? Ca să verifice cum voi reacționa. Cum pot să reacționez? Foarte simplu: sau fac tă răboi, sau nu fac. Dacă-s student – fac tă răboi. Dar dacă-s foarte tînăr (înfățișarea mea putea înșela pe oricine) și lucrător fără experiență al organelor de anchetă, atunci pot comite o greșeală.

N-am să vreau să atrag atenția asupra mea. Așa-i? Și nici n-am vrut! Acesta a fost primul meu gînd cînd am descoperit furtul. Curios mijloc de verificare. Cam primitiv. Trebuie să clarific dacă mîine vor veni muncitorii. Dacă nu, cine poate ști despre asta?

Așa.

Cobor jos și reclam furtul.

Deodată mi-a venit o idee. Aparatul de fotografiat e după scînduri, eu nu știu nimic despre asta. Dacă înghit nada, ce va întreprinde „el”? Doar n-o fi înscenat această verificare din simplă curiozitate: el își dă seama că mai devreme sau mai tîrziu va ajunge în cîmpul nostru vizual. Reacția cea mai pasivă este că se va teme de mine, dar nu de întreaga lume. A doua – se va ascunde. Și a treia – dacă eu, după presupunerea lui, sînt pe calea cea bună și am devenit primejdios, poate să încerce să mă înlătore. Hm – o nouă crimă, probe noi. O asemenea variantă îi putea fi de folos numai într-un singur caz: dacă va avea norocul să aranjeze totul în așa fel ca bănuiala să cadă pe altcineva. Atunci și asasinarea lui Ișcenko va cădea în seama altuia. Pe de altă parte, făptașul poate crede că eu știu deja că el este acela. Consideră că s-a demascat prin

ceva. În acest caz poate recurge la orice, presupunînd că nu am împărtășit încă nimănui bănuielile mele. Mai ales că este liber, iar eu vreau mai întîi să mă conving definitiv de toate.

„În genere, toate astea nu-s tocmai reale, gîndește el. Dar aceasta-i unica șansă.” Pentru el ce mi-e o crimă, ce mi-s două – „scaunul” e asigurat. Și unde mai pui că are și alte „păcate”, mai vechi.

Pentru moment m-am îngrozit. Nu mi-era de mine. Nu. Pe străzile orașului se plimbă un individ capabil să ucidă în orice clipă. Dacă mă voi deconspira, am șanse să grăbesc descoperirea lui. N-ar fi bine să preiau asupra mea rolul de momeală? Iedul din poveste, legat de țărș, sau de pom? Ied, dar în același timp și vîntor? Să atrag focul asupra mea și să omor dușmanul? Așa? Numai să nu mă pripesc. Să chibzuiesc totul cum se cuvine. „Conservă-te ca roșiile bulgărești – mi-a spus la despărțire Șimkus, șeful secției orășenești. Deconspirarea – numai în caz extrem.” Poate că tocmai acum e cazul? În fond, ce risc?

Nu risc nimic.

Aproape nimic.

Pentru că în cazul în care criminalul are pistol sau carabină, ar putea să mă găurească seara, pe la spate. Dar e puțin probabil că va recurge la asta. Dacă o va face, atunci tovarășii mei vor relua totul de la început. N-am dreptul să mă expun de unul singur. Așadar, iarăși nu mă pot descurca singur, fără Valdmanis. „Dacă am greșit, cei de la comitet o să-mi facă zile fripte”, îmi trecu prin gînd. De altfel Șimkus spunea totdeauna: „Nu vă temeți să greșiți – numai cine nu muncește nu greșește. Trebuie să știți să vă îndreptați greșelile.” Într-un fel sau altul „Centaurul” este acum în stare latentă, vorbind în termenii fizicii. Descoperind în mine pe lucrătorul de securitate, va trebui negreșit să reacționeze la această descoperire, iar eu va trebui la rîndul meu să surprind

această reacție. Simplu ca într-o culegere de probleme. „Va trebui să fiu ca un seismograf, gândii. Sau, pur și simplu, o țintă.”

M-am hotărât. Am strivit țigara în scrumieră și m-am ridicat din pat. Am ieșit afară. Coridorul era pustiu.

Am încercat să deschid ușa camerei trei sute nouă cu cheia mea. Femeia de serviciu spusese că acolo nu-i nimeni. Dacă voi putea intra acolo, înseamnă că în camera trei sute cinci putea să pătrundă cineva din afară, dar nu Busch, nici Puhalski și nici marinarul. Broasca nu ceda. M-am apropiat de trei sute șapte și am ascultat cu atenție. Dincolo de ușă domnea liniștea. Ușa era încuiată, dar cheia nu era în broască. În cel mai rău caz, voi spune că am greșit numărul. Am introdus cheia. Am încercat. Cheia s-a răsucit în gol.

Am coborât la recepționeră:

— Ascultați, o să mai dureze mult mizeria asta? Au început reparațiile și le-au lăsat baltă!

— Muncitorii vin miercuri.

„Așa!”

— Asta-i neobrăzare!

— Desigur, desigur! Scuzați-ne... Directorul a telefonat la comitetul executiv, iar ei s-au încăpățînat și spun că abia miercuri ne vor trimite înapoi muncitorii. Cică trebuie să deschidă ringul de dans din parcul orașenesc, a început sezonul, iar gardul nu-i vopsit și stîlpii sînt putreziți.

— Ce rînduieli!

Nu-mi plăcea să vorbesc astfel cu oamenii, dar acum era necesar în interesul acțiunii.

— Astăzi, vecinul dumneavoastră s-a și pornit cu scandalul: s-a împiedicat de capre și m-a luat la ceartă. L-am chemat pe director. Acesta i-a spus: „Miercuri, dragă tovarășe, începem.” Dar el țipa în continuare: „Poate mor pînă miercuri. Iar pînă miercuri, eu sau alt cineva poate să-și rupă

foarte ușor picioarele.” Atunci directorul a dispus să fie duse caprele la subsol.

— Înțelept. Care vecin, cel cu ochelari?

— Marinarul. Cel cu ochelari mergea și el pe coridor. A stat puțin fără să zică nimic, a luat cheia și s-a dus sus.

Așadar, despre ziua de miercuri știau toți, în afară de mine.

Da-a!

În vestibul eram cît pe aci să mă ciocnesc cu directorul hotelului.

— Stop! Mă împunse el cu degetul arătător în piept. De ce nu vii pe la mine, dragă? Te-am invitat. Cum merg treburile, moscovitul?

Drace! Avea darul să-ți iasă în cale tocmai atunci cînd nu trebuia. I-am răspuns foarte politicos că voi veni neapărat și vom petrece minunat împreună, dar că acum n-am timp de asta.

— Îmi plac, înțelegi, discuțiile inteligente, spuse el. Deunăzi am băut cu un artist, stă în camera o sută șapte. Joacă în film rolul unui colonel neamț. Să-l vezi ce grozav scrișnește din dinți! Talent! Din nou directorul mi se păru că-i mai deștept decît vrea să pară. Avea o privire ironică de om încercat și gura i se strîmba într-un zîmbet abia schițat, zeflemitor. Oarecare nepotrivire între formă și conținut, cum spun literații.

— Din păcate, eu nu-s artist!

— Știu, răspunse Ivan Sergheeviei. Dar ești un tînăr isteț, ai limba ascuțită. Ești student! Îi admir mult pe cei de teapa dumitale. Numai în privința lui Aivazovski ai greșit-o...

În stradă am intrat în cabina telefonică și am format numărul. A răspuns Valdmanis: acum nu mai avea nici el zile de răgaz.

„Băiatul citește mult, am spus. Din cauza unei concentrări mari i se poate strica vederea!”

Bănuiala care îmi încolțise în piață, acum nu mi se mai părea deloc plauzibilă – aparatul de fotografiat a răsturnat totul – dar m-am obișnuit să fiu foarte scrupulos.

„Nu poartă ochelari – obiectă Valdmanis – Iankauskas n-ar fi scăpat un asemenea detaliu în raportul lui.”

„Nu uitați că părinții îl cam neglijează.”

„Dar la școală?”

„Poate că stă în prima bancă... Dacă este miop, ar fi putut să-l confunde pe Cerkiz în mulțimea de șoferi în bluze albastre la fel cu a lui, și acesta putea să dispară din piață, iar băiatului să i se pară că-l vede mereu.”

„Îhî... observația e subtilă – spuse Valdmanis cu îndoială. Bine, vom verifica.”

Mă gîndii: „Interesant, ce ai să spui cînd vei auzi despre aparatul de fotografiat?” – și am continuat:

„Mă intrigă îndestularea din casa lui Heinrich Osipovici. Trăiește pe picior cam mare pentru salariul său. De unde are bani? Vă rog să verificați.”

„S-a și făcut”, răspunse Valdmanis.

„Ce anume?”

„S-a verificat. Totul e cît se poate de simplu. A fost pe vremuri un foarte bun tîmplar de mobilă fină și acum mai cîștigă din cînd în cînd cîte ceva din treaba asta.”

„Ce mai – am spus – atunci totul e-n regulă.”

Intenționat trăgeam de timp. În cîteva cuvinte i-am relatat lui Valdmanis istoria cu aparatul de fotografiat.

„Verificați femeia de serviciu” – l-am rugat.

„Se numește Marta?” mă întrebă Valdmanis.

„Da”

„O cunosc. Ne-a fost de mare ajutor odată. Este un om cu desăvîrșire cîstit.”

Voiam să-l rog pe șeful secției orășenești să se intereseze de directorul hotelului, Ivan Sergheevici, dar m-am răzgândit. Și n-am spus nimic.

„Poate că ai cam exagerat lucrurile, și acesta nu-i decât un furt ordinar?” întrebă Valdmanis.

„De ce a fost furat numai aparatul fotografic? De ce a fost ascuns printre scînduri?” – întrebai.

„Asta mă miră și pe mine.”

„Să dau totul pe seama lipsei mele de experiență. Nu văd altă variantă.”

Apoi i-am povestit despre intenția mea.

„Bine. Unde te afli?” mă întrebă Valdmanis.

I-am spus că-i prea devreme: trebuie să-mi lase răgaz pentru descoperirea furtului.

„Mai bine să ne asigurăm! spuse Valdmanis apăsător. Unde ești?”

I-am explicat.

„Îl trimite pe Krasuhin. Îl cunoști. Acela care te-a întâmpinat prima dată.”

„Bine.”

„În general, ceva nu-i în regulă. Am dubii.”

De altfel, aveam și eu dubii.

„Vom trăi și vom vedea”, spusei plin de curaj și am așezat receptorul în furcă.

După zece minute, pe banca de alături s-a așezat Krasuhin. Purta o pălărie de pai.

„Cam prea băcător la ochi – m-am gândit eu. Asemenea pălării nu se mai poartă.”

Am aruncat țigara și m-am sculat. Sublocotenentul nici nu se clinti, așteptînd să se formeze un interval între noi. Am încercat să-l sun pe Busch, dar n-a răspuns nimeni. Cotii într-o stradă, apoi în alta.

Sublocotenentul mă urmărea de la distanță. Acum, ținea

în mână o plasă cu un sul de ziare și un pachet. Nu, într-o astfel de deghizare pălăria nu putea strica nimic. Familie, copii. E duminică. Merg omul la magazin să facă cumpărături. „Degeaba m-am legat de el.”

Mă plimbam prin oraș.

„Dacă Vladimir Ignatievici Malin ar fi rămas atunci în viață, această plimbare n-ar fi avut loc”, îmi spuneam eu.

CAPITOLUL XXV: „IEDUL LEGAT DE POM”

Hoinăream prin oraș avînd mereu impresia că mă aflu undeva pe o scenă, sub lumina puternică a reflectoarelor și în văzul tuturor, în timp ce „el” – criminalul – ședea în sală, ascuns privirilor mele. După aceea m-am gîndit că acel care mi-a luat aparatul de fotografiat o fi lăsat vreun semn pe geamantan, vreo ață ceva, să vadă dacă am umblat în el sau nu.

Voiam să mă întorc la hotel și să verific, dar m-am răzgîndit. Acum, lucrul acesta nu mai avea importanță.

Cu un fior rece în spate, încordat și gata pentru orice, mă plimbam pentru prima oară în aceste zile prin oraș.

În fereastra unei cizmării particulare, alături de o mușcată, am văzut copia în lemn a unei himere de la Notre Dame, – un drac arătînd limba timpului. Nu era o copie obișnuită. Am contemplat-o vreo cinci minute. Diavolul nu semăna deloc cu cel parizian. Cam viclean și totodată arogant. Nu arăta de fel nepăsător. Era conștient de puterea sa. Am intrat în atelier. Cizmarul, nebărbierit, în cămașă albă și cu cravată la gît, mi-a spus că aceasta-i singura amintire rămasă de la fratele său, sculptor, ucis de Gestapo.

— A fost partizan? am întrebat.

- Da, a sunat răspunsul.
- Din detașamentul local?
- Da.

Deci „el” l-a omorât și pe acest om. El, individul care mergea probabil acum pe urmele mele.

— Pe Malin nu l-ați cunoscut cumva? Pe Vladimir Ignatievici? – am întrebat încet. Am avut un prieten de familie – Malin. A fost și el executat de gestapoviști în acest oraș.

— Nu. Pînă la război am locuit în Kaunas, mi-a explicat cizmarul.

Nu mă așteptam la vreun succes. Am întrebat într-o doară. „Dar Surkin a locuit pînă la război în Radzute – mă gîndii fără nicio legătură – și abia mai tîrziu s-a stabilit aici. Ișcenko, din contra, a locuit aici, a fost polițist în Radzute, s-a întors din nou aici și a intrat în detașamentul de partizani. Parcă au călătorit cam mulțișor... Ei, fleacuri! Mă leg de orice. Asta nu e nicio culpă și în general nu înseamnă nimic...”

— Păcat. Fratele dumneavoastră a fost foarte talentat. Ar fi devenit un sculptor celebru.

— Da, spuse cizmarul.

„Cîți ani vor mai ține minte oamenii acest război? Douăzeci? Treizeci?” – mă întrebam în sinea mea, ieșind pe ușă.

Cotii pe o ulicioară întortocheată, pavată cu bolovani. Aici aproape că nu pătrundea soarele. Zidurile de piatră răspîndeau un miros de mucegai. În fața intrărilor, pe stîlpii de fontă atîrnau felinare de tip vechi. Aproape fiecare casă avea agățată o tăbliță pe care scria: „Monument arhitectonic”. „Și pe atunci existau războaie, reflectai eu. Au fost eroi și trădători, și oameni care-i căutau pe acești trădători. Probabil însă că mulți trădători au trăit pînă la adînci bătrînețe, învăluind într-o taină adîncă trecutul lor, fiind considerați

cetățeni cinstiți și cumsecade. Dar tu nu vei reuși să scapi. Nu vei avea o bătrînețe liniștită!...”

Ulicioara m-a scos pe neașteptate la rîul de al cărui nume se interesa Puhalski.

Pornii de-a lungul rîului cu apa repede, nu prea curată. Malul era năpădit de urzici. Se încălziseră la soare și răspîndeau un miros pătrunzător. Pe partea cealaltă se rînduiau case. Prin curți, rufe întinse pe frînghii la uscat. Spălat duminical. Undeva cîntă un cocoș. Aici, s-ar putea spune că nu mă mai aflu în orașul propriu-zis, ci într-un cartier mărginaș. Înalțîndu-și crenelurile spre cer, se profila în zare castelul teuton. M-am întors. Locotenentul era departe.

Mi-am aruncat ochii înainte.

Deodată, l-am văzut pe directorul hotelului, mergînd pe cealaltă parte a uliței ce dădea spre rîu; ținea sub braț un sul.

Într-un punct oarecare, căile noastre trebuiau să se încrucișeze.

„Straniu! îmi zisei. Doar adineauri se afla la hotel. Cu toate că azi e duminică. Dar cînd a avut timp să ajungă aici?”

În acest moment, m-a zărit. Sau poate m-a văzut mai demult, dar s-a făcut că nu mă vede.

— Aha! De mine nu scapi nicăieri! îmi strigă el vesel. Nu te poți ascunde! Ne unește soarta! De soartă și de votcă nu poți fugi!

— Exact. Nu mă așteptam să vă întîlnesc aici.

— Pe mine? Aici e bine să te plimbi seara, cu vreo fetișcană! Nu-i nimeni, rai în toată legea! Dumneata pe unde umbli cu ele? Ți-ai găsit vreo fetiță? Hai? De ce nu ești la mare? E timpul cel mai potrivit! Unde-ți petreci seara cu drăguța?

Era foarte zgomotos și se tot bîțîia într-un mod neplăcut.

— Ce rîu! Și nori! Ia te uită ce mai castel!

Castelul era în spatele meu și el arăta cu mîna exact în

direcția aceea.

— Hai, privește! Întoarce-te! stăruie el.

Își agită în aer brațul stîng și cu mîna dreaptă apucă sulul. Deși, după părerea mea, sulul nu era greu, nu voiam deloc să-mi întorc fața de la Ivan Sergheevici.

De după cotitură apărură doi bărbați. Începui să rîd. E drept că ieși cam nervos rîsul. Ce mi-a venit să cred că el e ucigașul? E doar un aiurit. Și, posibil, un om cumsecade.

Directorul hotelului mă întrebă cu suspiciune:

— De ce rîzi?

— Semănați cu un cicerone!

— Cum?

— Nu vă supărați, vă rog. În limba italiană înseamnă ghid. Vă laudați atît de mult orașul! Sînteți originar de aici?

— Înainte am locuit în Radzute. E totuși centru raional. Mă duc și acum adeseori, părinții mei stau acolo.

Tare-mi venea să-l întreb: „În ziua de trei sau cinci n-ați fost pe acolo?” Dar această întrebare ar fi fost oarecum nelalocul ei. De aceea mă interesai numai:

— Locuiți prin apropiere? Sau ați nimerit pe aici cu vreo treabă?

O femeie cu sacoșă trecu pe lîngă noi.

— Eu? Locuiesc, da – arătă el cu mîna liberă într-o direcție neclară. Pe aproape. Ei, am plecat. Mă grăbesc.

Ciudat, la hotel mă trăgea aproape cu sila, iar acum nici măcar nu se gîndea să mă invite la dînsul.

„De fapt, iarăși mă leg degeaba de om, îmi spusei. Poate că-i e soția bolnavă, sau are musafiri care-l așteaptă. Doar se pot ivi fel de fel de cauze pentru care omul nu te poate invita la el acasă!”

— Na schön, dann auf Wiedersehen! * rostii eu pe neașteptate, surprins de propria-mi pornire.

— *Wir treffen uns im Hotel. Mach's gut!* † răspunse Ivan Sergheevici într-o germană perfectă, fără să se mire măcar.

— Komme ich auf diesem Wege zur Stadtmitte? ‡

— Ja. §

Plecă grăbit la treaba lui.

Așa!

Mi-am șters sudoarea de pe frunte. Pornii din nou de-a lungul râului. „Malin avea cheia acestei crime. Malin îl cunoștea pe trădător, de aceea a fost omorât. Și Ișcenko l-a cunoscut pe trădător. Și a fost de asemeni ucis.”

Am apucat-o spre stînga, îndepărtîndu-mă de râu.

Am găsit un telefon public și am telefonat din nou lui Busch. De această dată mi-a răspuns. Am stabilit să ne ntîlnim la stația de tramvai. „Mergem la plajă?” – l-am întrebat. Aveam chiloții de baie în buzunarul de la spate al pantalonilor. „De acord!” răspunse Heinrich Osipovici.

„Oare el să fie?”

* Ei, atunci la revedere! (germ.)

† Ne vedem la hotel. Rămii sănătos. (germ.)

‡ Pe aici ajung în centrul orașului? (germ.)

§ Da. (germ.)

CAPITOLUL XXVI: AL DOILEA SEMION

Busch era nemulțumit de viață și posomorît. Mai mult ca sigur că toată vina o purta Klaudia Nikolaevna Ișcenko. Dar poate că și altcineva? Nu-mi ieșea deloc din minte faptul că anonima fusese scrisă la mașina fabricii.

— Ascultați, Heinrich Osipovici, parcă nu m-aș duce la plaja comună, spusei eu. Acum e lume multă, n-ai unde arunca un ac. Ce-ați zice să mergem la dune, găsim pe acolo vreun locșor mai ferit?

— Haidem, acceptă Busch bucuros.

„Chiar prea bucuros, remarcai. De obicei îi place anturajul, gălăgia. Unu la zero pentru mine.” La dune – cunoșteam aceste locuri – nu găseai nici chioșcuri cu sandvișuri și apă minerală, nici bănci. Malul era plin de buturugi, alge și de alte asemenea lor, aduse de mare. Cu toate că amatorii de chihlimbar scotoceau prin apa mică și pe acolo, totuși locul era oarecum pustiu.

— Acolo-i puțină lume?

— Nu-i nimeni, încuviința Busch. Aș lua o sticlută, rosti el cu o nuanță interogativă în glas.

— Să bem pe căldură?

„«Centaurului» îi place să bea. Busch a fost pe front. Iar

Surkin se ferea de Busch..." îmi trecu prin minte ca-ntr-un caleidoscop.

Busch clipi din ochi.

— Fie, nu mai bem.

Urcarăm în tramvaiul ce tocmai staționase și ne duserăm în față, spre locurile goale. Ne-am așezat alături. Mi-am întins brațul pe spătarul de lemn al băncii (tramvaiul era cam vechi), stînd cu spatele la fereastră; m-am așezat astfel, pentru a-i observa chipul lui Busch.

— Ați fost la mine cu vreo treabă? l-am întrebat pe neașteptate.

— De unde știi că am fost? răspunse el cu o-ntrebare.

— V-a descris recepționera. Exact așa cum sînteți, Heinrich Osipovici. Din descriere v-am recunoscut imediat.

— Am trecut numai așa, spuse el gînditor. Într-o doară...

Călătorii din tramvai se împruținau la fiecare stație.

Amatori pentru scăldat la dune nu prea sînt mulți.

— Nu știți, l-au descoperit pe criminal? hotărîi să iau taurul de coarne.

Busch avu o tresărire aproape imperceptibilă.

— La cine anume te referi?

— Mi s-a povestit că soțul Klaudiei Nikolaevna a fost ucis. Iar dumneavoastră nu mi-ați suflat niciun cuvînt despre asta, l-am dojenit eu.

— Cine ți-a povestit?

— Ei, asta-i, tot orașul vuieste! Nici nu mai țin minte cine mi-a spus. L-au descoperit sau nu?

— Dumneata trebuie să știi mai bine, spuse Busch deodată și clipi șmecherește din ochi.

Hodoronc-tronc!

— Dumnezeule, de unde să știi? Iar în sinea mea: „Provocare în stilul celei cu aparatul de fotografiat? Naiv. Să fie oare el? E o neghiobie.”

— L-ai văzut, mi-o trînti Busch.

— Pe cine?

— Pe criminal. Busch coborî glasul și privi în jur.

Mă uitai și eu prin vagon. Rămăsesem aproape singuri.

Am izbucnit într-un rîs zgomotos. Înțelesesem despre ce era vorba.

— Asta-i grozavă, Heinrich Osipovici! O cacialma clasa întâi!

Studentul e student.

— Nu glumesc. Pe Taras Mihailovici l-a ucis Surkin. Ai văzut singur ieri cum l-au dus. Cred că la închisoarea de la centrul raional.

— Fleacuri!

— Nu, nu-s fleacuri. Surkin n-a dormit acasă. Azi-dimineață s-a întors de la Smolensk soția lui. S-a apucat să-l caute peste tot... Telefonează la morgă, la miliție. I s-a răspuns: soțul dumitale e arestat. Au apucat-o istericalele. A tot doftoricit-o Klaudia... Și cînd te gîndești că tocmai ea e nevasta celui ucis. (Așa a și spus – a celui ucis). Îți imaginezi?

Ne-am înțeles în mod special cu Valdmanis ca, în cazul în care va întreba cineva de Surkin, să nu comunicăm motivul pentru care a fost reținut. Deci, soția lui Surkin n-avea de unde să știe că arestarea soțului ei avea vreo legătură cu asasinarea lui Ișcenko. Busch de asemeni.

Busch se dovedea mulțumit de efectul produs. Mi-am frecat obrazul și am spus răspicat:

— Nu cred. Sînt născocirile dumneavoastră.

— Este arestat doar, miliția știe ce face.

— Acolo nu-s dumnezei. Și ei pot să greșească.

— Capătul liniei, anunță conductorul la microfon.

În vagon rămăseserăm numai noi. Krasuhin coborî și el, își dădu pălăria pe ceafă, se descheie la cămașă și răsufală

ușurat: se putea vedea imediat că omul a ajuns în sfârșit în mijlocul naturii.

În spatele căsuțelor de lemn începea o pădurice de pini. Marea era undeva pe aproape, se auzea zgomotul ei uniform. Aerul părea cu totul altfel, mirosea a sare și a cetină de brad. „Dar zăpada miroase a pepene”, îmi amintii nu știu de ce acest citat, verificat mai târziu în practică. Am transpirat din nou. Mi-am imaginat zăpada strălucind în soare. Numai că vedeam un fel de zăpadă artificială, de felul celei care apare pe radiatoarele frigiderelor.

Ne înfundarăm în pădure.

Mă hotărîi să schimb tema discuției.

— Klaudia Nikolaevna iar nu se simte bine? Stă în pat?

— Se plimbă, răspunse Busch cu o voce subțire.

— De ce n-ați luat-o și pe dînsa? Mi s-a părut că vă este atașată și prețuiește compania dumneavoastră.

— Ce găsește ea în compania mea, rosti el cu amărăciune. Sînt bătrîn. Era sătulă de hodorogul ei! De Taras Mihailovici... Cu ce-s eu mai breaz?

Trecînd peste dunele de nisip, am zărit marea. Netedă, filburie. M-am descălțat îndată, era plăcut să mergi desculț pe nisip. Pe mal nu se vedea țipenie de om.

— Țineți minte, spuneți că se resimte de pe urma pierderii soțului, spusei eu. Suferă foarte mult. Pare zglobie ca o păsărică, dar în fond...

— Aș! zise Heinrich Osipovici. Își scoase cămașa, o agăță de crengi și începu să se dezbrace mai departe.

— Dumneata de ce nu te dezbraci?

— Mi-am ars spatele ieri, i-am explicat. Și continuai fără milă: N-am prea înțeles cum e cu Klaudia Nikolaevna.

— N-are principii.

Dacă ar fi fost posibil, aș fi rîs. În general însă, mi se făcu milă de Busch; s-a încurcat rău de tot.

— Asta-i chiar atît de rău? întrebai eu cu naivitate.

Busch tăcu.

În sinea mea mă întrebam de ce oare s-o fi grăbit să scrie anonima. Doar nu-l deranja nimeni. Să zicem că l-au chemat la miliție. În astfel de cazuri este chemat oricine. Voia să-și întărească alibiul? Mai bine mai devreme, decît prea târziu. Sau să abată atenția de la Klaudia Ișcenko?

„Dar nu putem fi siguri sută în sută că el a trimis anonima. Lui Busch nu i-a spus nimeni că Surkin a fost arestat fiind bănuț de crimă. Dar toți se gîndesc numai la asta. Surkin a fost ridicat și Busch putea face legătura între una și cealaltă.”

— Din ce-o să trăiască? am întreat. Are servicii?

— Nu. Ea e în genul greierului din fabula lui Krîlov. „*Toată vara am cîntat...*” O știi?

— „*Iarna vine nemiloasă*”. Cum să nu!

— Va primi o sumă mare de bani de la asigurări, roști Busch gînditor.

Am avut impresia că a vrut să mai adauge ceva, dar tăcu.

„Bine – am hotărît – voi face mutarea următoare.” Și am spus fără nicio trecere:

— Păcat că n-am aparatul de fotografiat. Aș fi luat niște vederi.

Busch mă privi uimit. Și-mi continuă vorba:

— Ce, îți place să fotografiezi?

— Puțin. Dar... – am făcut o pauză prelungită, jucîndu-mă cu chibriturile.

Busch mă întrebă:

— Ce „dar”?

— Mi-au șterpelit aparatul. „Smena-2”, și era bun.

— Cum s-o-nțeleg?

— Așa cum vă spun.

— Din cameră?

— Îhî. Am căutat azi prin geamantan, dar nu-i.

— Ai anunțat miliția?

— Nu.

— De ce?

— Nu vreau.

— Ce prostie! Cine putea să-l fure? Ți-am văzut vecinii, după părerea mea sînt oameni serioși. Nu s-ar fi apucat de așa ceva!

Ei, drace! Iar eu mă gîndeam deja că „el” este Busch: mi-a încurcat toate ițele acest furt. Lui Busch nici nu i-a trecut prin cap că el ar putea fi considerat hoțul.

După cîte mi-am dat seama, această comportare era în favoarea lui. Dacă ar fi ripostat cu aprindere cum că și el ar putea fi bănuț, că a fost doar și el în cameră, m-aș fi îndoit.

— Nu știu, nu știu, am spus.

— Ia te uită, ce nemernici! spuse Heinrich Osipovici inconsecvent. Tocmai pe dumneata să te fure. Și așa n-ai bani.

— Nu-i vorba de asta. Pur și simplu îmi pare rău.

În aceeași clipă, alături hurui un motor. Demult auzisem zgomotul motorului, acum însă apărui pe nisip, culcînd lăstărișul, o mașină „Moskvici”. Am recunoscut-o.

— Efectivul regimentului nostru a mai crescut, Borea, spuse Busch. Vor face și dumnealor plajă aici.

Prin ușa din față coborî un bărbat în șort. Și din nou m-a surprins fața lui teșită. Erau chiriașii Evgheniei Augustovna Stankene.

Curînd sări jos din mașină și soția lui.

— Sioma! Cît e de minunat aici! Nu-i nimeni. Aruncă în treacă o privire spre noi și-și întoarse capul.

— Doar ți-am spus, mami. E un loc încîntător. Numai că tu tot smucind așa mașina ai să strici ambreiajul. Vasiliev va refuza să-l repare.

— E un escroc Vasiliev ăsta al tău.

„Mami” scoase din mașină un pled, îl întinse pe nisip și

dispăru din nou în cabină. Scoase niște pachete. „Sioma” se întinse pe pled cu burta-i păroasă în sus și începu să mestece. Mi-am amintit deodată că sosiseră din Radzute. Din nou Radzute. Apărură aici odată cu mine. El se numea Semion. Te pomenești că nu cu „micu” Semion, cel îndrăgostit de Bîstrițkaia, avusese de gînd să vorbească Ișcenko?

După teoria probabilităților, o asemenea coincidență e aproape imposibilă. Numai că, în munca noastră, deseori apare acest „dar dacă...” „Un lucrător de contrainformații este dator să aibă o imaginație bogată” – îi place să repete adeseori lui Șimkus. Dar eu nu aveam deloc date pentru eventualitatea „dar dacă...” Sînt destui care poartă numele de Semion! „Interesant de știut din statistici, oare cîți Semioni or fi la mia de locuitori? Acest Semion însă venise din Radzute. Astfel de Semioni sînt simțitor mai puțini. În orice caz, merita să-l „tatonez”.

— Dogorește cam tare. Mergem în apă? i-am propus lui Heinrich Osipovici.

— Mergem. Se sculă și-și trase chiloții prea lungi, bătrînești.

Noii sosiți se așezaseră mai aproape de apă decît noi. Cînd am ajuns în dreptul lor, am spus cu voce tare:

— Totuși, cine l-o fi ucis pe Ișcenko?

Busch mă privi mirat. Mi-am continuat jocul, avîndu-i în vedere pe cei doi.

— A fost prietenul dumneavoastră. Nu bănuți chiar pe nimeni?

— Pe Surkin.

— Surkin nu putea să facă una ca asta.

Busch își sălta umerii lui bronzăți.

— Cei care cercetează văd mai bine.

Am întors capul.

Bărbatul care se numea Semion se oprise din mestecat și

mă privea din spate. Brusc își mută privirea. S-ar putea să fie o curiozitate explicabilă la auzul cuvîntului „ucis”.

— Bea puțină cafea caldă din termos, se auzi pînă la noi.

Intrarăm în apă.

— Știi, Surkin îmi plăcea și mie foarte mult.

(A spus „îmi plăcea”, și nu „îmi place” – remarcăi mecanic. La timpul trecut.)

— Sîntem vecini, ne cunoaștem de multă vreme. Am trăit pașnic. Are și o soție tare săritoare... Dar l-a ucis el, încheie Busch cu tărie.

— De ce sînteți atît de convins? Doar nu-i glumă, e vorba de o crimă.

— Am dovezi sigure, Borea... Uite ce fum scoate vaporul ăla. Cît cărbune se aruncă în vînt!

Ei, drăcie! Mult o să mai umble cu șoalda? Ar trebui chemat la secția orășenească. Nu. Nu se poate... Am avut impresia că despre Surkin a vorbit sincer. Spunea ceea ce gîndea. Curios. Autorul scrisorii anonime trebuia să știe că asta-i o minciună sfruntată. De unde atunci atîta convingere? Să nu fi scris el anonima? Atunci de ce leagă arestarea lui Surkin de crimă? Gîndește-te, cap, că-ți cumpăr căciulă.

Înotarăm puțin și ieșirăm din apă. Lîngă „Moskvici” m-am oprit din nou, iar Busch și-a continuat drumul spre hainele noastre.

M-am așezat pe vine, observînd că în partea dreaptă a mașinii era o zgîrietură proaspăt vopsită.

— V-am văzut ieri undeva, m-am adresat lui Semion. Aveați în mînă un binoclu. Stați așa... locuiți la o bătrînică... în capătul străzii Prudis, oare cum o cheamă?

— Evghenia Augustovna. Nu-i așa, mami?

Omul nu avea nimic împotrivă să legăm o discuție.

— Așa-i, încuviință femeia. Și mă privi întrebător.

— Asta spun și eu! m-am bucurat. Deci, acolo v-am văzut.

Scuzați-mă că-s atât de nepoliticos – am continuat eu cu o „dezinvoltură simpatică” – sîntem doar la plajă, fără smochinguri. Fără ceremonie. Nu aveți nimic contra? Aici e atîta plictiseală! Mai dăm cîte o carte.

De obicei, oamenii cedează în fața unei asemenea avalanșe de argumente și aprobă orice. „Sioma” se învioră chiar.

— O, dumneata joci preferans?

Și amuți dintr-odată la intervenția soției sale:

— Cărți? Niciun fel de cărți! Nu pot să le sufăr! Am venit aici să ne odihnim, nu să pierdem nopțile și să ne intoxicăm fumînd. Mă privi dușmănos.

— Acum e zi. Iar preferansul ajută grozav să treacă timpul, i-am zîmbit eu.

— Am pierdut aici ceva mărunțiș și de aceea e mami atât de supărată.

— Jucăm fără bani! dădui eu din mîină. Doar așa. Pentru antrenament, să ne treacă vremea. Cred că și soarele îl suportă astfel mai ușor.

— Nu permit! protestă tăios „mami”. Semion, îți interzic cu desăvîrșire să joci cărți. Iar dacă nu bagi în seamă vorbele mele... să știi că plec imediat. Mă urc în mașină și plec.

Ochii lui Semion cătau acum spre rădăcina nasului. Oftă.

— Nu am nici cărți, mărturisii eu. Mă gîndeam, mîine poate... Zău, vă necăjiți degeaba!

— Atunci e perfect! îi dădea înainte femeia.

Privii în lături. Heinrich Osipovici se îndrepta spre niște tufe mai îndepărtate, probabil pentru a-și storce chiloții.

— Aici a mai fost un tovarăș, care nu se despărțea de cărți, am inventat eu. Le purta totdeauna cu el. Se numea Ișcenko, Taras Mihailovici. Îl priveam atent pe „Sioma”. Dar i s-a întîmplat o nenorocire. A fost omorît acum cîteva zile.

— Cine s-o fi făcut? Partenerii de preferans?

Am simțit că devenise atent.

— Nu glumesc. E o enigmă. Detectivii localnici sînt la pămînt.

— În ce împrejurări?

— L-au lovit în cap. Și aleluia.

— Crimă pentru jaf?

— Ei, Doamne! Nici aici nu te poți ascunde de astfel de orori, interveni din nou în discuție doamna.

— Ce tot spui, mami! De ce vorbești astfel? Ce tărășenie... Eu lucrez în avocatură, la Kiev, îmi explică Semion cu blîndețe.

— Iertați-mă, cum vă numiți?

— Loiko, spuse el cu o vagă poticnire în glas.

— Vă întreb, pentru că am și eu un prieten care lucrează acolo.

— Cum îl cheamă? mă întrebă Loiko la rîndul său.

Am spus primul nume ce mi-a venit în minte.

— Nu-l cunosc, clătină el din cap.

— *Man kann doch nicht mit allen Menschen auf der Welt bekannt sein. Und ihre Gattin ist so streng. Und er ist ein geselliger Kerl** am spus făcîndu-i cu ochiul.

— Das stört nicht.[†]

— Dann ist alles in Ordnung.[‡]

— *Mir scheint es auch so*[§], spuse el surîzînd bucuros.

— Ce, cum? Germana? Siomocika vorbește perfect nemțește. Numai că nu-i prea place să arate acest lucru.

— Mami, din nou mă pui într-o situație delicată, se posomorî avocatul. Doar știi că nu-mi place să mă laud.

* Nici nu-i posibil să-i cunoști pe toți oamenii din lume. Aveți o soție foarte severă. Dumneavoastră sînteți un om de anturaj. (germ.)

† Nu-i nimic. (germ.)

‡ Atunci totul e-n regulă. (germ.)

§ Și eu am aceeași impresie. (germ.)

— Sînteți de mult la mare?

— De două săptămîni.

— Se și vede. Ați stat tot timpul aici? Cu toate că aveți mașină? Cred că v-ați mai plimbat?

— Da.

— Dar, în general, cu mașina e multă bătaie de cap. Asta-i diminuează meritele. Probabil că șofați amîndoi?

— Eu mă pricep... Dar mami conduce de mîntuială, rosti Semion cu obidă.

— Pe unde ați fost?

— La Riga, spuse avocatul repede.

„Foarte curios” – m-am gîndit eu. Am început să laud orașul Riga.

— O, e o splendoare acolo... În altă parte n-ați mai fost?

— Nu.

— Se spune că Radzute e o localitate simpatică. Nu-i prea departe de aici. Este centru raional. Nu vă duceți pe acolo?

Acum m-am uitat spre „mami” și am avut impresia că a tresărit. În orice caz privirile li se încrucișară pentru o clipă.

— Nu, nu. Nu vrem să mai plecăm nicăieri. Mai stăm un timp locului.

— Păcat. Intenționam să mă invit în compania dumneavoastră. Se spune că litoralul e mai bun acolo, la Radzute. Mai curat, iar nisipul mai fin.

— Doriți o cafea? mă întrebă femeia. Se vede că nu-i plăcea tema „Radzute”, așa încît izbuti să devină deodată binevoitoare și ospitalieră. O ținem în termos.

Acum totul era așa cum se cuvine, și ea vorbea ca lumea. De ce o fi tresărit?

— Mulțumesc mult. E prea cald pentru cafea fierbinte.

— Asiaticii, printre altele, stau pe o arșiță de patruzeci de grade în halate vătuite și beau apă clocotită. Aceasta îi ajută să suporte temperaturile ridicate, spuse avocatul Semion Loiko.

— Oricum, n-am nici halat vătuit, spusei eu zîmbind. Era timpul să închei discuția, ca să nu întrec măsura. Mă duc la tovarășul meu. S-o fi plictisit, și nu-i frumos din partea mea. Ce faceți astă-seară?

— Ne culcăm devreme, răspunse îndată „mami”. Avem un regim sever.

— Păcat. Mîine veniți din nou aici?

— Venim, venim, spuse avocatul. Dar după tonul lui am înțeles că a doua zi nu vor mai veni.

— Deci ne vedem mîine. Toate cele bune!

Heinrich Osipovici stătea lungit pe nisip, cu fața în jos și se rumenea la soare. M-am întins și eu alături. Am stat așa destul de mult.

— Nostimă pereche. Dumnealui e sub papucul nevastei, zisei eu.

— Îhî, răspunse în doi peri Heinrich Osipovici.

„Interesant – cugetai eu – o fi auzit discuția mea cu Loiko?” Acum soții vorbeau între ei, dar era imposibil să le deslușești spusele. Am avut impresia că se ceartă.

„Probabil, au motivele lor.”

Neliniștea mea creștea. Ca și mai înainte, simțeam că „ținta” sînt eu. Ceva îmi spunea că acțiunea se apropie de deznodămînt.

În secția noastră aceasta se numea „simțul superior al locotenentului-major Varaksin”. Mai precis, spuneau adevăratul meu nume și nu „Varaksin”. „Dar aparatul de fotografiat? Oare am calculat bine tot ce-i cu aparatul?”... începui să mă gîndesc.

Avocatul vorbea nemțește foarte corect. Se numea Semion. Evghenia Augustovna spusese că au sosit din Radzute. „S-au plîns că acolo-i lume multă”, mi-am amintit. Interesant, i-au spus ei singuri bătrînei Stankene despre

Radzute sau „i-a strîns ea cu ușa” cu perspicacitatea ce o caracterizează...

Acum susțin că au fost la Riga. Foarte curios. Bătrîna Stankene nu putea să născocească toate astea...

Acum de abia am observat că soarele e destul de jos. În razele lui oblice, pe deasupra noastră plutea un roi de musculițe. „Pentru prima oară văd musculițe la mare. Cred că întotdeauna sînt purtate de vînt. Iar aici, pădurea e alături.” Heinrich Osipovici dormea. L-am scuturat de umăr.

— A? se ridică el în coate.

Am rîs și l-am amenințat cu degetul.

— Nu prea aveți conștiința curată, Heinrich Osipovici! Vă treziți ca-n timpul alarmelor de luptă.

— Ce? Ah, asta-i... Sînt cam bătrîn, Borea. Uite, m-am încălzit la soare și am adormit. Visam ceva frumos, iar dumneata m-ai apucat de umăr. În felul ăsta, tresare oricine.

— Lăsați justificările pentru miliție, repetai eu dictonul binecunoscut. Cît de curînd se lasă frigul, să mergem în oraș.

— Îhî. La restaurantul „Farul”.

La „Farul”? N-am fost încă pe acolo, merită să-l văd. „Astăzi o să vină și Bistrițkaia”, mi-am amintit. În afară de asta, mi-am dat seama că încă n-am prînzit și deodată am simțit un gol în stomac.

— La „Farul. Fie și „Farul”.

Ne-am îmbrăcat. La despărțire i-am făcut cu mîna perechii Loiko. Dar ei s-au făcut că nu mă văd. După ce ne-am depărtat destul de mult, se auzi zgomotul motorului și în curînd ne depăși „Moskviciul”. „Mami” era la volan și privea încordată drept înainte. Avocatul ședea pe perna din spate.

„Vina o poarta numai scurtul cuvînt «Radzute»”, m-am gîndit eu.

De aceea în drum spre oraș am făcut pe dracu-n patru să-i

telefonez ofițerului de serviciu, Valdmanis lipsea. Am rugat să se facă investigații asupra avocatului din Kiev, pe nume Semion Loiko și înainte de toate să fie verificat la Radzute.

CAPITOLUL XXVII: SEARA

Restaurantul era pustiu. Dejunul pentru abonați se terminase, iar seara – cu muzică și vin, când aerul devine albastru din cauza fumului care-ți înțepă ochii, și când toți vorbesc mai tare ca de obicei – nu începuse încă. Ospătarul se uita la noi ca la un rău de neînălțurat și nu se grăbea să ne servească. Ciupeam alene fărîmițe mici din feliile de pâine albă acoperite cu șervețele.

Busch miroși o floriceică din glastra de pe masă și se ridică.

Numai o clipă – murmură el și dispăru pe ușa care probabil dădea în bucătărie. Îmi plimbam leneș privirile prin salonul gol. În colț stătea Krasuhin. De pălărie și sacoșă nu mai era nici pomeneală. Era pieptănat cu cărare, sobru și atent. Se schimbaseră cu o cămașă de altă culoare. Iată, așadar, ce avea în sacoșă!

Busch se întoarse curînd. În urma lui pășea *maître d'hôtel* îmbrăcat în frac și mestecînd ceva. Își șterse gura cu batista, pe care o scosese din buzunarul din spate al pantalonilor, ridicînd un fald al fracului, apoi se îndreptă de mijloc și luă o ținută marțială. Chemă ospătarul la el. Busch se așeză la masă și tuși satisfăcut.

Maître d'hôtel termină discuția cu ospătarul, îl salută pe

Busch la plecare, iar Heinrich Osipovici îi făcu semn cu mîna, ca unui vechi prieten.

— Văd că sînteți aici un om cu greutate, observai eu.

— Să zicem, spuse Busch cu oarecare emfază.

„De unde are el această pasiune pentru viața de lux”, măntrebam în gînd.

— Ce serviți? se aplecă spre el în grabă ospătarul.

— Pesemne că ești de curînd aici? îl întrebă Heinrich Osipovici cu condescendență.

— Exact. Azi e a doua zi. Mai înainte am lucrat la restaurantul gării.

— Acolo fețele de masă sînt veșnic murdare... Borea – mi se adresă el – eu sînt de părere să dejunăm, dar să nu plecăm de aici. Ne păstrăm locurile și așteptăm seara. O să fie vesel. Ce zici?

M-am gîndit puțin și am acceptat. Busch făcu comanda (se și împrietenise cu ospătarul, pe care începu să-l tutuiască și, în general, se simțea ca la el acasă), apoi se adînci în lectura ziarelor de duminică pe care le cumpărase pe drum.

Interesant, cum se transformă omul sub influența mediului. Desenam mecanic cu furculița pe șervețel, cîntărind în minte datele de care dispuneam.

Întîi: Ișcenko a fost în serviciul poliției orașului Radzute, apoi a nimerit în detașamentul de partizani. Acest lucru și altele le tănuise cu multă grijă. Poate oare să însemne asta că el era „Centaurul”? Nu. Atunci de cine se temea? De „Centaurul” adevărat? „Stop! Cum ați binevoit să vă exprimați, tovarășe locotenent-major? – m-am întrerupt eu. Adevăratul «Centaur»? Iar Ișcenko era cumva «Centaurul» bănuie? Poate că s-a temut toată viața că va fi socotit ca fiind cel autentic...” Aceasta parcă ar semăna a adevăr. „Nu voia să fie la vedere”, mi-am amintit cuvintele Klaudiei Ișcenko.

Mai departe: Ișcenko a rămas nevătămat, în timp ce toți

ceilalți au murit. Înseamnă că el știa despre distrugerea detașamentului, pe cînd ceilalți nu știau. Și pentru acest lucru a plătit cu viața. Mă aflu pe urmele „Centaurului”. „Sau poate el pe urmele mele.”

Pe Voitin îl exclud din cauză. Busch și relațiile lui cu Klaudia Ișcenko? Aici e mai curînd comedie decît tragedie. Ce l-ar fi putut determina să scrie anonimă? Mai bine zis, cine?

Îl cercetai pe Busch cu coada ochiului. Stătea cu nasul în ziarul despăturit. Nu. După calculele mele, niciunul dintre ei nu putea să fie ucigașul. Dar povestea cu aparatul de fotografiat mi-a încurcat totul.

În acest moment răsunară niște zgomote stridente, neplăcute. Am tresărit. Erau muzicanții care-și acordau instrumentele pe estrada rotundă.

— Ehei, taică! Văd că nici tu nu stai bine cu nervii, observă Busch împăturind ziarul.

Ospătarul aduse cele comandate. Mergea aplecat, cu un aer servil.

— Începem?

— Începem.

„Să reiau detaliile”, am hotărît eu. Mai întîi de toate boxul. Mai exact – cele două boxuri; oare le-a avut în vedere autorul scrisorii anonime atunci cînd îl învinuia pe Surkin? Dacă-i așa, el e ucigașul. Pe hîrtie nu sînt amprente. Deci, dacă Busch este autorul, el nu va spune nimic, deoarece a căutat prea stăruitor să îndepărteze de la persoana lui orice eventuală bănuială a anchetatorului. Dar dacă nu-i Busch autorul, nu va avea nici ce spune. În ambele cazuri, interogatoriul nu ne va oferi nimic. „Poate că totuși ne va oferi.”

— Nu bei bere? m-a întrebat Busch. E o bere minunată.

— Nu-mi place.

Dacă Taras Mihailovici Ișcenko ar fi fost mai hotărît și n-

ar fi rupt foița de hîrtie, totul s-ar fi rînduit altfel. În seara aceea a cîntărit: ce e mai groaznic: adevărul sau „Centaurul”. Și a greșit. Pentru această greșeală a plătit cu prețul cel mai scump. Iar „Centaurul” s-a dat din nou la fund și stă chitic. Mănîncă, bea, doarme. Dacă are chef, se duce și la film. Și-i capabil să omoare pe oricine l-ar împiedica să facă toate astea.

— Bună ciorbă mai fac ăștia, rosti Busch. Șeful de aici, Piotr Konstantinovici, a fost bucătar pe un vas amiral. Gătea pentru amirali. Are școală!

— Amiralii se pricep la ciorbe, încuviințai eu, distrat.

Ultimele raze oblice ale soarelui băteau drept în ochii mei. Mi-am mutat scaunul într-o parte și l-am zărit în colțul întunecos al sălii pe năsosul și negriciosul șef al miliției judiciare, căpitanul Siparis, care nu semăna deloc a lituanian. Îl țineam minte de la interogatoriul lui Busch; îl văzusem prin fereastră. (Busch îl observă imediat și se întoarce.) Stătea sub un palmier, cu o mină plictisită, rezemîndu-și capul pe mîna în care ținea o țigară aprinsă.

Să fi trecut întîmplător pe aici? Mi-am rotit privirea prin sală. La cîteva mese mai încolo de căpitan, aproape de estradă, se instalase tînărul pe care-l cunoșteam. Ieri purtase ochelari de culoare închisă, învîrtind întruna o cheie pe lăntșor. „Bișnițar” localnic. Spre el, traversînd sala, tocmai se îndrepta Puhalski. Se pare că Nikolai Gavrilovici devenise cam neprevăzător.

— Vecinul meu, l-am arătat cu capul pe Puhalski.

— A, Nikolai Gavrilovici! spuse Busch, privindu-l.

— Vă cunoașteți?

— A venit din Saratov la fabrica noastră și întîmplător a fost musafirul meu. Un om priceput și descurcăreț.

Acoperindu-mi fața cu mîna urmăream cu atenție masa lui Puhalski. După felul în care acesta discuta cu tînărul, se vedea că sînt în ceartă. „Iată pentru ce-mi propunea ieri să duc

geamantanul – m-am gîndit. Oare nu se teme cumva Puhalski de tovarășul său? Poate că din acest motiv m-a rugat aseară să încui ușa camerei...”

— În ce sens?

— În toate sensurile. Știe să trăiască, șmecherul!

— El, printre altele, e foarte amărît din cauza lui Ișcenko.

— Cine? Nikolai Gavrilovici? Au băut la mine și apoi s-au contrazis pe tema ocupației. Au discutat și s-au ciondănit! Răposatului Taras Mihailovici i se înroșiseră ochii. Lămureau nu știu ce în legătură cu poliția.

— De unde știe Nikolai Gavrilovici despre poliție? Pare prea tînăr.

— A trăit undeva prin aceste locuri, după cîte am înțeles. În timpul războiului. Așa că a gustat din toate fericirile.

— Dar Ișcenko?

— Nu știu! Poți să-l întrebi pe Nikolai Gavrilovici, dacă te interesează.

— Am întrebat doar așa.

Un nou detaliu. Cum să-l interpretez?

Se aprinseră candelabrele și deodată răsună muzica. Sala deveni imediat mai spațioasă parcă. M-am întors din nou. Numărul mușteriilor crescuse vizibil. Nu departe de noi se instalase Bistrițkaia. Îmi făcea semne din cap. Alături stătea Semion. Le-am făcut cu mîna în semn de salut.

— Comandați-vă un coniac, Heinrich Osipovici, l-am îndemnat eu pe Busch. Să nu se termine. Uitați-vă cîtă lume a năvălit.

— Ein secund.*

— Mă întorc imediat.

Am trecut pe lîngă masa căpitanului. Desigur că mă cunoștea din fotografie. M-a văzut, dar n-a schițat nicio

* Un moment. (germ.)

mişcare. Am ieșit în vestibulul ornat cu palmieri cu trunchiurile păroase – în acest oraș, palmierii erau în general la loc de cinste. Mi-am aprins țigara și am așteptat puțin. Căpitanul nu apărea. Așadar, nu avea nevoie de mine. M-am întors în sală. Orchestra începuse să cînte un tango și perechile își făceau loc printre mese spre estradă. De aceea am străbătut repede distanta ce mă despărțea de masa Bistrițkăi și m-am înclinat ceremonios în fața ei.

— Raicika, dansăm? Îmi permiți, Semion?

La început dansarăm în margine, iar mai apoi ne-am strecurat în mijlocul mulțimii.

— Cu cine ești la masă? întrebă Bistrițkaia curioasă.

— Cu un oarecare Busch, Heinrich Osipovici. Ți place?

— Uf, e hodorog! Și-apoi l-am mai văzut cîndva – venea la Ișcenko. Îmi place cum mă conduci.

— Mulțumesc.

— Nu, vorbesc serios.

Se simțea că băuse. Înainte de a veni la restaurant băuse, pentru că aici sosise nu demult. De aceea m-am și hotărît.

— Raicika, mor de plictiseală. Completez fel și fel de formulare, scriu cereri peste cereri. Aștept ieșirea în larg. Voi reuși negreșit ceea ce-mi doresc. Dar trebuie să mă înarmez cu răbdare. Acum stau în pat diminețile pînă la unsprezece. După aceea hoinăresc prin oraș. Mi-e urît. Mă frămîntă mereu o problemă: Cine l-a ucis pe Ișcenko? Pentru ce? Dorm pe patul lui – coincidență întîmplătoare. Vreau să descurc această treabă. Hai s-o facem împreună... Ce zici, Ilaicika?

Am luat-o direct.

— Și ce legătură am eu? încercă fata o slabă împotrivire.

— Raia, mă crezi?

Mă privi lung, semnificativ și-și plecă genele. Băuse peste măsură. După mine, nici nu înțelesese tot ce-i vorbisem.

— Te cred.

„Ia te uită!” mi-am spus eu.

— E vorba de altceva, Raia. Dumneata știi ceva.

Povestește-mi. Marinarul care stă în cameră cu mine a spus că Ișcenko a scris în ajunul morții ceva. Pe urmă a rupt biletul și l-a aruncat. Mi se pare că-l urmărea cineva. Se temea, înțelegeți? A vrut să anunțe unde trebuie și... l-au omorât.

— E drept că se temea, spuse încet Bîstrițkaia.

Dansul s-a terminat. Vai, cât de repede!

S-o scot în stradă? Discuția devine serioasă. Nu, nu se poate. Schimbarea de decor ar putea să-i strice dispoziția. Nu am voie să-i dau nicio clipă de răgaz. „Mereu înainte.”

— Așteaptă! Acum vor începe din nou să cînte.

„Numai de n-ar face orchestra pauză”, mă gîndeam nerăbdător. Aproape că am hipnotizat-o, atît de mult voiam ca Raia să mărturisească acum totul. Riscam multe, dar se părea că totul decurge normal.

— Nu crezi că Sioma o să fie gelos? întrebă ea închizînd șiret pleoapele.

S-o ia dracul cu cochetăria ei!

— Are să mă ierte. De ce se temea Ișcenko, Raicika?

— Nu știu... M-a rugat... Tăcu. Muzica ne lovi din nou în timpane. Începu trompeta.

— Ei!

— Eram cu un ziarist din Leningrad. Mă sărutase pe bulevard. Ișcenko a văzut. Îl cunoștea și pe Semion, deseori intrau în vorbă cînd Semion venea la mine la serviciu. Vorbea cu el atît de binevoitor! Iar Sioma e un ușier... Și Ișcenko m-a amenințat că are să-i spună lui Sioma totul, dacă nu-i voi îndeplini dorința. Era un om foarte josnic, iar eu cu Sioma mă port frumos; e drept că mai mult așa... ca o mamă; ce mai, iar el e gelos pe toată lumea, înțelegeți! Nu voiam să iasă scandal. Numai să nu-i spui nimic, îmi promiți?

— Promit.

— Nici nu știu de ce-ți povestesc toate astea. În jurul nostru se îmbulzeau perechile de dansatori. Mă aplecam spre fața fetei și părul ei îmi gîdila obrazul. Vorbea șoptit:

— Dorința lui era foarte curioasă... M-a căutat pe plajă și mi-a spus că are nevoie să merg în spatele lui. Cît mai aproape, dar nu în rînd cu dînsul. Mi-a explicat că trebuie să se întîlnească cu un individ. Și eu să stau pe aproape. La vedere. Iar dacă vor merge undeva, să-i urmez.

„Oare-i chiar atît de simplu totul? mă gîndeam. Și se va lămuri pe de-a-ntregul imediat!”

— Cum ți-a explicat toate astea?

— Mi-a spus că omul acela îi datorează bani. O sumă mare. Și nu vrea să-i restituie. Că poate sări la bătaie, iar eu să fiu martor. Tare nu mă trăgea inima să merg, dar el... Într-un cuvînt, ceea ce ți-am spus...

„Nu, nu-i deloc simplu, m-am gîndit. Ișcenko și-a păstrat taina, ca lumina ochilor.”

— Cum a fost mai departe?

— Am plecat. Se grăbea și se uita mereu la ceas, cred că întîrziase. De abia puteam să mă țin după el. Așa trecurăm prin centru.

— Mai departe.

— Mai departe, asta-i tot. Lîngă gang m-a oprit Sioma... venea din partea opusă. M-a întrebă încotro mă grăbesc. I-am spus: „Nu-i treaba ta.” Începu să mă descoasă de ce am o figură atît de răvășită. Nu voiam deloc să meargă cu mine. L-am repezit în mod grosolan, dar el nu se lăsă. Și n-am mai cotit pe gang, după Ișcenko; mă gîndeam că s-a oprit în curte și mă așteaptă... Și asta-i tot.

— Ai stat cu Semion lîngă gang?

— Da.

— A mai intrat cineva acolo după Ișcenko?

— După vreo jumătate de minut. Un bărbat.

„Surkin”, mi-am zis eu.

— L-ai recunoaște?

— Da. Avea o mînă beteagă, o ținea departe de corp.

„E Surkin! Și totul se potrivește de minune cu cele declarate de el.”

— N-a mai trecut nimeni pe lîngă voi?

— Nu. Eu urmăream în mod mecanic. Numai ăsta cu mîna beteagă a trecut.

„Totul este întocmai, criminalul a venit din față”, îmi spuneam eu.

— N-ați mai intrat în gang?

— Nu.

— Unde fusese fixată întîlnirea?

— În piață. În stația de autobuze interurbane. Mai tîrziu m-am dus acolo pe ocolite, pe stradă, pentru că Sioma nu m-a lăsat să plec, dar Ișcenko nu era acolo.

Iată unde era greșeala din calculele mele. Nu în gang, ci în piață. Deci, criminalul l-a întîlnit în drum spre locul de întîlnire.

Mai apărea o variantă: Ișcenko mergea la întîlnire, dar nu cu „Centaurul”, iar „Centaurul” a împiedicat-o, pentru că de această întîlnire depindea soarta lui. De unde putea să știe despre întîlnire? Da, și judecînd după toate, Ișcenko se temea anume de omul la care mergea. Apoi mi-am amintit că în ultimele zile Cerkez aducea autobuzul cu cîteva minute mai devreme decît era prevăzut în orar. Dacă el este „Centaurul” și trebuia să-l intercepteze pe Ișcenko în drum spre stație, totul coincide. „Dar scamatoria cu aparatul de fotografiat nu putea s-o facă el, mi-am zis. Eroare.” Apoi așa, fără nicio legătură cu cele anterioare, îmi licări un gînd: „Surkin colecționa decorații militare, căști și alte nimicuri. El putea avea două boxuri identice.”

Și iarăși mă loveam de aparatul de fotografiat. „Gata – gândii cu năduf – destul m-am jucat de-a «ghicitul»! Am nevoie de fapte. Fapte!”

— Prin gang e mai aproape? am întrebat.

— Îhî. Toți locatarii trec pe acolo, venind din această parte a orașului. Am observat că vilegiaturiștii merg pe ocolite prin oraș. Puțini știu. E o curte lungă, ca o ulicioară, apoi poarta – și deodată se face un cot; străinii cred că-i o intrare înfundată.

— Înțeleg, Raicika. Și de ce nu ai anunțat miliția?

— Dar nu știu nimic sigur. Nu l-am văzut pe omul acela. Mi-e și frică, și așa mă privesc toți chiorîș... Au să se agațe de mine și am să fiu nevoită să le povestesc totul și despre ziarist. O să afle și Sioma. Și nu vreau.

Ce toantă! Îi e teamă. Doar cunoaște nu din auzite cum lucrează miliția: e totuși la hotel.

— Înțelege, Raicika, criminalul se plimbă în libertate. Depoziția ta poate ajuta ancheta.

— Cum?

— Nu știu. Acolo însă se vor descurca... Printre altele, aveți niște interpreți de jaz excepționali în acest restaurant. Am dansat deja patru dansuri fără să observăm.

— Ai obosit?

— De unde! Dar Semion a rămas singur și se plictisește.

— Să mergem, spuse fata fără chef.

Semion stătea posomorît și fuma țigară după țigară. Se străduia să nu mă privească.

— Nu te supăra, Semion! Parcă ne-am înțeles că eu nu intru în acest joc.

— Poate vii la masa noastră? îmi propuse el, hotărîndu-se să fie bărbat.

— Mulțumesc, mă întorc la Busch al meu.

Busch ținea în mîna păhărelul.

— Drăguță fetiță, spuse el. Cea cu care ai dansat.

— Cu soiurile rele nu mă încurc.

Și imediat m-am gândit: „De ce a spus Buchs *ein secund* când i-am propus să-și comande coniac? Parcă nu cunoaște limba germană... După cum se vede, am devenit prea bănuitor. Expresia e destul de răspîdită.”

— Îmi faci cunoștință?

Am observat că începuse a doua sticlă, prima se golise. Oho! A treia cosmică.

— E însoțită.

„Așa, vasăzică, mă gîndeam. Toți aceștia pot fi scoși din cauză. Nu ai de ce să fixezi o întâlnire cu un vecin de cameră. Și Busch de asemenea. A spus adevărul în legătură cu data de trei.”

— În sănătatea dumitale! spuse Heinrich Osipovici.

— Noroc!

Să-i scot din cauză? Dar aparatul de fotografiat?

CAPITOLUL XXVIII: SCRISOAREA LUI VOITIN

Heinrich Osipovici a rămas la restaurant. Și Puhalski se afla acolo cu „bișnițarul” său când am plecat. În stradă era întuneric. Și parcă înadins felinarele împrăștiu o lumină palidă. Pe Krasuhin nu l-am văzut, știam însă că mă secondează de la distanță. Mă plimbam prin oraș. Mă așezam pe bănci, stăteam mult timp în fața vitrinelor luminate. Nu eram urmărit.

În vreme ce poposeam în fața vitrinei unei ceasornicării (înăuntru ardea lumina, de-a lungul pereților erau înșirate ceasornice de diferite tipuri, cu rame de un stat, de om, în care se mișcau pendule metalice, strălucind la lumina becurilor din tavan: ceasul își trăia viața sa mecanică în absența omului și asta-mi producea o stare depresivă), iar sublocotenentul stătea în umbra deasă a copacilor (l-am zărit cu coada ochiului), în același moment, dintr-o stradă ieși un tânăr și veni spre mine:

— N-ai o țigară?

— Ba da.

Am scos pachetul. Cu degetele ce păreau să nu-i mai dea ascultare, scoase din el o țigară.

— Unde-i vacă ar trebui să fie și doniță.

— Prin „doniță” înțelegi chibriturile?

— Îhî! Vorbești frumos.

— O deprindere din școală.

Încordat ca un arc, stăteam întors pe jumătate spre el și continuam să privesc la vitrina ceasornicăriei.

— Vrei să dai lovitura?

— Ce?

— Nimic... Vezi că chem miliția. La noi vine repede.

Am pufnit în râs, dar ca și mai înainte eram gata să-i surprind orice mișcare. Aprinse țigara și-mi restitui chibriturile. Apoi plecă împleticindu-se în drumul lui. Uf!

Lîngă hotel am luat un pahar cu sifon de la automat.

— Nu cumva aveți o monedă de trei copeici? l-am acostat eu pe sublocotenent, oprit nu prea departe. Am numai de-o copeică și aș vrea să beau cu sirop.

Krasuhin se apropie.

— Du-te la culcare, i-am spus încet, alegînd monedele din palma lui. Astăzi nu va mai fi nimic.

— Dar la hotel?

— Acolo n-am de ce să mă tem. Poți pleca.

Înainte de a intra, m-am întors: Krasuhin stătea lîngă automat, petrecîndu-mă cu privirea. Am traversat vestibulul și am început să urc scările la etajul întâi. Oglinzile de pe coridor aveau ape adînci și tainice.

În coridorul pustiu, cufundat în semiîntuneric, în dreptul scîndurilor, am scăpat batista; mi-am aprins țigara și m-am aplecat s-o caut, luminînd cu chibritul. Aparatul de fotografiat dispăruse. Am mișcat scîndura. Locul era gol.

„Ce fel de scamatorie mai e și asta? «Smena» al meu apare și dispare, după toane. Mai precis, la dorința cuiva”. Mi-am scuturat batista cu grijă, am vîrît-o în buzunar și am pornit-o pe coridor spre măsuta recepționerei.

De pe canapeaua de piele, s-a ridicat în întîmpinarea mea

femeia de serviciu. „O cheamă Marta”, mi-am amintit. Ținea în mîna un obiect înfășurat în ziar.

— Pot să vă rețin un minut?

— Și zece, tușă Marta.

— Nu. Vă rog să mergem mai încolo.

Se întoarse spre recepționeră, care ațipise la birou cu capul pe mîini.

— Bine.

Femeia îmi tot îndesa pachetul în mînă.

— Luați-l!

— Nu înțeleg.

Fața i se acoperi de pete stacojii, vizibile chiar în semiobscuritatea coridorului.

— A făcut-o Pașka al meu, nemernicul!... Nu am cu cine să-l las acasă, toată ziua bate străzile. Mereu l-am învățat, să nu îndrăznești să iei vreun lucru de la pasageri...

Mi-am amintit de băiatul ce se juca pe treptele scării cu soldații de plumb.

„Doamne, ce măgar sînt! mă gîndii. Ce măgar disperat, lăptos și urecheat! De ce nu am luat în considerație faptul că tocul de piele al aparatului era desfăcut? Desigur, Paska s-a jucat pe ascuns cu el, apoi l-a pus sub scînduri.”

— Am făcut curățenie în camera dumneavoastră, iar cînd am ieșit cu gunoiul, el... s-a băgat sub pat și l-a scos din geamantan. Vă rog să mă iertați! L-a ascuns sub scînduri, pe coridor. Seara, cînd am venit acasă, mi-a mărturisit tot. Venii aici în fugă, gîfiam, cînd mă uit: stă întreg, întreguț. Slavă Domnului! Vai, ce m-am bucurat!... I-am tras o urecheală zdravănă nemernicului. În grabă, dar i-am dat-o... A zărit curelușa ce atîrna din geamantan și a tras de ea. De obicei, nu încuiați geamantanul?

— Nu.

— Vasăzică, nu minte. Parcă mi-e mai ușor... E încă mic, nu-și dă seama ce face. Vă rog să nu vă supărați!

— Nu mă supăr, tușă Marta. De acum am să-mi încui geamantanul, iar dumneata să nu-l mai bați pe băiat.

— L-am scărmanat în lege! Și am să-i mai dau eu lui! Trebuie să-l fac să înțeleagă, să țină minte, că altfel, o ia razna. Auzi, ce șmecher, nici n-am observat măcar, l-a luat repede – și sub cămașă cu el. Pe urmă încet, încetișor a întins-o... Numai că vă rog foarte mult, chiar vă implor, nu reclamați! La noi e foarte strict în această privință, iar eu n-am pus niciodată mâna pe nimic.

— Nu te neliniști, te rog tușă Marta. Totul rămîne între noi.

Am urcat la etajul al doilea.

Așadar, toate au revenit la locul lor. Ce prost am fost! Dar să nu arăt toate astea în raport nu aveam dreptul... „Fii bărbat, locotenentule-major, mi-am spus. Și ia aminte că misticismul și spiritismul sînt o minciună. Pur și simplu există unii locotenenți-majori deștepți și alții nătărăi.”

Nu aveam niciun chef să mai cobor, se făcuse tîrziu, coridorul era pustiu și de aceea m-am dus în capătul întunecos al lui, m-am așezat pe canapeaua de piele lîngă telefon și am format numărul. „Puhalski e speculant – mă gîndeam eu indispus cum eram. Poate chiar traficant de valută. Mai mult ca sigur că atunci avea valută în ziar. Naiba să-l ia. Trebuie să rup firele de prisos. De Puhalski n-are decît să se ocupe Siparis. Ișcenko i-a luat nu știu de ce haina, iar Puhalski, cînd a fost dus pentru a recunoaște cadavrul, s-a pierdut de tot. L-a speriat întrebarea: de ce haina dumitale a ajuns la victimă? Se ferea să atragă atenția asupra sa. Nu știu nimic, n-am fost, n-am văzut, nici pe-acolo n-am trecut. Nu a calculat că suspect va părea tocmai faptul că nu și-a recunoscut haina. Doar era de așteptat

ca ancheta să scoată mai devreme sau mai târziu la iveală că haina purtată de Ișcenko nu era pe măsura lui. Puhalski a înțeles aceasta cu mare întârziere. Totul s-a petrecut așa. Și nicidecum altfel – încercam eu să mă conving. Iar Busch nu e nici cîine, nici ogar. Ajunge cît m-am jucat de-a v-ați ascunselea...”

„Alo – mi-a răspuns vocea obosită a ofițerului de serviciu.

„Treceți-l pe Puhalski lui Siparis – am spus punînd pavază palma la receptor. Tot se ține de coada lui. Mîine dimineată luați-l pe Busch și interogați-l cu privire la anonimă. Ce știe despre asta? Scoateți de la el detalii, poate vor ajuta la ceva. Luați-i un angajament de nedivulgare. Întrerupeți urmărirea mea. Povestea cu aparatul de fotografiat este nulă. Asta-i tot. Noapte bună.”

Am pornit încet spre cameră.

L-am găsit doar pe Voitin, care scria ceva. Becul cu abajur de tablă vopsită arunca un cerc de lumină pe masă, iar umbra lui Voitin se proiecta pe perete. Tresări cînd am deschis ușa: uneori e bine să intri pe neașteptate. Acoperi foaia de hîrtie cu cotul. „Probabil așa scrisese și Ișcenko biletul său... m-am gîndit fără să vreau. După aceea a fost ucis...”

— Salut sportiv!

— Te-ai săturat de plimbare? mă întrebă Voitin părintește.

— Exact. Acum, cu voia dumneavoastră, mă pregătesc de somn. Pînă dimineată, cu aprobarea dumneavoastră.

— Ești liber, studentule. Nu știi la ce oră se ridică dimineată scrisorile din cutia poștală?

— Pe la șapte. De ce?

Socoti ceva în gînd, mișcîndu-și buzele.

— Dezvăț-te să tot întrebî „de ce”! Am vrut și eu să știu!

— Cum dorește Excelența Voastră. Dacă însă vreți să fie luată dis-de-dimineată, puneți plicul acum.

— Nu.

M-am așezat pe pat. Voitin a vîrît hîrtia în plic, și l-a lipit. A scris adresa. O adresă cam scurtă.

— N-ai observat, camera de păstrare mai e deschisă?

— Este. Acolo vă țineți bijuteriile de familie?

— Acolo, studentule.

Ieși, ținînd plicul în mînă. Se întoarse după cîteva minute fără plic. Cutia poștală era în stradă, chiar la intrarea în hotel. Voitin nu a ieșit din clădire – m-am uitat pe fereastră. Era îmbrăcat în pijama. Deci, a lăsat plicul la camera de păstrare. În geamantan. Scrisoarea era a lui?... Mi-am amintit de cheia pe care am găsit-o în stația de autobuze.

— Am organizat un birou de obiecte găsite, l-am anunțat. Sub firma „Varaksin și fiii”.

— Ei și ce?

— Constat cu regret că acest lucru nu vă interesează. N-ați pierdut nimic?

— Nu! mi-o reteză Voitin.

— Dar asta? Am desfăcut palma.

— Unde ai găsit-o? mă întrebă el neliniștit. Habar n-am avut că am pierdut-o.

— Poate nu-i a dumneavoastră?

— Alta la fel nu mai există, rosti el și-mi luă cheia.

— Era lîngă scara autobuzului ce sosise de la Radzute.

— Așa-a? Voitin mă privi iscoditor.

— Radzute e un oraș frumos? l-am întrebat eu cu candoare.

— E greu să te suporte omul în doze mari, studentule. Cheia am s-o pun bine. Mulțumesc. Îți mulțumesc mult. Mi-ar fi părut tare rău s-o fi pierdut: am purtat-o tot războiul cu mine. Visam la ziua cînd o să mă-ntorc acasă și o să descui ușa cu ea. De mii de ori am visat la clipa aceea. Hei! – scrișni el din dinți – și în spital a stat în noptieră, în preajma mea... Mulțumesc!

— N-aveți pentru ce. Păcat că nu mi-ați spus că vreți să vă duceți la Radzute. Aș fi mers și eu.

Tăcu.

— Se spune că bisericile catolice de acolo sînt foarte frumoase!

— Nu sînt specialist, spuse Voitîn sec. Hai să ne culcăm, Boris... care ți-e numele după tată?

— Andreevici.

— Atunci, dormi, Boris Andreevici. Dormi. Și lasă-mă în pace.

— Nu vreți să facem un șah?

— Nu.

Dar nu putu să doarmă multă vreme: Îl auzeam cum se zvîrcolește în pat. Fumam pe întuneric și, trăgînd fumul în piept, mă uitam la vîrful aprins al țigării, care se înfășură repede în scrum.

„La fel e și cu adevărul, tovarășe Varaksin, mi-am spus. Un foc mocnit, sub spuză... De ce a fost Voitîn la Radzute? De ce se încăpățînează să nu spună nimic despre asta? Ce-o fi scris în scrisoare? Și ce-l leagă de Radzute pe Loiko, avocatul din Kiev? Pe Semion Loiko?...”

CAPITOLUL XXIX: „AM SCOS-O LA VOPSEA...”

Cînd m-am trezit, Voitin era deja îmbrăcat.
— Nu puteți dormi? l-am întrebat, lăsînd picioarele pe dușumea.

— Sînt o pasăre matinală, studentule.

— Obicei marinăresc?

— Întocmai.

Marinar pe uscat.

— Ascultați, v-ați adresat instanței superioare?

— În ce privință?

— Cînd v-au concediat.

— Cum să nu! Am spart călimara de pe biroul șefului.

— Și rezultatul?

— Șeful mi-a spus că astfel de probleme se rezolvă de către serviciul de cadre. Că el are încredere în oamenii săi. Și personal consideră că un marinar trebuie să aibă nervii tari, iar spargerea călimării în cabinetul șefului este un act de indisciplină.

— E sever tipul!

— Mai e vorbă!

— Acum trebuie să lucrați pe uscat? În port?

— Trebuie... Mi-am luat lichidarea.

Atunci am observat că e cam agitat, scuturat parcă de friguri. Să fi avut timp să se îmbete? N-aș crede.

— Nu prea arătați bine.

— Aha! dădu el din cap.

— Nu, vorbesc serios. Sînteți cam palid.

— Drept cine mă ieși, că doar nu-s domnișoară?

S-a trezit și Puhalski. Nici nu s-a uitat la mine. Când Voitin l-a întrebat cum a dormit, mormăi drept răspuns ceva de neînțeles. Luă prosopul de pe tăblia patului și ieși.

— Generalul nostru nu-i în apele lui, observă Voitin. S-a sculat cu dosu-n sus.

— De ce general?

— Se ține țațoș, merge cu burta-nainte... Dă impresia că azi nici n-are de gînd să-și facă înviorarea. Ceva nemaipomenit.

— Astăzi e luni – zi grea.

„Toată lumea e parcă întoarsă pe dos azi” îmi spusei în gînd. Era ora nouă, o zăpușeală începuse să pătrundă înăuntru prin fereastra deschisă. Ziua promitea să fie extrem de călduroasă. Am așteptat pînă s-a întors Puhalski de la toaletă, apoi am plecat să fac un duș rece. Mi-am pus o cămașă curată, am coborît în vestibul și am ieșit în stradă.

Pînă la întîlnirea cu agentul de legătură mai erau treizeci și cinci de minute. Am intrat în cabina telefonică și am sunat. A răspuns Valdmanis. A ridicat imediat receptorul, de parcă ar fi așteptat telefonul meu.

„Aveți ceva nou?” am întrebat.

„Da” – spuse el.

Și m-a anunțat că în urma verificării pe care-l rugasem s-o facă, au dat de „Centaur”. Acesta se afla acum sub supraveghere.

„Am scos-o la vopsea, cum spun «clienții» lui Siparis, răsună în receptor vocea bucuroasă a șefului secției

orășenești. Ai avut dreptate. Nu am luat în serios această linie, iar dumneata ai calculat exact. La mare precizie...”

M-am rezemat cu umărul de peretele cabinei.

„S-a lămurit de mult totul?”

„Acum o oră.”

„Ați verificat încălțăminte?”

„De dimineață, când a ieșit din casă. Am «aranjat» o băltoacă lângă butoiul cu cvas. El a călcat în ea.

„Pe pământul umed de lângă toneta de gunoi a fost depistată la timpul său o urmă clară. Era sub cadavrul lui Ișcenko, de aceea nu s-a șters. Urma putea fi făcută numai de criminal, în timp ce căra cadavrul, nimănui nu i-ar trece prin cap să intre după tonetă fără nicio treabă, era urma unui om în toată puterea cuvîntului. La începutul anchetei s-a verificat încălțăminte tuturor suspecților, dar nu s-a ajuns la niciun rezultat...”

„A coincis cu mulajul?”

„Da.”

„E-n regulă, am spus. Grozav.”

„Ai primit o comunicare din partea comitetului republican. Larionov, judecînd după toate, a desfășurat o muncă intensă. Se străduia să lămurească dacă nu cumva «Centaurul» are și acum legături cu vreo rețea străină de spionaj.”

„Și?”

„Se pare că nu are”

„Prin urmare, azi îl umflăm.”

Am discutat apoi detaliile.

„La unsprezece sosește mașina” – preciză Valdmanis.

Am spus că vin la secție la zece și jumătate. Secția se afla la un pas, iar de acolo vom merge pe jos. Apoi am agățat receptorul.

„Așa, mi-am zis. Așa-a, senior Varaksin.”

Am început să fluier. Îmi venea să strig cât mă ținea gura, să merg în mâini pe trotuar, sau să fac o altă trăsnaie. „Ține-ți firea, locotenentule-major, căutai să mă potolesc. Mai calm. Asta-i din cauza nervilor. Acuși îți va trece.”

M-am înapoiat la hotel și abia am reușit să evit întâlnirea cu Ivan Sergheevici. Văzîndu-l, m-am pitit după o coloană. Nu mai semăna deloc cu un iuncher mustăcios, proprietar de hotel, cum mi-l imaginasem în ziua sosirii. Am început să urc scara și, ajungînd în dreptul oglinzii, am făcut o mină ce voia să-l imite pe iuncher. „N-a scăpat, gîndeam printre altele. Nu ne-a scăpat, ticălosul. Și nici nu putea să scape. Curioasă poreclă i-au dat: «Centaurul». Jumătate om – jumătate cal.”

Pe coridor m-am întîlnit nas în nas cu Puhalski. Se dădu la o parte în tăcere. Am intrat în cameră și m-am așezat pe pervaz. Jos, pe asfalt, la intrarea hotelului zburătăceau niște porumbei. Cînd a ieșit Puhalski s-au împrăștiat care încotro. Iar un bărbat cu șapcă gri, trasă pe ochi (stătuse pe o bancă pe bulevard), se ridică și porni în urma lui Puhalski.

„Ajunge cât te-ai îndeletnicit cu fel de fel de treburi necurate, cetățene Puhalski! gîndii. Ce-i mult, nu-i bun.”

— Dă-mi ziarul, să mă uit prin el, mă rugă Voitin. Stătea culcat, cu picioarele încălțate, rezemate de spătarul scaunului.

— Poftim.

— Ascultă... spuse el și tăcu încurcat.

— Ce-i?

— Nu-i nimic.

Nu știi de ce, dar astăzi mi se păru din nou cam schimbat: parcă avea frisoane. Ochii îi străluceau ca de febră.

— Mergeți la masă?

— Nu. N-am chef. Nu mi-e foame. Dacă mi-ar fi fost, aș fi mers.

— De unde nu-i, nici Dumnezeu nu cere.

Am coborît din nou și am pornit-o pe bulevard. Aceasta

era acum lucrul cel mai greu – să trag de timp pînă la ora unsprezece. Pe partea cealaltă am zărit o librărie – era deschisă – și am intrat. Îmi place să scotocesc prin cărți. „Semeni cu Karl Marx”, mă ironizează Tamara, din cauza acestui obicei. În magazin domnea o lumină semiobscură; de la cărțile noi, mirosea a clei și a cerneală tipografică. Pe teighea se aflau cartea lui Kataev *Ușita de fier din perete*, ultimul roman al lui Baklanov, un volum de versuri de A. Imermanis. Toate acestea le aveam deja acasă, în bibliotecă. Am luat culegerea de povestiri de Lev Tolstoi: acolo erau incluse *Holstomer* și *Părintele Serghi*.

În cafenea, așteptînd comanda, am răsfoit cartea. Întotdeauna mă impresiona la culme în „*Serghi*” pasajul în care fostului ofițer, chipeș și strălucitor odinioară, ajuns cerșetor bătrîn și chel, trecătorii îi dau pomană. Vorbesc între ei franțuzește despre el – omul înțelege totul și face cel mai simplu lucru: primește dania de douăzeci de copeici. Toată viața s-a luptat cu trufia-i proprie. Toată viața s-a amăgit. Iar acum nu numai c-a înțeles totul, dar a și devenit alt om.

„Dar și Voitin e mîndru, îmi trecu prin minte nu știu de ce. Foarte mîndru...”

Întorcîndu-mă la hotel, am urcat la primul etaj. Astăzi era de serviciu Bistrițkaia. Văzîndu-mă, s-a intimidat puțin:

— Salut, Raicika! am spus așezîndu-mă pe canapeaua de lîngă birou. Ți-am adus un cadou.

— Mie? Ah, mulțumesc! Ce anume?

— Iată. I-am întins volumul de povestiri.

— Mulțumesc mult, rosti ca cu nesiguranță în glas.

— Nu acum, îmi vei spune mulțumesc după ce-o citești.

— O citesc neapărat. Cum stai cu cercetările, tovarășe detectiv?

Hm!

— În privința lui Ișcenko? am întrebat.

— Da.

— Am răstălmăcit declarația dumată, tovarășa Bistrițkaia.

— Și?

— Nu pot înțelege nimic.

— Poate că respectivul l-a omorât ca să scape de datorie?

— S-ar putea. Iar cu Semion trebuie să te porți cinstit. Am impresia că te iubește foarte mult.

— Da? spuse ea potrivitându-și cîrlionțul de pe frunte.

— Întocmai.

— Dar e atît de plictisitor. Stă și tace tot timpul.

— Eh, Raicika! Derbedei o să-ți vină de hac.

— N-o să le meargă. Sînt șmecheră.

Astăzi avea altă dispoziție decît aseară. Oh, femeile, femeile!

— Să dea Dumnezeu!

— Acum ai vorbit la fel ca Ișcenko. Printre altele, după părerea mea, credea foarte mult în Dumnezeu.

— De unde ai dedus asta? am întrebat.

Pentru anchetă nu mai avea nicio importanță, dacă Ișcenko credea sau nu în Dumnezeu. Eram doar curios.

— Cînd se grăbea la întîlnirea aceea, am trecut pe lîngă o biserică: aici este numai una ortodoxă, restul sînt catolice... S-a închinat.

— În zadar, am spus. Știința a dovedit că Dumnezeu nu există. Sîntem noi – oamenii...

Cînd am ajuns în cameră, Voitin nu mai era. Plecase.

CAPITOLUL XXX: „CENTAURUL”

Era ora zece și douăzeci cînd am ieșit din hotelul „Pordus”. Deasupra acoperișurilor de țiglă cerul părea albit de arșiță. Pe bulevardul pustiu nu se simțea nicio adiere de vînt. Orașul parcă murise.

Nu demult, într-o zi luminoasă și caldă ca asta, aproximativ cu vreo jumătate de oră mai tîrziu, fusese ucis Taras Mihailovici Ișcenko. Astăzi, peste un ceas ucigașul lui va sta de partea cealaltă a mesei, în fața anchetatorului și va răspunde la întrebările: „Numele dumitale? Anul nașterii?” apoi va cere permisiunea să fumeze. Sau el nu fumează? „Fumează”, mi-am amintit.

Sincer vorbind, nu eram obligat să iau parte la arestare: oamenii lui Valdmanis s-ar fi descurcat foarte bine și fără mine. Acesta însă era sfîrșitul logic al activității mele de aici și-mi făcea plăcere să pun eu însumi punct la întreaga acțiune.

La prima vedere, se părea că în preajma secției orășenești nu era nimeni. Dar în grădinița din fața intrării se aflau cîțiva oameni. Printre ei i-am recunoscut pe Vilenkin și pe sublocotenentul Krasuhin. Cînd m-am apropiat, au pornit-o cu toții cu pasul rar spre ulicioară. Dinspre intrare apăru

Valdmanis. Dădu din cap în semn de reproș (era ora zece și treizeci și trei de minute) și se apropie de ceilalți.

— Totul e-n ordine? am întrebat eu privind înainte.

— Da. Îl urmărește mașina secției orașenești din Radzute.

O să ni-l predea din mers.

— Nu întârziem?

— Nu, e tocmai bine... Busch a declarat că el a scris anonimă.

— Unde-i al doilea exemplar?

— La el.

Am dat din cap.

— E un om de tipul „dar dacă?” – mă lămuri Valdmanis.

De aceea s-a și comportat astfel la interogatoriu. Iar scrisoarea n-a luat-o cu mîna goală, ci cu o hîrtiuță, ca să nu lase amprente.

— De unde a dedus că-i Surkin ucigașul?

— Surkin s-a tulburat grozav cînd l-a văzut pe Ișcenko în vizită la Busch. S-a purtat în continuare foarte ciudat.

Dimineața l-a întrebat pe Busch despre Ișcenko. Apoi la Busch a curs din tavan. Acasă nu s-a întors imediat în ziua aceea cu ghinion. Busch s-a întîlnit nas în nas cu el la intrare.

„Unde-ai dispărut?” Surkin s-a fîstîcit pentru moment și a spus că de abia a ieșit din casă. Dar Busch ciocănise la el...

Ulterior, la interogatoriu, Busch a aflat că Ișcenko a fost ucis în jurul orei unsprezece și s-a dus imediat cu gîndul la Surkin.

— De ce n-a venit singur să spună?

— Are o zicală: „Pe cel ce se păzește și Dumnezeu îl ocrotește.” Îi era teamă că l-am fi sîcîit mereu cu interogatoriile...

— Klaudia Ișcenko n-a știut nimic despre anonimă?

— Nu. Iar despre box nici n-a bănuît. Coincidență.

— E clar, am spus.

Cotirăm în ulicioară. Eram amîndoi încordați și am

tresărit cînd în foișorul castelului teuton orologiul a bătut „unsprezece fără un sfert”. Ne-am uitat unul la altul.

— Desigur că nu poartă numele lui adevărat, zisei eu.

— Probabil, spuse Valdmanis.

Tăcurăm un timp.

— Știi, te invidiez, rosti deodată Valdmanis. Pentru chestia cu băiatul. Referitor la miopie.

— Aveam un coleg la școală, i-am explicat eu. Nu-mi pot închipui cum a reușit să treacă cu bine toate examenele medicale. Pînă în clasa a patra era convins că toată lumea vede lucrurile confuz, așa cum le vedea și el. Iar cînd și-a pus pentru prima oară ochelari, a rămas împietrit de uimire.

Cotirăm din nou și traversarăm o piațetă rotundă.

— Pe aici, spuse Valdmanis. E mai aproape.

— Cunosc acest gang, am mormăit eu. Am cercetat aici fiecare centimetru.

Intrarăm sub arcadă. „La fel a cotit și Ișcenko atunci, mă gîndii fără să vreau. Cred că-i bătea inima strașnic.”

În față, după colț, se auzeau niște tropote de pași, ca o busculadă. Zgomotele se amplificau printre pereții înalți. Apoi răsună un strigăt scurt, sugrumat. Fugirăm într-acolo. După cotitură se tăvăleau pe jos doi inși, încăierăți. Un al treilea alerga înspre ei din direcția opusă.

— Lankauskas, rosti printre dinți șeful secției orășenești. Știam că așteaptă în stație... Nu mai pricep nimic!...

Dar eu pricepeam deja totul. Ah, Voitin, Voitin! A vrut să facă totul de unul singur.

Adversarii reușiră să se scoale. Făcură acest lucru simultan. Fostului secund de pe traulerul de pescuit îi curgea sînge pe obraz. Dar omul se ținea bine, cu toate că adversarul lui, judecînd după aparențe, era mai puternic; el n-a fost nevoit să-și înece mereu durerea în vin așa cum făcea Voitin. Dar Voitin se agățase de el ca un clește. Celălalt nu putea să-și

ia avînt pentru a lovi. Toate acestea le înregistram mecanic, alergînd spre ei. „Mai repede. Și mai repede”, îmi ziceam, dar am întîrziat. Văzîndu-ne, cel de-ai doilea se furișă și-l izbi pe Voitîn cu genunchiul sub centură, apoi cu pumnul în față. Voitîn căzu la pămînt zvîrcolindu-se. Celălalt se îndreptă. Era un individ solid, chel, într-o bluză de doc albastră – Vladimir Panteleimonovici Cerkiz, șoferul autobuzului de Radzute. Ieri aprinsesem țigara de la el, în stația de autobuze.

Nu apucarăm să ne amestecăm în lupta lor, și doar i-am încercuit ca din întîmplare. În centrul cercului, pe jos, era Voitîn, iar în picioare șoferul.

Își repezi umărul drept înainte și se năpusti între Vilenkin și Krasuhin, voind să rupă cercul. Vilenkin îi puse piedică. Șoferul se împiedică și Krasuhin îl prinse în brațe.

— De ce vă legați de mine, băieți? spuse șoferul cu voce plîngăreată. Ne-am bătut, e drept, asta-i treaba noastră, nu-i așa? Oricui i se poate întîmpla. Eu l-am lovit pe el, el pe mine: uite că-mi curge și sînge. Vreau să trag o fugă la spital. Lăsați-mă! Altfel mai dă miliția peste noi, ne mai poartă pe la procese. Să mergem, fac eu cinste. Ce ziceți, băieți?

— Poate că l-ai omorît, spuse Krasuhin, arătînd cu capul spre Voitîn, care stătea nemișcat.

— *Und überhaupt, machen Sie keine Dummheiten? „Kentavr”** intervenii eu.

Tresări. Cred că acum douăzeci și ceva de ani avea nervii mai tari, pe-atunci era tînăr și puternic. În același moment se auzi zăngănitul cătușelor care-l imobilizau. Șeful secției orașenești răsuflă ușurat și-și scoase mîinile din buzunar.

— Iankauskas, adu mașina – îi ordonă el acestuia, care tocmai se apropiase în grabă, venind din direcția opusă. Ce s-a întîmplat?

* Și, în general, lasă-te de prostii! (germ.)

— Autobuzul, neținînd cont de itinerar, a sosit cu zece minute mai devreme. A gonit tot drumul ca un nebun. („Aha. Mi-am amintit. Și asta nu-i pentru prima oară...”) Apoi a stat aici după colț și-a așteptat. Marinarul venea din aceeași parte din care ați venit și dumneavoastră – din centrul orașului.

— Nu știu nimic! strigă șoferul, cu voce falsă. Sînteți niște hoți, niște tâlhari! Dați-mi drumul! Cîini ce sînteți! Lăsați-mă... Ajutor!

— Gura! spuse șeful secției orașenești. Nu ne speria, că sîntem fricoși.

— *Ist das dieselbe Jacke?* Und das Loch in der Tasche ist wahrscheinlich nich zugenäht?^{*} zisei eu. Și am întors-o pe rusește. Ai pierdut în acest gang boxul, „Centaurule”. În ziua de cinci. Doar nu l-ai aruncat intenționat – box nichelat cu frunzuliță de stejar. A căzut prin gaura de la buzunarul bluzei. Iar din spate s-au auzit pași, ți-au cedat nervii. „Sînt foarte volubil”, gîndii. Și am rugat:

— Krasuhin, verifică te rog.

Krasuhin întoarse pe dos buzunarul bluzei.

— Este cîrpit, tovarășe locotenent-major. Buzunarul e unsuros, iar petecul e curat.

Nu am simțit nicio satisfacție. Dimpotrivă. Încordarea trecuse și acum mă simțeam foarte obosit. M-am uitat la ceas. Era unsprezece fără trei minute.

„Ce bun ar fi un duș”, îmi zisei cu gîndul aiurea.

Sosi mașina operativă.

L-am băgat pe Cerkiz în cabină.

Voitin, pe care-l cerceta Vilenkin, începu să miște.

Valdmanis se aplecă asupra lui.

* Ești în aceeași bluză? Am impresia că n-ai cusut încă gaura de la buzunar? (germ.)

— Totul e-n ordine, spuse Valdmanis. În deplină ordine. De ce nu ne-ai spus nimic, Voitin?

— Am vrut s-o fac singur, rosti marinarul printre dinți.

— Ce aveai de gînd să faci mai departe?

— Să-l bat pe acest nemernic. Să-l zvînt în bătaie. Apoi să vi-l predau.

— Dragul meu, dar asta-i copilărie.

— Știu, răspunse Voitin, încruntîndu-se. Dar voiam să-l văd suferind... Înțelegeți... suferință fizică.

— Ișcenko îți cunoștea povestea? întrebă Valdmanis încet. Nu ți-e greu să vorbești?

— Nu. N-o știa.

— Cum ai dat peste „Centaur”?

— Care „Centaur”?

— Păi, ăsta. Valdmanis arată cu capul spre mașina operativă.

— Biletul!

— Pe care l-a rupt Ișcenko? întrebă repede Valdmanis.

— Da. Ieșisem dimineață împreună din hotel și am reținut locul unde l-a aruncat. În iarbă, după o bancă. Atunci nu m-am gîndit la nimic, dar aflînd de crimă, m-am hotărît să-l găsesc și să vi-l aduc. În acest răstimp n-a plouat și biletul nu se deteriorase. Am adunat resturile...

— În bilet era menționat vreun nume?

— Ișcenko nu terminase biletul. Acolo era indicat numai că omul care a trădat detașamentul de partizani lucrează ca șofer pe autobuzul de Radzute. Am plecat spre Radzute. N-am întrebat nimic, pe nimeni. Voiam să-l găsesc singur.

— Cum ai nimerit astăzi aici?

— Mergeam la autogară... Deodată, am dedus după anumite indicii că-i vorba de Cerkez: vîrsta, a lucrat în ziua crimei, era tot timpul cam încordat, știți – am legat cu el o

discuție pe ocolite. I-am dat să înțeleagă că cunosc cîte ceva din trecutul lui...

„Îmi imaginez cu cîtă naivitate a făcut-o”, mă gîndii eu.

— I-am propus să ne întîlnim, să discutăm mai detaliat. A fost de acord. A spus: În piață, apoi mergem pe bulevard, stăm pe-o bancă. Eu, zice, nu prea înțeleg ce vrei, de fapt, dumneata de la mine, dar nu strică să stăm la o palavră.

— Pricep, spuse Valdmanis. Pentru o clipă te-am suspectat că ai fi ucigașul lui Ișcenko. Ca să cobori pînă la chioșcul de țigări sînt necesare numai trei minute, or, dumneata ai lipsit douăzeci.

— La chioșcul de jos țigările „Belomor” erau uscate. Curgea tutunul din ele. Așa că m-am dus la celălalt... V-am lăsat o scrisoare, pentru orice eventualitate. În geamantan. Pe adresa Comitetului Securității de Stat. Sînteți de la comitet?

— Da, confirmă Valdmanis. Bine că acea „eventualitate” nu s-a mai petrecut. Ai avut noroc.

— Nu-i nimic, mă ridic singur, spuse Voitin gemînd și dîndu-l la o parte pe Vilenkin, care-l susținea.

— Urcați-l în mașină, ordonă șeful secției. Îl duceți la spital. Noi mergem pe jos.

Mă luă de braț.

— Apropo, ați lămurit de ce a cerut schimbul lui Cerkiz să fie înlocuit în ziua de cinci? am întrebat eu cam cu întîrziere.

— Astăzi am aflat. Cerkiz i-a spus că vrea să plece săptămîna viitoare la nunta unui nepot din Vilnius. Celălalt, un om bun la suflet, i-a propus să meargă în cursă în locul lui pe data de cinci, cu condiția ca el să-i facă în schimb la o dată ulterioară. Și a discutat singur cu conducerea, fără să intre în amănunte.

— Deci, a lucrat Cerkiz. N-a venit ca pasager.

— N-a vrut să stîrnească bănuieli: de ce pleacă într-o zi nepotrivită. Și pe traseu e periculos, șoferii se cunosc între ei.

— Se-nțelege.

— Da, m-ai rugat să facem investigații asupra avocatului din Kiev, chiriașul Evgheniei Augustovna Stankene. Iată, numărul mașinii lui este 89-32. Iar din Radzute ni s-a comunicat că pe șosea, în afara orașului, un „Moskvici” a lovit un biciclist. Numărul „Moskvici”-ului se termina cu „32”. Mașina nu s-a oprit. La volan era o femeie.

— Biciclistul e teafăr?

— S-a ales cu cîteva vînațai... Din Kiev am fost anunțați că anul trecut Loiko a fost exclus din barou pentru matrapazlîcuri. Influența martorii... Stankene a înțeles că ei au venit direct din Radzute, văzînd în mașina lor un soi foarte rar de liliac, care crește numai acolo și e cultivat de un grădinar pentru vînzare.

Ei au fost nevoiți să confirme că vin direct din Radzute și să-și motiveze plecarea prin faptul că acolo-i aglomerație mare.

— Vă mulțumesc foarte mult, tovarășe maior.

— Spuneți-mi Otto Rudolfovici, zise el.

— Vă mulțumesc, Otto Rudolfovici, am repetat. Mai am o mică rugăminte la dumneavoastră: Înduplecați-l pe șeful întreprinderii piscicole... Voitin este un marinăr destoinic, cu experiență. I s-a făcut o caracterizare proastă. Că bea? Dar omul trebuie scos de la necaz, nu înfundat pînă la gît.

— Firește, murmură șeful secției orașenești.

CAPITOLUL XXXI: CINE ESTE FIECARE

Până acum nu luasem parte la cercetări. Nu avea niciun rost, căci s-ar fi putut ca același Busch, întâlnindu-mă undeva pe stradă, să-i facă semn cu cotul prietenului său, spunînd: „Știi unde lucrează acest tînăr?”

Totuși la interogatoriul „Centaurului” am asistat. Ancheta a avut loc nu în încăperea aceea simpatică cu bolți și cu peisajul acela atîrnat pe perete. În spatele ucigașului stătea o santinelă înarmată, iar scaunul pe care ședea era prins cu șuruburi de dușumea. La început făcea pe istericul și se arunca asupra anchetatorului. După expertiza psihiatrică n-a mai zis nici care, iar cînd l-au strîns cu ușa punîndu-i în față probe de netăgăduit, a devenit liniștit, plîngăreț și se căia tot timpul.

A fost agent al Gestapoului. În anul 1944 l-au transferat de la Minsk la Radzute, pe urmă aici. Peste tot a lucrat ca informator plătit.

„De ce nu ai plecat cu nemții” – a fost întreat.

„Am nimerit sub bombardament, am fost rănit, cetățene anchetator, am stat mult timp în spital, mi-am revenit sub ai noștri; dar să știți, întotdeauna i-am urît pe fasciști, asasini blestemați – se căina «Centaurul». Nu am avut nimic

împotriva puterii sovietice, cetățene anchetator, ba din contra, îmi iubesc patria ca pe propria-mi mamă. Înțelegeți-mă, vă rog, am fost pus într-o asemenea situație... nu aveam de ales... bestiile acelea cu chip de om mi-au smuls mărturisirile sub tortură, sub tortură...”

Pînă la douăzeci și nouă de ani s-a numit Malin Konstantin Konstantinovici. Printre oamenii denunțați de el a fost și vărul său. Tot Malin. Acesta a încălcat regulile conspirației și nu i-a încunoștințat pe membrii comitetului organizației ilegale despre faptul că într-o magazie goală, cu sobă, amenajată ca atelier, ascundea pe vărul său care fugise de mobilizarea germană (așa i-a explicat „Centaurul” apariția sa).

Pe „Centaur” l-a adus în organizație Malin și a fost omorît în primul rînd, pentru a înlătura astfel orice posibilitate de demascare a agentului.

„Vărul mi-a făcut rost de acte printr-un cunoscut – povestea «Centaurul». Am avut astfel posibilitatea să mă plimb liniștit prin oraș, fără să apar prea îndrăzneț în ochii lui. Astfel l-am întîlnit pe Ișcenko. A fost speriat de întîlnirea cu mine, pentru că era îmbrăcat în haine civile vechi, iar eu îl știam în poliția din Radzute. Mi-a spus că îndeplinește o misiune specială. L-am crezut. Și eu îndeplineam o asemenea misiune. Intrarăm într-un bufet. Am băut. Mult. I-am atras atenția că nu va putea cîștiga bani din această treabă (credeam că-i vîna pe ilegaliști), deoarece în cîteva zile aceștia vor fi exterminați cu toții, iar eu sînt vioara întîia în această afacere. Își dădea seama că dacă vorbesc eu, așa are să fie. Cunoștea cîte ceva despre mine... L-am întîlnit din nou peste două zile. În dimineața aceea începuseră arestările. Am primit un avans pentru misiunea mea, că, vorba ceea, doar mergeam pe marginea prăpastiei, cetățene anchetator. Ne cinstirăm din nou...”

Stăpînii i-au făcut o caracterizare exactă: este foarte capabil, numai că atunci cînd bea, flecărește cam mult. Sub ocupație „Centaurul” nu l-a mai întîlnit pe Ișcenko. Mai tîrziu a aflat că dezertase din poliție cu cîteva luni înainte de întîlnirea lor.

Ișcenko era indirect vinovat de moartea patrioților, deoarece nu avertizase pe nimeni, păzindu-și doar propria-i piele.

Mai tîrziu și-a dat seama că ar putea fi învinuit de trădare. În orice caz, cîndva, se gîndea probabil că i se va putea pune întrebarea: „Cum de-ai reușit să scapi?”

Toată viața s-a temut de această întrebare. A rămas neclar motivul pentru care Ișcenko a fost nevoit să îmbrace haina lui Puhalski. Poate avea o stare febrilă? Dar avea și haina lui din șantung, de culoare deschisă. După cum s-a putut stabili ulterior, el fusese cu această haină la prima întîlnire cu Cerkiz. Posibil că a doua oară n-a vrut să fie îmbrăcat la fel, pentru ca Cerkiz să nu-l poată recunoaște de la distanță. A silit-o pe Bîstrițkaia să-l urmeze! Dar totul a fost zadarnic. Era condamnat... Al doilea punct nu-l vom afla probabil niciodată; de ce a venit aici? Hachiță sentimentală de om bătrîn, ori a fost atras de locurile binecunoscute? Ajunsese la vîrsta cînd oamenii „vorbesc cu Dumnezeu” și totul din jur le devine indiferent! Nădăjduia cumva că nu mai trăiește nimeni din cei ce-l cunoșteau de la poliție sau din detașament?...

Numai el singur ar putea răspunde la toate astea.

Întreaga viață și-a petrecut-o ca într-un gang de trecere, cum s-ar spune. Pentru el totul fusese numai temporar, permanent era numai sentimentul fricii. Copii nu a avut nici din prima și nici din a doua căsătorie. „Se temea să-i aducă pe lume” – a spus Klaudia Ișcenko. Acum înțeleg din ce cauză..

Ironie a sorții, Ișcenko a murit, așa după cum trăise – într-un gang. Un gang strîmt și pustiu. Credea în Dumnezeu, în rai

și în iad. După mine, nutrea speranța că informatorul plătit – „Centaurul” – se va pîrjoli în iad.

PÎNĂ LA PLECAREA AVIONULUI MAI RĂMĂSESERĂ DOUĂ ORE. Deodată mi se făcu dor de un chef, doar nu-s nici eu călugăr. Acest lucru l-aș fi putut face cu mulți alții. Cu Voitin, care ieșise deja din spital, cu Bîstrițkaia și cu Semion, cu liniștitul și nu prea fericitul Heinrich Osipovici Busch sau cu șeful secției Valdmanis... Dar eu am luat două sticle de „Napareuli” și m-am dus ață la directorul hotelului, Ivan Sergheevici, în încăperea cu inscripția „BIROU”. Mă simțeam vinovat față de el, pentru că-l bănuisem la rînd cu ceilalți, fără să am nimic la bază. Atunci însă eram nervos și nu-mi puteam explica unele apucături ale sale.

— Treburile merg, biroul lucrează, mă întîmpină cu zicala Ivan Sergheevici. Doar studenții umblă brambura.

Băurăm un păhărel și discutarăm pe-ndelete despre greutățile muncii de la hotel, despre reparații, despre căldura de afară, care durează de două săptămîni.

— Vorbiți bine nemțește, remarcai eu. Atunci, pur și simplu m-ați uluit.

— Eu, prietene, am fost în prizonierat. De la începutul războiului. Am căzut în încercuirea de la Kiev... Ai noștri m-au eliberat în localitatea Stutthof. Vorbesc foarte mult, să nu crezi că sînt palavragiu, asta mi se trage încă din lagăr, ca un fel de traumatism.

Zîmbi deodată vinovat, cu oarecare sfială, cu un zîmbet foarte atrăgător. Te rog să mă ierți că nu te-am invitat la mine acasă. Ei, cînd ne-am întîlnit pe stradă, duminică, înțelegi, mă grăbeam la baia comunală. Mi-am luat buretele, săpunul și am plecat. Hotelul are numai duș, dă-l încolo! Nicio plăcere. Mie-mi place la cadă.

Apoi am urcat să-mi iau rămas bun de la Bistrițkaia.

— Credeam că ești un om tare, îmi spuse ea decepționată. Iar dumneata pleci fără să dobândești ce-ai dorit. Ai vrut să pleci pe mare, să te faci marinar.

— Nu s-a putut, Raicika. Trebuie să aștept prea mult vizele, se termină vacanța... Iar în privința „omului tare” – caută-l prin apropiere. După părerea mea, Semion e un băiat destoinic. Numai că trebuie să fii sinceră cu el.

— Da-a? Apropo, *Holstomer* mi-a plăcut foarte mult. Am și bocit, citind-o... Ah. Nici nu știi încă zguduitorul veste, criminalul a fost prins!

— Care criminal? am întrebat.

— Ei, asta-i! Cel care l-a ucis pe Ișcenko! Ai vrut să dezlegi misterul, dar nici aici n-ai avut noroc, mă ironiză ea.

Anchetatorul în timpul interogatoriului l-a întrebat pe „Centaur”:

„V-ați întâlnit pentru prima oară cu Ișcenko pe data de trei?”

„Da.”

„Povestiți mai amănunțit.”

„Ne-am pomenit față-n față la autogară, de abia ieșisem din cabină și simultan ne-am recunoscut. A înțeles că sînt șofer pe acest traseu. Mi-am dat limpede seama că mă va denunța. Dar nu imediat. Era fricos, se temea pentru trecut, așa că avea să reflecteze. Sosise timpul de plecare. I-am spus că trebuie să ne întâlnim, să punem totul la cale ca oamenii, nu ca niște creaturi nechibzuite. I-am mai spus că am vrut de mult să mă predau, dar că nu am suficient curaj... După aceea nu s-a mai lipit de mine somnul, stăteam mereu cu frica-n sân: va vorbi despre mine mai înainte ca...”

„De ce ați fixat ca punct de întâlnire stația și nu alt loc mai retras?”

„El... îi era frică”, răspunse „Centaurul” încet.

„L-ai întâmpinat în gang?”

„Da. Țineam minte că a trăit aici pînă la război. Deci va trece prin gang. Așa trec toți localnicii cînd vin din centru. La unsprezece e zăpușeală mare. Orașul devine pustiu. Contam pe acest lucru... Înțelegeți-mă, cetățeni anchetatori, ce-mi mai rămînea de făcut? După război am devenit altul. Am înțeles totul. Nu mai voiam vărsare de sînge, am fugit de politică. Am devenit om cinstit. Căutam să uit totul, credeți-mă...”

Cînd s-a făcut reconstituirea crimei din gang, Malin – „Centaurul” începu să plîngă cu sughițuri.

„M-au lăsat nervii”, explică el și-și trecu palma peste ochi și peste obrazul nebărbierit. Era fricos.

— Totuși, a fost prins, i-am spus eu fetei.

— Știi, m-am dus la miliție.

— Și cum a fost? Nu te-au mîncat?

— M-au săpunit zdravăn pentru că nu am venit mai devreme. Dar acolo-s băieți buni. Au înțeles totul, omeneste.

— Ți-am spus doar: n-are de ce să-ți fie frică.

Apoi am plecat la aeroport.

Mă simțeam ca peștele pe uscat în timp ce urcam scara avionului, cu toate că era dimineață, iar eu eram bărbierit și îmi pusesem cămașă curată. Ridicam picioarele alene, ba mi le tîrșeam chiar pe treptele reiate. În mîină aveam aceeași valiză ponosită „de student” – și nu mă conducea nimeni... Le cerusem eu acest lucru, așa era mai bine, deoarece nu voiam să văd pe nimeni în clipa aceea și mi-ar fi fost greu să susțin o conversație oricît de banală. Mi-am permis să fiu mai relaxat. Parcă scăpasem dintr-un ritm nebunesc, în care trăisem ultimele zile. Eram relaxat ca arcul unui ceas cu clopoțel după ce a conținut cu sunatul.

Am încetat să fiu studentul Varaksin, nu mai eram nici locotenentul-major de securitate Bucinskas – ci pur și simplu

un bărbat de treizeci de ani care a terminat o treabă anevoioasă, cum ar fi, de pildă, construcția unei case, și acum nu dorea decît să se odihnească.

Urcam de unul singur scara avionului.

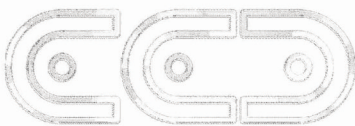
Cîțiva pasageri veneau agale peste aerodromul năpădit de iarbă. M-am oprit pe ultima treaptă a scării și am aruncat o privire în jur.

Acoperișul aerogării – cu un etaj, cu balconaș și două scări de incendiu laterale – lucea încă umed în soare. „Iată că a trecut ploaia”, mi-am zis în gînd. O vreme obișnuită pentru republica noastră: acum plouă, peste o jumătate de oră e cald, apoi e potop și din nou soare și cer senin.

În depărtare se întindea orașul în care petrecusem șapte zile. Patru și apoi altele trei, pînă cînd s-a lămurit totul, absolut totul.

Am tras cu toată puterea în piept aerul răcoros și, aplecîndu-mă, am intrat pe ușa larg deschisă a avionului.

SFÎRȘIT

Scanare și prelucrare digitală

de

Anonim

și

CAT Graur

Antwerpen

2024

